

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**STŘEDOVĚKÁ ŠLECHTICKÁ SÍDLA NA HRANICI JIŽNÍCH A
STŘEDNÍCH ČECH
HRAD ŠELMBERK A JEHO ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM
V ROCE 2006**

Vedoucí práce: doc. PhDr. Rudolf Krajíc, CSc.

Autor práce: Bc. František Janda

Studijní obor: Archeologie

Ročník: 2.

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Bechyně, 17. července 2013

Poděkování

Za cenné kolegiální rady děkuji mému vedoucímu diplomové práce doc. PhDr. Rudolfu Krajíčoví, CSc. Dále si vážím velké podpory kolegyně z Archeologického oddělení Husitského muzea v Táboře Mgr. Markéty Šálové. Za cenné podněty děkuji PhDr. Pavlu Břicháčkovi a PhDr. Michaele Selmi Wallisové, Ph.D. za zpřístupnění výzkumů v Milevsku a Sedleci – Prčice, za závěrečné zhlédnutí práce děkuji i Mgr. Jiřímu Benešovi. Na závěr bych rád poděkoval své ženě Iloně za podporu při psaní práce.

Anotace:

Předložená diplomová práce je rozdělena do dvou celků. První celek je zaměřen na problematiku sídel ve vymezeném území na spojnici měst: Veselí nad Lužnicí na jihu, Bechyně na jihozápadě, Milevsko na západě, Sedlec – Prčice na severozápadě, Votice na severu, Načeradec na severovýchodě a Chýnov na východě. Snaží se podat přehled o vývoji a typologii jednotlivých šlechtických a královských sídel v rámci vymezeného území (archeologické nálezy, písemné prameny, dostupná literatura).

Druhý celek se zabývá hmotnou kulturou hradu Šelmberka získanou při archeologickém výzkumu v roce 2006. Smyslem této části je analýza, syntéza a interpretace stratifikovaných nálezů, které byly získány ze 4 archeologických sond s různým počtem vrstev.

Součástí práce jsou mapové podklady, tabulky a především vyobrazení jednotlivých nálezů, včetně fotodokumentace.

Klíčová slova:

středověk – hrad – Šelmberk – šlechtická sídla – keramika – jižní Čechy

Anotation:

The handed-in thesis is divided in two parts. The first part is focused on the problems of residences in a limited area on the connected line of the towns: Veselí nad Lužnicí in the south, Bechyně in the southwest, Milevsko in the west, Sedlec – Prčice in the northwest, Votice in the north, Načeradec in the northeast and Chýnov in the east. It tries to give a survey of evolution and typology of particular noble and royal residences in the above mentioned area (archaeological findings, written sources, available bibliography).

The second part deals with the material culture of the Šelmberk Castle acquired at the archaeological research in 2006. The aim of this part is analysis, synthesis and interpretation of stratified findings which were obtained from four archaeological excavations with a various amount of layers.

Another part of the thesis is maps, charts as well as a depiction of particular findings including photo documentation.

Key words:

Middle Ages – Castle – Šelmberk – noble residences – ceramics – south Bohemia

1. Úvod	10
1.1. Cíle práce.....	10
1.2. Struktura práce.....	10
1.3. Metodika zpracování.....	11
2. Vymezení a charakteristika regionu.....	11
2.1. Vymezení zájmového regionu.....	11
2.2. Geologická charakteristika regionu.....	11
2.3. Podnebí.....	13
2.4. Vodstvo.....	13
2.5. Pedologie.....	14
2.6. Vegetace.....	14
3. Vývoj feudálních sídel.....	15
3.1. Úvod.....	15
3.2. Sídla vyšší šlechty.....	16
3.2.1. Vývoj hradní architektury v Čechách.....	21
3.2.1.1. Románské hrady.....	21
3.2.1.2. Hrady 2. poloviny 13. století.....	21
3.2.1.3. Hrady 14. století	22
3.2.1.4. Hrady 15. století.....	24
3.2.1.5. Konec éry hradů a počátky zámecké architektury ...	24
3.2.2. Hrady v jižních Čechách.....	25
3.2.3. Hrady v okolí Šelmberka.....	26
3.2.3.1. Bechyně.....	26
3.2.3.2. Borotín.....	27
3.2.3.3. Dobronice.....	28
3.2.3.4. Choustník.....	28
3.2.3.5. Karlův hrádek.....	30
3.2.3.6. Kozí hrádek.....	30
3.2.3.7. Miličín.....	31
3.2.3.8. Mladá Vožice.....	31
3.2.3.9. Příběnice.....	32
3.2.3.10. Příběničky.....	33
3.2.3.11. Soběslav.....	34

3.2.3.12. Tábor.....	34
3.2.3.13. Týn nad Vltavou.....	35
3.2.3.14. Údolský hrádek.....	36
3.2.3.15. Újezdec.....	36
3.3. Sídla nižší šlechty.....	37
3.3.1. Typologie sídel nižší šlechty.....	38
3.3.2. Tvrze v okolí Šelmburka.....	40
3.3.2.1. Balkova Lhota.....	41
3.3.2.2. Bedřichov.....	41
3.3.2.3. Blanice	42
3.3.2.4. Blatnice.....	42
3.3.2.5. Broumovice.....	42
3.3.2.6. Buchov.....	42
3.3.2.7. Bzová.....	43
3.3.2.8. Červené Záhoří.....	43
3.3.2.9. Dobronice.....	43
3.3.2.10. Dolní Hořice.....	44
3.3.2.11. Háj.....	45
3.3.2.12. Hartvíkov.....	45
3.3.2.13. Hlasivo.....	45
3.3.2.14. Kamberk.....	45
3.3.2.15. Kříženec.....	46
3.3.2.16. Leština.....	46
3.3.2.17. Liderovice.....	47
3.3.2.18. Oldřichov.....	47
3.3.2.19. Podolí	47
3.3.2.20. Polánka	47
3.3.2.21. Prčice	48
3.3.2.22. Radostovice.....	48
3.3.2.23. Smilovy Hory.....	49
3.3.2.24. Šebířov.....	49
3.3.2.25. Těmice.....	50
3.3.2.26. Velmovice.....	50
3.3.2.27. Vřesce.....	51

3.3.2.28. Výrec.....	51
4. Stručný nástin české kastellologie.....	52
4.1. Regionální badatelé k vymezenému tématu.....	54
4.1.1. Prof. Alexander Josef Bernard.....	54
4.1.2. Roman Cikhart.....	55
4.1.3. PhDr. Miloš Drda, CSc.....	55
4.1.4. PhDr. Antonín Hejna, CSc.....	55
4.1.5. Prof. Jan Karel Hraše.....	55
4.1.6. PhDr. Václav Huml, CSc.....	56
4.1.7. Prof. Martin Kolář.....	56
4.1.8. Doc. PhDr. Rudolf Krajíc, CSc.....	56
4.1.9. František Lískovec	56
4.1.10. Doc. PhDr. Miroslav Richter, DrSc.	56
4.1.11. Prof. PhDr. h. c. August Sedláček	57
4.1.12. Josef Švehla	57
5. Hrad Šelmberk.....	57
5.1. Poloha hradu.....	57
5.2. Historie hradu.....	58
5.2.1. Historie rodu Vítkovců.....	59
5.2.2. Páni ze Šelmberka – potomci Vítkovců.....	62
5.2.3. Historie těžby drahých kovů v okolí hradu.....	64
5.2.4. Stavební vývoj hradu.....	65
5.3. Dějiny výzkumu hradu.....	71
5.3.1 Výzkumy Františka Lískovce.....	71
5.3.2. Práce na hradě v letech 1992 – 1994.....	73
5.3.3. Komisionální prohlídka v roce 2001.....	74
5.3.4. Výzkum Husitského muzea v Táboře v roce 2006.....	74
6. Materiál získaný při výzkumu 2006.....	75
6.1. Obecná charakteristika nálezového souboru.....	75
6.1.1. Kostí.....	75
6.1.2. Kovy.....	76
6.1.3. Sklo.....	81
6.1.3.1. Historie výroby skla.....	81

6.1.3.2. Sklo ve zpracovávaném souboru.....	84
6.1.4. Mazanice.....	85
6.1.5. Užitková keramika.....	85
6.1.5.1. Charakteristika užitkové keramiky.....	85
6.1.5.1.1. Kuchyňská keramika.....	85
6.1.5.1.2. Stolní keramika.....	87
6.1.5.1.3. Technická keramika.....	90
6.1.5.2. Výzdoba keramiky.....	90
6.1.5.3. Značky na dnech.....	92
6.1.5.4. Technologie výroby keramiky.....	95
6.1.5.5. Datování	96
6.1.5.6. Tvary keramických nádob ve zpracovávaném souboru	
.....	99
6.1.5.6.1. Značky.....	144
6.1.5.6.2. Loštické poháry ve zpracovávaném	
souboru.....	145
6.2. Kamnářská keramika.....	145
6.2.1. Charakteristika kachlů.....	145
6.2.2. Výzdobné motivy na kachlích.....	148
6.2.3. Kachle ve zpracovávaném souboru.....	150
6.3.1. Metodika zpracování	150
6.3.2. Soupis kachlů.....	151
7. Vyhodnocení zpracovávaného souboru.....	160
8. Shrnutí a interpretace získaných poznatků.....	163
9. Závěr.....	166
10. Seznam použité literatury a pramenů.....	169
10.1. Literatura.....	169
10.2. Prameny.....	177
11. Přílohy.....	178

1. Úvod

Předmětem zpracování diplomové práce se stala kolekce nálezů pocházející z hradu Šelmberka, kterou tvoří jeden nálezový soubor získaný archeologickým výzkumem v roce 2006 a jeden náhodný nález získaný v roce 1999. Oba zmiňované soubory jsou uloženy v Husitském muzeu v Táboře.

Vesměs se jedná o stratifikovaný materiál dochovaný ve značně fragmentárním stavu, v němž nebyly celé kusy vůbec zastoupeny. Nejvíce pozornosti je věnováno materiálu ze sondy IV, protože ta jako jediná poskytla vertikální stratigrafii a jako jediná byla dokopána až na dno. Materiál ze všech sond je v této práci zpracován ve formě tabulkového katalogu.

Nálezový materiál bylo možné k datování využít pouze částečně, protože se zachoval ve značně fragmentárním stavu (malé kusy těl apod.). Keramický materiál je analyzován na základě srovnání s keramikou z Tábora, Sezimova Ústí, Soběslavi, Příběnic, Příběniček a Bechyně. Všechn tento materiál je uložen v depozitářích Husitského muzea v Táboře.

1.1. Cíle práce

Práce si klade tyto cíle:

1. Shrnout a doplnit znalosti o úrovni hmotné kultury šlechtického sídla, a tudíž přispět k řešení otázek vývoje středověkého a raně novověkého hrncířství v daném regionu.
2. Vyřešit otázku, zda je možné posunout časovou hranici vzniku hradu.
3. Vyhodnotit keramický materiál a zamyslet se nad jeho vypovídací hodnotou z hlediska provozu hradní domácnosti.

1.2. Struktura práce

Práce je rozdělena do dvou částí. V první části je v základě shrnuto dosavadní bádání o problematice hradních staveb ve vymezené oblasti jižních a částečně i středních Čech. Na základě klasifikace jednotlivých sídel v rámci studovaného území je nastíněna struktura rozložení feudálních sídel a za pomoci písemných pramenů dokumentován vývoj hradních sídel v období vrcholného středověku.

Druhou část práce tvoří kapitoly zaměřené na vývoj a hmotnou kulturu hradu Šelmberku. Cílem této části je analýza, syntéza a následná interpretace stratifikovaných

nálezů, které byly získány archeologickým výzkumem v areálu hradu. Zpracováním archeologických nálezů se autor snaží přispět k poznání proměny hmotné kultury na hradě v průběhu jeho trvání.

1.3. Metodika zpracování

Materiál, který se stal předmětem zpracování této práce, je v současné době uložen v Husitském muzeu v Táboře a zapsán do muzejní evidence, konkrétně systému DEMUS. K jeho přesné identifikaci byla užita inventární čísla, pod kterými je materiál zpracováván i v této práci.

Uvedený keramický soubor byl zpracován podle systému kódové deskripce používaného při muzeologické evidenci archeologických nálezů v Husitském muzeu v Táboře (Drda – Krajíc 1983, 175 - 187). Pro snazší orientaci je základní označení prováděno tak, že určitelné tvary nádob, případně dalších výrobků, jsou označeny příslušným termínem (hrnec, poklice, pohár apod.). Tam, kde dochovaný zlomek neumožnil určit původní typ nádoby, není pole tabulky vyplněno vůbec.

2. Vymezení a charakteristika regionu

2.1. Vymezení zájmového regionu

Hrad Šelmbek se nachází v Jihočeském kraji, v bývalém okrese Tábor (Obr. 1). Bývalý okres Tábor na jihu hraničí s okresem jindřichohradeckým a českobudějovickým, na východě s okresem pelhřimovským, na severu je to již středočeský okres Benešov a na západě opět s jihočeským okresem Písek (Frída 1969, 8).

Vymezení zkoumaného území je umělé, ale pro potřeby této práce ideální (Obr. 2). Jedná se o území na spojnici měst: Veselí nad Lužnicí na jihu, Bechyně na jihozápadě, Milevsko na západě, Sedlec – Prčice na severozápadě, Votice na severu, Načeradec na severovýchodě a Chýnov na východě. Toto území zabírá vlastně území bývalého okresu Tábor a jižní část bývalého okresu Benešov.

2.2. Geologická charakteristika regionu

Převážnou část území tábořského okresu tvoří přeměněné horniny moldanubika. Ty představují hlavně ruly, které byly z největší části jílovitými nebo písčitými sedimenty. Jejich přeměnou vznikly pararuly. Krystalický vápenec se na Chýnovsku

lámal již v 19. století, a to pro pálení vápna. Při těžbě tohoto vápence došlo k objevu tehdy největší známé krasové podzemní prostory v Čechách – Chýnovské jeskyně (Albrecht a kol. 2003, 418 – 420; Čech 1969, 9).

Táborsko je součástí tří geomorfologických podsestav – Středočeské pahorkatiny, Jihočeských pánví a Českomoravské vrchoviny – a čtyř celků, a to Vlašimské pahorkatiny, Táborské pahorkatiny, Třeboňské pánve a Křemešnické vrchoviny (Albrecht a kol. 2003, 418).

Hrad Šelmberk geomorfologicky spadá do oblasti Středočeské pahorkatiny, celku Vlašimská pahorkatina, podcelku Mladovožické pahorkatiny, okrsku Načeradecká pahorkatina a podokrsku Bělečská pahorkatina. Nejnižším místem oblasti je údolí říčky Blanice, která se nachází v nadmořské výšce 420 m n. m. Nejvyšším místem sledovaného území je vrch Hůrka s nadmořskou výškou 684 m n. m., nacházející se 4 km východně od hradu Šelmberk.

Bývalý okres Tábor patří k jádru Českého masivu, který vznikl již v prvohorách (Frída 1969, 58).

Skála, na které stojí Šelmberk, je tvořena ortorulami světlých barev, které mají složení žuly. Podobné podloží najdeme např. v okolí Bechyně či Soběslavi. V šelmberské ortorule se místy vyskytuje granát (Čech 1969, 21 – 22).

Okolí hradu Šelmberka je z geologického hlediska řazeno do jednotvárné série českého moldanubika a je převážně tvořeno různými druhy pararul, svorových rul, v menší míře se vyskytnou i ortoruly až migmatity. Vlastní hradní návrší tvoří izolovaný ostrov ortorul až metagranitů peoterozoického stáří. Zajímavostí nejbližšího okolí hradního návrší je velké množství čoček a pásů amfibolitů, eklogitů, skarnů, hadců a erlánů. Takovéto zastoupení hornin je charakteristické pro pestrou sérii moldanubika. Poslední geologické mapování oblasti provedli v roce 1967 V. Jenček a V. Žežulková. Tito badatelé sami uvádějí, že dosavadní znalosti o petrografii moldanubických hornin nedovolují jednoznačné a definitivní odlišení pestré a jednotvárné série. Vlastní pestrost petrografického složení může být na lokalitě způsobena velmi zajímavým detailem – hrad Šelmberk je totiž postaven na vyvýšeném horninovém suku (ortorula až metagranit), který tvoří jakýsi ostrov ve výrazném 3,5 km širokém údolí (směru SSV – JJZ). Tato výrazná terénní deprese není vytvořena inundací Blanice, jak by se mohlo na první pohled zdát, ale skutečností je, že se nachází přímo v průběhu tzv. Blanické brázdy. Termínem Blanická brázda je označován výrazný zlomový systém, z části rázu příkopové propadliny, probíhající z východního okolí Prahy přes Tábor, České

Budějovice až do Rakouska. Na tento mohutný systém zlomů je po celém průběhu vázáno množství zrudnění. Prakticky všechny významné lokality spojené s historickou těžbou zlata a stříbra v jižních Čechách jsou s touto geologickou anomálií spjaty (Krejča – Abazid 2006, 14; Odehnal 1986, 99; Šindelář 1998, Obr. 3, 4).

2.3. Podnebí

Téměř celý tábořský okres spadá do mírně teplé klimatické oblasti. Území kolem dolní Lužnice spadá do klimatické jednotky s dlouhým teplým létem a krátkou mírnou zimou. Území kolem Tábora a oblast na jih od Tábora spadá do klimatické jednotky s normálně dlouhým, mírným létem a průměrně dlouhou, mírně teplou zimou. Severozápadní část bývalého okresu Tábor patří chladnému klimatu s velmi krátkým, mírně chladným létem a dlouhou mírnou zimou (Albrecht a kol. 2003, 422).

Průměrná roční teplota se pohybuje mezi 7 a 7,5 °C, přičemž v okolí Mladovožicka se pohybuje pod 6,5 °C (Albrecht a kol. 2003, 422).

Nejsušším místem okresu je údolí dolní Lužnice v okolí Bechyně s průměrným úhrnem srážek 550 mm ročně. V centrální části okresu je průměrný roční úhrn srážek kolem 600 mm. Nejvlhčí oblastí je východní část bývalého okresu Tábor, kde se roční úhrn srážek pohybuje kolem 700 mm (Albrecht a kol. 2003, 422).

Podnebí v okolí hradu Šelmberka je vcelku chladnější, a to díky chladným větrům z Českomoravské vrchoviny. Dlouhodobé průměrné teploty se pohybují okolo 6 °C. Srážky jsou díky nadmořské výšce průměrné až nižší (Šindelář 1998).

2.4. Vodstvo

Většina bývalého okresu Tábor patří do povodí Lužnice, jen jeho severovýchodní část patří do povodí Sázavy. Nejvýznamnější vodotečí okresu je řeka Lužnice. Ta přijímá většinou své pravé přítoky, jako je např. Nežárka, která se do Lužnice vlévá u Veselí nad Lužnicí.

Řeka Lužnice prodělává během své cesty tábořským okresem zajímavý vývoj. Z původně typického rovinného toku s častými rozlivy o povodních a s hojnými mrtvými rameny se postupně říční koryto zařezává do okolního terénu a na úseku od Tábora až po hranice okresu řeka protéká úzkým a hlubokým údolím v hloubce 100 – 150 metrů pod okolním pahorkatiným terénem (Albrecht a kol. 2003, 422).

Na Tábořsku můžeme také nalézt výrazné vodní plochy, jako je např. rybník Hrusický s rozlohou 416 ha, který je největším rybníkem v bývalém okrese Tábor.

Dalším důležitým rybníkem Táborska je rybník Jordán v Táboře s rozlohou 50 ha. Jordán je nejstarším jihočeským rybníkem, založen byl již v roce 1492. Z dalších rybníků lze jmenovat např. Starý Kravín, Koberný, Hejtman apod. (Albrecht a kol. 2003, 423).

Oblast okolí hradu Šelemberka patří do povodí Vltavy a je odvodňována řekou Blanice a jejími přítoky. Blanice je 87,7 km dlouhým pravostranným přítokem Otavy. Do Otavy ústí severně od Putimi. Mezi přítoky Blanice patří Zlatý potok, Dubský potok či Březový potok (Chábera 1985a, 177).

2.5. Pedologie

Hlavním typem půd na Táborsku jsou hnědozemě. Severozápadně od Tábora a rovněž v okolí Bechyně můžeme najít sprašové půdy (Albrecht a kol. 2003, 423 – 424). Z hlediska půdního pokryvu lze zkoumanou oblast charakterizovat kyselými až silně kyselými hnědými půdami. Z hlediska úrodnosti je okolí hradu Šelemberka málo kvalitní. V současné době převládají velké plochy orné půdy, mozaikovitě doplněné trvalými travními porosty, které byly v minulosti často odvodněny.

2.6. Vegetace

Oblast blízkého okolí hradu Šelemberka spadá do fytogeografického podokresu Táborsko-vlašimská pahorkatina. Potenciální vegetaci tvoří především acidofilní bučiny (*Luzulo-Fagetum*), pouze okrajově se v této oblasti vyskují společenstva kyselých doubrav (*Luzulo albidae-Quercetum petraeae*, *Abieti-Quercetum*) (Abazid – Fischer – Fišer – Jahelka 2006, 16; Šindelář 1998).

Ve floře je také zastoupena běžná středoevropská květena. Setkáváme se s typickými indikátory bučin jako je např. věsenka nachová, mařinka vonná, vraní oko čtyřlísté, kokořík mnohokvětý aj. Lesní porosty jsou zastoupeny méně a jsou vázány především na svahy nad potoky. Druhová skladba je silně změněna ve prospěch smrků s příměsí borovic a modřínů. V podobě kotlíků se vyskytují bučiny, na severu oblasti i doubravy (Šindelář 1998).

3. Vývoj feudálních sídel

3.1. Úvod

Potřeba opevňovat své sídlo a ochránit svůj majetek je stejně stará jako lidstvo samo.

Přechod od lovu a sběru k zemědělství a chovatelství způsobil přechod od kočovného života k usedlému, což podnítilo mj. specializaci řemesel. V těchto podmínkách vznikají již od neolitu na Blízkém východě větší opevněná sídliště podobná městům, v pozdějších latinských pramenech jsou tato sídliště nazývána *civitates*. Tento termín zůstal částečně zachován ve francouzském *cité* a anglickém *city*, tedy výrazech pro města. Za hradbami těchto sídel byly ukryty zásoby, zvláště zrna pro příští setbu, a o jejich ochranu pečovala zvláštní vrstva obyvatelstva, která dala později vzniknout kněžskému a vojenskému stavu. Za hradbami hledali bezpečí i obchodníci a řemeslníci (Menclová 1972, 9).

V Evropě se také začínají vytvářet opevněná sídliště, dlouho je ale vůdčím typem sídliště neopevněná vesnice. Ale již v pozdní době kamenné se začínají některé tyto vesnice stěhovat do vyvýšených a přírodně chráněných poloh (Menclová 1972, 9). První opevněná sídla, předchůdce pozdějších feudálních hradů, se ve střední Evropě objevují již v době bronzové, a to v důsledku hospodářského pokroku a velké historické expanze, kterou uvedla v pohyb kultura lužických popelnicových polí. Množství hradních typů, opevněných dřevem a hlínou nebo kamením, od velkých hustě opevněných hradisek (např. Biskupin ve středním Polsku) až po malé hrádky, určené jen pro úzce vymezený počet obyvatel a stavěné většinou v bezprostřední blízkosti větších opevněných sídlišť, vedlo k vyslovení velmi přesvědčivé teorie o tom, že lid popelnicových polí žil v sociálně diferencované společnosti (Menclová 1972, 9).

Nově příchozí obyvatelé osídlující galské provincie byli válečníci a zemědělci, kteří využívali jen původní antická města, zatímco stavby v římských táborech používala církve jako zdroj kamene pro křesťanské svatyně. Tyto kostely stály většinou na místech antických svatyní. Důvodem ničení těchto míst byla snaha vymístit pohanské kultury, o kterých se církve domnívala, že by ji mohly ohrozit (Menclová 1972, 14; Musil 2006, 117). Velké plochy kdysi zastavěné antickou architekturou se tak ponaáhlu měnily v pole a vinice.

V karolinské době novému zemědělskému obyvatelstvu více vyhovují venkovské typy římského obydlí, tj. velkostatky a *villy*, na něž navazují nová

reprezentační sídla nových dynastií např. merovejské a hlavně karolinské. To se v tomto období projevuje hlavně v podobě tzv. *falcí*, podobajících se římským palácovým komplexům se čtyřmi funkčními částmi, a to obytnou, reprezentační, ekonomickou a kulturní. Výraz *falc* je odvozen od latinského výrazu *palatium*. Byly to většinou neopevněné dvorce postavené na místech dřívějších antických staveb. Nové raně středověké stavby užívají antické stavební prvky. V době karolinské znamenal návrat k sídlům římských císařů mnohem více. Zejména Karel Veliký tímto návratem demonstroval svůj politický program. Tuto myšlenku je důležité zdůraznit, protože spojování politického programu se stavebním vývojem hradu jako feudálního sídla je pro německé prostředí typické (Menclová 1972, 14 – 15; Musil 2006, 118 – 120).

Následující vývoj tohoto feudálního sídla přerušily na konci 8. stol. nepřátelské vpády Arabů, Maďarů a Normanů. Normanské vojenské družiny, vedené tzv. mořskými králi, ohrožovaly pobřeží severního Atlantiku a roku 845 oblehli Paříž. V roce 862 Karel Holý nařídil na ochranu proti útočníkům vystavět pevnosti na důležitých místech země. Tentýž panovník musel již o dva roky později vydat nový edikt, kterým nařizoval zničení obranných staveb postavených bez královského povolení. Panovník měl *Heerbann*, což je právo na všechna vojenská opatření, plynoucí z povinnosti pečovat o ochranu země. Dále je z tohoto ediktu patrné, že bylo zapotřebí povolení panovníka ke stavbě hradu. A dále také tento edikt nařizoval tomu, kdo měl zájem postavit si hrad, že musí v době nebezpečí poskytnout okolnímu obyvatelstvu útočiště. I když šlo o hrad postavený šlechticem, byla stavba v době nebezpečí považována za královský hrad. Král měl právo tento hrad užívat, což je nejen záležitost německého práva, nýbrž se s ním setkáváme i v našich zemích, a to po celý středověk (Menclová 1972, 15 – 16; Musil 2006, 121).

Někteří šlechtici si zákonné právo králů *Heerbann* přivlastnili. Užívali ho nejen v době skutečného ohrožení, ale často ho zneužívali i proti samotnému králi. Nové hrady velmožů se začínají lišit v tom, že členové družiny nesdílí dohromady jednu domácnost se svým pánem. Tím se plocha hradu zmenšuje a je určena pouze pro užívání pánem. Pán užívá pouze jádro hradu, k němuž je připojeno podhradí, které je časem opevněno a v době nebezpečí slouží i jako útočiště (Menclová 1972, 16).

3.2. Sídla vyšší šlechty

Hradem rozumíme opevněný komplex menšího rozsahu než je hradiště, jehož jednotlivé části – hradba, věž, obydlí (palác), případně kaple a hospodářské budovy

tvoří organický celek podřízený především hledisku obrannému, zatímco funkce obytná a residenční je druhotná. Opevnění je obvykle tvořeno zděnou hradbou, která bývá doplněna valem a příkopem. Obytné prostory bývají umístěny ve vyšších patrech paláce, okna mohou být umístěna jen tak, aby neoslabovala obranu. Hrad je typický především pro vrcholný a pozdní středověk (Musil 2006, 14).

Hrady můžeme rozdělit do několika kategorií podle různých kritérií. Jedním z kritérií může být umístění hradu, potom se hrady dělí např. na výšinné (např. ostrožné, skalní ...) a nížinné (např. blatné, vodní ...). Podle stavitele můžeme hrady dělit na královské, šlechtické, církevní apod. (Durdík 2000, 568).

Mezi nejstarší hrady můžeme zahrnout tzv. Turmburg (věžový hrad) s hranolovou obytnou věží obehnanou valem a příkopem nebo Turmhügelburg (věžový hrad na pahorku), pahorek byl často uměle nasypán – *motte*. Tento typ hradů se začíná objevovat ve Francii ve 2. polovině 9. století v dřevěné podobě. Z Francie se díky Normanům šíří do dalších evropských zemí. Motte se objevuje i na území východně od Rýna. Zde je otázkou, zda se jedná o francouzský import nebo o inspiraci např. alamanskými opevněnými sídly, neboť Alamanové opevňovali vrcholy kopců. Od přelomu 10. a 11. století začínají být obytné věže motte zděné. Toto obytné jádro se nazývá *dominatio* (tedy vláda či sídlo vládce). Tento výraz byl ve francouzštině zkomolen na název *donjon* pro obytnou hradní věž. Z motte je snad odvozen i hrad bergfritového typu. Bergfritem se rozumí obranná věž (Musil 2006, 122–125).

Hrady s tzv. bergfritem, tedy obrannou věží, mají tuto věž umístěnou před vlastní hradbou, nebo je bergfrit zakomponován do hradebního zdiva. Třetí možností umístění bergfritu je přímo do hradního areálu obehnaného hradbou. Hlavním účelem bergfritové věže je ochrana vstupní brány. Půdorys bergfritu je často hranolový a jedním z rohů je stavěn k nepříteli (Musil 2006, 138). Bergfritový typ hradu nejčastěji stojí na ostrožně, kde je postavena okrouhlá věž (bergfrit), plnící pouze obrannou funkci a nikoliv funkci obytnou. Bergfritová věž se staví na nejohroženější místo hradu, nejčastěji do blízkosti brány. Palác zaujímá nejchráněnější místo vzadu nad opyšem. Podle T. Durdíka může mít bergfritová věž různé postavení vůči hradbě. Může stát v její blízkosti, může být do ní vevázána nebo jí může být obklopena. Teprve za touto věží, nejčastěji na opačném konci ostrohu, tedy na nejchráněnějším místě, je umístěno obytné jádro hradu. Mezi bergfritovou věží a obytným jádrem vzniká prostor pro nádvoří. Tento typ hradu T. Durdíka je víceméně totožný s hradním typem, který D. Menclová označuje pojmem sasko-hesenský typ. Mezi příklady tohoto hradu můžeme

uvést např. Albrechtice na Chomutovsku, Obřany u Bílovic nad Svitavou, Volfštejn u Stříbra, Starý Jičín, Hukvaldy ad. (Durdík – Bolina 2001, 100; Menclová 1972, 130 – 133; Musil 2006, 138 – 195).

Na konci 12. století se začíná objevovat další typ donjonové věže s břitem směřovaným na nejohroženější místo. Donjonový typ hradu patří mezi nejstarší hradní typy. Jeho jádrem je obytná hranolová nebo okrouhlá věž, sloužící v případě potřeby jako poslední útočiště obyvatel hradu. D. Menclová nazývá tento typ hradu jako „hrady s okrouhlou věží a břitem“ a jejich původ hledá ve Francii. Účel břitu je, stejně jako u hranolových věží obrácených k vstupu nakoso nebo u pětibokých věží, zamezit dopadu nepřátelských projektilů na stěny věže v nejúčinnějším pravém úhlu, tedy kolmo, a oslabit tak jejich účinek. Jako příklady tohoto hradu lze uvést Bítov, Buchlov, Landštejn, Bradlo u Hostinného, Rábí, Vítkův hrádek u Lipna, Kozí hrádek atd. (Durdík – Bolina 2001, 121; Menclová 1972, 298; Musil 2006, 129 – 206).

Další, tzv. hrad přechodného typu, se podle T. Durdíka vyznačuje dřevohlinitou hradbou a hrázděnými obytnými budovami. Hrady tohoto typu jsou opevněny valy bez dřevěné konstrukce a plentou z nasucho kladených kamenů. Hlavním objektem je většinou zděný nebo hrázděný palác. Vzhledem k tomu, že se jedná o přechod mezi hradištěm a vrcholně středověkým hradem, považuje T. Durdík tento typ hradů za nejstarší hradní typ. Nejčastěji ho klade do 1. poloviny 13. století. Jako příklad T. Durdík uvádí hrad Angerbach u Kožlan, Hlavačov u Rakovníka, Tachov aj. Na Moravě se používá podobný termín tzv. kolonizační provizorium (Durdík 2006, 229 – 230; Durdík – Bolina 2001, 76 – 77; Musil 2006, 160 – 176). Typ hradu s obvodovou zástavbou je považován za odvozeninu mladohradištních opevnění a po hradech přechodného typu představuje druhý typ nejstaršího horizontu královské hradní architektury. U tohoto hradu je nejprve vybudováno opevnění, které obvykle vymezuje trojúhelníkový prostor, do kterého je poté vsazena zástavba podél vnitřní strany hradby. Budovy okolo hradby jsou nejčastěji palácová křídla, střed hradu zůstává prázdný. Na rozdíl od hradů s plášťovou zdí se u tohoto typu může objevit obranná věž. Příkladem hradu s obvodovou zástavbou je Jindřichův Hradec nebo Zvíkov (Durdík – Bolina 2001, 80 – 81; Musil 2006, 177 – 178).

Dalším vývojovým článkem hradní architektury je dle T. Durdíka kastel francouzského typu. Jeho definice je následující: „Jako kastely francouzského typu jsou uvažovány pravidelné vícevěžové hrady převážně s okrouhlými flankovacími věžemi, které tvoří systém umožňující aktivní obranu. Vnitřní zástavba má obvodový

charakter.“ Hradby typu francouzského kastelu mají pravidelnou dispozici, která byla důsledkem potřeby zvětšit užitnou plochu. Vycházejí z hranolového donjonu s tím, že jeho vnitřní obytný prostor se nyní transformoval do podoby čtyřúhelníkového nádvoří obklopeného obytnými stavbami okolo obvodové hradby. Hradba byla v nárožích zesílena okrouhlými věžemi. Tento typ hradu se ve Francii rozšiřuje hlavně na přelomu 12. a 13. století za vlády krále Filipa II. Augusta. Donjon v této hradní dispozici původně stával na nejexponovanějším místě, poté byl přesunut do středu kastelu a v poslední fázi již donjon chybí. Kastel je tedy tvořen obytnými stavbami podél hradební zdi. Tzv. nejčistší kastely byly stavěny v průběhu 13. a 14. století. Podle T. Durdíka je francouzský kastel obdélného půdorysu s kruhovými nebo polokruhovými flankovacími věžemi po obvodu hradby, ze které vystupují směrem k nepříteli. D. Menclová mezi tyto hrady řadí např. Konopiště, Hradiště (Tábor) a jako nejistý příklad i Borotín. T. Durdík k nim řadí Týřov, Nižbor, Džbán, Hradiště (Tábor), Konopiště, Úsov (Durdík 1998, 9; Durdil – Bolina 2001, 88 – 89; Menclová 1972, 312 – 320; Musil 2006, 130 – 186).

T. Durdík zastával názor, že kastel ve střední Evropě se vyvíjel samostatně bez francouzských vlivů, proto do literatury zavedl pojem „středoevropský kastel“. Přesná definice kastelu středoevropského typu podle T. Durdíka je následující: „Jako kastel středoevropského typu jsou uvažovány pravidelné čtyřúhelníkové, nejčastěji čtyřvěžové, primárně městské hrady s obvodovou zástavbou. Věže bývají ve většině případů čtverhranné bez možnosti flankování. Vnitřní horizontální komunikaci může umožňovat arkádový ohoz.“ Půdorys těchto hradů je čtverhranný (obdélný či čtvercový), nárožní věže jsou hranolové, což je podle T. Durdíka typický středoevropský rys. Primárně se jedná o městské hrady. Věže většinou neumožňují flankování, protože se jedná téměř vždy o obytné věže. Mezi hrady tohoto typu řadí T. Durdík např. Písek, Kadaň, Chrudim, Marchegg, Köszeg aj. V. Razím a někteří další badatelé s vydělením tohoto typu hradu polemizují (Durdík 1998, 150; Durdil – Bolina 2001, 94; Musil 2006, 221 – 223; Razím 1992, 133 – 137).

Hrady s plášťovou zdí se vyvinuly pravděpodobně v prostoru slezských nížin. Hrad má obvykle oválný nebo polygonální půdorys. Hlavním obranným prvkem je hradba, která je vyšší než všechny ostatní budovy. Jedná se o typ bezvěžového hradu. Jako příklad je možno uvést Děvičky na Moravě, Starý Cimburk, Hukvaldy, Košumberk a Brníčko (Musil 2006, 143 – 217).

Hrady palácové dispozice nebo také hrad s palácem jako jedinou obytnou a obrannou stavbou je charakteristický přítomností paláce, jehož delší strana je rovnoběžná s přístupovou cestou k hradu. Tento typ hradu je jednodušší než je bergfritová dispozice. Jako příklad lze uvést Řebřík u Rokycan, Tetín, Nový Žeberk, Levnov u Rosic, Koberštein apod. (Musil 2006, 199).

Hrad dvorcového typu uvedli do české literatury Z. Měřínský a M. Plaček. Tento typu hradu je možné zařadit mezi hrady s obvodovou zástavbou a hrady palácové dispozice. Dvorcový typ hradu má pouze obytnou budovu situovanou v rozlehlém jinak téměř nezastavěném prostoru bez vztahu k přístupové komunikaci. Začíná se vyskytovat v poslední čtvrtině 13. století. Obytné jádro bývá umístěno na nejchráněnějším místě, tedy v zadní části fortifikace. Jako příklad je možné jmenovat Šostýn, Rožnov, Blansko či Vítkův hrádek (Měřínský – Plaček 1988, 232; Musil 2006, 201 – 202).

Skalní hrady představují zvláštní skupinu středověkých hradů. Výskyt skalních hradů v naší republice je vázán na relikty české křídly. Rozpukáním sedimentů české křídly a jejich následným zvětváním dalo na několika místech vzniknout skalním městům, které byly pro výstavbu skalních hradů vhodné. Největší koncentraci skalních hradů na našem území zaznamenáváme v oblasti Česko-saského Švýcarska, Chráněné krajinné oblasti Kokořínsko, území Polomených hor s jejich výběžky, Českém ráji a Chráněné krajinné oblasti Teplicko-Adršpašské stěny (Gabriel 1989, 125 – 126).

Typologie skalních hradů není dosud pevně stanovena. T. Durdík charakterizuje skalní hrad jako objekt vystavěný na výrazném skalním, nejčastěji pískovcovém útvaru, který je využit k zahloubení místností obytného nebo hospodářského charakteru. Tyto zahloubené místnosti jsou doplněny dřevěnou nebo zděnou zástavbou (Durdík 1999, 501 – 502).

F. Gabriel spolu s J. Smetanou považují za skalní hrad takový objekt, který je situován na skalním suku se vstupem ve výšce 3 – 6 m od základny skalního bloku. Převýšení skalního suku je hlavním obranným prvkem hradu a vlastní hrad se rozkládá vždy na horní ploše skály, přístupné upravenou spárou (Gabriel – Smetana 1986, 143 – 144). K nejstarším příkladům skalních hradů patří Hřídělík (Gabriel 1979, 57) nebo Drábské světničky (Chotěbor 1981, 71), jejichž vznik je kladen do 2. poloviny 13. století.

3.2.1. Vývoj hradní architektury v Čechách

3.2.1.1. Románské hrady

K nejstarším hradům na území České republiky patří hrad Přimda, neoprávněně vybudovaný roku 1121 německým markrabím severní marky Děpoldem II. z Vohburku (Durdík 2007, 8; Musil 2006, 163). Prvním českým kamenným hradem byl biskupský hrad v Roudnici nad Labem. Už v této době byla v hmotě jedné z věžic i menší kaple s půlkruhovou apsidou. Zakladatelem tohoto hradu byl biskup Břetislav Jindřich z rodu Přemyslovců. Pravděpodobně se jedná o francouzský kastel (Menclová 1972, 79 – 82; Musil 2006, 164).

Mezi další románské hrady můžeme zařadit např. Roudnice nad Labem, Landštejn, Pražský hrad apod. (Menclová 1972, 79 – 112; Musil 2006, 164 – 165). V 1. polovině 13. století se uplatňují tři typy hradů – hrad přechodného typu, hrad s obvodovou zástavbou a hrad typu francouzského kastelu (Durdík 1997, 69)

Kolem roku 1230 dochází k nahrazování zaniklé sítě hradišť sítí nově budovaných hradů, a to většinou královských. Hrady šlechtické jsou v této době spíše výjimkou (Durdík 1978, 42; týž 1999, 16). Hlavním typem královských hradů 13. století je hrad s obvodou zástavbou. Tento typ se vyznačuje větším množstvím budov, které svojí vnější stranou tvoří součást obvodového opevnění.

Za prvního zakladatele hradů můžeme označit českého krále Přemysla Otakara I., za jehož vlády byl snad vybudován Zvíkov, Křivolát nebo Jindřichův Hradec (Durdík 1978, 43; týž 1999, 198). Mezi nejznámější představitele kastelových hradů můžeme zařadit hrad Týřov v Čechách.

Šlechta si před 1. polovinou 13. století stavěla hlavně dvorce, ke kterému často přiléhal románský tribunový kostel. Po vzoru krále si však své hrady začínají stavět i významní šlechtici. Vedoucím typem šlechtického sídla tohoto typu je hrad s bergfritovou dispozicí (Durdík 1978, 44; Hejna 1976, 280).

3.2.1.2. Hrady 2. poloviny 13. století

V tomto období se rozvíjejí předchozí typy hradů, tedy kastely, hrady s obvodovou zástavbou a hrady bergfritového typu. Objevuje se ale i nový typ, tzv. středoevropský kastel (Durdík 1995, 335). Mezi příklady středoevropského kastelu můžeme zařadit hrad v Kadani, Písku nebo Horšovském Týně (Durdík 1999, 524).

Ve 2. polovině 13. století se začíná jako typ královského hradu objevovat i hrad s plášťovou zdí. Jedná se o menší bezvěžový hrad, kdy jeho hlavním a také jedinným obranným prvkem je hradba. K příkladům patří Lanšperk nebo Svojanov (Durdík 1995a, 106 – 107).

Královské hrady tvoří v Čechách dvě výrazné koncentrace. První z nich představuje oblast středních Čech, a to tzv. starý přemyslovský lovecký hvozď na řece Berounce. Do této skupiny hradů patří Angerbach u Kožlan, Džbán, Hlavačov, Jenčov, Jivno, Křivoklát, Nižbor, Týřov ad. (Durdík 1995, 334).

Druhou koncentrací představují královské hrady v jižních Čechách. Ta je pravděpodobně výsledkem střetu královské moci s rostoucí mocí jihočeských Vítkovců. Královské hrady v jihočeském regionu se koncentrují zhruba na řekách Lužnici, Vltavě a Otavě. Mezi ně můžeme zařadit Bechyni, Hlubokou nad Vltavou, Hradiště (Tábor), Myšenec, Orlík, Písek, Protivín, Újezdec, Zvíkov a možná i Vitějovice (Durdík 1999, 18).

Ve 2. polovině 13. století se začínají stírat rozdíly mezi královskými a šlechtickými hrady. Šlechta, především blízcí spolupracovníci krále, se snaží přiblížit dispozici královských hradů. Budují především hrady s obvodovou zástavbou, jejich rozměry se blíží rozměrům královských hradů, využívají služby věhlasných stavebních hutí apod. (Durdík 1978, 48 – 49). Jako příklad velkého šlechtického hradu lze uvést Jindřichův Hradec, Český Krumlov, Velhartice, Český Šternberk či Rožmberk.

V období 2. poloviny 13. století je vedoucím typem šlechtických hradů hrad s bergfritovou dispozicí. Vedle tohoto typu se vyvíjí ještě hrad s jednou hlavní obrannou stavbou v podobě mohutného obdélného paláce, jehož delší osa je rovnoběžná se směrem přístupové komunikace. Jako příklad je možné uvést hrad Řebřík, Tetín apod. (Durdík 1999, 173 – 174).

3.2.1.3. Hrady 14. století

V tomto období je hojně stavěným typem hradů hrad s čtverhrannou obytnou věží, tzv. donjonem, který plní funkci obytného prostoru a zároveň má i obrannou funkci. Donjonová hradní dispozice je oblíbená i u hradů šlechtických. D. Menclová označuje donjonové hrady jako tzv. hrady s obytnou věží. Jako příklad lze uvést hrad Rabí, Pajrek, Vítkův kámen či Kynžvart (Durdík 1999, 117 – 118; Menclová 1972, 322 – 328).

Klasickou podobou donjonu je obytná věž obklopena hradbou. Donjon mohl být zapojen do hradby, a nebo mohl stát uvnitř prostoru, který hradba svírala. Donjonový typ hradu představuje jeden z typů blokových hradů. Blokovaná dispozice hradu mohla vzniknout např. přestavbou staršího sídla (Durdík 1999, 19 – 68). Hradby donjonové dispozice se mohly stát vzorem pro šlechtické věžovité tvrze, které se právě v tomto období stávají vůdčím typem sídel drobné šlechty (Durdík 1999, 117 – 118).

Dalším typem hradu, který se v této době také staví, je hrad s plášťovou zdí, který přechází z minulého století a představuje jeden z typů bezvěžových hradů. Dalším hradním typem, přecházejícím ze 13. století, je hrad s bergfitem. Jako příklad hradu s plášťovou zdí uvádí T. Durdík Rumburk, Opárno, Házmburk aj. (Durdík 1999, 174).

Za vlády Karla IV. se velmi rozmáhá stavba hradou dvoupalácové dispozice, kdy je jádro hradu tvořeno dvěma hmotově srovnatelnými paláci, které jsou situovány souběžně na protilehlých stranách pravidelného nádvoří. Zbylé strany jsou uzavřeny vysokou hradbou, ve které je umístěn i vstup. Tento typ hradu si stavěly hlavně přední šlechtické rody, a to především díky velkému obytnému prostoru. Nutno zdůraznit, že velikost obytných prostor šla na úkor obranyschopnosti hradu, to snad můžeme chápat jako projev klidné doby, ve které vládl Karel IV. Patří k nim např. Helfenburk u Bavorova a Dívčí kámen (Durdík 1999, 127 – 350; Menclová 1972, 75 – 85).

Pokud se podíváme na stavbu hradů v obdobích vlády jednotlivých lucemburských panovníků, zjišťujeme, že sám Jan Lucemburský stavěl hrady pouze minimálně. Zato pověřoval stavbou hradů bohaté šlechtice, kterým dal poté dostavěný hrad v léno pod podmínkou, že hrad musí zůstat králi vždy přístupný (Durdík 1998, 7; týž 1999, 222). Janův nástupce na trůně, Karel IV., oproti svému otci doplnil síť královských hradů a ty většinou pojmenovával po sobě, patří k nim např. Karlštejn, Karlshaus (Hrádek u Purkarce), Karlsberk (Kašperk) nebo Karlskrone (Radyně). Co se týče hradních typů, nepoužíval Karel IV. jeden typ hradu, ale naopak každý jeho hrad byl jiné hradní dispozice (Durdík 1999, 245; Menclová 1972, 48 – 73).

Karlův nástupce Václav IV. pokračuje v trendu svého otce a zakládá hrady, u kterých je ovšem kladen důraz hlavně na pohodlí a obranyschopnost hradu je upozaďována. Takovým příkladem může být Točnick (Durdík 1999, 577; Menclová 1972, 133 – 171).

3.2.1.4. Hrady 15. století

V tomto období dochází ke zvratu v hradní architektuře. Hlavní příčinou tohoto zvratu jsou husitské války, které donutily stavitele hradů, aby začali opět klást důraz na obranyschopnost a ne na pohodlí obyvatel. Výraznou inspirací se stalo opevnění města Tábor, kde byly poprvé užity nové prvky aktivní obrany, např. barbakán, parkánové dělostřelecké bašty, okrouhlé či polygonální bateriové věže. Všechny výše zmíněné novinky byly vybudovány před rokem 1430 a jsou reakcí na rozvoj palných zbraní na počátku 15. století. Řada hradů doplňovala svou obranyschopnost o další stavby, např. štítové zdi nebo valy v čele hradu, které svou hmotou měly za úkol chránit vlastní hradní jádro před střelbou. Příkladem je Čertova zeď, chránící jádro bechyňského hradu. Jedná se o prvek tzv. pasivní obrany (Durdík 1997, 70; Týž 1999, 194 – 541; Musil 2006, 297).

Obecně se dá říci, že nových hradů bylo postaveno málo. V tomto období jsou hlavně přestavovány a nově opevňovány starší hrady. Nově jsou zakládány hrady hlavně husitskými hejtmany a měly sloužit jako opěrné body husitských válečníků.

Po skončení husitských válek se hrady téměř nestaví, král Jiří z Poděbrad se po válkách snaží získat zpět původně královské hrady, které byly rozchváčeny šlechtou. Vzhledem k tomu, že je od šlechticů vykupoval, nezbyly mu již peníze na stavbu nových. Jedinou výjimkou je snad hrad Litice nad Orlicí (Durdík 1999, 232 – 341; Menclová 1972, 280 – 286).

3.2.1.5. Konec éry hradů a počátky zámecké architektury

Pojem zámek je doposud mezi badateli chápán různě, např. J. Macek rozumí pojmem zámek změnu charakteru hradu, kdy je kladen větší důraz na pohodlí majitele než na obranyschopnost stavby. Na rozdíl od J. Macka považuje R. Novotný slovo zámek za synonymum slova hrad (Macek 1992, 15; Týž 1997, 108 – 109; Musil 2006, 14; Novotný 2000, 191 – 200).

Doba vlády krále Vladislava Jagellonského představuje vrchol vývoje pozdně gotických hradů. Nejvýznamnější stavby vznikly díky stavební huti Benedikta Reida, Arnolda Vestfálského a stavby rodu Rožmberků a Pernštejnů. V této době dochází také k četným přestavbám královských hradů, např. Křivoklátu, Pražského hradu, Karlštejna ad. (Durdík 1999, 24; Menclová 1972, 376 – 436).

Na přelomu 15. a 16. století dochází k uklidnění situace po husitských válkách a nastává doba relativního klidu. Hrady začínají jejich majitelé přestavovat na zámky

s rezidenční funkcí, původní stavby jsou často rozšiřovány nebo také naopak opouštěny, a to pro špatný přístup, stav, nepohodlnost nebo jen proto, že nesplňují představy svých majitelů. Posledním vybudovaným hradem byl hrad Freudenstein, který si nechali vystavět Šlikové v letech 1516 – 1517 na ochranu svých stříbrných dolů v Jáchymově. Definitivním koncem hradů je rozkaz císaře po třicetileté válce, kdy došlo k záměrnému boření některých hradů (Durdík – Sušický 2005, 35; Menclová 1972, 514; Roubík 1941, 128 – 131).

3.2.2. Hrady v jižních Čechách

Mezi románské hrady v jižních Čechách patří např. Landštejn, Jindřichův Hradec, Strakonice, Zvíkov či Blatná. Nejstarším z nich je hrad Landštejn, o kterém pochází první písemná zmínka z roku 1175, kdy Konrád z Raabsu dává pozemky na říčce Bystřici řádu johanitů (Jelínek 2004, 6 – 7). V blízkosti hradu Landštejna byl zhruba ve stejné době vystavěn hrad Pomezí. Ani u jednoho z těchto hradů se neví, kdo byl jejich stavebníkem. Tato situace se velmi podobá vztahu hradu v Mladé Vožici a Šelmberku. U Landštejna není jisté, jestli byl vystavěn českými nebo rakouskými šlechtici (Jelínek 2004, 6 – 7). Landštejn představuje typ donjonové hradní dispozice. Prvním doloženým románským hradem v jižních Čechách, který byl založen českou šlechtou nebo českým králem, je Jindřichův Hradec, o němž se písemné prameny poprvé zmiňují v roce 1220 (Kuthan 1994, 166). Hrad v Jindřichově Hradci je bergfritové dispozice a předcházelo mu přemyslovské hradiště. Jednoznačně královským románským hradem v jižních Čechách je hrad Zvíkov založený v roce 1234 Přemyslem Otakarem I. (Kuthan 1994, 499). Z románské fáze hradu Zvíkova se dochovala bosovaná zeď čtvercového půdorysu. Stavební kameny jsou signovány kamenickými značkami. Stejně jako Jindřichův Hradec je i hrad Zvíkov příkladem bergfritového hradu (Durdík 1999, 67 – 634; Menclová 1972, 82 – 112).

Hrady gotické představují v jižních Čechách např. hrady typu sasko-hesenského. Jedním ze zástupců tohoto hradního typu je hrad Orlík nad Vltavou, typický ostrožný hrad, zřejmě královského založení, o němž je první písemná zmínka z roku 1287 (Menclová 1972, 165). T. Durdík uvádí jako rok první písemné zmínky o Orlíku rok 1288 (Durdík 1999, 404). Podunajský hradní typ je typický hranolovou věží. Jejím příkladem je Choustník pocházející z druhé třetiny 13. století, dále také Český Krumlov či Rožmberk (Durdík 1999, 213; Menclová 1972, 175 – 179). Hradem s hranolovou obytnou věží je např. Vítkův hrádek, Kozí hrádek či Landštejn (Musil 2006, 208).

Kastelové hrady v jižních Čechách a na pomezí Jihočeského a Středočeského kraje představují hrad Hradiště a Konopiště (Durdík 1999, 194 – 271; Musil 2006, 185). Středoevropský kastel v jižních Čechách dle T. Durdíka představuje hrad v Písku. Město se poprvé připomíná v roce 1243. Nelze rozhodnout, jestli v této době již hrad stál, nebo ne (Durdík 1999, 431 – 432; Kuthan 1994, 286). Hrady s obvodovou zástavbou pravděpodobně reprezentuje hrad Pořešín poprvé připomínaný v roce 1312. Jeho majiteli v té době byli Bavorové ze Strakonice (Durdík 1999, 442).

3.2.3. Hrady v okolí Šelmberka

Hradní síť na Táborsku, jako všude jinde, zajišťovala trvalou mocenskou i ekonomickou nadvládu světské a církevní feudality. Dokladem slabosti panovnické moci v kraji jsou pouze dva, a to méně významné hrady v Bechyni a v Mladé Vožici. Ostatních devět hradů bylo od počátku v rukou panských rodů nebo zámožných rytířů. Rožmberkům, jak odpovídalo jejich prvořadému postavení v celém Bechyňsku, náleželo hned pět: Příběnice, Příběničky, od roku 1322 Choustník, Miličín a městský hrad v Soběslavi. Druhému čelnému rodu, pánům z Ústí, patřil nejpozději od poloviny 14. století hrad Hradiště a od roku 1391 též Kamenice nad Lipou. Hrad Borotín vybudovali páni z Landštejna a konečně na Šelmberku se po Vítkovcích usadila větev rodu Buziců, jehož příslušníci se pak vesměs zvali po tomto hradu (Šmahel 1988, 116). Hrady královské i šlechtické ve sledované oblasti kladou na počátku největší důraz na obranyschopnost, kterou zajišťovala jedna či více věží spolu s hradebním systémem. Ve 14. století je u nově stavěných nebo rozšiřovaných hradů kladen větší důraz na pohodlí než na obranyschopnost, což je případ hradu Příběnice a Choustník, které od 2. poloviny tohoto věku slouží rezidenčním potřebám pánů z Rožmberka. Obranná složka hradu se do popředí dostává opět až s nástupem husitských válek (Šmahel 1988, 117).

3.2.3.1. Bechyně

Město Bechyně se nachází 25 km jihozápadně od Tábora. V roce 1268 kupuje „pustou horu Bechyni“ král Přemysl Otakar II. a začíná zde výstavbu hradu, který ve 14. století přechází do držby šlechty (Durdík 1999, 54).

Z původního hradu 13. století, který stál v jižní části skalnatého ostrohu nad řekou Lužnicí, se nezachovaly téměř žádné stavební pozůstatky. Také z pozdě

gotických přestaveb se dochovalo pouze torzo. Úpravám nejdéle odolala dvě křídla hradu (východní a západní), vystavěná podél úzkého dvora. Na tyto stavby navazovalo na severu příčné křídlo s rozsáhlou místností. V jižní části bylo nádvoří uzavřeno čtvrtým křídlem. Z interiérů se po mohutné přestavbě na konci 15. a na začátku 16. století zachovaly pouze některé přízemní místnosti. V západním křídle je to např. pozdně gotická síň, sklenutá síťovou klenbou s terakotovými žebry, v jejichž průsečících jsou štítky se šternberskými hvězdami. Dalším unikátem je přízemní síň, zaklenutá na střední pískovcový sloup v podobě stromu s otesanými větvemi (Krajíc a kol. 2000, 34).

Po šternberské přestavbě na konci 15. a na počátku 16. století se bechyňský hrad dočkal největších stavebních úprav až v poslední třetině 16. století, kdy se stal jeho majitelem Petr Vok z Rožmberka. Za jeho vlády získal hrad zcela novou podobu a přeměnil se v renesanční sídlo (Krajíc a kol. 2000, 35). U raně gotického hradu můžeme předpokládat, že mohl nejspíše náležet mezi hrady s obvodovou zástavbou (Durdík 1995a, 54 – 56).

3.2.3.2. Borotín

Hrad Borotín se nachází 11 km severozápadně od Tábora. Ves Borotín náležela původně pánům z Landštejna, jedné z větví nejmocnějšího jihočeského rodu Vítkovců. Poprvé je predikátu z Borotína užito roku 1356. Tento predikát použil Vítek z landštejnské větve Vítkovců. Za husitských válek byl hrad neúspěšně obléhán tábority, a to roku 1434. V letech 1446 – 1613 je hrad majetkem Malovců z Malovic. Na počátku třicetileté války byl hrad vypálen a poté zpustl. V roce 1623 je hrad prodán Polyxeně Lobkovické z Pernštejna a je uváděn jako pustý (Durdík 1999, 72 – 73; Durdík – Sušický 2002, 8; Koblasa – Kovář 2003, 15; Menclová 1972, 319; Tříška a kol. 1986, 24).

Původní hradní jádro bylo polygonálního půdorysu. Nad příkopem stál kruhový bergfrit vystupující z obvodu hradu, jeho interiér byl zaklenutý žebrovou klenbou. Ve východní části hradu stál dvouprostorový palác, na počátku 16. století byl vystavěn nový s novou branou. Borotín považuje T. Durdík za hrad bergfritového typu (Durdík 1995a, 65 – 66; týž 1999, 73; Durdík – Sušický 2002, 8 – 9).

3.2.3.3. Dobronice

Hrad se nachází na ostrožně na pravém břehu Lužnice 6 km severně od Bechyně. Vzniká na počátku 14. století, v letech 1322 – 1418 je majetkem pánů z Dobronic. V roce 1455 přechází do majetku Rožmberků a od roku 1459 ho vlastní Vítové ze Rzavého. Za Vítů ze Rzavého dochází na počátku 16. století k jeho pozdně gotické přestavbě. Roku 1528 hrad kupují Hozlauerové, kteří jej vlastní až do třicetileté války. V roce 1691 přechází do majetku jezuitů, kteří ho užívají do roku 1727, kdy je jejich řád zrušen. Poté se o hrad už nikdo nestará (Durdík 1995a, 77 – 78; týž 1999, 112; Durdík – Sušický 2002 16; Koblasa – Kovář 2003, 36; Menclová 1972, 332).

Hrad je dvojdílné dispozice s bergfritem v čele. Od počátku měl hrad dvě palácové budovy. Jedna z budov byla v zadní části hradního areálu, zatímco druhá se nacházela na boční straně nad řekou. Druhá palácová budova byla trojprostorová. Pozdně gotická přestavba měla za cíl zvýšit počet reprezentačních místností. Nové křídlo bylo postaveno v západní části hradu (Durdík 1999, 112 – 113; Durdík – Sušický 2002, 17).

„Hradní bergfrit obsahoval nad čtyřmi plochostropými úrovněmi nejvyšší patro zaklenuté patrně křížovou bezžebrou klenbou. Vstup do věže ležící vysoko nad úrovní nádvoří byl původně započat v nižší úrovni, do dnešní ještě vyšší byl přeložen v rámci změny plánu. V úrovni nejspodnější etáže se dochoval hluboký výklenek (dnes upravený pro vstup do věže), zjevně analogický podobné situaci na Vízmburku. J. Varhaník ho navrhuje interpretovat jako zařízení, které by v případě potřeby umožnilo snadné proražení stěny věže zevnitř ven. Z dřevěných překladů vstupu do patra a dvou okének byla získána dendrodata, dokládající, že ke stavbě věže došlo nejspíše mezi lety 1310 – 1322, tedy nedlouho před první písemnou zmínkou o hradu.“ (Durdík 2008, 21 – 22).

„V roce 2010 se zřítla část obvodové hradby na západní straně jádra.“ (Durdík 2011, 22).

3.2.3.4. Choustník

Zřícenina hradu Choustníku se nachází 12 km severovýchodně od Soběslavi na skalnatém hřebeni. Založen byl po polovině 13. století, patrně po roce 1262, a to jako správní centrum. Zakladatelem hradu byl Beneš z Choustníka uváděný v písemných pramenech mezi lety 1252 – 1282. Beneš získal místní panství směnou za Poděbrady. Směna proběhla mezi Benešem z Choustníka a českým králem Přemyslem Otakarem II.

Benešův rod držel hrad až do roku 1322. Poté jej od něj kupuje Petr z Rožmberka, který choustnické panství rozšiřuje. Za husitských válek je hrad stále v držení pánů z Rožmberka, jeho hradby jsou zesíleny a hrad se stává oporou katolické strany (Durdík 1995a, 117 – 118; týž 1999, 213; Durdík – Sušický 2002, 40; Koblasa – Kovář 2003, 60; Kuthan 1994, 147; Tříška a kol. 1986, 84).

Vstup do hradu byl od západu. Nejstarší část byla přístupná pouze po dřevěném mostě, který strážila věž s vězením. Branou se návštěvník dostal na nádvoří, na jehož protějším konci stála ještě mohutnější věž, než ta vstupní. Tato věž byla třípatrová a byla se sousedním palácem a kaplí z let 1280 – 1300 spojena dřevěnou pavlačí. Pavlač spojovala obě stavby v prvním patře. Obě zmiňované věže byly čtvercového půdorysu. Západní část hradu je starší a větší, vévodí jí čtverhranný bergfrit začleněný do obvodové hradby na nejvyšším místě staveniště. Palácové jádro bylo plochostropé a mělo půdorys písmene L. Vytvořeno bylo ve dvou stavebních etapách. V patře byla umístěna kaple.

Druhý, menší čtverhranný bergfrit byl přistavěn zvenčí. Obě hradní jádra představují hrad bergfritového typu, ale věže mají netypický půdorys ukazující na podunajské prostředí (Durdík 1999, 214 – 215; Kuthan 1994, 149). D. Menclová hrad označuje jako dvojhrad (německy Ganerbenburg), jelikož jsou doloženi dva majitelé současně, a to bratři Beneš a Jan z Choustníka (Durdík – Sušický 2002, 42 – 44; Menclová 1972, 167; Tříška a kol. 1986, 84 – 87). Bratři roku 1322 vyměňují hrad Choustník s Petrem z Rožmberka za několik vzdálených statků – Prčice, Chlumeč nad Cidlinou a Hradiště, později zvané Choustníkovo (Tříška a kol. 1986, 84).

Za vlády Oldřicha z Rožmberka dochází roku 1430 ke stavebním úpravám hradu, bylo zřízeno předhradí opevněné valem. Choustník byl v době husitských válek oporou katolických pánů. Jan z Rožmberka se přidal na stranu krále Jiřího z Poděbrad a vedl i několik vojenských střetnutí s královými protivníky. Bohužel nebyl tak zdatný válečník jako diplomat, což vedlo k jeho názorovému obratu a roku 1468 vyhlásil králi nepřátelství. Proto se král rozhodl plenit jeho majetky. To dohnalo Jana k opětovnému uzavření smíru s králem, jehož jednou z podmínek bylo i postoupení Choustníka Zdeňkovi ze Šternberka, který jej roku 1467 pod nátlakem okolní šlechty opouští. Již roku 1478 upozorňuje soběslavský hejtman krumlovského purkrabího, že „příliš Choustník zámek hyne“ a je třeba přikročit k opravám. Poslední zmínka o úpravách pochází z roku 1563 od Viléma z Rožmberka. Roku 1614 je hrad uváděn jako pustý (Durdík 1999, 213; Tříška a kol. 1986, 84 – 85).

3.2.3.5. Karlův hrádek

Karlův hrádek se v literatuře vyskytuje také pod názvem Hrádek u Purkarce nebo Karlshaus, nachází se 7 km severně od Hluboké nad Vltavou. Hrad je bezvěžový s obvodovou zástavbou a architektonicky pravděpodobně navazuje na přemyslovské tradice (Durdík – Sušický 2002, 35; Koblasa – Kovář 2003, 72; Menclová 1972 II, 72). Dispozice hradu je dvojdielná. Přední část byla opevněna valem, za ní stál vlastní hrad trojúhelného půdorysu. Obvod hradu byl zastavěn mimo jiné i kaplí s polygonálním uzávěrem v jednom z nároží. V jednom z křídel byly zachyceny roubené komory. Všechny místnosti mimo kaple byly plochostropé (Durdík 1999, 190 – 191; Durdík – Sušický 2002, 32 – 33).

Hrad založil Karel IV. zřejmě v 50. letech 14. století. Měl snad původně sloužit pro jeho soukromé potřeby. První písemná zmínka o něm pochází z roku 1357. Hrádek zaniká pravděpodobně v poslední čtvrtině 14. století.

3.2.3.6. Kozí hrádek

Zřícenina hradu Kozí se nachází 5 km jihovýchodně od Tábora u Sezimova Ústí, nad Kozským potokem. Jeho obranný systém byl nejspíše tvořen dřevěným plotem, mezi nímž a palácem byl vyhlouben hluboký příkop. Do dnešního dne se dochovaly zbytky základových zdí, brány a obytné věže nepravidelného půdorysu. Obytná věž byla obdélného půdorysu a za ní stála dvouprostorová budova. Schématicky se jedná o rozvinutější donjonový typ hradu s obytnou věží (Durdík 1999, 282 – 283; Durdík – Sušický 2002, 47; Tříška a kol. 1986, 112).

První písemná zmínka o Kozím hrádku pochází z druhé poloviny 14. století. K roku 1377 drží hrad Vlček z Kozího nebo Jan mladší z Hardeka, který hrádek i s přílehlými obcemi Kravínem, Lhotou (Zárybničnou), Lipím, Turovcem a dvorem Bedřichovem prodává Jindřichovi z Hradce. Na počátku 15. století přechází do držení pánů z Újezda, kteří zde poskytují útočiště Mistru Janu Husovi, a to dokonce dvakrát. Poprvé tomu bylo od října do prosince roku 1412 a podruhé od Velikonoc 1413 do jara 1414 (Durdík 1999, 282 – 283; Koblasa – Kovář 2003, 79; Menclová 1972, 430; Sedláček 1885, 144 – 147; Švehla 1920, 6; Tříška a kol. 1986, 112).

Hrad pravděpodobně zaniká v roce 1438, když do českých zemí vtrhl rakouský vévoda Albrecht, který se domáhal českého trůnu uvolněného po smrti Zikmunda. Kozí hrádek se dostává pod správu města Tábora pravděpodobně v roce 1446, kdy je již jmenován jen jako dvůr s pivovarem. K roku 1542 je hrad uváděn jako pustý. Pek

z Římku na Kozím hrádku znovu vystavěl dvůr a mlýn. Za Peka z Římku a jeho předchůdce byl Kozí hrádek vyjmut z majetku města Tábora, aby byl zase v roce 1600 k městu připojen. Od té doby až do 19. století sloužily hradní zříceniny jako zdroj stavebního materiálu. Změna přichází až s Augustem Sedláčkem, který hrad zpřístupňuje. Před první světovou válkou se zříceniny ujímá tábořské muzeum, které zde provádí průzkumy, a po první světové válce byly trosky hradu konzervovány (Tříška a kol. 1986, 112 – 113). Archeologické výzkumy zde v letech 1899 – 1929 prováděl tábořský učitel Josef Švehla (Durdík 1999, 283; Durdík – Sušický 2002, 47; Švehla 1920).

3.2.3.7. Miličín

Hrad se nachází 17 km severně od Tábora. Hrad vzniká pravděpodobně ke konci 13. století z nařízení Viléma z Miličina. Jeho potomci hrad prodávají Petrovi z Rožmberka. K roku 1379 se připomíná příkop pod hradem. Nelze přesně určit, kde hrad stával. Jeho prvním známým držitelem a zároveň držitelem městečka byl v letech 1283 – 1286 Vilém z Miličina, spojenec Závaše z Falkenštejna. Po něm následovali Heřman (+ 1325) a Heřman mladší (padl v bitvě u Kresčaku 1346), který odkázal svůj majetek Petru z Rožmberka. Podle rožmberského urbáře z roku 1374 patřili k miličínskému hradu s ohrazeným předhradím městečko téhož jména a vsi Záhorčice, Oldřichov, Reksyně, Žižkov, Dolní a Horní Borek, Jiřetín, Barčov, Ječutice, Baňov, Zechov a Třetužel. Na hradě bydlel purkrabí, který spravoval tuto nejsevernější rožmberskou državu. Hrad zaniká nejspíše během husitských válek a správa panství byla přenesena před polovinou 15. století na rožmberský hrad Choustník (Durdík 1999, 362 – 363; Tříška a kol. 1986, 128).

3.2.3.8. Mladá Vožice

Městečko Mladá Vožice se nachází 16 km severovýchodně od Tábora. Hrad byl založen patrně králem Václavem II. nejspíše jako náhrada za Vítkovci uchrácený hrad Hradiště. První písemná zmínka pochází z roku 1318, kdy byl hrad v zástavní držbě Viléma a pak i Velislava z Vožice. Karel IV. tento hrad uvádí v Maiestas Carolina jako podmíněčně zcizitelné hrady, proto jej vykupuje od Litolda z Landštejna, který byl jejím pánem od roku 1355. Za Václava IV. byla Vožice stále v zástavě, v letech 1390 – 1397 ji měl nejvyšší purkrabí Pražského hradu Purkhart Strnad z Janovic. Po něm následoval Zikmund Huler z Orlíka, jenž byl pro nepoctivost ve svěřeném úřadu

podkomořího roku 1405 popraven. Roku 1412 zastavil král Vožici Anselmovi z Ronova a jeho synům. Zástavní držitelé na vožickém hradě většinou nebydleli, takže hrad byl jen sídlem purkrabích. Po vypuknutí husitské revoluce se držitelé hradu Vožice, bratři Materna a Kryštof postavili na stranu krále Zikmunda. Když po bitvě u Sudoměře (25. března 1420) Mikeš Divůček z Jemniště na ústupu obsadil se svou jízdou město Vožici, tehdy ohrazenou jen plaňkami, Jan Žižka 5. dubna 1420 časně z rána městečko přepadl a zapálil. Po pětidenním obléhání dobyl i hrad a rovněž jej spálil. Materna hrad opravil a podnikal z něho výpady do okolí, proto v září 1425 husitské vojsko pod velením tábořského hejtma Jana Hvězdy z Vícemilic oblehlo vožický hrad. Po pětidenním marném očekávání pomoci od krále Zikmunda, se Materna vzdal. Poté hrad opanovala husitská posádka. V roce 1426 husitská posádka hrad opustila, ten byl rozbořen a nikdy již nebyl obnoven. Na místě zříceného hradu dal v roce 1646 tehdejší majitel vožického panství Kryštof Karel Voračický z Paběnic vystavět mariánskou kapli. Ke stavbě bylo použito kamene ze zříceniny hradu. Při přestavbě kaple roku 1827 a úpravě jejího okolí zmizely poslední stopy po někdejší královském hradu. (Durdík 1999, 365; Durdík – Sušický 2002, 77; Koblasa – Kovář 2003, 98; Tříška a kol. 1986, 129).

Novější výsledky povrchového průzkumu poznatky o podobě hradu příliš nerozhojnily. Potvrdily, že v areálu zcela zplanýrovaného předhradí je nad úrovní terénu dochován pouze fragment zdiva patrně obvodové hradby při styku jeho jižní strany se svahem jádra. V jádře se část obvodové zdi dochovala nejspíše pod severozápadním nárožím terasy před západním průčelím kaple. Středověkého původu by mohla být i část průběhu tarasní zdi pod severovýchodní stranou mariánské kaple. Ostatní tarasní zdi, které plochu bývalého jádra okolo kaple lemují, jsou nepochybně, stejně jako ostatní tarasní zdi v hradním areálu, novověkého původu. Hradní dispozice není známa (Durdík 1999, 365; týž 2002, 65).

3.2.3.9. Příběnice

Hrad Příběnice se nachází 8 km západně od Tábora na levém břehu Lužnice. Hrad vzniká v polovině 13. století, pravděpodobně před rokem 1243. Jako první majitel je v písemných pramenech doložen Vítek z Prčice, a to již k roku 1243, spolu se svým bratrem Vokem. Hrad se nachází na severním okraji vítkovských držav a snad měl sloužit jako opěrný bod postupně rozšiřovaného rožmberského panství, které začíná v 60. letech 13. století. Zároveň hrad mohl i demonstrovat jejich moc (Koblasa – Kovář 2003, 126 – 127; Kuthan 1993, 262; týž 1994, 352; Šmahel 1988, 94).

Jako v případě Soběslavi, i na Příběnicích byl vězněn král Václav IV. Příběnice se staly také vězením pro husitského kněze Václava Korandu z Tábora, ten vyslal do Tábora žádost o pomoc, které bylo vyhověno. Táborité oblehli hrad 13. listopadu 1420 a hrad dobyli. V době husitského držení Příběnic zde byl pro změnu vězněn např. Bohuslav ze Švamberka či Menhart z Hradce (Durdík – Sušický 2002, 98; Koblasa – Kovář 2003, 127; Tříška a kol. 1986, 160). V roce 1437 uzavřel Tábor s králem Zikmundem mír a město Příběnice se stalo královským. Hrad byl zničen, stejně tak jako Příběničky na protějším kopci (Menclová 1072, 178; Tříška a kol. 1986, 160).

Vstupní brána do hradu byla střežena osmibokou věží, oddělenou od hradního paláce a nádvoří příčnou zdí. Tato osmiboká věž byla dominantou hradního jádra, navíc byla svým půdorysem tak trochu i výjimkou, tento typ se uplatňuje hlavně v německém prostředí. Palác měl dvě oddělené velké místnosti se samostatnými vchody. Budova za palácem patrně byla kaplí. Ta byla postavena v první polovině 14. století za Petra z Rožmberka. Parkán vedl před jižním průčelím paláce (Durdík 1999, 459; Kuthan 1994, 354; Tříška a kol. 1986, 160).

I když se jedná o šlechtický hrad 13. století, je srovnatelný s královskými hrady s obvodovou zástavbou tohoto období. Zvláštností je také osmiboká věž, jejíž původ je hledán v byzantské říši. Tento typ se k nám mohl dostat díky manželským svazkům posledních Babenberků s princeznami byzantské říše. Podobné věže jsou známy z území Rakouska a jižní Moravy (Durdík 1999, 459; Durdík – Sušický 2002, 100).

3.2.3.10. Příběničky

Příběničky stojí na opačném břehu řeky Lužnice než Příběnice, tedy na jejím pravém břehu. První písemná zmínka pochází z roku 1324, ale podle archeologických výzkumů hrad stál již na konci 13. století (Vařeka 1993, 108).

Oproti Příběnicím je menší a skromnější. Hrad měl oválný půdorys a válcovou věž. Chráněn byl příkopem v blízkosti věže a náspem. První písemná zmínka je z roku 1324, kdy jsou Příběničky uváděny jako majetek Vítkovců. Příběničky byly roku 1420 obsazeny Táborci a 3. června 1437 byly stejně jako protější Příběnice strženy. Jádro hradu je nepravidelně oválného půdorysu s okrouhlým bergfritem. Obytnou funkci plnil trojprostorový palác umístěný proti bergfritu (Durdík 1999, 459 – 460; Durdík – Sušický 2002, 102 – 103; Koblasa – Kovář 2003, 127; Šmahel 1988, 94; Tříška a kol. 1986, 160).

3.2.3.11. Soběslav

Město Soběslav se nachází 16 km jižně od Tábora. Jedná se o rožmberský hrad s městem. První zmínka je z roku 1293, kdy Jindřich z Rožmberka působil jako rozhodčí ve sporu vyšebrodského kláštera se sirotky po Jindřichu z Kosové Hory. Hrad se poprvé připomíná v roce 1385 (Koblasa – Kovář 2003, 138). Krátce před husitskými válkami byl král Václav IV. vězněn nespokojenou šlechtou mimo jiné i na soběslavském hradě. Posledním rožmberským majitelem Soběslavi byl Petr Vok z Rožmberka. Po něm se majitelem Soběslavi stává Jan Jiří ze Švamberka, který přestavěl jižní trakt hradu na českou školu pro mládež podobojí. Projekt však nebyl dokončen, protože Jan Jiří roku 1617 umírá a král Ferdinand II. postupuje prázdnu školu městu, které ji roku 1628 přeměňuje na pivovar, provozovaný až do roku 1951 (Durdík 1999, 508; Koblasa – Kovář 2003, 138; Tříška a kol. 1986, 175).

Za husitských válek bylo město a pravděpodobně i hrad vypáleno. Hrad byl opevněn v době vlády Jiříka z Poděbrad, ale na konci 15. století je již ve špatném stavu (Durdík 1999, 508).

Hrad má mírně lichoběžníkovitý půdorys a nachází se v severozápadním nároží městského opevnění. Hradní věž je třičtvrtěkruhová s plochou zadní stěnou. Věž vznikla pravděpodobně za přestavby v 60. letech 15. století, některé její části byly obytné. Obdélný půdorys navazoval na severní část hradby. Palác byl podsklepený a patrový, v suterénu a přízemí bylo po čtyřech místnostech. V prvním patře se nacházel velký sál přístupný z pavlače. Palác vznikl pravděpodobně v poslední čtvrtině 14. století. Dodnes se ze soběslavského hradu dochovala vysoká válcová věž stojící v severním rohu městského opevnění a část zděného příkopu. V těsné blízkosti věže se dochovaly i zbytky paláce. Dnes část hradu slouží jako knihovna (Durdík 1999, 508; Lancinger – Muk 1989, 159 – 169; Tříška a kol. 1986, 175).

V areálu hradního paláce byl na žádost města Soběslav proveden v roce 1998 Husitským muzeem v Táboře archeologický výzkum v místě plánované zástavby hradního areálu (Krajíc NZ 217/2011)

3.2.3.12. Tábor

Táborský hrad vystupuje v písemných pramenech pod názvem Hradiště a první zmínku o něm máme z roku 1370, kdy bratři Oldřich a Sezema z Ústí získali od synů svého zemřelého bratra polovinu dříve nedílného rodového majetku i s hradem Hradiště. Hrad byl vybudován již ve třetí čtvrtině 13. století na skalnatém ostrohu mezi

Lužnicí a Tismenickým potokem králem Přemyslem Otakarem II. Půdorysně je hrad pětiúhelníkem s obvodovými věžemi. Dle hradní typologie se pravděpodobně jedná o hybrid francouzského kastelu, kde nebyl smysl kastelu pochopen. Nejlépe se do dnes zachovala mírně zploštělá jihozápadní věž, která je od 16. století nazývána Kotnovem. Původní výška věže byla patrně nižší, ke zvýšení došlo až v období husitských válek. Hrad byl dále chráněn i parkánovou zdí, která se do dnes z části zachovala, a příkopy na severovýchodní a jižní straně. Hrad v roce 1532 vyhořel a od konce 16. století začal být využíván pro potřeby pivovaru (Durdík 1999, 194 – 195; Koblasa – Kovář 2003, 149; Menclová 1972, 316 – 319; Tříška a kol. 1986, 192).

Archeologické výzkumy zde prováděl nejprve V. Budínský, poté V. Huml s M. Drdou a zatím poslední výzkum vedl R. Krajíc (Durdík 1999, 194).

„Archeologické výzkumy R. Krajíce odkryly zaniklou věž v prostoru mladší sladovny, jejíž dimenze odpovídaly dochované věži Kotnovské. Na jihu byla zjištěna jednoprostorová budova z 13. století, jejíž interiér v 15. století rozčlenily dvě příčky. Vznikly tak tři místnosti, z nichž prostřední byla využita k situování únikové podzemní chodby. Vznik parkánu náleží také až této době. Současně vstup na straně k městu zajistila čtverhranná branská věž. V 16. století v areálu hradu fungovala zvonářská dílna.“ (Durdík 2008, 42). „Ze dvou dochovaných dřevěných kuláčů samonosného lešení z horní bateriové části kotnovské věže byla pomocí dendrochronologie získána data porážení stromů (1542). Oba vzorky jsou však pro malý počet letokruhů na hranici statistické spolehlivosti této metody. Uvedené časové zařazení spolu se staršími, stejnou metodou získanými daty 1481, 1505 a 1510 z trámů prvního patra věže, jejichž použitelnost však prakticky znemožňuje fakt, že není přesněji známo, odkud byly odebrány, posiluje možnost úvah směrem k datování bateriové nástavby věže až do doby po požáru v roce 1532.“ (Durdík 2002, 36 – 37).

3.2.3.13. Týn nad Vltavou

Týn nad Vltavou se nachází 10 km jižně od Bechyně. Předchůdcem hradu byl otýněný (lehčeji opevněný) biskupský dvorec, který nejpozději biskup Tobiáš v průběhu 13. století přeměnil na kamenný hrad. Na začátku husitských válek přešel hrad do rukou šlechty. Okolo poloviny 16. století ho renesančně přestavěl Jan Čabelický ze Soutic. V roce 1601 bylo upuštěno od jeho rezidenční funkce a hrad začal chátrat. Poslední kapkou bylo jeho vyhoření v roce 1645, po kterém byl hrad postupně rozebírán (Durdík 1999, 567; Koblasa – Kovář 2003, 155).

Hrad byl opevněn mohutnými valy, které se dodnes zachovaly stejně jako kamenný renesanční vstupní most o dvou obloucích (Durdík 1999, 567).

3.2.3.14. Údolský hrádek

Zřícenina Údolského hrádku se nachází 7 km východně od Chýnova asi v polovině Josafatského údolí mezi obcemi Pořín a Bezděčín. Přístup k hrádku byl od jihu. Z východní strany byla pevnost chráněna močály, zatímco na severozápadní straně byl vylámán příkop ve skále. Hradní dispozice je dvojdílná. V jihozápadním nároží stávala okrouhlá věž. Severozápadním směrem od věže se nacházela obdélná stavba. Hrádek snad představuje jednu z bergfritových variant hradů. Hrádek byl původně vybudován pány z Hradce jako jeden z opěrných a správních bodů v rámci jejich domény (Durdík 1999, 572; Durdík – Sušický 2002, 122 – 123). Okolní krajina patřila ve 14. století nejdříve pánům z Hradce a poté Rožmberkům. Právě Rožmberkové přiřadili Údolský hrádek k choustnickému panství. Hrad byl zbořen po roce 1439 (Durdík 1999, 571; Koblasa – Kovář 2003, 156; Tříška a kol. 1986, 201 – 202).

3.2.3.15. Újezdec

Hrad Újezdec se nachází 5 km severozápadně od Týna nad Vltavou. Jedná se o královský hrad z druhé poloviny 13. století. Na počátku 15. století byl poprvé dobyt, podruhé pak ještě roku 1467, a stal se tak majetkem Lva z Rožmitálu. Později se vrátil do majetku Jana z Újezdce. Roku 1491 jej koupil Petr Kořenský z Terešova, za něhož hrad zpustl. Roku 1548 je prodán Janu Malovcovi z Malovic a je uváděn jako pustý. Dispozice hradu je jednodílná oválného půdorysu snad s třípatrovým kruhovým bergfritem s obvodovou zástavbou. Hrad snad měl sloužit jako posílení mocenského postavení panovníka na královsko – vítkovském pomezí (Durdík 1999, 572 – 573; Durdík – Sušický 2002, 124 – 126; Koblasa – Kovář 2003, 156).

Název	Vlastník	První písemná zmínka	Poslední písemná zmínka	Typ hradu
Borotín	šlechtický	1356	1623	bergfritový
Dobronice	šlechtický	počátek 14. století	1727	bergfritový
Choustník	šlechtický	po roce 1262	1614	bergfritový
Karlův hrádek	královský	1357	konec 14. století	donjonový
Kozí hrádek	šlechtický	2. pol. 14. století	1438	obvodová zástavba
Miličín	šlechtický	konec 13. století	1. pol. 14. století	neurčitelný
Mladá Vožice	královský	1318	1426	neurčitelný
Příběnice	šlechtický	1243	1437	s obvodovou zástavbou
Příběničky	šlechtický	1324	1437	bergfritový
Soběslav	šlechtický	1293	1628	neurčitelný
Šelmberk	šlechtický	1318	před pol. 17. století	bergfritový
Tábor	královský	1370	konec 16. století	kastel
Týn nad Vltavou	církevní	konec 13. století	1645	neurčitelný
Údolský hrádek	šlechtický	2. pol. 14. století	1439	bergfritový?
Újezdec	královský	2. pol. 13. století	1548	s obvodovou zástavbou

Tab. 1 – Přehled hradů v okolí Šelmberka.

3.3. Sídla nižší šlechty

Vznik tvrzí souvisí s formováním jedné z vrstev středověké společnosti – nižší šlechty (drobná šlechta, rytíři, zemané). Formování nižší šlechty na základě výsledků novodobého historického bádání se datuje od 2. poloviny 12. století, a to především z řad některých příslušníků knížecích družin z jednotlivých knížecích hradišť, případně i z některých příslušníků služebních organizací, které se vytvářely kolem knížecích hradišť. Uvolňování nižší šlechty ze závislosti na knížeti a získávání vlastních majetků bylo spojeno s prováděním rané kolonizace v těsném sousedství starého sídelního území, jejíž organizací bývali příslušníci knížecí družiny pověřováni. Na těchto majetcích potom vznikala i její nejstarší sídla (Musil 2006, 266).

Tvrzemi nejčastěji rozumíme opevněná sídla menších rozměrů, která vznikala od 13. do 17. století. Jejich stavebníky byli především příslušníci nižší šlechty, avšak velmi podobného charakteru mohla nabývat i sídla správců královských, církevních a městských majetků a venkovská sídla měšťanů, úředníků a podnikatelů. Výjimečně se

jim blížily i stavby svobodníků a rychtářů. Ekonomické možnosti a potřeby těchto stavebníků i jejich proměňující se nároky na obranu umožnily vznik pestré škály objektů, které se mohou značně různit svojí velikostí, stavebním provedením i obranyschopností. Rozhodně tedy nelze každé obydlí rytíře, vladyky či zemana v tomto období považovat za tvrz (Svoboda 1998, XI).

Přechodným článkem mezi hradem a tvrzí jsou tzv. hrádky. Jedná se o miniatury hradních sídel, které se většinou lišily od výstavnějších tvrzí jen tím, že stály na příhodném místě mimo vesnici. Hrádky jsou charakteristické velkými čtyřhrannými věžemi s obytnou a obrannou funkcí a jednoduchou vnitřní stavební dispozicí. Jako příklad můžeme jmenovat Kozí hrádek (Šmahel 1988, 119 – 120). Hlavním znakem odlišujícím tvrz od hradu bývá uváděna její těsnější návaznost na osídlení a hospodářské zázemí a k živobytí jejího vlastníka nestačila vybíraná feudální renta. Vlastník tvrze proto musel hospodařit i ve vlastní režii, oproti tomu vazba hradu na sídliště bývá volnější, protože jeho staveniště je vybíráno tak, aby bylo přírodou dobře chráněné (Svoboda 1998, XI).

V běžném případě měla vlastní tvrz funkci hlavně obytnou a obranou (k ochraně životů a majetku, včetně zásob obilí), zatímco přilehlý dvůr soustřeďoval hospodářský provoz. Důležitou součástí středověkých tvrzí a často prvním počinem jejich výstavby jsou terénní úpravy vně opevňovaného okrsku. Pouze minimum staveniště je situováno ve výrazných polohách, kde je třeba valem a příkopem zabezpečit jen jednu či dvě strany tvrze. Ve většině případů bylo přistoupeno ke zřízení obvodového příkopu, před nímž byl ze získaného materiálu vytvořen val a často jím byla zvýšena i úroveň vnitřní plošiny. Často byly využívány i možnosti vodního opevnění. Vodní příkop je někdy i vícenásobný nebo přechází ve větší vodní plochu. Terénní úpravy jsou pak často to jediné, co se nám po mnoha tvrzích zachovalo – takovou situaci nazýváme tvrzištěm. Příkopem vymezený prostor byl ohrazen ještě hradbou, palisádou, či jiným plotem, a na takto vzniklé hájitelné ploše byla vybudována zástavba, v nejjednodušším případě tvořená jediným objektem (Svoboda 1998, XI – XII).

3.3.1. Vývoj sídel nižší šlechty

Zpracováním dějin českých tvrzí se poprvé ve svém díle o českých hradech, zámcích a tvrzích zabýval August Sedláček. Otázkou vzniku tvrzí a vývojem jejich architektonické podoby se však nezabýval. Této problematice se podrobně v polovině 50. let 20. století věnoval Antonín Hejna, který své poznatky shrnul v práci nazvané

České tvrze (Hejna 1961). Dalšími badateli zabírajícími se tvrzemi je např. D. Menclová (České hrady I, II, 1972) či V. Nekuda a J. Unger (Hrádky a tvrze na Moravě, 1981). Vývojem stavební podoby českých tvrzí od počátku 14. století se zabývá P. Chotěbor a F. Kašička (Chotěbor 1982; Kašička 1990).

Výsledky dosavadního bádání o českých tvrzích shrnuje třídílná encyklopedická práce zaměřená hlavně na problematiku jejich architektonické podoby - Encyklopedie českých tvrzí (Svoboda a kol. 1998; tíž 2000; tíž 2005).

Nižší šlechta získávala svoje první majetky na okrajích staršího sídelního území, patřícího k jednotlivým knížecím hradištím a zřejmě dostávala i úkol tato pomezí území osídlovat. V darovaném území pak budovala svá sídla v podobě tzv. kurií (dvorců). Jádrem takové kurie byl zděný románský tribunový kostel, dále zde stálo sídlo vlastníka, jehož přesnou podobu však dosud neznáme (Musil 2006, 271; Svoboda 1998, XIII).

Stejně jako hrady i tvrze jsou děleny na několik typů. První z nich jsou sídla u emporových (tribunových) kostelů. Jedná se o nejstarší typ sídla nižší šlechty. Tento typ tvrzí pravděpodobně obývali i vyšší šlechtici, kteří osidlovali nová území. Tyto tvrze si nižší šlechta stavěla ve starších sídelních oblastech (Musil 2006, 271).

Druhým typem tvrzí jsou tzv. výšinné hrádky, jejichž počátek můžeme hledat v polovině 13. století. Obvykle jsou budovány na ostrožnách. Obytné prostory mohly být umístěny na uměle zvýšeném kopci nebo byly svahy kopce, na kterém měla tvrz stát, uměle zpříkřeny. Tyto úpravy připomínají stavební úpravy tvrzí typu motte, a jsou proto od sebe často špatně oddělitelné. Tvrze typu motte byly stavěny hlavně v nížinných oblastech, kde nebyl dostatečný výškový rozdíl mezi stavenišťem tvrze a okolním terénem. Zde tedy bylo nutností navršíť umělý pahorek (Musil 2006, 273 – 276).

Tvrze mohou být také děleny podle uspořádání zástavby. Z tohoto hlediska se tvrze dělí na tvrze s obvodovou zástavbou a tvrze s volně stojící stavbou (palácem, věží) ve středu opevněné plochy (Musil 2006, 281 – 292).

Tvrze s obvodovou zástavbou byly budovány na okrouhlém půdoryse, který je blízký hradům s plášťovou zdí. Tento typ tvrze měl vysokou obvodovou hradbu, k níž pak přiléhala nižší obytná budova. Tento typ tvrze byl zkoumán v Martinicích u Votic. Od poloviny 14. století okrouhlý půdorys ustupuje a vývoj směřuje k obvodové zástavbě na víceúhelníkovém, nejčastěji obdélníkovém nebo čtvercovém půdoryse,

který navazuje na hrady kastelového typu. Jako příklad lze uvést tvrz v Dřevčicích u Brandýsa nad Labem nebo Zrůbek (Musil 2006, 282 – 284)

Tvrze s volně stojící obytnou stavbou ve středu opevněné plochy jsou tvrze blízké hradům s obytnou věží – donjonem, či palácem jako jedinou obrannou a obytnou stavbou. Jako příklad lze uvést tvrze v Roztokách u Prahy, Čachrově, Doubravici nebo dolní tvrz v Kestřanech (Musil 2006, 285 – 290).

V období pozdní gotiky dochází v menší míře k výstavbě nových tvrzí, neboť většina sídel nižší šlechty byla vybudována již v době před počátkem husitské revoluce. Pro toto období je typická spíše rekonstrukce tvrzí, které byly právě v době husitské revoluce poškozeny, nebo dochází k rozšiřování starších tvrzí (Musil 2006, 293; Svoboda a kol. 1998, XXI). Jako novostavby lze uvést např. věžovitou tvrz v Němčicích, Lošanech či Lštění. Význačnou novostavbou je pozdně gotická tvrz Cukenštejn, kterou vybuďoval kolem roku 1490 Vilém Pouzar z Michnic (Musil 2006, 293 - 295; Svoboda a kol. 1998, XXV).

Renesanční sídla nižší šlechty, pokud tato sociální skupina udržela své majetky, se v 16. století vyvíjela v podstatě dvojím směrem. Jednak dochází k rozšiřování starších gotických tvrzí renesančními přístavbami v jejich opevněném areálu, nebo dochází k výstavbě nových obytných budov v areálu hospodářských dvorů. Tyto budovy se obvykle vyznačují arkádou a zdobenými štíty a bývají většinou již bez opevnění. Od 16. století v souvislosti se zanikáním majetků drobné šlechty dochází ke změně funkcí původních tvrzí. Po připojení statků nižší šlechty k větším panstvím bývají tvrze využívány jako sídla správců dvora či hospodářské budovy – nejčastěji sýpky. Pro nové využívání jsou tyto objekty často přestavěny nebo opravovány. K renesančním tvzím patří např. Pole u Blatné, Žumberk u Nových Hradů apod. (Musil 2006, 382; Svoboda 1998, XXVI - XXXII).

3.3.2. Tvrze v okolí Šelmerka

První sídla drobných šlechticů se na sledovaném území objevují od počátku 13. století. Ve 2. polovině 13. století se síť šlechtických sídel zhušťuje, přičemž řada zdejších šlechticů byla podřízena Vítkovcům. Kolonizační procesy na Táborsku končí až v průběhu 1. poloviny 14. století, což dokládá velké množství osad pojmenovaných jako Lhota, nejstarší z nich Hnojná Lhotka je poprvé zmíněna roku 1340 (Šmahel 1988, 96). Sídlly nižší šlechty na Táborsku se zevrubně zabýval V. Huml (Huml 1982), který uvádí výčet lokalit s odkazy na písemné prameny, stavební reliktly apod. Nejstarší sídla

drobných feudálů se nalézají zpravidla na pravobřeží řeky Lužnice – Drhovice, Klokoty, Radimovice a Srlín (Šmahel 1988, 132).

Do počátku 13. století probíhala kolonizace Táborska formou vnitřní kolonizace z iniciativy světských a církevních feudálů. Teprve v následující době lokátoři postupně uplatňovali a přejímali právní a jiné zvyklosti středoevropského kolonizačního procesu, o čemž svědčí zprávy o německých usedlících, kteří přicházeli do nových horních středisek (např. do Kamberku). Němečtí horníci z Jihlavska i odjinud se usadili také v okolí dnešního Tábora a Sezimova Ústí (Šmahel 1988, 96). Tvrze ve sledované oblasti jsou umístovány v různých nadmořských výškách a terénních polohách, jsou na náhorních planinách i v nížinách (Šmahel 1988, 121).

3.3.2.1. Balkova Lhota

Balkova Lhota se nachází 5 km severozápadně od Tábora. První písemná zmínka je z roku 1523. Původní název, který se udržel až do počátku 18. století, byl Čelákova Lhota. V roce 1523 se jako majitel uvádí Martin Kršňák ze Lhoty. Tvrz je poprvé doložena k roku 1587, kdy ji Petr Kršňák z Božetína a na Čelákově Lhotě prodává s dvorem, vsí a krčmou městu Táboru. Město si ponechalo pouze ves, zatímco tvrz a dvůr byly prodány místnímu usedlíku. V roce 1614 jsou jako obyvatelé tvrze uvedeni Jan a Pavel Balkové, po nichž byla obec pojmenována (Tříška a kol. 1986, 17). Tvrz byla chráněna ze západu a ze severu rybníkem. Ze severní strany je i příkop, který byl později zavezen. V 60. letech 19. století bylo strženo vichřicí první patro a její kamenné přízemí bylo přestavěno (Tříška a kol. 1986, 17).

3.3.2.2. Bedřichov

Obec Bedřichov se nachází 3 km západně od Pacova. První písemnou zmínku o tvrzi máme z roku 1475, kdy je jako její majitel uváděn Mikuláš z Bedřichova. Mikuláš roku 1500 umírá a tvrz se v této době uvádí jako pustá. Roku 1521 Mikulášova sestra Dorota zapisuje statek pražskému měšťanu Jiříkovi Vlkovi. O sedm let později poručníci Jiříkových dětí prodávají bedřichovskou tvrz jako pustou Václavu Robmhápovi ze Suché, tím byla tvrz i se vsí připojena k Pacovu. Toto je poslední zmínka o tvrzi (Tříška a kol. 1986, 17).

3.3.2.3. Blanice

Ves Blanice ležící 3 km jižně od Mladé Vožice, se poprvé připomíná roku 1318, kdy je jako její spolumajitel uveden Zdeslav z Blanice. Zbylá část vsi patřila pražskému arcibiskupství. Tvrz zde pravděpodobně vznikla až po roce 1557 díky Vilému Voračickému z Paběnic, který zde vystavěl tvrz a dvůr. Jeho vnuk Kryštof stál v letech 1618 – 1620 na stavovské straně a účastnil se tažení k Vídni. Za jeho nepřítomnosti poddaní tvrz přepadli a zničili. Roku 1623 kupuje kníže Jan Oldřich z Eggenberku konfiskovanou ves Blanici a připojuje ji k chýnovskému panství, tvrz se však v této době již nepřipomíná. Blanický dvůr roku 1724 vyhořel a byl opraven. Roku 1834 byl dvůr opět přestavěn (Tříška a kol. 1986, 21).

3.3.2.4. Blatnice

První zmínka o tvrzi s dvorem v Blatnici, ležící 7 km východně od Mladé Vožice, pochází ze druhé poloviny 15. století, kdy jí obývá Jan z Blatnice. Janův syn se podílel na přepadení tvrze Háj Bohuslava z Malovic, což vedlo k Janovu uvěznění Bohuslavem z Malovic a blatnická tvrz byla mezi lety 1463 a 1488 vypálena. K roku 1577 se tvrz uvádí jako pustá a Jan starší Smrčka z Mnichu ji připojuje ke svému statku ve Vodici (Sedláček 1885, 244; Tříška a kol. 1986, 24).

3.3.2.5. Broumovice

Obec Broumovice se nachází 5 km východně od Votic. Ves je zde poprvé zmíněna k roku 1359, kde se prameny zmiňují o Janu z Brúmovic. Brúmovičtí vlastní ves až do roku 1469, kdy umírá poslední mužský potomek rodu Mareš z Brúmovic. Po něm tvrz (toto je první zmínka o tvrzi) i se vsí vlastní jeho zeť Jan Cimburk. Janovi potomci Kryštof z Cimburka a jeho sestra Johanka roku 1544 prodávají statek Benešovi Dráčovskému z Dráchova, ten je manželem Elišky z Malovic. Po její smrti v roce 1586 zdědil tvrz jejich syn Ctibor, který ji už ale v roce 1598 postupuje Evě Kaplířové ze Slavkova na Neustupově. Další osudy tvrze nejsou známy. Snad zanikla během událostí následujících po bitvě u Jankova v roce 1645 (Sedláček 1885, 249; Tříška a kol. 1986, 28).

3.3.2.6. Buchov

Obec Buchov se nachází 3 km jihovýchodně od Votic. První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1368, kdy je zde doložen Vladyka z Buchova. Tvrz se měla podle

Augusta Sedláčka nacházet na ostrůvku urostřed rybníka, ležícího u samoty Buchov. Jeden z členů rodu, Jan Zbyněk, byl jedním z hejtmanů, kteří v roce 1420 řídili nově založený Tábor. Buchovská tvrz zaniká nejspíše v průběhu husitských válek nebo ve 2. polovině 15. století (Koblasa – Kovář 2003, 22 – 23; Svoboda a kol. 2000, 55 – 56; Tříška a kol. 1986, 31).

3.3.2.7. Bzová

Dnešní obec Bzová se nachází 4 km severovýchodně od Mladé Vožice. První zmínky o ní jsou z let 1384 – 1389, kdy je uvedena jako majetek Dluhomila ze Bzové a mezi lety 1390 a 1420 jako majetek jeho manželky Jitky. Od roku 1430 je tvrz uváděna jako majetek vladyckého rodu Pravětických, mimo roky 1545 – 1547, kdy obec patřila pod správu města Tábora. Po roce 1547 se obec opět vrací do majetku Pravětických. Právě z roku 1547 pochází první a zároveň i poslední zmínka o tvrzi v Bzové (Sedláček 1885, 244; Tříška a kol. 1986, 33).

3.3.2.8. Červené Záhoří

Ves Červené Záhoří se nachází 7 km severně od Tábora. V letech 1383 – 1420 patřila pod rožmberskou správu v Miličíně, poté přešla do majetku Víta ze Rzávého. Po smrti Vítových dědiců přešlo Záhoří do majetku krále, konkrétně připadlo jako odúmrtí králi Zikmundovi, který je daroval roku 1457 bratrům Vítovi a Mikuláši ze Rzávého. Roku 1546 si Jan Lapáček zapisuje do zemských desek tvrz i s dvorem a vsí Záhoří jako svůj majetek. První zmínka o Záhoří jako o Červeném Záhoří pochází z roku 1679, kdy je jeho majitelem Jan Felix Brandštejn z Opurku. Ještě téhož roku jej však prodává Marii Eleonoře Haugvicové. Majetek je veden jako statek, který tvoří tvrz, pivovar, dva dvory a vsi Červené Záhoří a Moraveč (Tříška a kol. 1986, 40).

Informace o tvrzi z roku 1747 uvádí, že tvrz je patrová s 15 pokoji, 6 klenutými místnostmi a má příslušenství. Během sedmileté války (1756 – 1763) byl v tvrzi zřízen lazaret. Poté tvrz pustne. Poslední zmínka o tvrzi je z roku 1768 (Tříška a kol. 1986, 40 – 41).

3.3.2.9. Dobronice

Dobronice u Chýnova leží 8 km východně od Tábora. Tvrz v Dobronicích u Chýnova byla původně v držení vladyků a vyšehradské kapituly zároveň. Nejstarším vladyckým majitelem byl Diviš z Dobronic, který roku 1322 svědčí na listině, kterou

bratři Beneš a Jan z Choustníka prodávají Choustník Petrovi z Rožmberka. K roku 1408 vlastní dobronický dvůr vladyka Mikuláš, a to minimálně do roku 1457, a po něm Přibík z Dobronic (1457 – 1464). Tu část Dobronic, která patřila vyšehradské kapitule, král Zikmund roku 1421 zastavuje Petrovi ze Smyslova a roku 1437 Mikuláše Sokolovi z Lamberka. Roku 1546 získává Jindřich Lapáček ze Rzavého od Kateřiny Malovcové i druhou část vsi. Roku 1557 mu vyšehradská kapitula svůj díl Dobronic postoupila. Právě Jindřich Lapáček zde nechal vystavět tvrz. Po jeho smrti si jeho synové rozdělili tvrz, přičemž Jindřich si ponechal starší část tvrze, zatímco novější část tvrze připadla Linhartovi. Poté tvrz přestala sloužit jako rezidence a pustla. K roku 1615 se v Dobronicích uvádí jen dvůr (Tříška a kol. 1986, 55 – 56).

3.3.2.10. Dolní Hořice

Obec Dolní Hořice leží 11 km jihozápadně od Pacova. První písemná zmínka o nich je z roku 1403, kdy se zde objevuje vladyka Mikuláš ze Zvěřince, který je snad uváděn ještě k roku 1439. První zmínka o hořické tvrzi pochází z poloviny 16. století a uvádí se jako pustá. Tvrz byla nicméně opravena či nově zbudována, stojí již k roku 1589, kdy synové Jana staršího Smrčky z Mnichu (Petr, Mikuláš, Jiřík a Adam) prodávají svůj statek Oldřichu staršímu Smrčkovi (Koblasa – Kovář 2003, 38; Tříška a kol. 1986, 57).

Během českého stavovského povstání stál Jiřík Smrčka se svými syny Oldřichem a Adamem proti králi, za což jim král statek sebral a proměnil v královské manství. Oldřich složil manskou přísahu, ale v roce 1650 se jí vzdal. Po Oldřichově smrti přešly hořické majetky na jeho příbuzného Václava Silvestra Smrčku z Mnichu. Smrčkové zde sídlí do roku 1661. Do roku 1727 je majetkem Voračických z Paběnic a od nich tvrz kupují Schwarzenberkové (Koblasa – Kovář 2003, 38; Svoboda a kol. 2000, 127; Tříška a kol. 1986, 57).

Jedny z posledních popisů tvrze pocházejí z 20. let 18. století. K roku 1721 se uvádí kamenné patrové stavení, částečně využívané jako sýpka. Druhý popis je z roku 1728, kdy se uvádí jednopatrové šindelem kryté stavení s kaplí, dvěma pokoji a kabinetem. Posledním známým majitelem hořické tvrze byl kníže Josef Schwarzenberk, který dolnohořické majetky spojuje s chýnovským panstvím (Tříška a kol. 1986, 57). Vznik uváděné druhé tvrze se předpokládá kolem roku 1400, ale již během druhé poloviny 15. století zpusťla. Dodnes je dochováno okrouhlé tvrziště s horní plošinou o průměru cca 30 m, ale po stavbách se nic nezachovalo (Svoboda a kol. 2000, 127).

3.3.2.11. Háj

Dnešní obec Háj se nachází 5 km severovýchodně od Miličína. Prvním známým majitelem zdejších pozemků byl Jan z Oseka připomínaný k roku 1443. Zhruba v roce 1471 byla tvrz vyloupena Janem Malovcem za to, že Matúš z Blatnice prý totéž udělal v Blatnici. Roku 1538 Přibík Vítanovský z Vlčkovice prodává tvrz v Háji Janu Vidlákovi Radimskému ze Slavkova, který tak slučuje hájský statek s neustupovským panstvím. Po této koupi začíná tvrz pustnout, až úplně zanikla stejně jako ves. Tvrz stála mezi vesnicemi Hojšínem a Javorem na jižním svahu (Tříška a kol. 1986, 65).

3.3.2.12. Hartvíkov

Hartvíkov leží 10 km západně od Pacova. První zmínka o vsi je z roku 1369, kdy je uveden i její majitel Kuneš z Hartvíkova, po něm následovali Přibík, Chval a Zdeslav. Posledním známým majitelem byl Ctibor z Hartvíkova. Zdejší tvrz pravděpodobně zanikla během husitských válek. Roku 1826 byly při melioračních pracích odkryty základy čtvercového stavení s příkopy, které byly zasypány. Tvrz stávala nad rybníkem (Tříška a kol. 1986, 66).

3.3.2.13. Hlasivo

Obec Hlasivo se nachází 12 km severovýchodně od Tábora. Ves se poprvé připomíná roku 1316. Prvními známými majiteli byli Bušek a Vlček z Hlasiva a na Jedlanech. Na konci 14. století zde tvrz ještě nestojí, ale již k roku 1415 se připomíná v Hlasivu vladycké sídlo. K roku 1540 se již tvrz uvádí jako pustá. Právě v této době tvrz přebírá Léva Lucký z Chřenovic. Poslední zmínka o tvrzi je z roku 1586, kdy zadlužení bratři Ctibor, Hynek a Petr Čáslavové z Podolí postupují ves Hlasivo s pustou tvrzí, dvorem, pivovarem a vesnicí Petrovicemi Janu Malovci z Malovic a na Kamenici a Chýnově (Tříška a kol. 1986, 68).

3.3.2.14. Kamberk

Obec Kamberk leží 7 km severně od Mladé Vožice, jiný název obce je Zlaté Hory. Jedná se o bývalou hornickou osadu, související s hlubinnou těžbou zlata. Poprvé se zmiňuje v roce 1280 jako majetek Sezimy z Landštejna, který si zde vystavěl tvrz. Tu poté zastavil kamberským měšťanům. Roku 1369 se připomíná Litold z Landštejna jako spolujednatel s Janem Rotlevem, pražským měšťanem. Od roku 1379 se Kamberk stává majetkem nižší šlechty. V letech 1411 – 1415 patří vladykovi Janu Tožici, pak Lvovi a

Ctiborovi z Chřenovic, Kateřině z Hrádku (Koblasa – Kovář 2003, 68; Sedláček 1885, 237; Tříška a kol. 1986, 98).

K roku 1457 se tvrz uvádí jako pustá, ale na konci 15. nebo na počátku 16. století byla znovu postavena vladyky Onšovskými z Onšova. Roku 1700 prodává kamberské panství Marie Markéta hraběti Františku Ferdinandu Kuenburgovi. Tvrz je za něho v roce 1785 přestavěna na faru. Roku 1869 farní stavení vyhořelo, ale roku 1871 byla vystavěna znovu. Půdorys původní tvrže byl nepravidelný (Koblasa – Kovář 2003, 68; Sedláček 1885, 239; Tříška a kol. 1986, 98 – 99).

3.3.2.15. Kříženec

Kříženec se nachází 6 km severovýchodně od Mladé Vožice. První zmínka o vsi Kříženec je z roku 1292, kdy se zde uvádí Vok z Buřetic, jinak z Křížence. Roku 1410 se připomíná Oneš Huler. Roku 1420 byla ves dobytá husity, protože jejím vlastníkem byl Mikuláš Zajíc z Valdeka, jinak z Křížence, což byl odpůrce husitů. Již roku 1423 došlo k napadení vsi pražským vojskem, tentokrát se již zmiňuje i tvrz. Útok se ale nezdařil. Během husitských válek se tvrz stala majetkem pánů ze Šelmberka. Mezi lety 1487 a 1488 se Kříženec poprvé uvádí jako majetek pánů z Talmberka, ti však tvrz neobývají, proto pustne. Roku 1546 je tvrz i ves uváděna jako pustá. Tvrz stávala na jižním okraji dnešní vsi, v poloze „Na hradě“. Dodnes jsou zde patrné zbytky náspů (Koblasa – Kovář 2003, 81; Sedláček 1885, 242; Svoboda a kol. 2000, 353 – 354; Tříška a kol. 1986, 116).

3.3.2.16. Leština

Leština se nachází 8 km severozápadně od Tábora. O samotné tvrzi písemné zmínky nejsou. Jako majitel vsi je k roku 1373 doložen Hron z Leštiny. Tvrz i se vsí zaniká ještě během husitských válek. Roku 1544 byla ves připojena k výreckému statku. August Sedláček umísťuje tvrz do údolí sevřeného stráněmi, mezi vesnice Paseka, Radkov a Kostelec. V roce 1931 byl proveden průzkum, během něhož byly zjištěny základy válcové věže uprostřed pahrbku oválného půdorysu. Keramický materiál byl datován do 14. a 15. století. Tvrz měla být chráněna zavodněnými příkopy (Koblasa – Kovář 2003, 86; Sedláček 1885, 355; Svoboda a kol. 2000, 378; Tříška a kol. 1986, 121).

3.3.2.17. Liderovice

Obec Liderovice se nachází 7 km severně od Tábora. První písemná zpráva o vsi pochází z roku 1400, kdy se uvádí jako majetek vladyky Beneše z Liderovic. Ve 2. třetině 15. století jsou jako majitelé uváděni Aksamitové z Liderovic. Předpokládá se, že tvrz byla vystavěna kolem roku 1400 v severní části poplužního dvora. Okolo tvrže byl vodní příkop. První písemná zmínka o tvrzi pochází z roku 1546, kdy byla prodána Jarohněvovi Sádlovi z Vražného. Jeho potomci majetek postupně rozprodávali. Od roku 1696 patří Liderovice ke statku Výrci. Roku 1704 je tvrz přestavěna Kryštofem Albrechtem Voračickým z Paběnic a je přeměněna na ratejnu. Tvrz se nacházela na západním okraji obce. Ve 20. století sloužila tvrz pro účely JZD Chotoviny (Koblasa – Kovář 2003, 88; Svoboda a kol. 2000, 404; Tříška a kol. 1986, 122 – 123).

3.3.2.18. Oldřichov

Ves Oldřichov se nachází 5 km severozápadně od Mladé Vožice a první zmínka o ní je z roku 1352, kdy patří k Miličínu. Část vsi a tvrz patřila vladykům Provázekům. Tato informace je z roku 1395. Po Provázcích nastupuje Aleš Kropáč z Oldřichova a Chval z Leštiny, který se připomíná v roce 1412. Ten tvrz později prodává i s dvorem a částí vsi vladykům z Broumovic, za kterých tvrz zaniká. Přesné datum zániku není známo, předpokládá se polovina 15. století. Tvrz stála na severozápadním okraji vsi mezi dvěma rybníky. Jádrem mělo bochníkovitý tvar o rozměrech 31 x 29 m. Tvrz byla obklopena příkopem a valem (Koblasa – Kovář 2003, 110; Sedláček 1885, 248; Svoboda a kol. 2000, 537; Tříška a kol. 1986, 144).

3.3.2.19. Podolí

Podolská tvrz stávala 8 km severovýchodně od Tábora. Obývali ji vladykové Čáslavští, snad od poloviny 15. století. Roku 1520 tvrz získávají Měděnci z Ratibořic. Roku 1542 ji Jan Měděnec z Ratibořic prodává Zdeňku Malovcovi z Malovic a na Chýnově. Toto je první a zároveň i poslední zmínka o tvrzi. Brzy po roce 1542 tvrz zaniká, protože nový majitel o ni nemá zájem. Podle Augusta Sedláčka stávala tvrz při cestě z Tábora do Mladé Vožice (Tříška a kol. 1986, 154).

3.3.2.20. Polánka

Ves Polánka stojí 10 km severovýchodně od Tábora a první zmínka o ní je z roku 1382, kdy se jako její majitel připomíná Přibík z Polánky. Od poloviny 15. století

se majitelé polánecké tvrže titulují jako Polánečtí z Polánky. Posledním z nich je Václav, který roku 1525 odkazuje tvrz, dvůr a ves Polánku své sestře Anně, provdané za Jana Voračického z Paběnic. Ten ji roku 1574 prodává Zdeňku Malovcovi z Malovic, který ves přiřazuje k chýnovskému panství. V této době se již ves Polánka uvádí jako pustá (Koblasa – Kovář 2003, 122; Tříška a kol. 1986, 154).

Část tvrže byla ještě ve 20. století patrná u silnice z Dolních Hrachovic do Chýnova. Zachováno zůstalo podélné patrové stavení podepřené na západní straně čtyřmi pilíři (Svoboda a kol. 2000, 589 – 590; Tříška a kol. 1986, 154).

3.3.2.21. Prčice

Prčice se nachází 27 km jihozápadně od Benešova. První zmínka je z let 1184/1185, kdy se zde uvádí Vítek z Prčice. Tvrz měla stávat západně od návsi na terénní hraně nad potokem při cestě do Bolechovic, snad v místě dnešních koníren. V letech 1513 – 1530 je majitelem Vilém Mracký z Dubé, který je před rokem 1530 z poloviny prodal Janu Voračickému z Paběnic. Prčická tvrz má dva majitele až do poloviny 16. století. Vstup do areálu se předpokládá z jižní strany. Na východní straně byl areál ohraničen svobodnými dvory (Svoboda a kol. 2000, 605 – 606).

Tvrz byla rozdělena na dvě obytné části. Větší část patřila Apoleně, zatímco menší část si ponechal Jan Voračický. Apolena umírá roku 1551 a její části tvrže se ujímá syn, Petr Mracký z Dubé a na Šelmberce. K roku 1548 není větší tvrz již zmiňována, snad již nebyla obývána, a proto pustne (Svoboda a kol. 2000, 606).

Menší tvrz postupuje Jan Voračický roku 1550 svým synům. Je zmiňována jako „polovice tvrže pusté“. Synové se o tvrz podělili roku 1557. Adam si ponechal půl městečka a tvrz, zde mezi lety 1557 – 1590 opravil tzv. nový dům, který je v jeho závěti z roku 1590 zmíněn jako „dům slove nový pod cihlou“. Adam nebo jeho synové zřejmě vykoupili druhý díl tvrže, která patřila Apoleně. Roku 1596 ji převádějí Humprechtovi mladšímu Černínovi z Chudenic, ten ji ale získá až po smrti Anny, manželky Adama Voračického, k čemuž došlo roku 1605. Po roce 1725 dochází díky Janu Vítovi Malovcovi z Malovic k barokní přestavbě východního traktu (Svoboda a kol. 2000, 606 – 607).

3.3.2.22. Radostovice

Ves Radostovice leží 5 km jihovýchodně od Mladé Vožice a první zmínka o ní je z roku 1371 jako majetek vladyky Václava z Radostovic. Jako další majitel se

v letech 1383 – 1389 uvádí Jindřich z Radostovic, purkrabí na Příběnicích a v Krumlově. Tvrz byla u dvora přistavěna až před rokem 1560, jejím stavitelem byl Václav Podvecký z Podvek, který kupuje dvůr a ves v roce 1557 od Buriana Hory z Heřmanic. Roku 1572 Burian umírá a statek s tvrzí zdělila vdova Lidmila z Toušic. Před rokem 1603 je tvrz připojena k šelmberskému panství a brzy zaniká. Stopy po ní se nenašly (Sedláček 1885, 244; Tříška a kol. 1986, 163).

3.3.2.23. Smilovy Hory

Ves s původním názvem Hory leží 4 km východně od Mladé Vožice a poprvé se připomíná roku 1334, kdy je jejím majitelem Jakub z Hor. Roku 1499 je ves i dvůr v majetku Vavřince a Jana z Hor. Na počátku 16. století vlastní tvrz Smil Řísnický z Řísnice a na Horách. Právě po tomto majiteli byla vesnice přejmenována na Smilovy Hory. K roku 1524 náleží Janu a Jiřímu z Řísnic, část vsi ale patřila Rudolfu Václavu Malovcovi z Malovic. Malovcovu část ale roku 1668 kupuje Anna Lidmila Šišková a roku 1670 přikupuje Annin manžel, rytíř Jindřich Albrecht Šiška z Jalovice, zbylou část. Již ale roku 1676 prodávají celé panství Václavu Františku Budkovskému z Budkova. Od něho kupuje statek roku 1677 strahovský klášter a připojil jej k Velké Chyšce. Od té doby nejsou o tvrzi žádné zmínky (Tříška a kol., 175).

3.3.2.24. Šebířov

Šebířovská tvrz se nachází 4 km severně od Mladé Vožice. Nejstarší zprávy o vsi jsou z roku 1318, kdy ji vlastnili Oldřich a Mikuláš (podle A. Sedláčka Bušek) ze Šebířova. Tvrz v 15. století nechal vystavět buď Škopek ze Šebířova (1412 - 1430), nebo jeho nástupci Šebířovští z Křekovic. První písemná zmínka o tvrzi je z roku 1540, kdy vladykové, bratři Václav, Aleš, Vikýř a Jiřík Šebířovští, prodali Albrechtu Ciplovi z Kravska tvrz i s dvorem a vsí Šebířovem, kterou zdělili po svém otci Ondřejovi. Další zpráva o tvrzi je až z roku 1603, kdy ji prodala Eva Kaplířová ze Slavkova a na Neustupově Marii Kristýně Skuhrovské z Talmberka. Mariina dcera Barbora ze Skuhrova roku 1614 prodává zděděný statek své sestře Magdaléně Dvořecké. Magdaléna tvrz opravuje. Roku 1647 kupuje šebířovský statek Regina Magdaléna Malovcová z Olbramovic, která jej roku 1674 postupuje Kryštofu Karlovi Přehořovskému z Kvasejovic. Ten jej roku 1678 prodává hraběti Františku Ferdinandu Kuenburgovi. Tímto šebířovský statek splývá s mladovožickým panstvím. Tvrz v této

době chátrá, roku 1719 je zbořena a na jejím místě je vystavěn dvůr, který ve 20. století sloužil potřebám JZD (Sedláček 1885, 243; Tříška a kol. 1986, 188).

3.3.2.25. Těmice

Obec Těmice se nachází 8 km západně od Mladé Vožice. Poprvé je jmenována k roku 1382, kdy patřila Ješkovi z Těmic. K roku 1398 je jako majitel uváděn Jan z Těmic a ve vsi je zmínka o dvoře. Jan z Těmic je předkem vladyků z Těmic. Roku 1415 se Jan z Hlasiva píše také z Těmic a roku 1425 odevzdává svůj majetek dceři Anně z Těptína, jejím dětem a Petrovi, bývalému písaři na Příběnicích (Tříška a kol. 1986, 194).

První zmínka o tvrzi pochází z roku 1544, kdy je Bohuslavem Těmínem z Těmic vložen zápis do obnovených zemských desek, že vlastní tvrz s dvorem a vesnice Těmice, Novou Ves, Dědice, Oldřichov a dvůr v Leštině. Bohuslav roku 1595 odkazuje statek Těmice Štěpánu Adamovi z Bulvanu. O dva roky později Eva Vchynská na Vítanovicích kupuje těmickou tvrz s pokoji, dvorem, pivovarem a vesnicemi Těmicemi, Novou Vsí a Oldřichovem. Posledním majitelem těmické tvrze byl hrabě František Ferdinand Kuenburg, který ji kupuje od Marie Sabiny Sweertsové, rozené Šporkové. Za Kuenburgů přestala tvrz sloužit jako rezidenční sídlo a zanikla (Sedláček 1885, 245; Tříška a kol. 1986, 194).

3.3.2.26. Velmovice

Ves Velmovice se nachází 9 km severovýchodně od Tábora a poprvé se připomíná k roku 1267. Původní jméno vsi snad bylo Vilémovice. K roku 1267 je jako majitel připomínán Přibyslav z Velmovic a po něm Kuneš z Velmovic, doložený k roku 1352, poté Smil (1378) a Hynek (1380 – 1391), kteří zde žili. Hynkovi nástupci Jan a Mikuláš z Velmovic připojili své pečeti ke stížnému listu z 2. září 1415 proti upálení Mistra Jana Husa. Jan několikrát vedl vyjednávání mezi Táborem a Oldřichem z Rožmberka v roce 1439 a později Janem z Hradce v roce 1448. Roku 1461 odkazuje tvrz s dvorem a vsí své dceři Anně. To ale vyvolalo spory, ze kterých nakonec vyšel vítězně Jan Malovec z Chýnova a velmovické majetky připojil k chýnovskému panství. První zmínky o tvrzi se objevují v letech 1451 a 1461, tvrz však nebyla obývána a brzy zanikla. K roku 1528 je uváděna jako pustá a zničena byla v 60. letech 20. století. Tvrz byla založena na jižním okraji obce. Jádrem bylo oválné o průměru kolem 15 m a bylo

obklopeno příkopem a vnějším valem (Svoboda a kol. 2000, 934 – 935; Tříška a kol. 1986, 206).

3.3.2.27. Vřesce

Ves Vřesce se nachází 7 km severovýchodně od Tábora a první zmínka o ní je z roku 1379, kdy patří k majetkům pražského arcibiskupství u Chýnova, později u Červené Řečice (1390). Doposud se nepodařilo zjistit, kdy byla tvrz založena. K roku 1601 se uvádí pouze ves Vřesce s dvorem. V této době daruje král Rudolf II. svému komorníkovi Jeronýmovi Makovskému z Makové výše zmíněné majetky. Roku 1602 Makovský postupuje Vřesce manželce Karla Přehořovského z Kvasejovic Anně. V současné době převládá názor, že tvrz dal vystavět Karlův bratr Jan Šťastný Přehořovský. K roku 1626 je zaznamenána poznámka: „Při též vsi jest dvůr poplužní panský vnově vystavený a při něm i tvrz na díle postavena, na niž do 1500 kop bylo vynaloženo.“ Již roku 1627 Jan Přehořovský prodává tvrz s dvorem knížeti Janu Oldřichu z Eggenberku spolu s dalšími vesnicemi. Nový majitel již tvrz nevyužívá, proto brzy zaniká (Tříška a kol. 1986, 213).

3.3.2.28. Výrec

Ves Výrec se nachází 6 km severozápadně od Tábora. Nejstarší zmínka o ní je z roku 1422, kdy se odtud odváděl desátek knězi v Dražicích. Statek zde vzniká těsně před rokem 1552. Právě v tomto roce Hozlauer z Hozlau prodává dvůr a ves Výrec Markétě z Hodějova a jejímu synovi Janu ze Strkova. Od Markéty kupuje Výrec roku 1558 Zikmund Malovec z Malovic. V roce 1603 je „stateček shořelý Výrec“ prodán Jindřichovi Doudlebskému z Doudleb. Jindřichovi je ale majetek konfiskován a roku 1623 prodán kněžně Polyxeně z Lobkovic rozené Pernštejnové (Tříška a kol. 1986, 213 – 214).

K roku 1704 se o tvrzi mluví jako o „stavení skrovné od kamene vystavené, patrové, šindelem kryté“. V této době je majitelem Kryštof Albrecht Kořenský z Terešova. František Heber se zmiňuje, že roku 1842 byly z tvrže udělány sýpky (Tříška a kol. 1986, 214).

Název	Vlastník	První písemná zmínka	Poslední písemná zmínka	Předpokládaný vznik	Předpokládaný zánik
Balkova Lhota	šlechta	1523	1614	před rokem 1523	60. léta 19. století
Bedřichov	šlechta	1475	1528	před rokem 1475	před rokem 1500
Blanice	šlechta	1557	1620	po roce 1557	po roce 1834
Blatnice	šlechta	2. pol. 15. století	1577	2. pol. 15. století	po roce 1577
Broumovice	šlechta	1469	1598	před rokem 1469	po roce 1645
Buchov	šlechta	1368	po roce 1420		
Bzová	šlechta	1547	1547	před rokem 1430	po roce 1547
Červené Záhोří	šlechta	1546	1768	před rokem 1546	po roce 1768
Dobronice	šlechta	po roce 1557	před rokem 1615	konec 14. století	po roce 1516
Dolní Hořice	šlechta	1589	1728	přelom 15. a 16. století?	2. pol. 15. století
Háj	šlechta	1538	1538	1. pol. 15. století?	po roce 1538
Hartvíkov	šlechta	před husitskými válkami	během husitských válek	1. pol. 14. století?	během husitských válek
Hlasivo	šlechta	1415	1586	přelom 14. a 15. století	po roce 1586
Kamberk	šlechta	1369	1457	kolem roku 1280	dosud
Kříželec	šlechta	1423	1546	přelom 14. a 15. století	po roce 1546
Leština	šlechta	není zmínka	není zmínka	kolem poloviny 14. století	během husitských válek
Liderovice	šlechta	1546	dosud	kolem roku 1400	dosud
Oldřichov	šlechta	1395	1412	před rokem 1395	po roce 1412
Podolí	šlechta	1520	1542	přelom 15. a 16. století?	po roce 1542
Polánka	šlechta	1525	1574	před polovinou 15. století	po roce 1547
Prčice	šlechta	1530	1548/dosud	kolem roku 1184	dosud
Radostovice	šlechta	1557	1603	před rokem 1371	po roce 1603
Smilovy Hory	šlechta	1542?	1677	kolem poloviny 14. století	po roce 1677
Šebířov	šlechta	1540	1719	15. století	1719
Těmice	šlechta	1544	1597	přelom 14. a 15. století	17. století
Velmovice	šlechta	1451	1528	pol. 13. století	60. léta 20. století
Vřesce	šlechta	1602	1627	konec 16. století	po roce 1627
Výrec	šlechta	1552	1842/dosud	1. pol. 16. století	dosud

Tab. 2 – Přehled sídel nižší šlechty v okolí hradu Šelmberka.

4. Stručný nástin české kastelologie

Zájem o středověké hrady začíná na našem území nejpozději v 1. polovině 19. století. Právě v této době, konkrétně mezi lety 1843 – 1849, vydává František Alexander Heber své sedmisvazkové dílo České hrady, tvrze a zámky. Toto dílo vyšlo v němčině pod názvem Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser. Heberova práce obsahuje

množství ilustrací hradů, které jsou zachyceny v takovém stavu, v jakém byly v době vydání díla.

August Sedláček vydává své monumentální patnáctisvazkové dílo mezi lety 1882 – 1927 pod názvem *Hrady, zámky a tvrze království českého*. Tato práce, rozdělená podle krajů, zahrnuje podrobnou historii všech uvedených hradů, zámků a tvrzí. To vše je doplněno vyobrazeními popisovaných památek z přelomu 19. a 20. století (Sedláček 1882 – 1927).

Carl Schuchhardt ve 30. letech 20. století zavádí typologické členění hradů. Schuchhardt členil hrady na dvě základní skupiny. První byla tzv. franko-normanská, druhá germánsko-saská. Hrad franko-normanský je podle Schuchhardta typický tím, že má obytnou hranolovou nebo okrouhlou věž, která stojí uprostřed areálu obklopeného hradbou s valem a příkopem. Podle výše zmiňovaného autora se tento typ vyvinul smísením římské, franské a normanské architektonické tradice (Musil 2006, 169).

Hrad germánsko-saský vzniká pod vlivem oválných útočištných hradišť, která budovali Sasové v dnešním severovýchodním Německu. Hrad tohoto typu je oválný, veškerá zástavba se připojuje k obvodové hradbě. Schuchhardtovo členění dále rozpracoval Herbert Weinelt (Musil 2006, 169 – 170; Úlovec 1996, 13 – 18).

Ve 40. a 50. letech 20. století je výzkum hradní architektury spojen se jménem Dobroslavy Menclové, která své celoživotní bádání shrnula ve dvoudílné práci s názvem *České hrady*, které vydala v roce 1972. Dílo sice vyšlo až 20 let po svém napsání, to mu ale neubírá nic na jeho důležitosti. Práce obsahuje jak typologické členění hradů, tak obrazovou dokumentaci a hypotetické rekonstrukce hradních sídel. D. Menclová se hlouběji věnovala právě typologii hradů, které rozdělila do několika skupin – sasko-hesenský typ, podunajský typ, hrad s okrouhlou věží s břitem, kastel, hrad s hranolovou obytnou věží, hrad s tzv. dynamickou dispozicí, hrad s obvodovou zdí a zaoblenými rohy a poklasické hrady s čtverhrannou věží. Další dělení užívala D. Menclová podle stavebníků, např. hrady Vítkovců, Přemyslovců, Václava I., Karla IV. apod. (Menclová 1972; Musil 2006, 171 – 173).

První archeologické výzkumy hradů můžeme datovat již do konce 19. století. Jejich účelem však nebylo historické poznání, ale zpřístupnění hradu veřejnosti. Mezi takové badatele můžeme zařadit např. Jana Karla Hraše, Hermenegilda Jirečka, Jana Erazíma Wocela či Václava Krolmuse. Čestnou výjimkou je učitel Josef Švehla, který zkoumal Kozí hrádek u Tábora v letech 1899 až 1929 a sledoval určité odborné cíle (Durdík 1999, 12; Musil 2006, 63; Švehla 1920).

První skutečně vědecké archeologické výzkumy hradů jsou z 1. poloviny 20. století, probíhaly např. na Pražském hradě, Vyšehradě, Novém hradě u Kunratic ad. V meziválečném období se výzkumem šlechtických sídel zabýval např. Ivan Borkovský nebo Karel Guth. V 50. letech 20. století se archeologickým výzkumům hradů věnoval hlavně A. Hejna, který právě v této době zkoumal hrad Příběnice, Dívčí Kámen ad. (Hejna 1954, 157 – 162; týž 1955, 79 – 90; týž 1959, 12 – 16; Musil 2006, 64).

Na počátku 70. let 20. století byla Archeologickým ústavem AV ČR v Praze vypracována metodologie zabývající se hrady z mnoha úhlů pohledu, např. každodenní život obyvatel hradu, požadavky majitele hradu na bydlení, obranyschopnost hradu apod. Významným představitelem tohoto proudu byl prof. Tomáš Durdík. Mezi jeho nejvýznamnější archeologické výzkumy hradů můžeme zařadit výzkum Krašova, Křivoklátu, Jindřichova Hradce, v posledních letech také Velešína a Pořešína. Prof. Durdík nebyl jen terénním specialistou, ale také plodným autorem studií i monografií (Durdík 1974; týž 1978a; týž 1988; týž 1999, 12; týž 2002a, 409 – 416; týž 2007a, 7; týž 2009, 695 – 709).

Mezi současné badatele oboru kastelologie patří mj. Zdeněk Fišera, František Gabriel, Petr Chotěbor, Pavel Kouřil, Jiří Kuthan, Zdeněk Měřínský, Miroslav Plaček, Vladislav Razím, Jiří Úlovec či Josef Unger (Fišera 2004; Gabriel 1989; Chotěbor 1996; týž 1981; Kouřil – Prix – Wihoda 2000; Kuthan 1975; Měřínský 2007; Plaček 2001; Razím 2004; Úlovec 1998; Unger 1999).

Nejvýznamnějším periodikem zabývajícím se kastelologií je *Castellologica Bohemica*, navázující na časopis *Ročenka Klubu Augusta Sedláčka* z let 1984 – 1987. Jako další odborné časopisy lze uvést např. *Průzkumy památek*, *Zprávy památkové péče*, *Archaeologia historica*, *Jihočeský sborník historický* ad., ale tyto časopisy nejsou zaměřeny na kastelologii výhradně.

4.1. Regionální badatelé k vymezenému tématu

4.1.1. Prof. Alexander Josef Bernard (*22. 1. 1859 Sobotka, †14. 3. 1912 Tábor)

A. J. Bernard učil na gymnáziích v Jičíně a od roku 1884 do své smrti v Táboře. Po smrti A. Sedláčka byl ředitelem Městského muzea a konzervátor památkové péče (1899 – 1912). Spolupracoval s J. Švehlou. A. J. Bernard řídil pro muzeum vykopávky na Kozím hrádku, Sezimově Ústí, prozkoumal i mohyly u Drhovic a žárové hroby u Skalice a Rybovy Lhoty (Bernard 1911; Sklenář – Sklenářová 2005, 75).

4.1.2. Roman Cikhart (*4. 2. 1886 Borotín, †10. 9. 1957 Praha)

Roman Cikhart byl učitelem a působil v různých obcích Táborska, později i v Táboře. Redigoval Jihočeský sborník historický, Věstník jihočeských muzeí a Kraj kalicha. Věnoval se památkám a středověké archeologii Táborska a Soběslavska. Jeho hlavním zájmem byly zaniklé osady a tvrzíště (Cikhart 1940; týž 1947; Sklenář - Sklenářová 2005, 107).

4.1.3. PhDr. Miloš Drda, CSc. (*12. 5. 1946 Praha)

PhDr. M. Drda studoval archeologii na FF UK v Praze. S krátkou přestávkou pracoval od roku 1968 v Muzeu husitského revolučního hnutí, dnes Husitském muzeu v Táboře. V letech 1976 – 2010 působil jako jeho ředitel. Jeho hlavním zájmem je středověké osídlení Táborska a dějiny každodennosti středověku. Mezi jeho výzkumy můžeme zařadit výzkum zaniklé středověké osady Turovec – Kravín, dále prováděl výzkumy v Milevsku, Táboře aj. (Drda 1980; týž 1983; Sklenář - Sklenářová 2005, 143).

4.1.4. PhDr. Antonín Hejna, CSc. (*20. 11. 1920 Úpice, †26. 7. 1986 Praha)

V letech 1952 – 1983 byl zaměstnancem Archeologického ústavu AV ČR v Praze. Je možné ho zařadit mezi tvůrce české archeologie středověku. Jako jeden z prvních badatelů se zabíraly hrady. Mezi těmi, které zkoumal, je nutno připomenout především Vízmburk, dále pak Bolkov či Příběnice. Zkoumal také městská jádra, např. Tábor (Hejna 1954, 157 – 162; týž 1955, 79 – 90; týž 1959, 12 – 16; Sklenář - Sklenářová 2005, 213 – 214).

4.1.5. Prof. Jan Karel Hraše (*2. 4. 1840 Rataje u Bechyně, †6. 5. 1907 Náchod)

Již jako student se zabýval mohylami v okolí Ratají, a i když ho pracovní povinnosti odvedly na sever Čech jako učitele, každé prázdniny trávil v jižních Čechách. Prováděl výzkumy mohyl u Plava a v okolí Bechyně, uspořádal sbírky knížete Paara na Bechyni. Jeho zájem rovněž upoutala místa zaniklých tvrzí v Ratajích a blízkém okolí, která zachytil na svých mapkách osídlení Ratajska (Hraše 1863). Archeologické průzkumy prováděl i na severu Čech, např. na Náchodsku, Jaroměřsku a Novoměstsku. Roku 1880 založil náchodské muzeum (Hraše 1885; Sklenář - Sklenářová 2005, 232).

4.1.6. PhDr. Václav Huml, CSc. (*17. 2. 1940 Praha, †6. 12. 1998 Praha)

V letech 1964 – 1967 pracoval v tehdejšímu Muzeu husitského revolučního hnutí v Táboře, dnešním Husitském muzeu v Táboře. Věnoval se výzkumu sídel nižší šlechty na Táborsku. Poté natrvalo přešel do Muzea hlavního města Prahy (Huml 1970, 556 – 568; Sklenář - Sklenářová 2005, 240).

4.1.7. Prof. Martin Kolář (*18. 6. 1836 Švihov, †15. 5. 1898 Tábor)

Již při studiu teologie, historie a filologie na FF UK v Praze se zajímal o archeologické památky. Byl ve styku s J. K. Hrašem. Po studiích učil na táborském gymnáziu. V letech 1865 – 1877 působí jako správce školní archeologické sbírky. Roku 1868 se stává prvním městským archivářem a od roku 1878 také prvním ředitelem městského muzea. Přátelil se s A. Sedláčkem, s nímž se zabíral hrady. Sám prof. Kolář psal o lokalitách Táborska a jihozápadních Čech. Výzkumy provedl např. ve Smolči či Svákově (Kolář 1877; Sklenář - Sklenářová 2005, 298).

4.1.8. Doc. PhDr. Rudolf Krajíc, CSc. (*2. 4. 1954 Písek)

Od roku 1978 je zaměstnán v Muzeu husitského revolučního hnutí v Táboře, dnes Husitském muzeu v Táboře. Od roku 2002 působí na Archeologickém ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Jeho hlavní specializací je středověk jižních Čech, zejména řemesla a výrobní objekty, zaniklé středověké vesnice, historická jádra měst apod. Mezi jeho výzkumy můžeme zařadit Sezimovo Ústí, Tábor, Soběslav, Bechyně aj. (Krajíc 1997; týž 1998; týž 2003; Sklenář - Sklenářová 2005, 317).

4.1.9. František Lískovec (*6. 3. 1877 Vitín, †10. 1. 1953 Tábor)

F. Lískovec působil jako učitel v okolí Tábora a ke konci života i přímo v Táboře. Sběry i výkopy prováděl ve spolupráci s J. Švehlou. Jednalo se např. o výzkumy na Kozím hrádku či Sezimově Ústí. Nálezy z těchto akcí skončili v táborském muzeu (Lískovec 1940; týž 1947; Sklenář - Sklenářová 2005, 345).

4.1.10. Doc. PhDr. Miroslav Richter, DrSc. (*29. 5. 1932 Děčín, †12. 8. 2011 Praha)

Doc. Richter nepatří sice mezi regionální badatele, vedl ale dlouhá léta hlavní výzkumy Sezimova Ústí a Tábora, a to zpočátku společně s dalším významným archeologem středověku, Zdeňkem Smetánkou. Byl rovněž zakladatelem moderního

výzkumu středověkých lokalit. V letech 1957 – 1998 pracoval v Archeologickém ústavu v Praze. (Krajíc – Richter 2001; Richter 1982; Richter – Smetánka 1959; Sklenář - Sklenářová 2005, 478).

4.1.11. Prof. PhDr. h. c. August Sedláček (*28. 8. 1843 Mladá Vožice, †15. 1. 1926 Písek)

Jako učitel působil v Litomyšli, Rychnově nad Kněžnou a Táboře. V letech 1900 – 1926 byl městským archivářem a ředitelem Městského muzea v Písku. Jeho nejznámějším počinem je patnáctidílné zakladatelské dílo české kastelologie Hrady, zámky a tvrze království Českého I-XV, které vycházelo v letech 1881 – 1927 (Sedláček 1870; týž 1882 – 1927; Sklenář - Sklenářová 2005, 493).

4.1.12. Josef Švehla (*15. 5. 1861 Stará Hut', dnes Hýskov, †10. 5. 1934 Tábor)

Jako učitel působil v Malšicích u Tábora, v Chýnově a od roku 1885 v Sezimově Ústí. V jeho době se Sezimovo Ústí nazývalo Starý Tábor a právě díky Josefu Švehlovi se přejmenovalo na Sezimovo Ústí. Byl zakladatelem Jihočeského spolku pro zachování husitských památek. S archeologií začal právě v Sezimově Ústí v roce 1885. Další výzkumy prováděl na mohylách u Drhovic, od roku 1899 na Kozím hrádku, ve Skalici, Rybově Lhotě, Svákově, Trocnově, Burkováku u Nemějic, Táboře a jinde (Menšík – Menšík 2011; Sklenář - Sklenářová 2005, 581; Švehla 1911; týž 1920).

5. Hrad Šelmberk

5.1. Poloha hradu

Hrad Šelmberk leží 2 km severovýchodně od Mladé Vožice, 17 kilometrů severovýchodně od Tábora, nad soutokem řeky Blanice a Bělečského potoka. Najdeme jej na katastrálním území Běleč, okr. Tábor, ZM 23-11-23, 241:278. Hrad se tísni na úzké severní části skalnatého hřebene, namířeném od severu k jihu, který tvoří západní stranu trojbokého ostrohu. Nadmořská výška je 488 m n. m. Hrad se nachází poblíž cesty, která spojovala poříčí Lužnice se středním Povltavím (Menclová 1972, 341; Pešta 1996, 47).

5.2. Historie hradu

D. Menclová klade vznik hradu Šelmberka na počátek 14. století na území, které původně patřilo Vítkovcům (Menclová 1972, 343). Hrad se objevuje též pod starým názvem Kraví hora (Šmahel 1988, 117). Pomezí mezi Chýnovskem a Čáslavskem bylo rozděleno na dvě menší državy, z nichž statek při hradu Šelmberku získal podbrdský rod Buziců snad od Vítkovců. Naproti tomu Mladá Vožice s hradem i s městečkem byla původně součástí královské domény. Po ztrátě Chýnovska roku 1250 tamější purkrabí převzal roli předního zastávce panovníkových zájmů v severní části kraje. Svůj správní význam si Vožice podržela i po roce 1317, kdy jako zástavní zboží přecházela z jedné ruky do druhé (Šmahel 1988, 95). Po Šelmberku se poprvé píše Přibyslav z Křimína, který roku 1318 prodal Vilémovi z Vožice horu Pavlov. Horou Pavlov je snad míněno návrší nad Podhradským rybníkem v Mladé Vožici. Tuto zmínku lze vzhledem k Přibyslavovu predikátu považovat za první, byť nepřímý doklad existence hradu. Jeho vznik je tedy kladen přibližně na přelom 13. a 14. století (Pešta 1996, 49; Sedláček 1885, 221). Během 14. století se rod pánů ze Šelmberka (Obr. 5) rozrostl na několik větví vlastnicích državy jak v Čechách, tak i na Moravě. Po roce 1408 však Šelmberkové z Mladovožicka mizí, ačkoliv rod samotný vymírá až na konci 16. století (Pešta 1996, 49).

Hrad tedy zůstal až do konce 14. století v majetku rodu, ještě během tohoto století se vystřídal několik rodových majitelů. Po Přibyslavovi vlastnil jeho majetek syn Přibík, a to od roku 1341 do roku 1359. V tomto roce připadá šelmberské panství Přibíkovým synům Čěnkovi a Ondřejovi. Posledním majitelem Šelmberka z rodu Buziců byla Ondřejova dcera Eliška, která měla za manžela Aleše z Rýzmburka. Ten se po její smrti stal majitelem šelmberského zboží, a to až do roku 1419. Osud hradu za husitských válek není znám. Po roce 1419 se majitelé hradu Šelmberka rychle střídají, a to až do 17. století, kdy byl hrad opuštěn a zpustl. Mezi majitele patřil Alber z Těchobuze (před rokem 1431), Mikuláš z Hořic (od 18. srpna 1431), ten i se svým synem Mikulášem mladším zde vládli ještě roku 1473. Další písemné prameny pocházejí až z roku 1505. Právě v roce 1505 je jako majitel uváděn Václav Předbor z Radejšína, jinak ze Šelmberka, spolu se svými bratry. Od nich koupil hrad spolu s příslušenstvím Albrecht Cipl z Kravska před rokem 1518. Po smrti Albrechta Cipla roku 1542 zdědila majetek jeho dcera Kateřina, která byla provdána za Petra Mrackého z Dubé. Petr Mracký roku 1555 umírá a Šelmberk i s dvorem, pivovarem a vesnicemi Bělčí, Elbančicemi, Bzovou a Staniměřicemi zdědil jeho syn Karel. Od Karla Mrackého

z Dubé Šelmberk v roce 1586 kupuje Michal Španovský z Lisova a na Pacově, nejvyšší písař Koruny české, vlastníci Mladou Vožici, a obě panství tak spojil. Michal Španovský je pravděpodobně iniciátorem přestavby hradu, která obnášela vybudování renesančního paláce vedle věže a stavbu nové hradby okolo hradu. Tento majitel také stavebně sjednotil renesanční palác. Po něm zdědil panství jeho syn Jáchym, který nechal okolo Šelmberka zřídit loveckou oboru (Durdík – Sušický 2002, 113; Tříška a kol. 1986, 188 – 189; Menclová 1972, 343; Pešta 1996, 49; Petříková 2005, 37 – 38; Sedláček 1885, 222 – 224; Zenkl 1909, 99).

V roce 1603 prodává Michalův syn Jáchym Španovský mladovožické panství i se Šelmberkem za 80 000 kop míšeňských Janu Bernardu Fünfkirchnerovi ze Steinprunu a Kynšperka, jemuž byl majetek v roce 1620 zabaven na základě jeho účasti na stavovském povstání. Šelmberk i s Mladou Vožicí zůstal pod správou královské komory až do roku 1623, kdy byl prodán již jen za 54 000 kop míšeňských císařskému generálovi hraběti Donu Baltazarovi de Marradas et Vique. Ten se zdržoval hlavně na Hluboké a jeho mladovožické panství spravovali dva regenti, Šimon Kostelecký a Jeremiáš Tajk. Ti spolu s Marradasovým plukem tvrdě rekatolizovali zdejší kraj. V roce 1629 koupila panství Veronika Přehořovská rozená Častolarová od Dona Baltazara de Marradas et Vique. Veroničin manžel, Jan Šťastný Přehořovský z Kvasejovic, získal po svém obrácení ke katolické víře v Čechách značný majetek. Po Janově smrti roku 1639 panství získal jeho syn Karel Kryštof. V této době však již hrad asi nebyl obýván. Roku 1687 koupil již spojené vožické panství Ferdinand z Khüenburgu, pozdější pražský biskup (Pešta 1996, 49; Petříková 2005, 38 – 39; Sedláček 1885, 224 – 226; Tříška a kol. 1986, 188 – 189).

Hrad byl během třicetileté války opuštěn. Hrabě Leopold z Khüenburgu dal na počátku 19. století v duchu nastupujících romantických ideí zpřístupnit hradní zříceninu, věž upravil na rozhlednu a okolí hradu bylo přeměněno na anglický park doplněný půvabnou empírovou hájovnou a dalšími drobnými, dnes již neexistujícími stavbami (Pešta 1996, 49).

V roce 1940 se hrad Šelmberk stává majetkem města Mladé Vožice, v jehož správě je dodnes (Pešta 1996, 49; Petříková 2005, 39; Tříška a kol. 1986, 189).

5.2.1. Historie rodu Vítkovců

Zakladatelem rodu Vítkovců byl Vítek z Prčice, který se poprvé připomíná k roku 1169 ve funkci stolníka. Vítek z Prčice se prosadil hlavně v období oslabení

panovnické moci za rozbrojů mezi Přemyslovci na sklonku 12. století. V letech 1172 – 1173 byl Vítek z Prčice vyslán jako mluvčí panovnické družiny k císaři Fridrichu Barbarossovi, aby se snad angažoval za nástupnictví Vladislavova syna Bedřicha. Za vlády Soběslava II. byl Vítek jmenován kastelánem v Kladsku. V roce 1178 se ale Vítek přiklonil na stranu Bedřicha, když vpadl do Čech. V témže roce se odehrála bitva u Loděnice, ve které byl Bedřich poražen a stáhl se do Prčice, kde se spojil s knížetem Konrádem Otou. Predikát z Prčice použil Vítek až po roce 1178 (Pánek – Šimůnek – Vaníček 2001, 24; Vaníček 1979, 94; týž 1981, 90 – 91).

Důvodem Vítkova příklonu k Bedřichovi byl spor o jižní hranice země, které byly v té době kolonizovány rakouskými a bavorskými feudály. Soběslav II. chtěl tuto kolonizaci omezit, zatímco Bedřich byl proti a spojil se s Babenberky. Jižní Čechy byly využívány jako nárazová oblast. V roce 1185 přichází Vítek z Prčice do Práchně jako kastelán, to se snad dá považovat za počátek průniku Vítkovců do jižních Čech. Zde rozvíjí styky s Bedřichovými spojenci, např. pasovským biskupem, Babenberky, Griesbachy, Kuenringy, Schaumberky a Waldeck-Feistritz. Vítkovci zde nezískávají stará hradiště, ale spíše enklávy v lesích a při brodech na obchodních stezkách. V době okolo roku 1220 se rýsují v pohraničním pásmu mezi Šumavou a jižní Moravou oddělené obvody majetkové držby Vítkových synů (Gersdorfová 2010, 55; Pánek – Šimůnek 2011, 25; Vaníček 1981, 91).

Vítek z Prčice roku 1194 umírá a v písemných pramenech začíná vystupovat Vítek mladší, zakladatel větve Rožmberků. Právě tento Vítek používal mimo jiné přídomek z Blankenbergu (německý název Prčice), roku 1222 se objevuje již s predikátem z Prčice. Vítkovci se po roce 1197 stahují z panovnického dvora (Gersdorfová 2010, 54; Vaníček 1981, 92 – 93).

Za vlády Václava I. (1230 – 1253) se Vítkovci opět vrátili ke královskému dvoru, aby od něj již brzy, roku 1237, znovu odešli. Důvodem snad může být spor Václava I. s císařem Fridrichem II. o babenberské dědictví. Vítkovci se v tomto sporu přiklánějí na stranu Fridricha II. Vítek mladší si náhradou za ztracený Blankenberg zakládá nové sídlo, a to hrad Příběnice, které se svou výstavbou blíží královským hradům (Vaníček 1979, 6; týž 1981, 96 – 97).

V letech 1247 – 1249 bojoval Přemysl Otakar II. se svým otcem a na jeho straně byli i Vítkovci. Vítek z Hradce se v této době stává olomouckým kastelánem. Tento post ztrácí po Přemyslově porážce, ale již od roku 1251 se opět pohybuje v okolí Václava I. a jeho syna. V této době byla také dokončena koncentrace vítkovské držby

v jižních Čechách. V 50. letech 13. století si Vítkovci budují své hrady jako např. Jindřichův Hradec, Příběnice, Rožmberk, Český Krumlov, Landštejn a snad i Hradiště (v místě dnešního Tábora). Kolem těchto hradů vyrůstají nové vesnice, dvory a kostely (Vaníček 1981, 97 – 98). Po nástupu Přemysla Otakara II. na český trůn zůstávají Vítkovci i nadále v těsné blízkosti krále a navíc se starají o rozšiřování svých majetků směrem k Dunaji. Dokladem toho může být koupě hradu Heichenbachu v roce 1258 Vokem z Rožmberka. Hrad Heichenbach byl dědičné pasovské léno, spojené s úřadem maršálka biskupství. Kromě koupě rozšiřovali Vítkovci své majetky samozřejmě i sňatkovou politikou, nejčastěji s rakouskou šlechtou a nejenom s ní. Příkladem může být sňatek Voka z Rožmberka, který se spřiznil s Schauenberky, Oldřich z Hradce s hrabaty z Hardeka apod. (Vaníček 1981, 99).

Z vítkovských vazeb s Dolním Rakouskem těžil i Přemysl Otakar II. pro své zájmy proti Wittelsbachům, salcburským a pasovským biskupům. Nejpozději v roce 1256 jmenuje Přemysl Otakar II. Voka z Rožmberka správou Horních Rakous (Vaníček 1981, 99). Jihočeská majetková rivalita nebyla takové povahy, aby sama o sobě mohla vyhrotit ostrý zásadní konflikt. Panovníkovy zájmy se soustředily na dolní tok Lužnice, tedy mimo zájem Vítkovců. Dokládá to výstavba hradů v Bechyni a v dnešním Táboře ve druhé polovině 60. let 13. století (Vaníček 1981, 103 – 104).

V roce 1262 umírá Vok z Rožmberka a již následujícího roku král Přemysl Otakar II. zakládá klášter Zlatou Korunu u Českého Krumlova a zahajuje tím upevnění královské domény v jižních Čechách, které dále pokračuje založením města České Budějovice v roce 1265. I přes tyto královny snahy se Vítkovci u královského dvora drží do roku 1270. To podle V. Vaníčka dokládá, že spor krále a Vítkovců neměl ekonomický ráz. Šlo o zastavení politického vzestupu vyšší šlechty. Jedním z takovýchto projevů měla být i ztráta hodnosti podkomořího pro Oldřicha z Hradce v roce 1269 (Vaníček 1979, 99 – 100). Přemysl Otakar II. se snažil podlomit příliš vzrostlou vítkovskou moc převážně kolonizačními akcemi. Vítkovci na to reagovali spojením s římským králem Rudolfem Habsburským a pravděpodobně se snažili o odtržení jižní části Čech a o její přímé podřízení římské říši. Tento názor vyslovil J. Šusta na základně Přemyslova listu z 31. října 1277 (Šusta 1895, 252; Vaníček 1981, 89). Podle B. Rynešové bylo důvodem odboje Vítkovců proti králi jejich vypuzení z královského dvora ve 40. nebo 70. letech 13. století (Rynešová 1932, 45 – 60; Vaníček 1981, 89 – 90).

Vítkovci se od ostatní šlechty odlišovali vlastní zahraniční politikou a nezávislejším formováním svých mocenských cílů v Čechách. Charakteristické rysy vzestupu Vítkovců byly ovlivněny především jejich zahraniční držbou, částečně také i českým vnitropolitickým vývojem. Vývojové tendence, které zosobňovali Vítkovci, se v českém státě nikdy plně neprosadily. Převahu získalo méně ambiciózní kolektivní pojetí politiky české šlechtické obce, které se ukázalo být neúčinnější (Vaníček 1971, 100).

5.2.2. Páni ze Šelmberka – potomci Vítkovců

První sfragistická památka na Vítkovce je z roku 1220. Jedná se o první doklad použití pětিলisté růže v erbu. Samotný opis pečeti naznačuje soužití s rakouským prostředím vzhledem k použitému predikátu „de Plankinberg“, ale Vítkovo jméno je zde počeštěno na „Witko“. Tato listina byla vydána ve Vleticích u Prčice (Gersdorfová 2010, 57).

V okolí Načeradce (Obr. 39 a 40) mají ze světských majitelů držby pouze Vítkovci, a to snad již od 12. nebo nejpozději od 13. století. Na Podblanicku ani v širším Benešovsku nevzniklo jediné královské město. Z poddanských měst to byl Benešov, Vlašim a Miličín, z církevních Trhový Štěpánov a Křivsoudov (Kypta – Šimůnek – Veselý – Neustupný 2012, 53).

Jádrem podblanické domény Vítkovců byl Načeradec, a to již od 12. nebo nejpozději 13. století. Místní kostel je právě z této doby. Město samotné nebylo po celý středověk opevněno kamennou hradbou. První písemná zmínka o rezidenčním sídle v Načeradci pochází až z roku 1380 v souvislosti s Maršíkem ze Šelmberka. Jeho sídlo je ale uváděno nikoliv v Načeradci, ale pod Načeradcem. Někteří badatelé jej spojují s tvrzí v Podolí (Kypta – Šimůnek – Veselý – Neustupný 2012, 53 – 55). Načeradecký kostel se ve 2. polovině 14. století jeví jako liturgické ohnisko pánů ze Šelmberka, vladyků z Machlova a vladyků z Načeradce. Práva pánů ze Šelmberka jsou doloženy minimálně do počátku 15. století (Kypta – Šimůnek – Veselý – Neustupný 2012, 57). Přibík ze Šelmberka spolu se svými bratry je v roce 1378 uváděn jako stavebník chóru načeradeckého kostela sv. Petra a Pavla (Kypta – Šimůnek – Veselý – Neustupný 2012, 57). „Witko de Naczeracz“ je pravděpodobně Vítek ze Šelmberka, jinak z Podolí (Kypta – Šimůnek – Veselý – Neustupný 2012, 61). Písemné prameny jmenují načeradecký kostel sv. Petra a Pavla již v roce 1184, je ale možné, že se jednalo o jeho dřevěného předchůdce (Kypta – Šimůnek – Veselý – Neustupný 2012, 79).

Zakladatelem kostela sv. Petra a Pavla byli nejspíše Vítkovci. Při srovnání vítkovského kostela v Načeradci a v Prčici bylo zjištěno, že oba kostely mají několik shodných rysů. Jako příklad lze uvést, že věže obou kostelů předstupují před západní průčelí (Kypta – Šimůnek – Veselý – Neustupný 2012, 88).

Buzicové byli příbuznými pány z Valdeka a Žebráka. Nosili ve zlatém štítě černou sviní hlavu s vyplazeným rudým jazykem a založili jednu z nejvýznamnějších větví rodu pánů ze Šelmberka, který se později usadil na Moravě. Mezi další větve rodu Buziců patřili Zajícové z Hazmburka a pánové z Rožmitálu (Janáček – Louda 1988, 255 – 345).

Rozdělení rodu Buziců se v erbech projevuje změnou počtu a postavení figur, popř. přidáním nové figury. Pánové z Valdeka a ze Šelmberka užívali kančí hlavu ve zlatém štítu. Ale Lvové z Rožmitálu si přidali do 1. a 4. modrého pole zlatého (mluvícího) lva a Zajícové z Hazmburka do 2. a 3. modrého pole čtvrceného štítu zlatého (mluvícího) zajíce. Buzicové ve svém erbu užívali stále stejný klenot, jedině, co se jejich jednotlivým větvím v erbu měnilo, byly figury ve štítu a jejich počet (Buben 1994, 93 – 225).

Původ kančí hlavy v erbu rodu Buziců vysvětluje takřečený Dalimil ve své kronice: „V českém vojsku sloužil v ony dny jinoch smělý, jinoch způsobný. Jeříšek buškovíc hezký hoch, jemuž říkali též Tuří roh. Že za uchi kdysi kance chyt, zdobil kančí rypák jeho štít ...“ Právě tento Jetříšek, či jinak Dětríšek, je pokládán za předka rodu Buziců. Padl v roce 1110 v bitvě u Trotiny. Nejstarší vyobrazení erbu s kančí hlavou pochází z pečeti z roku 1269, která patřila Oldřichovi Zajícovi z Valdeka. Právě tento Oldřich je považován za předka pánů z Valdeka a Zajíců z Hazmburka. Tyto dva rody měly téměř totožný erb, jediným rozdílem bylo to, že Zajícové z Valdeka měli červenou sviní hlavu ve stříbrném poli, zatímco Zajícové z Hazmburka měli sviní hlavu ve zlatém poli (Janáček – Louda 1988, 289; Mysliveček 1993, 45).

Pánové ze Šelmberka patří k jedné z větví rodu Buziců. Jejich předkem byl Přibyslav z Křimína, který snad na počátku 14. století vlastní hrad Šelmberk. Od roku 1349 je tento rod připomínán na Moravě, konkrétně na hradě Templštejně. Členové tohoto rodu se psali po svých statcích z Dřevohostic a z Kraví Hory. Koncem 14. století si mění erb. Znak kančí hlavy vyměnili za hlavu jelena s velkými parohy. Snad nejvýznamnější z tohoto rodu byl Jan ze Šelmberka (†1508), který byl nejvyšším kancléřem a nejvyšším komorníkem a zároveň také majitelem hradů Trosky, Přerova nad Labem a Kostí. Dalším významným členem rodu pánů ze Šelmberka byl Jaroslav,

který v letech 1515 – 1549 zastával úřad nejvyššího komorníka. Během jeho držby se majetek zmenšoval a z panství zůstal v jeho držení jen Přerov nad Labem. Jeho sídlem byl Hrádek nad Sázavou, který díky jeho funkci dostal název Komorní Hrádek. Poslední potomek rodu pánů ze Šelmberka zemřel roku 1597 (Janáček – Louda 1988, 289; Mysliveček 1993, 46).

5.2.3. Historie těžby drahých kovů v okolí hradu

Starý rudní revír zvaný starovožicko-ratibořskohorský je situován severovýchodně od Tábora a jihozápadně od Mladé Vožice u rozvodí Blanice (Obr. 3 a 4). Revír byl složen ze dvou částí. První z nich je okrsek mezi Starou Vožicí, Řemíčovem a Rašovicemi, druhým z nich je revír Ratibořských Hor. Dělítkem mezi těmito okrsky je bezžilná zóna tzv. středočeského prahu (Krajíc – Šindelář 2000).

Do revíru Ratibořských Hor spadá území mezi Dobronicemi a Ratibořicemi a také území mezi Starou a Mladou Vožicí, Nemyšl a tzv. „hory (doly) táborské“ v dnešním Košíně a Horkách. V tomto těžebním revíru těžba začala již ve 13. století pod pravomocí Jihlavy. Toto tvrzení dokládá i zápis z roku 1172, podle něhož vyměřovali doly u Sezimova Ústí jihlavští těžaři (Kořán 1952, 26).

Další písemná zmínka o ratibořském revíru je až z roku 1526, kdy král Ludvík propůjčil bratrům Měděncům z Ratibořic a Podolí právo dobývat, spravovat a propůjčovat v obvodu půl míle kromě Ratibořic a osvobodil je od placení urbury na patnáct let. Výměnou za to si král vymínil přednostní právo na výkup drahých kovů ve výši jednoho lotu zlata po dvou kopách, hřivnu stříbra po 3,5 kopách. Roku 1541 Měděncové tento revír prodávají Václavovi Přehořovskému z Kvasejovic, ale písemné zprávy o další těžbě nemáme. V 16. století byly těžařské práce prováděny na starovožické i na mladovožické straně. Již za Rožmberků byla založena tzv. Františkova štola. Velký rozmach dolování ve starovožicko-řemíčovském revíru přichází v 50. letech 18. století, konkrétně v roce 1751, kdy Khüenburkové začínají pracovat na trojické štole. V této době zvyšují své těžební aktivity také Schwarzenberkové, protože se obávají, že by Khüenburkové mohli získat dědičné právo na jejich dílech. Těžba zde pokračuje až do roku 1858, kdy jsou štoly uzavřeny jako málo úspěšné (Kořán 1952, 26; Krajíc – Šindelář 2000).

5.2.4. Stavební vývoj hradu

Hrad Šelmberk se skládal z tzv. horního hradu, který byl vystavěn na skalním hřebeni (Obr. 6). Tzv. dolní hrad byl budován na plošině pod horním hradem. Obě části hradu Šelmberka stojí na šíjové straně chráněné značně širokým příkopem (Pešta 1996, 49).

Starý palác horního hradu zaujímal celou délku klesajícího skalního hřebene. Jeho jednotlivé prostory byly z toho důvodu založeny na terénních terasách v různých výškových úrovních. Jako komunikační uzel hradu je snad možné označit trojúhelníkovitý dvorek. Samotný palác horního hradu sestával z delšího křídla, rovnoběžného se skalním hřebenem, a krátkého křídla, které stojí bezprostředně za věží a je kolmé na delší křídlo. Toto kratší křídlo bylo snad vyšší než ostatní části paláce. Právě odsud vedl vstup do věže. Ten byl v úrovni prvního patra a s palácem jej spojoval most. Kvůli ruinovitosti hradu již není možné určit komunikační schéma horního paláce a formu vstupu z dolního nádvoří do horního hradu. Z paláce se kromě dvou valeně zaklenutých suterénních místností dochovaly jen nepatrné zbytky zdiva bez architektonických detailů. Dá se předpokládat, že palác byl postaven během jedné stavební fáze. Výjimkou je nástupový aparát do jeho severní, nejnižší položené části. Tento samostatný přístavek, obsahující sklepní šíji a torzo schodů do zvýšeného přízemí, je podle několika spár výsledkem minimálně dvou mladších stavebních fází. Klenba severního sklepa je také dodatečně vložena. V jejím případě se ale nedá rozhodnout, jestli se jedná o pozdější přístavbu, nebo technologickou fázi (Pešta 1996, 49 – 50).

Do současné doby se z hradu Šelmberku zachovala čelní okrouhlá věž bergfritového typu, založená v čele skalního hřebene na nejvyšším místě hradiště, o výšce 26 m a průměru 10,5 m. Věž je v horní části mírně kónická. Dochovaná výška je zároveň i původní výškou. V 19. století byla upravena na rozhlednu nadstavěním cimbuří kryjícího vyhlídkovou terasu a prolomením nového vchodu na úrovni terénu (Pešta 1996, 50).

Původní vstup do věže byl ve výšce prvního patra těsně pod trámovým stropem ve výšce 6,3 m nad terénem lomeným, prostě okoseným portálkem v pravoúhlé vpadlině pro padací můstek. Jednotlivá podlaží věže byla spojena schodištěm v síle zdi, což je výjimkou mezi ostatními českými bergfrity. Výstavba bergfritové věže je patrně výsledkem jedné stavební etapy s výjimkou podstřešního patra se sedmi velkými okny a stopami hrázděného akryře obráceného na jižní (vstupní) stranu (Pešta 1996, 50). Horní

hrad musel být na své čelní straně zajištěn nějakou obvodovou hradbou. D. Menclová uvádí možnost vedení hradby ve formě jakési smyčky obepínající velkou věž. Svou teorii potvrzuje také tím, že hrad Šelmberk řadí k tzv. hradům dynamické dispozice (Menclová 1972, 341 – 343). Zařazení D. Menclové již dnes není v terénu ověřitelné a zdá se i dost nepravděpodobné, protože skalní terasa na východní straně věže je široká asi 1 m, což je velmi málo prostoru pro vystavění hradby. Hradba by proto musela být založena o mnoho metrů níže. K tomu ale chybějí důkazy (Pešta 1996, 50 – 51).

Nejvýraznějším zbytkem dolního hradu a spolu s věží i hradu celého jsou zříceniny nového dolního paláce ve svahu přímo pod velkou věží. Přibližně uprostřed je palác rozdělen průjezdem do dvou částí. Na východ od průjezdu jsou zbytky podsklepené jednoprostorové části, na západ od něj dvouprostorové nepodsklepené části založené pod skalou horního hradu (Pešta 1996, 52).

Nejstarší zbytek dolního paláce představuje silnější čelní zeď postavená technikou řádkového zdiva gotického stáří. Na východě se tato zeď zalamuje, a tvoří tak nároží zpevněné mohutným opěrákem se šikmou svrchní plochou. Opěrák je ve svých spodních partiích přistavěn na spáru, nahoře je se zdivem paláce provázán, měl tedy zajistit stabilitu nároží již v průběhu stavby. Dodatečně byl zesílen mohutným blokem zdiva (Pešta 1996, 52).

Nejnižše položenou místností je sál sklepa pod východní částí hradu. Na severu a východě je zeď kamenná s příměsí cihel. Zhruba uprostřed byl prolomen vchod z nádvoří, který byl původně opatřen cihelným záklenkem a dvojicí kapes pro závory, rovněž zevnitř vyložených cihlami formátů 5 - 6 x 12 - 14 x 30 cm, z nichž některé byly přepáleny. Po obou stranách vchodu byly větrací otvory se šikmými špaletami. Při západní straně suterénní místnosti je v terénu patrná nevýrazná hrana oddělující menší obdélníkovou prostoru od hlavního sálu sklepa. V těchto místech se zachovaly dva odkládací výklenky. U jižní strany sklepa byla čelní zeď rozšířena přízdívkou stejného charakteru jako zeď severní. V blízkosti průjezdu byl do této přízdívky vložen malý sklípek s půdorysem písmena L. Sklípek byl původně zaklenut plochou segmentovou klenbičkou. Účel přízdívky ani sklípku není jasný, snad měly za úkol odlehčit narušené obvodové čelní konstrukci (Pešta 1996, 52). Východní stěna sklepa byla z vnější strany zpevněna dvěma opěráky přistavěnými na spáru. Ty ale svou polohou nekorrespondují se severní obvodovou zdí, přestože s ní vykazují shodný charakter zdiva (Pešta 1996, 53). Jižní a severní stěnu přízemního sálu tvořila silná čelní zeď z řádkového zdiva, severní a západní stěna byla vytvořena zdí ze smíšeného zdiva, která je oproti sklepu ze

strany interiéru výrazně zeslabena ústupkem. Podlaha přízemního sálu je oproti terénu části nádvoří a příkopu značně vyvýšena. Vstup do sálu byl portálkem z průjezdu (Pešta 1996, 53).

V blízkosti východního koutu nádvoří se ve zdivu dochovaly dvě výrazné kapsy po trámech někdejší pavlače. Mezi těmito kapsami je ve stěně mělká segmentem zaklenutá nika připomínající zazděný vchod z pavlače do přízemní místnosti. Smysl výklenku zůstává nejasný. Na západním nároží je do vazby zdiva druhotně použit fragment gotického ostění, profilovaný prostým okosem pravouhle se zalamujícím. Podobný kus ostění se našel o několik metrů dál při zaústění průjezdu do nádvoří (Pešta 1996, 53).

Východní zeď přízemí téměř zanikla, podle kresby J. Willenberga (Obr. 14) v této stěně existovalo rozměrné okno (Pešta 1996, 53).

Průjezd paláce tvořil základní komunikační osu hradu. Zbytky vstupního portálu dnes neumožňují jeho přesnější slohové zařazení (Pešta 1996, 53). V západní části průjezdu jsou patrné zbytky dvou otvorů. Jižní se nachází těsně vedle vjezdového portálu. Severní otvor je úplnější. Jednalo se o portálek dnes zbavený ostění, jímž se po několika in situ zachovaných kamenných stupních vstupovalo do přízemní místnosti západní části paláce. Tato místnost se otvírala dalším velkým otvorem, nejspíše oknem do nádvoří. Strop byl řešen tak, že se při severní stěně zachovaly dva trompy, třetí se nacházel cca ve dvou třetinách západní stěny. Místnost tedy pravděpodobně nebyla celá klenutá, trompy snad zprostředkovávaly jakýsi přechod mezi plochým stropem a rohy místností. Existence křížové nebo neckové klenby v místnosti je vzhledem k její malé výšce nepravděpodobná. Třetí tromp byl umístěn uprostřed stěny a nasvědčuje spolu s vylámanou jizvou ve východní stěně existenci nějaké zaniklé dělicí konstrukce. Menší jižní místnost by pak mohla sloužit jako strážnice, hlavně díky své poloze u vstupu (Pešta 1996, 53 – 54).

Hrad byl zpřístupněn kamenným mostem (Obr. 13), na jehož obloucích se dosud zachovaly zbytky omítky. Celkem bylo mostních oblouků čtyři až pět (Pešta 1996, 54). Z prvního patra východní části paláce se dochovala čelní (jižní) stěna a zlomek jihovýchodního a severovýchodního nároží. V tomto patře byla srubová místnost, což dokládají zachované otisky kmenů srubu (Obr. 15), dále také charakteristická formace tří pyramidálně uspořádaných oken a typické oslabení obvodového zdiva. Otisk srubové konstrukce se zachoval intaktně včetně nálitků malty zateklé do prasklin jednotlivých kmenů, částečně také díky tomu, že jeho povrch zakryla mladší plenta obsahující

zlomky cihel. Původně místnost od jihu osvětlovala tři okna, z nichž jen střední výše položené se zachovalo intaktně. Postranní dvě jsou dnes podstatně vyšší než byla původně a rovněž části jejich špalet byly přezděny, snad jako součást recentních zajišťovacích prací (jedná se o dodatečné zajištění zdiva ve 40. letech 20. století – *pozn. autora*). Okna byla lemována paspartami z hladce utažené bílé omítky, která ve stejné úpravě přecházela též na špalety a nadpraží oken. Ostatní plochu stěny pokrývala hrubá omítka okrové barvy, jejíž zbytky jsou na vnějším líci dobře patrné. Pozůstatky šelmberského srubu patří mezi nejlépe zachované v České republice (Pešta 1996, 54 – 55).

Z prvního patra východní části paláce se zachovaly pozůstatky srubu a zlomek severovýchodního nároží, který má podobný charakter jako nižší podlaží. Ve východní zdi byla podle kresby J. Willenberga prolomena dvě velká okna (Pešta 1996, 55).

V západní části paláce vznikly dvě místnosti. Dobře se dochovala nádvorní zeď s velkými, segmentem zaklenutými okny, nároží nad průjezdem a část dělicí zdi. V této dělicí zdi je dochován spojovací portálek s vylámaným ostěním a vpravo do něj ve zdi byl odkládací výklenek. Při nádvorní stěně místnosti, nacházející se blíže průjezdu, byl na celou její šířku rozepnut klenební pas neznámé funkce. Jeho existenci dokládají kapsy ve výšce patek a otisk v omítce dobíhající k jeho spodnímu líci (Pešta 1996, 55).

Nároží nad průjezdem je mimo nevelké kapsy a kamene nad ní, vystupujícího z líce zdiva, zcela hladké. Na úrovni podlahy patra jsou otvory po diagonálně vystupujících trámech, což je v rozporu s kresbou J. Willenberga a značně to komplikuje analýzu původní stavební podoby paláce (Pešta 1996, 55).

Ze západní stěny místnosti, přiléhající bezprostředně k patě skály pod velkou věží, vybíhá amorfní zbytek stratigraficky staršího zdiva. Snad je možné ho považovat za poslední viditelnou stopu nejstarší čelní fortifikace hradu (Pešta 1996, 55).

Druhé patro západní části paláce mělo stejnou vnitřní dispozici jako první patro. Zachovala se ústupkem zeslabená dělicí zeď se zbytky spojovacího portálku, nároží nad průjezdem a nádvorní zeď s okenními špaletami. Další zástavba dolního hradu se zachovala jen torzovitě. Obvodová hradba byla hlavně v nejnižším místě nádvoří postižena řadou statických poruch, a proto byla často přezdívaná a zpevňována soustavou opěrných pilířů (Pešta 1996, 55 – 56).

Některé z opěrných pilířů hradeb mají díky své mohutnosti spíše tvar věžic, které byly přistavěny na spáru k obvodové hradbě přibližně v její třetině. Z druhé strany

hradební zdi se zachovaly ve formě terénních vln relikty nejspíše hospodářské budovy, jejíž poloha přibližně odpovídá zmíněným věžicím (Pešta 1996, 56).

Nejnižší částí hradu je nádvoří při styku hradby s budovou dolního paláce. Zde byly nalezeny zbytky obezděné cisterny kruhového průřezu. V roce 1992 byl zachycen cihlový kanálek, jehož osa přibližně směřovala k cisterně. Snad se jednalo o zbytky svodu přivádějícího dešťovou vodu ze střech dolního paláce do hlavního hradního zdroje vody. Přebytečná voda, která by hrozila zaplavením bezodtokové nejnižší části nádvoří, byla odváděna dalším kanálkem, který procházel šikmo nárožím paláce a ústil na vnější straně jeho obvodové zdi mezi dvěma opěráky (k dnešnímu stavu již nelze identifikovat toto technické dílo, které zaniklo v důsledku vyčištění hradních zřícenin a především nepozorností návštěvníků hradu – *pozn. autora*) (Pešta 1996, 56).

Jako první pravděpodobně vznikl bergfrit, palác a hradba okolo nádvoří. Jejich stavbu můžeme klást snad již na přelom 13. a 14. století. Stavebně historický průzkum již nebyl schopen rekonstruovat prvotní vzhled čela hradu. Nepodařilo se ani vyjasnit řešení nástupu do horního hradu. Ten buď souvisel s přístavkem schodiště do zvýšeného přízemí nejsevernější místnosti starého horního paláce, nebo se do trojúhelníkovitého dvorku horního hradu vstupovalo po dřevěném schodišti nebo rampě podobně jako na Choustníku (Menclová 1972, 167 – 171; Pešta 1996, 56).

Krátké kolmé křídlo u paty věže bylo nejméně patrové, zbývající část paláce snad byla nižší a výškově kopírovala prudce klesající hřeben. Na kresbě Jana Willenberga je viditelná parkánová zeď, která však nebyla povrchovým průzkumem zachycena a navíc díky strmosti svahu se ani nepředpokládá její existence (Pešta 1996, 57).

Rozsáhlá stavební činnost zasáhla hrad v období pozdní gotiky. Tehdy bylo výrazně změněno celé čelo dolního hradu. K jižní obvodové hradbě byl přistavěn palác, jehož součástí byla velká srubová místnost v prvním patře. Celkový vzhled paláce však nelze dnes určit. Pravděpodobně byl poněkud užší než palác dnešní. Napovídalo by tomu rozmístění opěráků na jeho východní straně i odpadní kanálek, který by jistě bezdůvodně neprocházel pod palácovým nárožím. Dále také vznikly další blíže neznámé hospodářské budovy podél obvodové hradby dolního nádvoří a stará hradba byla zpevněna dvěma věžicemi. Snad se dá tato přestavba datovat do pohusitského období, jak by mohly dokládat kusy pozdně gotického ostění, svědčící o náročnější stavební činnosti, a pravděpodobně i podoba srubu. Naopak pro dobu předhusitskou by mohlo mluvit zaoblené nároží dolního paláce (Pešta 1996, 57).

Renesanční přestavba se datuje pravděpodobně na konec 16. století. Při ní bylo čelo dolního hradu přestavěno. Od vzniku srubu musela uplynout delší doba, během níž palác zpustl a srub zanikl, a to ne razantní přestavbou, ale spíše právě zpustnutím. Renesanční přestavba začala v západní části čela hradu pod velkou věží. Potom se přistoupilo ke znovuvýstavbě východní části paláce, která se přimkla k původní jižní obvodové zdi. Při této přestavbě byly druhotně použity architektonické články a materiál z tehdy již opuštěného horního hradu. To dokládají úlomky cihel různých formátů (Pešta 1996, 57).

Po určitou dobu existoval průjezd jako neuzavřený, snad ve formě soutky mezi oběma částmi paláce. O tom svědčí hlavně vysoké nároží jeho západní části. Až do úrovně nadpraží oken druhého patra je totiž téměř zcela hladké bez jakékoliv jizvy po zdi mezi oběma částmi paláce. Stejný stav je zachycen i na rytinách publikovaných F. A. Heberem a A. Sedláčkem (Heber 1845; Sedláček 1885, 220). Výšková úroveň pater obou částí paláce je rozdílná, naproti tomu Willenbergova kresba ukazuje palác jako jednolitou stavbu s jakýmsi neznámým rizalitem nebo arkýřem nad průjezdem a nestejnou výškou římsy. Na litografii A. Pucherny z roku 1801, vybíhá nad průjezd jakýsi fragment zdi, nesený výběhem klenebního oblouku. Po dokončení obou částí paláce byl tedy průjezd zřejmě dodatečně překlenut pasem založeným do zmíněné kapsy na nároží. Lepší provázání této konstrukce s již existujícím zdívkem měl snad zajistit velký kámen vystupující z líce nároží. Arkýř vyobrazený na kresbě J. Willenberga byl patrně hrázděný a s jeho funkcí snad mohly souviset kapsy trámů jinak bezdůvodně šikmo vybíhajících z nároží průjezdu (Pešta 1996, 58).

Celá přestavba byla zastřešena valbovou střešou ukončenou na východě a snad i na západě volutovými renesančními štíty členěnými vodorovně římsami, což by časově odpovídalo pozdní renesanci, tedy panování Michala Španovského z Lisova. V jeho době také pravděpodobně vznikl kamenný most přes příkop a poslední patro velké věže, která pak dostala nad renesanční římsou vysokou kuželovou střechu (Pešta 1996, 58).

V době předbělohorské ještě vzniklo křídlo dolního paláce, které bylo kolmé na příkop, ale jeho podobu dnes nedokážeme zjistit (Pešta 1996, 58). Na konci 18. století byla věž přestavěna do romantické podoby a nově bylo vybudováno schodiště, které k ní vedlo (Obr. 16 – 18). Přestavba věže na vyhlídku proběhla ve 20. letech 19. století (Pešta 1996, 58 – 60).

Jako stavební kámen bylo pro hrad použito výhradně místních surovin, konkrétně ortorula až metagranit (v minimální míře také pararuly). Vápencové horniny potřebné pro výrobu malty se nacházejí nejbližší na vrchu u Noskova (1,5 km západně od hradu). Jedná se o nepříliš mocnou čočku erlánů, tedy vápenito-silikátových hornin. Vzhledem k tomu, že na lokalitě u Noskova nebyly pozorovány relikt po těžbě, předpokládá se, že bylo využito naleziště krystalických vápenců (mramorů) ze 13 km vzdáleného Chýnova nebo z Jinošova u Vlašimi (Šindelář 1998).

Šelmberk představuje názornou ukázkou rozvíjení hradu bergritového typu směrem ke zkvalitnění jeho obytné složky (Durdík 1999, 537). Zatímco T. Durdík řadí hrad Šelmberk k hradům bergfritového typu, D. Menclová jej přiřazuje k hradům s tzv. dynamickou dispozicí (Menclová 1972, 341 – 343).

5.3. Dějiny výzkumu hradu

5.3.1 Výzkumy Františka Lískovce

Snad prvním, kdo dohlížel nad vyklízecími pracemi na hradě Šelmberku, byl tábořský učitel František Lískovec, a to v letech 1940 – 1943. O těchto počinech si vedl podrobné zápisky. V této části jsou uvedeny pouze výtahy z vybraných sešitů Františka Lískovce. V obrazové příloze jsou kopie stránek z jeho deníků (Obr. 19 a 20).

V sobotu 13. dubna 1940 navštívil F. Lískovec spolu s E. Rosolem, učitelem v Mladé Vožici, a bývalým vrchním strážmistrem Jand'ourkem zříceniny hradu, aby zhodnotil stav zříceniny. F. Lískovec konstatuje, že zábradlové latě na cimbuří věže chybějí, místnost pod střechou věže má okna bez skleněných výplní, omítka je zde opadaná a dodává, že by zde bylo vhodné zřídit muzeum vykopávek hradu a okolí. Je potřeba zamřížovat vstup do věže. Dále se zmiňuje, že byly prováděny sondy v rozích některých zachovaných částí budov. Tyto sondy zjistily, že zdi pokračovaly dál. Požaduje zároveň shromážďovat kameny, aby mohly být zdi dozděny do původních tvarů, dále chce odkryt původní dlažby horního i dolního hradu, vyčistit studnu a zajistit její roubení. Požaduje konzervování nebo zachování zdí politím povrchu dobrou maltou s cementem (Lískovec 1940a, 93 – 98, zápisník VII, inv. č. PPFL151).

Další návštěvu vykonal F. Lískovec na Šelmberku ve středu 12. června 1940. Přijel s E. Rosolem, aby zkontrolovali výkopové práce, které začali 24. dubna 1940. Zjistili, že došlo ke všem úpravám, které navrhl F. Lískovec při své poslední návštěvě, včetně odstranění křovin z nádvoří hradu. Během prací bylo také odhaleno pět místností na jižní straně. Tyto místnosti byly obytné a renesančního stáří. Dále byly objeveny

sklepní a obývací prostory ze starší doby. Při těchto pracích byly také vyčištěny a vyzděny dva sklepy pod věží. Mezi nálezy patří střepy, šipky, kování hospodářských nářadí, kosti zvířat, zbytky cínových talířů, různé druhy cihel, zbytky kachlů s ornamentálními i figurálními výjevy, dlaždice aj. (Lískovec 1940b, 56 – 60, zápisník VIII, inv. č. PPLF152).

Třetí návštěva F. Lískovce na Šelmberce se uskutečnila 26. července 1940. V této době jsou objeveny již tři sklepy, vyčištěno osm místností. F. Lískovec při této návštěvě zjišťuje, že se skutečná stavební dispozice zříceniny liší od plánu A. Sedláčka (Lískovec 1940b, 170 – 176, zápisník VIII, inv. č. PPLF152).

Dobový pramen uvádí toto: „Vykopávky na hradě Šelmberku přes nepříznivé počasí postupují velmi uspokojivě. Za měsíc duben odkryty byly zase dvě nové místnosti. Pod vrstvou až 6 metrů sesutého zdiva objevena byla v přízemí krásná velká místnost 6 metrů široká a 15 metrů dlouhá s klenbou z cihel, ovšem již zřícenou. Podle toho, že v místnosti byly dlaždice, lze soudit, že tato velká místnost patřila k obytným částem hradu a nikoli jako konírna. Do místnosti vede široká brána, která uzavírala se několika závorami. Vykopané cihly jsou namnoze ozdobeny různými kresbami a v některých případech víc než pikantními. Od minulého týdne začíná se odklízovati suť v staré části hradu v samém sousedství velké věže, kde dosud zpřístupněn byl pouze veliký sklep vytesaný ve skále, o němž Sedláček tvrdí, že to byl mlíčník. I tam již vyčištěny byly zbytky dvou menších místností. Dostane-li se okresnímu osvětovému sboru a Klubu českých turistů letos značnější podpory, bude možno vyčistiti celý hrad až na nádvoří.“ (Anonym 1941, 4).

V úterý 8. července 1941 se F. Lískovec dostal opět na Šelmberk. V této době byly severně od věže obnaženy místnosti v místech, kde je předpokládána nejstarší část hradu. V této době měla být objevena kaple, která se poprvé připomíná v roce 1397. Nad touto kaplí byly místnosti, obývané až do roku 1620. F. Lískovec navíc spekuluje o tom, zda mohly být tyto místnosti obývány i poté, co kaple přestala sloužit svému účelu (Lískovec 1941, 18 – 23, zápisník XI, inv. č. PPLF 155).

V červenci roku 1941 bylo objeveno schodiště vytesané ve skále a dalších 26 vyzděných schodů. V této době byla také ze skal sejmuta 5 metrů mocná kulturní vrstva. Během prací v roce 1941 bylo pod vrstvou malty a kamení nalezen popel, který by měl být dokladem požáru hradu. E. Rosol si také pochvaluje zájem turistů o zříceniny hradu Šelmberka. Píše, že do této doby bylo odhaleno patnáct přízemních místností (Anonym 1941a, 4; Rosol 1941, 4).

Další návštěva F. Lískovce na Šelmberku následovala v pátek 18. července 1941. Při této návštěvě byl objeven kamenný žernov a zároveň Lískovec konstatuje, že během prací byly na Šelmberce objeveny čtyři penízky, z nichž jeden je možné přiřadit Janu staršímu Rabonhauptovi ze Suchého, který byl manželem Kateřiny Mračské z Dubé (Lískovec 1941, 25 – 28, zápisník XI, inv. č. PPLF 155).

V pátek 15. a v neděli 17. srpna 1941 navštívil F. Lískovec Šelmberk opět. Při páteční návštěvě zjistil, že se práce zastavily, a v neděli navštívil hrad s L. Horákem. Při této druhé návštěvě byla zkoumána výzdoba na nalezených dlaždicích, která byla tvořena stylizovaným žaludem (Lískovec 1941, 89 – 91, zápisník XI., inv. č. PPLF 155).

Ve svém zápisníku z roku 1942 se F. Lískovec zmiňuje o zříceninách hradů Šelmberk a Frýdštejn u Turnova, kdy na obou měly být objeveny zlomky nástěnné výzdoby vnitřních prostorů. Jedná se o zárodečné formy sgrafita (Lískovec 1942, 271 – 272, zápisník XII, inv. č. PPLF 156).

V létě roku 1942 docházelo k odkrývání studny, jejíž hloubka byla podle proutkařů odhadována na 14 metrů. Vykopávky v té době vedl E. Rosol (Lískovec 1942, 146, zápisník XIV, inv. č. PPLF 158).

Ve čtvrtek 17. září 1942 F. Lískovec znovu navštívil Šelmberk s F. Kroupou, dr. Kremšou a panem Božkem. Důvodem návštěvy bylo připravit výnos, kterým byla povolena subvence 5000 K na úpravu hradu. V této době byla také dočištěna studna. Velmi dobře se zachovalo roubení na severní a východní straně, na ostatních je porušeno (Lískovec 1942 – 1943, 63 – 65, zápisník XV, inv. č. PPLF 159).

Na základě deníkových záznamů regionálního badatele a učitele Františka Lískovce je možná rámcová rekonstrukce rozsahu a charakteru vyklízecích a výkopových prací prováděných v prostoru hradu v letech 1940 – 1943. Důležité jsou pasáže týkající se původních povrchových úprav dochovaných renesančních omítek v době jejich odkrývání a dále existence architektonických či jiných zaniklých detailů hradu. Neocenitelné jsou pak informace o nalezených předmětech a dalších pozůstatcích hradního vybavení, dnes neznámých keramických i kovových artefaktů, zejména zlomků keramiky, kachlů, dlaždic, militárií či drobných mincí.

5.3.2. Práce na hradě v letech 1992 - 1994

V roce 1992 měl být prostor dolního hradu a přilehlá část nádvoří zbaveny křovin a rekonstruovány. Od tohoto záměru bylo nakonec upuštěno. Při tomto čištění

bylo zjištěno, že hradní dispozice je jiná, než se původně předpokládalo, a je tedy nutná revize. Proto na podzim 1994 provedl Jan Pešta povrchový průzkum dolního hradu (Pešta 1996, 47).

5.3.3. Komisionální prohlídka v roce 2001

8. listopadu 2001 byla na hradě Šelmberku uspořádána komisionální prohlídka za přítomnosti tehdejšího starosty Mladé Vožice, Ing. P. Dlouhého, zástupce Okresního úřadu v Táboře, paní Jakubcové, a pracovníků Husitského muzea v Táboře, doc. R. Krajíc a F. Jandy. Důvodem prohlídky byly nelegální archeologické vykopávky v areálu hradu Šelmberka, zejména v okolí studny a sklepních prostorů hradu. Při těchto nelegálních vykopávkách byl poškozen věnec studny, který se vlivem povětrnostních podmínek dále destruoval (Zápis z místního šetření, č. j. RRR 566/02).

Před 8. listopadem 2001 byly v sálu věže odstraněny omítky, které byly později znovu doplněny firmou Hora (místní stavební firma). Stejná firma rovněž provedla i provizorní úpravy koruny a cimbuří věže. Právě z důvodu havarijního stavu horních partií zdiva věže nebyla tato památka v roce 2001 přístupná (Zápis z místního šetření, č. j. RRR 566/02).

5.3.4. Výzkum Husitského muzea v Táboře v roce 2006

Materiál, který je zpracováván v předkládané diplomové práci, pochází z archeologického výzkumu konaného ve dnech 28. srpna až 1. září 2006 Husitským muzeem v Táboře pod vedením doc. PhDr. Rudolfa Krajíce, CSc. Této praxe se zúčastnili studenti oboru Kulturní historie Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (Obr. 21 – 29). Výzkum byl podniknut na žádost města Mladá Vožice, která hrad Šelmberk vlastní. Důvodem byly plánované konzervační a památkové úpravy zříceniny hradu. Výzkum se zaměřil na okolí tzv. hradní kaple a prostor okolo hradeb (<http://uar.ff.jcu.cz/pro-studenty/studenti-kulturni-historie-archeologicka-praxe-na-hrade-selmberku-srpen-2006>).

Při výzkumu byly otevřeny čtyři sondy označené římskými číslicemi I – IV (Obr. 30). Vrstvy v jednotlivých sondách byly označeny arabskými číslicemi. V sondě I byly zachyceny celkem dvě vrstvy, v sondě II byla zachycena jedna vrstva, stejně tak i v sondě III. V sondě IV byly zachyceny celkem čtyři vrstvy.

Sonda I (Obr. 31) o rozměru 5 x 2 m byla položena východo-západním směrem k hradbě dolního paláce. Důvodem bylo ověření průběhu kamenné hradby a její datace.

V této sondě byly identifikovány dvě vrstvy. Vrstva 1 – tmavě hnědá hlinitá (novodobá vyrovnávka), vrstva 2 – hnědá písčito-hlinitá s kameny na dně sondy velké kameny (Obr. 31). Celková hloubka sondy byla 0,8 m, nebylo ovšem dosaženo podloží.

Sonda II měla stejné rozměry jako sonda I a představovala pouze začištění terénu. Z časových důvodů nebylo v dalším odkryvu pokračováno.

Sonda III byla položena v prostoru severní části dolního hradu, konkrétně v prostoru sklepa, dříve považovaného za kapli. Výzkum však prokázal, že se v této části hradu nacházela hradní kuchyně, s největší pravděpodobností z období renesanční přestavby hradu za Španovských z Lisova. Sonda měla rozměry 7 x 6 m a byla v ní zachycena pouze jedna vrstva. Cílem bylo odstranění náletové vegetace a vzniklého humusu a připravit zdivo k sanačním pracím.

Sonda IV (Obr. 32 – 34) měla rozměry 5 x 2 m. Pouze v této jediné sondě bylo dosaženo podloží. Dno se nacházelo v hloubce 1,5 m. Byly v ní zachyceny čtyři vrstvy: vrstva 1 – světle hnědá, hlinitá, vrstva 2 – tmavě hnědá, hlinitá s výrazným proplástem červené propálené čočky, vrstva 3 – okrová hlinito-jílovitá s kameny, vrstva 4 – tmavě hnědá, hlinitá, na dně s proplásty světlého jílu s velkými kameny. Poslední jmenovaná vrstva se jeví jako splachová.

6. Materiál získaný při výzkumu 2006

6.1. Obecná charakteristika nálezového souboru

Zpracovávaný soubor obsahuje 4681 zloмок keramiky, 4 zlomky skla, 36 kusů kovových předmětů, 635 kusů kostí, 36 kusů mazanice, 63 kusů kachlů.

Vzhledem k tomu, že osteologický materiál neprošel osteologickými analýzami a kovové předměty neprošly konzervačním zásahem, nebude se práce jimi dále podrobně zabývat. K jednotlivým kapitolám o těchto nálezech jsou přiřazeny tabulky s jejich stručnou charakteristikou.

6.1.1. Kostí

Zpracovávaný soubor obsahuje 635 ks kostí, přičemž ze sondy I pochází 394 ks kostí, ze sondy II 25 ks kostí a ze sondy IV 216 ks kostí. Kostí doposud neprošly osteologickým určením, proto se jimi tato práce nezaobírá.

6.1.2. Kovy

Další částí souboru jsou kovové předměty. Při výzkumu v roce 2006 jich bylo nalezeno celkem 36 kusů. Konkrétně se jednalo o 1 minci, 1 nášivku, 1 oko s trnem, 1 šipku, 1 kulku, 1 zákolník, 1 předmět je snad možné pokládat za jednoramennou skobu, 1 neurčitelný předmět, 5 torz nožů, 4 kování a 19 hřebíků. Kovové předměty nebyly zatím zkonzervovány, proto je zde podán pouze jejich seznam a orientační určení.

Pro třídění kovových předmětů byla použita typologie doc. R. Krajíce, CSc. uvedená v jeho práci o Sezimově Ústí (Krajíc 2003).

SA 48184 Mince, sonda I, vrstva 1

Popis: značně otřelá a prasklá mince. Jedná se o kruhový peníz bez čtyřrázu z doby vlády krále Jiřího z Poděbrad. (Po konzervačním ošetření bude možné zjistit bližší časové určení mince.)

Rozměry: průměr mince 13 mm.

SA 48183 Bronzová nášivka, sonda I, vrstva 1

Rozměry: má průměr 25 mm, tloušťka plechu je cca 0,1 mm, zachována cca ze 3/4.

SA 48185 Železné oko s trnem, sonda I, vrstva 2

Rozměry: celková délka 70 mm, samotná ramena jsou dlouhá 50 mm, vnitřní průměr oka je 14 mm, zatímco vnější průměr oka je 24 mm.

SA 48211 Železná šipka s tulejí, sonda IV, vrstva 3

Popis: dle třídění doc. R. Krajíce, CSc. se může jednat o typ IIa (Krajíc 2003, obr. 151). Šipky typu II se obecně vyznačují užším listovitým tvarem těla, které přechází nevýrazným zúžením v tulejku. Tulejka tvoří cca 1/3 celkové délky šipky. Průřez těla šipky je kosočtvercový nebo slabě kosodélný. Typ IIa je datován od 1. poloviny 14. století (Krajíc 2003, 186 – 187).

Rozměry: celková délka 85 mm, průměr tuleje je 10 – 15 mm, maximální šířka hrotu je 13 mm.

SA 48210 Olověná kulka, sonda VI, vrstva 2

Popis: lze pozorovat, že byla určitě vystřelena, jelikož je na jedné straně značně zploštěna.

Rozměry: průměr 16 mm

SA 48203 Předmět, sonda II, vrstva 1

Popis: nedá se vyloučit, že se jedná o torzo železného zákolníku, zachována hlava a část dřívku. Nutno zhodnotit až po provedené konzervaci, z důvodu masivního provedení lze předpokládat, že se nemůže jednat o hřebík.

Rozměry: celkové zachovaná délka je 56 mm, dřík je dlouhý 34 mm, průřez dříku je téměř čtvercový (8 x 9 mm), hlavice je široká 20 mm.

SA 48212 Předmět, sonda IV, vrstva 3

Popis: podle stavu zachování nelze vyloučit, že se jedná o železnou jednoramennou skobu (?).

SA 48188 Torzo železného nože, sonda I, vrstva 2

Popis: se zbytky mosazných střenek, silně korodován, téměř bez jádra.

Rozměry: délka je 47 mm, délka střenek je 18 mm.

SA 48191 Torzo železného nože, sonda I, vrstva 2

Popis: je silně korodován, téměř bez jádra, hrozí celková degradace.

Rozměry: délka je 113 mm, šířka je 10 mm.

SA 48198 Železný nůž, sonda I, vrstva 2

Popis: jsou částečně znatelné otvory pro nýty, špička je odlomena.

Rozměry: délka 113 mm, délka střenky je 70 mm, délka čepele je 40 mm

SA 48201 Torzo železného nože, sonda II, vrstva 1

Popis: zachované zbytky dřevěných střenek přichycených dvěma zřejmě mosaznými nýty.

Rozměry: délka 45 mm

SA 48214 Železný nůž, sonda IV, vrstva 3

Popis: střenka byla původně dřevěná a přinýtována čtyřmi snad mosaznými nýty

Rozměry: délka 104 mm, šířka střenky 10 mm

SA 48195 Předmět, sonda I, vrstva 2

Popis: zlomek železného předmětu o (nelze vyloučit, že se jedná o zlomený velký hřebík).

Rozměry: délka 47 mm a průřezu 11 x 8 mm.

SA 48199 Železný pant, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo železného pantu.

Rozměry: délka 98 mm, šířka 33 - 39 mm, síla materiálu je 2 mm.

SA 48200 Torzo železného kování, sonda I, vrstva I

Popis: silně zkorodované kování, kování je vypouklé.

Rozměry: délka 223 mm, šířka 70 mm, síla materiálu 2 mm

SA 48213 Železné kování

Rozměry: šířka 51 mm, délka 70 mm, tloušťka 3 mm.

SA 48218 Železné kování mříže, sklep

Popis: kování je rozděleno po 200 mm dvěma kosodélníkovými otvory o velikosti 20 x 20 mm, nalezeno ve výklenku sklepa.

Rozměry: délka 603 mm, průřez kování je 20 x 20 mm

SA 48 186 Hřebík Ic, sonda I, vrstva 2

Rozměry: délka 46 mm, délka dřívku je 38 mm, průřez dřívku je 10 x 9 mm a průřez hlavice je 30 x 19 mm.

SA 48207 Hřebík Ic, sonda IV, vrstva 2

Rozměry: délka je 60 mm, délka dřívku je 53 mm, průřez dřívku je 8 x 5 mm.

Hřebíky typu Ic se vyznačují soklovou horizontální hranou, která je plochá a na všechny strany přesahuje patu dřívku. Její čelní plocha je čtvercová, obdélná či oválná. Dřík je obvykle hraněný obdélného průřezu. V literatuře se může vyskytnout i pod označením „hraněný s hraněnou hlavicí plochou“ apod. (Krajíc 2003, 64).

Hřebíky typu I Ib se vyznačují horizontální soklovou čelní plochou nenavazující přímo na obvodovou hranu spodní plochy hlavy. Čelní plocha je vypouklá čtvercová, obdélná či oválná. Spodní část hlavy je rovná. Hlava přesahuje na všechny strany patu dřívku. Dřík je obvykle hraněný s obdélným průřezem (Krajíc 2003, 66).

SA 48187 Hřebík I Ib, sonda I, vrstva 2

Popis: hřebík typu I Ib s čtvercovým průřezem hlavy.

Rozměry: délka 34 mm, dřív je dlouhý 20 mm, průřez dřívku je 17 x 10 mm, hlavice byla původně asi čtvercová s délkou strany 28 mm.

SA 48205 Hřebík I Ib, sonda IV, vrstva 2

Popis: hřebík s masivní hlavicí.

Rozměry: délka 60 mm, délka dřívku 28 mm, vypouklá hlavice byla nejspíše čtvercová s délkou hrany 33 mm.

Dalším typem hřebíků je typ IIIa, který patří ve zpracovávaném souboru z hradu Šelmerka k nejfrekventovanějším, je zastoupen celkem 8 kusy. Konkrétně se jedná o hřebíky s inv. č. SA 48193, SA 48194, SA 48196, SA 48197, SA 48202, SA 48206, SA 48208, SA 48209. Hřebíky skupiny IIIa jsou charakteristické plochou horizontální hlavou, která je protilehle roztepaná v tzv. křídlo. Hlava výrazně přesahuje patu dřívku ve dvou opačných směrech. Čelní plocha hřebíku je obdélná nebo oválná rovná, případně slabě zvýšená směrem do středu. Spodní plocha hlavy je rovná nebo mírně se

šikmo zvedající ke styčné obvodové hraně s čelní plochou. Dřík u tohoto typu hřebíků je hraněný, nejčastěji obdélného průřezu (Krajíc 2003, 66).

SA 48193 Hřebík IIIa, sonda I, vrstva 2

Popis: silně zkorodovaný hřebík téměř bez jádra. Celková

Rozměry: délka 29 mm, dřík dlouhý 23 mm, průřez dříku 4 x 5 mm, průřez hlavice 6 x 19 mm.

SA 48194 Hřebík IIIa, sonda I, vrstva 2

Rozměry: délka 65 mm, dřík dlouhý 61 mm, průřez dříku 6 x 3 mm, hlavice má průřez 6 x 17 mm.

SA 48196 Hřebík IIIa, sonda I, vrstva 2

Rozměry: délka 36 mm, dřík dlouhý 30 mm, průřez dříku 3 x 2 mm, průřez hlavice 9 x 5 mm.

SA 48197 Hřebík IIIa, sonda I, vrstva 2(inv. č. SA 48197) je hřebík typu IIIa. Jeho celková

Rozměry: délka 55 mm, dřík dlouhý 48 mm, průřez dříku 4 x 5 mm, průřez hlavice 10 x 18 mm.

SA 48202 Hřebík IIIa, sonda III, vrstva 1

Popis: hřebík má zachována obě křídla.

Rozměry: délka 88 mm, délka dříku 66 mm, průřez dříku 5 x 2 mm, průřez hlavice 18 x 8 mm.

SA 48206 Hřebík IIIa, sonda IV, vrstva 2 (inv. č. SA 48206)

Popis: hřebík má zachována obě křídla.

Rozměry: délka 64 mm, průřez dříku 5 x 4 mm, průřez hlavice 16 x 4 mm.

SA 48208 Hřebík IIIa, sonda IV, vrstva 2

Popis: Jedno křídlo je úplně odkorodováno.

Rozměry: délka 121 mm, průřez dříku 5 x 9 mm.

SA 48209 Hřebík IIIa, sonda IV, vrstva 2

Popis: křídla jsou částečně odkorodována.

Rozměry: délka 55 mm, dřík dlouhý 47 mm, průřez dříku 6 x 4 mm.

Hřebíky typu IIIb se vyznačují horizontální vypouklou protilehle roztepanou hlavou v tzv. křídlo, které výrazně přesahuje patu dříku ve dvou protilehlých směrech. Čelní plocha je obdélná nebo oválná s výrazným vyklenutím, eventuálně vrcholovým

zalomením po rozkování křídel. Dřík je hraněný s obdélným průřezem. V literatuře jej můžeme najít i pod názvem křídlový, křídlatý nebo laťový (Krajíc 2003, 66).

SA 48190 Hřebík IIIb, sonda I, vrstva 2

Popis: má vypouklou křídlatou hlavu.

Rozměry: délka 117 mm, průřez dříku 3 x 7 mm, délka dříku 80 mm.

Hřebíky typu Vc se vyznačují vertikální hlavou s velmi subtilní (někdy až potlačenou) tenkou lopatkovitě rozšířenou hlavou, která je excentricky nasazena na dřík, často je pokračováním dříku. Dřík je hraněný obdélného půdorysu, často je dřík masivnější než hlava (Krajíc 2003, 67).

SA 48189 Hřebík Vc ?, sonda I, vrstva 2

Popis: nelze vyloučit, že po konzervaci bude klasifikován jinak.

Rozměry: délka 65 mm, průřez dříku 5 x 2 mm.

SA 48215 Hřebík Vc, sonda IV, vrstva 3

Popis: u tohoto hřebíku nelze vyloučit, že se jedná o šindelák. Přesné určení bude možné až po konzervačním zásahu.

Rozměry: délka 53 mm, délka dříku 47 mm, průřez dříku 4 x 6 mm, průřez hlavice 7 x 6 mm.

Hřebíky typu VIII se vyznačují absencí hlavy, dřík se postupně od čelní plochy směrem ke hrotu pravidelně zužuje. Průřez dříků může být obdélný, čtvercový nebo trojúhelníkový (Krajíc 2003, 67 – 68).

SA 48192 Hřebík IIIa/VIIIa, sonda I, vrstva 2

Popis: je silně korodován, nelze vyloučit, že se původně jednalo o hřebík typu IIIa, ale v současném stavu se jeví jako typ VIIIa (nutný konzervační zásah).

Rozměry: délka 137 mm, průřez dříku 6 x 4 mm.

SA 48216 Hřebík VIII ?, sonda IV, vrstva 4

Popis: určen jako typ VIII?, přesnější určení lze až po konzervačním zásahu. Nelze vyloučit, že je odkorodována hlava hřebíku.

Rozměry: délka 103 mm, průřez dříku 6 x 4 mm.

SA 48204 Hřebík, neznámý typ, sonda II, vrstva 1

Popis: na základě zachování lze považovat za hřebík, ale nelze určit, o jaký typ se jedná, jelikož jsou oba konce odlomeny.

Rozměry: délka 46 mm, obdélný průřez 8 x 3 mm.

Všechny výše uvedené určitelné hřebíky doc. R. Krajíc řadí k hřebíkům s hlavou.

S I V 2	S II V 1	S III V 1	S I V V 2	S I V V 3	S I V V 4	sklep
18	0	4	6	5	2	1

Tab. 3 – Zastoupení kovových předmětů v jednotlivých sondách

I c	II b	III a	III b	V c	VIII	VIII a	neurčitelný
2	2	8	1	2	1	1	2

Tab. 4 – Zastoupené typy hřebíků ve zpracovávaném souboru

6.1.3. Sklo

6.1.3.1. Historie výroby skla

V 60. letech 20. století začíná růst zájem o historické sklo. Důvodem byl rozvoj samotné archeologie středověku a zvýšený počet nálezů skla z období středověku. Nejrozsáhlejší kolekce nálezů skel pochází z měst Plzně, Prahy, Kutné Hory, Mostu, Hradce Králové, Ústí nad Labem ad. Nálezy skel pocházejí téměř ze všech šlechtických sídel i měst (Černá 1994, 11).

Nástup renesance neznamena pouze změnu uměleckého slohu, ale také změnu v myšlení, která se odrazila v každodenním životě tehdejších lidí. Renesance přinesla převratné změny, např. zámožské cesty spojené s koloniálními výboji, hospodářský rozvoj a vědecké objevy (Drahotová 2005, 131).

V 15. a 16. století je považováno za vrchol sklářského umění sklo z Benátek. Benátčané zavedli mnoho nových dekorativních technik, např. emailová malba, nevypalovaná malba pryskyřičnými barvami, rytiny diamantovým hrotem, zatavování a natavování barevných nitek apod. (Drahotová 2005, 133).

Předpokládá se, že nejkvalitnější skleněné výrobky produkovaly sklárny jihočeských velmožů z rodu Rožmberků a pánů z Hradce. Mezi jejich hutě můžeme zahrnout sklárny v Senotíně a Žiči, dodávající velmi kvalitní sklo např. na zámek v Jindřichově Hradci či na dvůr arciknížete Ferdinanda. O výše zmíněných hutích máme

písemné prameny ze 2. poloviny 16. století. Písemné prameny ze stejné doby se zmiňují i o rožmberských sklárnách na novohradském panství (Drahotová 2005, 135; Mareš 1893, 25 – 26).

Skleněné výrobky 1. poloviny 16. století vycházejí z pozdně gotických tradic. Mezi výrobky tohoto období můžeme zahrnout vysoké flétnové číše. Kolem poloviny 16. století dochází ke změnám produkce. Skláři se snaží napodobit benátské vzory, ale díky jinému druhu skla (draselno-vápenaté), se jim to nedařilo. Od 70. let 16. století je již skelná hmota čištěna a sklo již nemá nazelenalou barvu, ale je čistší. Jako další novinku můžeme uvést skleněné výrobky barvené do různých barev. Užitékové láhve a konvice mívaly zelenou barvu, ale válcové kónické humpeny na zvoncovité noze vlastně kopírují ve větším měřítku tvary benátského skla ze 16. století. Skleněné nádoby někdy vycházejí z kovových a keramických předloh, např. kónické vzhůru se zužující holby, válcové a tříboké láhve aj. Jako typické skleněné nádoby renesančního období lze uvést např. láhve s trojlaločným ústím a oušky, baňaté konvičky a džbány, čtyřboké, válcovité nebo kulovité láhve, číšky zdobené optickým dekorem, pohárky s dutou zvonovitou nožkou, oddělenou od polokulovité, nálevkové, zvonovité nebo větvenovité kupy s tlačným dutým nodem nebo se dvěma prstenci, pohárky s hladkým balustrovým dřikem či pohárky s dřikem napevno foukaným do kovové formy. Vyskytne se i sklo nitkované, jehož tvary jsou podobné dobovému sklu malovanému emailem. Jedná se např. o válcové číše na zvonovité noze, láhve, holby, humpeny, džbány s kulovitým tělem. Vyrábělo se i sklo s nálepy tvarovanými razidlem ve formě lidské nebo lví hlavy, a také ve tvaru malin (Drahotová 2005, 137 – 139).

Ve 2. polovině 16. století je česká sklářská produkce ovlivněna nizozemskou (Drahotová 2005, 139).

V průběhu 16. století prochází české užitékové sklo výraznou morfologickou proměnou. Z předchozího období přežívá např. číše českého typu, které dosahují výšky až 50 cm. Tyto číše jsou zdobeny kromě perličkovitých nálepu také nálepy srpečkovité, šikmo natavená mačkaná vlákna, motiv mřížky z překřížených vláken nebo girlandy, optický dekor žeber (Krajíc 2005a, 159).

Kolem poloviny 16. století dochází k výrazným změnám tvarů skla. Začínají se vyskytovat renesanční poháry, trychtýřovité a válcovité číše a číšky, džbány, konvičky a poutnické láhve. Jako výzdobný prvek v této době převládá optický dekor (Krajíc 2005a, 160; týž 2007, 70).

Kromě výrobků českých dílen se v době renesance setkáváme i se sklem importovaným, např. z Benátek sem byly dováženy číšky se žebry s emailovým a zlaceným dekorem (nalezeny v Olomouci a Brně – nepublikovaný nález). Z německých skláren se sem dostávají např. tzv. košťálové číše se soudkovitým tělem a velkými nálepy ze sytě zeleného nebo světle modrozeleného skla. Dále se sem z německých dílen dostávají tzv. tyčovité číše vysokého válcovitého tvaru s nálepy, které se vyskytují od doby kolem roku 1500. Patku mají často prolamovanou nebo svinutou z několika řad vláken. Dováženy jsou i nižší víceboké číše tvarované pomocí formy, vysoké číše s kyjovitě zduřelou horní částí (Krajíc 2005a, 160; Sedláčková 1998, č. kat. 18.1-1).

Jako zvláštní druh je často uváděno modrozelené sklo, z něhož jsou vyráběny číšky hladké nebo s nálepy, s optickým dekorem rout nebo se žebry (Krajíc 2005a, 160). Okolo poloviny 16. století se do Čech dostává i sklo s vypalovanou emailovou malbou (Krajíc 2005a, 161).

Okolo přelomu 16. a 17. století pokračuje rozšiřování skla i do nižších vrstev společnosti, tedy k zámožným měšťanům či městským řemeslníkům (Krajíc 2005a, 161).

Renesanční číše jsou jednoduchého tvaru s válcovitým, kónickým nebo soudkovitým tělem. Vyskytnou se i číše se dnem ovinutým silným vláknem, číše se zataveným jednoduchým nebo splétaným bílým vláknem. Dále se vyskytují i velké válcovité číše se dnem ovinutým vláknem, číška mírně kónického tvaru s rozevřeným ústím a dnem ovinutým vláknem, tzv. berkemeier (Krajíc 2005a, 162 – 164).

Období renesance je také počátkem výskytu pohárů. První se objevují ve 2. polovině 16. století. Vyskytují se např. pohárky s polovejčitou kupou, poháry s vřetenovitou kupou, poháry s vícebokou kupou, poháry s kalichovitou kupou se zaškraceným prstencem okolo dna, pohár s válcovitou kupou, poháry s hladkými miskovitými kupami na vysokých balustrových dřících, zvonotivé kupy nebo kupy loďkovitě promačknuté (Krajíc 2005a, 164 – 165).

Jako další typ skleněných výrobků se dají zmínit víka, džbány, konvice, holby, láhve, talíře a misky, hygienické sklo, laboratorní a technické sklo a zvláštní tvary nádob (Krajíc 2005a, 166 – 169). Se skleněnými džbánky a konvicemi se setkáváme od poloviny 16. století. Holba je nádoba s válcovitým nebo mírně se zužujícím tělem a jedním uchem. Její předlohou jsou nádoby z cínu nebo kameniny. Opět jsou vyráběny z nazelenalého skla, ale mohou se vyskytnout i holby ze skla modrého nebo fialového, doplněné barevnými emaily. Láhve jsou nejčastěji hruškovitého těla. Od poloviny 16.

století se začínají objevovat láhve válcovitého těla nebo láhve víceboké, mezi nejoblíbenější víceboké láhve můžeme zařadit láhve čtyřboké. Opět jsou vyráběny z nazelenalého nebo jinak sytě barveného skla, někdy mohou být zdobeny emailem nebo zlacením. Mezi stolní láhve můžeme zařadit tzv. kutrolfy (Krajíc 2005a, 166 – 168).

Do kategorie dutého skla jsou řazeny výplně oken, zrcadla a výplně skříněk. S doklady zasklívání oken se setkáváme od přelomu 14. a 15. století. Takovým dokladem jsou zlomky kruhových okenních terčů, vsazovaných do olověných rámečků. Starší terče mívaly jednoduchý zatavený okraj. Od závěru 15. století jsou nahrazovány tvary s dutým obvodovým žebrem. Terče byly vyráběny roztáčením vyfouknuté baňky a ohlazeny prkénkem. Ve středu terče zůstávala stopa po přílepníku. Skleněné terče domácí produkce jsou vyráběny z nazelenalého, žlutozeleného skla, mladší exempláře ze skla našedlého. Průměry okenních terčů se pohybují mezi 80 a 120 mm. Jako speciality se mohou vyskytnout terče z bezbarvého skla dovážené z Benátek. Dalším dokladem zasklívání oken jsou nálezy výplní mezi kruhovými terči. Ty byly sklenářem upravovány přímo v místě zasklívání okenních výplní do požadovaného tvaru. Nejčastějším tvarem jsou trojúhelníky. Dalším druhem okenních výplní jsou obdélné či polygonální tvary, které se ale nacházejí ojediněle (Krajíc 2005a, 169 – 170).

Zrcadla byla vyráběna hlavně v Benátkách z tabulkového skla, potaženého na vnitřní straně kovovým povlakem (Krajíc 2005a, 170).

6.1.3.2. Sklo ve zpracovávaném souboru

Ve zpracovávaném souboru byly zachyceny celkem 4 kusy skla. Jedná se o předměty s inventárními čísly SA 48891/1, SA 48891/2 a SA 48891/3, a SA 49165.

SA 488891/1 Torzo číše na nožce, sonda II, vrstva 1.

Popis: zlomek číše na nožce, jednotlivá štípání jsou od sebe vzdálena 5 mm. Nožka se zachovala jen do vzdálenosti 3 mm od dna nádoby. Díky zachovaným rozměrům byl zlomek skla určen jako číše na duté noze se štípáním na rozhraní těla a nohy. Skleněný zlomek je na lomu značně zkorodován (perleťová a šedočerná opalizace). Sklo bylo pravděpodobně původně bezbarvé. Na lomu nejsou patrné bubliny. Ze stavu zachování nelze stanovit barevný odstín skla, a to ani na lomu.

Rozměry: zachovaná výška zlomku je 18 mm, průměr dna je 43 mm.

SA 48891/2 a SA 48891/3 Neurčitelné zlomky, sonda II, vrstva 1

Popis: díky zlomkovitosti nelze určit původní tvar. Zlomek s inventárním číslem. U těchto zlomků nelze vyloučit, že se jedná o torza okenních terčů. Oba zlomky jsou zasaženy silnou opalizací. Nelze určit barvu skla.

Rozměry: SA 48891/2 má maximální šířku 27 mm, maximální výšku 20 mm, tloušťka je 1 mm; SA 48891/3 má maximální šířku 20 mm, maximální výšku 23 mm a tloušťku 1 mm.

SA 49165 Zlomek skleněného terčů sonda IV, vrstva 2

Popis: jedná se s největší pravděpodobností o skleněný terč z okenní výplně o. Zachována je čtvrtina kruhového terče. Na základě probíhající šedohnědé opalizace nelze s přesností určit barvu skleněného okenního terčů, ale podle zbarvení na lomu nelze vyloučit, že se jedná o našedlé zbarvení skla.

Rozměry: průměr cca 90 mm, dutá obvodová lišta o průměru 4 x 2 mm. síla střepe se pohybuje mezi 1 a 2 mm.

6.1.4. Mazanice

Zpracovaný soubor obsahoval celkem 18 ks mazanic s těmito inventárními čísly SA 48775, SA 49164, SA 48349, SA 49560, SA 49595. Nálezy pocházejí ze sondy I, vrstva 2 (SA 48775 – 9 kusů), ze sondy IV, vrstvy 2 (SA 49164 – 1 kus), sondy IV, vrstvy 3 (SA 49349 – 1 kus), sondy IV, vrstva 4 (SA 49560 – 6 kusů a SA 49595 – 1 kus).

Všechny zachycené kusy mazanice mají okrovou barvu. Rozměry zlomků mazanice se pohybují mezi 26 a 65 mm šířky a 10 až 65 mm výšky, tloušťka mazanice se pohybuje od 9 do 30 mm.

Vzhledem k torzovitosti mazanicových zlomků nelze identifikovat stavební konstrukce ani otisky prstů.

6.1.5. Užitková keramika

6.1.5.1. Charakteristika užitkové keramiky

6.1.5.1.1. Kuchyňská keramika

Zásobnice

Zásobnice dosahovaly výšky až 1 m. Co se týče jejich tvarů, setkáme se nejčastěji s kónickými tvary ke dnu zúženými. Sloužily hlavně k ukládání syplých či tekutých potravin (Nekuda – Reichertová 1968, 51).

Vrcholně středověké zásobnice byly, stejně jako raně středověké, silnostěnné vysoké bezuché kónické nádoby. Do keramického těsta byla často a hodně přidávána tuha. Datačně můžeme zásobnice řadit od 11. do 1. pol. 15. století (Nekuda – Reichertová 1968, 63).

Hrnce

Hrnce doby hradištní jsou dvou hlavních typů, a to vejčité nebo soudkovité. Jejich tělo je více či méně prohnuté, dno je rovné, hrdlo zúžené a zakončené různě ovalenými nebo hraněnými okraji. Může se u nich vyskytnout i okružít (Nekuda – Reichertová 1968, 51).

Jedná se o nejběžnější keramický tvar. Maximální výška hrnců byla 50 cm. Tyto hrnce už pravděpodobně sloužily spíše jako zásobnice. Naopak hrnce, jejichž výška se pohybuje okolo 5 cm, můžeme považovat za dětské hračky. Nejběžnější výška hrnců se pohybuje okolo 30 cm. Podle poměru výdutě a výšky nádoby rozlišujeme hrnce mísovité, kulovité, soudkovité, štíhlé, vejčité a amforovité (Nekuda – Reichertová 1968, 55).

Mísovité hrnce mají nízké tělo i hrdlo a maximální výduť se nachází v polovině výšky hrnce. Okraje mají různou profilaci. Do této skupiny patří i hrnce na nožkách (Nekuda – Reichertová 1968, 55).

Výduť kulovitých hrnců má tvar koule. Hrdlo je mírně odsazeno a okraj profilovaný. Naopak těla štíhlých hrnců jsou úzká a vysoká s nízkým hrdlem. Maximální výduť štíhlých hrnců je v horní třetině nebo horní čtvrtině hrnce. Okraje jsou opět různě profilovány (Nekuda – Reichertová 1968, 55).

Soudkovité hrnce mají výduť v profilu rovnoměrnou, mírně odsazené hrdlo, které je různě profilované.

Vejčité hrnce mají maximální výduť v horní třetině nádoby. Tělo je oblé, hrdlo nízké s různě profilovaným okrajem.

Poslední typ hrnce je tzv. amforovitý hrnec, jehož maximální výduť se nachází v horní třetině nádoby. Oproti vejčitému hrnci má rozevřenější hrdlo, dno je svisle hraněno a profilace tohoto typu hrnce je esovitá (Nekuda – Reichertová 1968, 55).

Trojnožky

Trojnožky se vyvíjejí z pánví, což jsou vlastně misky opatřené dutou rukojetí, do které se vkládala delší násada, aby se mohla pánev postavit do ohně. Trojnožka oproti pánvi má zakulacené dno a tři zašpičatělé nožky. Okraj i dutá rukojeť byly výrazně profilovány (Nekuda – Reichertová 1968, 57).

Poklice

Nejčastějším typem poklice je půlkulovitá poklice s různě tvarovaným pláštěm. Nejčastěji je plášť poklice prohnutý. Okraj poklice je téměř vodorovně vytažený, aby co nejlépe dosedla na ústí nádoby, kterou překrývala. Poklice byla také opatřena úchytem, který sloužil k manipulaci s ní (Nekuda – Reichertová 1968, 57 – 58).

Ve 13. století se vyskytují poklice hluboké, téměř mísovitě, jejichž úchyt je modelován do podoby terče. V období pozdního středověku se tvar poklic zplošťuje. Na přelomu 14. a 15. století se objevují poklice půlkruhové s přímým okrajem, který někdy bývá lemován např. cimbuřím. Knoflíky bývají také bohatě plasticky zdobeny, např. ve tvaru věže, ale to je velmi vzácné (Nekuda – Reichertová 1968, 58).

6.1.5.1.2. Stolní keramika

Mísy

Zvláštním typem mísovitých forem u Slovanů jsou tzv. pražnice pro pražení obilí. Jejich tvar je obdélný se širokými nízkými a tlustými stěnami, jsou bez výzdoby (Nekuda – Reichertová 1968, 53).

Definice misek je následující: „Jsou to nádoby s nízkým tělem, širokým, mírně rozevřeným okrajem, profilovaným zesílenou vodorovně vytaženou lištou, ale i okružím nebo přímým zaoblením.“ (Nekuda – Reichertová 1968, 57).

Stejně jako i jiné keramické tvary i mísy můžeme rozdělit do několika skupin. První z nich jsou tzv. kotlovité mísy neznámého účelu, snad mohly sloužit jako zásobnice k uchovávání sypkých potravin. O poznání rozšířenější jsou středně velké mísy o průměru cca 20 cm, které mohou mít jedno i více uch, nebo naopak jsou bezuché. Na okraji těchto mis může být výlevka nebo trubkovitá výlevka (Nekuda – Reichertová 1968, 57).

Středověké malé misky mají různé tvary. Od 13. století se objevují malé misky s nízkým tělem a dovnitř zataženým okrajem, tvary s rukojetí snad sloužily jako naběračky. Jako misky mohly také fungovat miskovité tvary s různě silným prohnutím stěn (Nekuda – Reichertová 1968, 57).

Poháry

Poháry mají většinou přímý rozšířený okraj a štíhlejší spodní část u dna. Někdy jejich dno přechází ve výraznější nožku. Poháry známe s uchem i bez ucha. Pokud se u poháru ucho vyskytne, je většinou výrazné (Nekuda – Reichertová 1968, 55)

Těla pohárů mají nejčastěji geometrický tvar, ať už válcovitý, kónický či dvoukónický, nebo je jejich tvar složený. Poháry se začínají objevovat ve 13. století. V tomto období se vyskytují hlavně štíhlé válcovité poháry s mírně rozevřeným hrdlem a okrajem modelovaným do čtyřlístku a také válcovité poháry s vývalkovitě členěným tělem (Nekuda – Reichertová 1968, 55).

Ve 14. a 15. století se vyskytují větší bezuché poháry nebo poháry s jedním uchem s válcovitým tělem nebo poháry mající v horní třetině rozevřené a různě tvářené okraje. Menší poháry, do 10 cm výšky, mají většinou kónické tělo. Často se u nich vyskytne zdůrazněná pata nebo okraj (Nekuda – Reichertová 1968, 55 – 56).

Speciální skupinu pohárů představují tzv. **loštické poháry**, které jsou z tmavošedé až načernalé hlíny, jsou velmi tvrdě páleny, povrchová barva je červenohnědá, místy s mírným leskem. Povrch je bradavčitý, někdy až pokrytý hrubými vyvřelinami. Tyto puchýřky vznikají díky přítomnosti oxidů železa v hlíně, které při vysoké teplotě výpalu explodují.

Poháry jsou bez oušek, štíhlé, s protáhlou esovitou obrysovou linií. Průměr okraje je o málo větší než průměr dna. Výška se pohybuje mezi 10 a 23 cm. Jsou vyrobeny náleповou technikou. Okraje jsou ven vyhnuté, výrazně odsazené od těla nádob, hrdlo je zataženo a členěno dvěma žlábkami. Povrch je nahnědlý s mírným leskem (Nekuda – Reichertová 1968, 153).

Druhou skupinou loštických pohárů jsou poháry s ouškou. Tato ouška mají čistě dekorativní charakter a jejich počet se pohybuje mezi třemi a sedmnácti. Okraje jsou přímé, válcovité a ouška jsou silnější a větší (Nekuda – Reichertová 1968, 153).

Kromě pohárů byly z tohoto materiálu vyráběny i hrnce, které jsou bezuché nebo s dvěma až třemi uchy. Jako úchyty mohly sloužit také dvě masivní držadla vymodelovaná na okraji hrnců proti sobě. Mají tvar nepravidelného pětiúhelníku a se stěnou nádoby svírají ostrý úhel. Tento typ držadel se nachází hlavně u větších masivnějších hrnců. Bezuché hrnce jsou podobné pohárům druhého typu. Mají štíhlý soudkovitý tvar, masivnější stěny oproti poháru. Hrdlo téměř zaniká, to znamená, že na tělo navazuje výrazný široký manžetový okraj, který je někdy modelován do tvaru trojlístku. Dna jsou rovná se stopami po odříznutí z hrnčářského kruhu. Výzdoba je výjimečná, ale pokud se vyskytne, jedná se o žlábkami (Nekuda – Reichertová 1968, 151). Z. Měřinský upřesňuje dělení Z. Drobné z roku 1957 v Českém lidu, kde loštickou keramikou dělí na typ 1 – loštické hrnce, typ 2 loštické bezuché poháry, typ 3 dělí na typ

3a – poháry s uchy a válcovým okrajem a typ 3b – poháry s uchy s kónickým okrajem. Samotné dělení Z. Měřínského je následující:

1. Hrnce,
2. Poháry,
3. Poklice,
4. Zvláštní tvary (picí pohár ve tvaru boty).

Z. Měřínský hrnce dále dělí na bezuché, hrnce s úchytkami a hrnce s uchy. Poháry dělí na dvě skupiny a každou ještě na další dvě podskupiny. Typ IA představuje hrnky, datované do poslední čtvrtiny 14. a do první čtvrtiny 15. století. Typ IB představují opět hrnky, ale esovitě zakřivené s vypouklou dolní částí nádoby. Typ IB můžeme datovat do 2. poloviny 15. století. Typ IIA představují poháry s válcovitým okrajem a esovitě profilovaným tělem. Jeho datace se pohybuje okolo 2. třetiny 15. století. Typ IIB představují hlavně kónicky se zužující přímý, nahoře zaoblený okraj, pro který je typické horizontální rýhování. Datovat je můžeme do 1. třetiny 16. století a pravděpodobně se vyvíjí z poháru typu IIA. S tímto dělení v zásadě souhlasí i V. Goš (Goš 2007, 66; Měřínský 1969, 89 – 93).

Loštické poklice byly vyráběny jako součást pohárů typu IIB. Z. Měřínský dělí loštické poklice na typ I a II. Typ I má nízký válcovitý plášť zdobený po obvodu hustými horizontálními řadami radélkovaných obdélníčků. Poklice typu II napodobují tvar hradní architektury s věžemi a cimbuřím. Oba typy poklic snad můžeme datovat na konec 15. a do 1. poloviny 16. století (Měřínský 1969, 93).

Jak již bylo zmíněno výše, představuje pohár ve tvaru boty zvláštní tvar, snad jej můžeme datovat do 15. století (Měřínský 1969, 93).

Džbány

Džbány se začínají stejně jako poháry objevovat ve 13. století. Během 14. a 15. století se stávají téměř stejně četným kuchyňským náčiním jako hrnce. Hlavním znakem džbánu je zdůrazněná spodní část těla, která je více či méně baňatá. Džbány mají delší hrdlo a nápadný okraj, který může být někdy protažen ve výlevku. Ucho je nápadně dlouhé a masivní, někdy i plasticky členěné. Velikost džbánů je velmi rozmanitá, proto se ujalo alespoň rámcové členění do skupin. První skupinu představují menší džbány s výškou do 25 cm, které sloužily jako stolní nádoby. Je na nich patrná snaha hrnčíře o imitaci cínového nádobí (Nekuda – Reichertová 1968, 56). Další typ džbánu je tzv. lahvovitý, má nízké mírně rozevřené hrdlo a vyšší tělo, maximální výduť je nad polovinou výšky džbánu. Třetí skupinou džbánů jsou džbány s prohnutým tělem, široce

rozevřeným vysokým hrdlem a celý džbán je zakončen vyšším okrajem. Maximální výduť je opět nad polovinou nádoby. Nízké baňaté džbánky s krátkým širším hrdlem mívají často okraj členěný do čtyřlístku a maximální výduť je v polovině výšky nádoby. Velké džbány jsou podobné keramickým konvím, jejichž baňaté tělo je vysoké, zatímco hrdlo je nízké, válcovité nebo nálevkovitě rozšířené. Maximální výduť velkých džbánů je v jejich horní čtvrtině. Ucho bývá v horní třetině vysokého džbánu (Nekuda – Reichertová 1968, 56).

Konvice

Hlavním účelem konvic bylo přenášení tekutin. Podle tvaru rozlišujeme džbánkované a hrncované konvice. Džbánkované konvice jsou oproti vysokým džbánům opatřeny vysokým silně baňatým tělem a nízkým válcovitým hrdlem, které bývá protaženo v hubičku. Na výduť je připevněno delší páskové ucho (Nekuda – Reichertová 1968, 56).

Hrncované konvice mají baňaté tělo, široké nízké hrdlo a přes ústí vede páskové ucho. Na výduti bývá uzavřená trubkovitá výlevka. Do této skupiny konvic mohou patřit velké i malé tvary, přičemž menší tvary mohou sloužit jako akvamanilia (Nekuda – Reichertová 1968, 56).

6.1.5.1.3. Technická keramika

Kahany

Kahany patří do skupiny tzv. osvěcovatel a v 15. a 16. století je střídají svícny a lampy.

Nejčastějším tvarem kahanu byly miskovité kahany, které zůstávají v rozmezí 13. a 15. století téměř bez změn. Kahany se v podstatě dělí na dva typy, a to na kahany miskovité s rovnými nízkými stěnami a s přímým zaobleným dnem, protaženým do krátké otevřené výlevky. Druhým typem kahanu je kahan mušlovitý s prohnutými stěnami a delší otevřenou výlevkou. Kahany ve 13. století nemají ouška, ale již od 14. století se začínají ouška objevovat. Ouško je nejčastěji páskové (Nekuda – Reichertová 1968, 61).

6.1.5.2. Výzdoba keramiky

Výzdobu středověké keramiky můžeme rozdělit do pěti skupin:

1. výzdoba provedená dřevěnou tyčinkou, hřebenem nebo kostí,
2. výzdoba provedená kolky nebo ozubeným kolečkem (radélkem),

3. výzdoba malovaná červenohnědou hlinkou,
4. výzdoba plastická,
5. zdůraznění povrchu nádoby různými olovnatými glazurami.

První skupinu představují nejčastěji vodorovné rýhy a vlnovky. Rýhy můžeme ještě rozdělit na pásy rýh a spirálovité rýhy. Rýhy se také mohou vyskytovat jednotlivě či v celých svazcích. Podle profilu rýhy můžeme rozlišovat rýhy ostré, mělké, široké či hluboké. Stejná situace je i u vlnovek. Svazky rýh a vlnovek jsou nejčastěji tvořeny hřebenovým nástrojem, zatímco jednotlivé rýhy nebo vlnovky jsou provedeny spíše otiskem dřívka (Nekuda – Reichertová 1968, 67).

Kolky vznikaly vtisknutím jednoduchého dřevěného špalíčku na výduť nádoby. Tyto kolky jsou v období středověku vzácné. Naopak častější jsou vzory provedené ozubeným kolečkem. Výzdoba se nejčastěji táhne ve vodorovných řadách (Nekuda – Reichertová 1968, 67).

Malba byla zatím zjištěna pouze na žlutém nádobí. Malba má nejčastěji červenohnědou barvu, vyskytne se ale i bílá barva na červeném podkladě, jedná se o tzv. berounské zboží. Malba se u nás na středověké keramice objevuje na konci 13. století. Ve 14. a 15. století nabývá na oblibě žlutě červeně malované zboží (Nekuda – Reichertová 1968, 67 – 71).

Plastická výzdoba je často tvořena např. otisky prstů, plastické lišty, vlnice, různé vypnuliny (např. maliny z drobných zrníček, hroty atd.). Plastická výzdoba je nejčastěji uspořádána v pásech. Častým motivem jsou zvlněné otisky prstů nebo plastické vlnovky. Typický středověkým typem plastické výzdoby je ornament tvořený písmeny (majuskulí i minuskulí), může jít o krátké texty či jednotlivá slova. Někdy se jedná pouze o vyskládaná písmena nebo jejich napodobeniny, nedávající ovšem žádný smysl. Tato výzdoba se nejčastěji objevuje v jižních Čechách a dá se předpokládat, že má vztah k husitskému období (Nekuda – Reichertová 1968, 67 – 71).

Poleva - glazura je výzdobný a zároveň i funkčním prvkem, neboť snižuje propustnost nádoby. Glazurou rozumíme sklovitý povlak, kryjící povrch keramických výrobků. Jedná se v podstatě o nízko tavitelná skla, jejichž základní složkou je křemen a různé kovové kysličníky, které snižují bod tavení křemene. Hlavním účelem glazury je učinit keramický výrobek nenasákavý, snadno čistitelný, zvýšit jeho mechanickou pevnost a ozdobit jej (Rada 1956, s. 33). Glazury mohou mít různé barvy. H. A. Knorr uvádí, že zvenčí polévané lahvičky se začínají objevovat již kolem roku 1300. Poleva

uvnitř nádob se začíná objevovat až v 15. století. Kolem roku 1400 roste počet polévaných nádob (Nekuda – Reichertová 1968, 71 – 81).

Na několika keramických fragmentech se objevilo nástřepí, tzv. engoba, ta je složena z přírodních nebo uměle zbarvených zemin a potahují se jimi střepy jihého složení nebo jiné barvy. Používá se hlavně pro zakrytí střepu z hrubé nebo nečisté hlíny. Engoba musí být sestavena tak, aby se při smršťování dobře snášela se střepem, na který je nanášena, tzn. engoba musí mít menší smršťování než střep, na který je engoba nanášena. Střep tedy musí být tuhý nebo suchý, zatímco engoba je v tekutém stavu. Engoba se na střep nanáší poléváním, namáčením, postříkem apod. (Rada 1956, 69 – 70).

6.1.5.3. Značky na dnech

Značky na dnech jsou reliéfní znaky, které byly vyryty nebo vtačeny do dna. Značka na dně vzniká během výrobního procesu nádoby. Je to vlastně negativní otisk podložky hrnčířského kruhu. Značky na dnech se vyskytují na celém území slovanského osídlení. Značky se vyskytují pouze na nádobách, které jsou vytočeny na pomale rotujícím hrnčířském kruhu. Na rychle rotujícím hrnčířském kruhu je to nemožné, protože z něho je nádoba odříznuta strunou (Nekuda – Reichertová 1968, 82).

Do dnes nepanuje shoda, jakého významu jsou značky na dnech. Někteří badatelé, jako např. K. Tyszkiewicz, je považují za náboženské symboly. Naproti tomu např. ruský badatel A. Kotlarevský značky na dnech uvažuje jako o znacích výrobních nebo vlastnických znacích hrnčířů. J. Kostrzewski značky na dnech nádob považuje za znaky řemeslnických dílen. K. Černohorský považuje značky na dnech jako výsledek pracovního postupu, jedná se vlastně o otisk podložky ručního hrnčířského kruhu. Zároveň uvádí, že kromě výše uvedených významů, mohou značky na dnech odrážet vkus zákazníka. Zákazník si mohl u hrnčíře objednat, že chce na nádobách ty a ty značky. Naproti tomu B. Polla si myslí, že značky na dnech byly vytlačeny až po skončení výrobního procesu a že se vyskytují ve stejné době jako kolky na povrchu nádob (Nekuda – Reichertová 1968, 82 – 85).

Značky na dnech bývají nejčastěji umístěny uprostřed dna a mají nejčastěji kruhový tvar. Kruh bývá uvnitř často ještě členěn na menší díly, např. kříž v kruhové značce. Další skupinou značek na dně jsou obrazce se základní čtyřbokou osnovou (čtverec či obdélník), které mohou být ještě dále děleny, podobně jako kruhové značky.

Třetí skupinou jsou pak značky v podobě samostatných obrazců, např. svastika, muří noha apod. (Nekuda – Reichertová 1968, 86).

Značky jsou většinou dobře výrazně provedené a nejčastěji se vyskytují uprostřed dna nádoby. Pokud se značky objevují po celé ploše dna, jsou považovány za starší než nádoby, kde jsou značky pouze uprostřed dna. Největší koncentrace výskytu značek je obvykle uváděna v 11. a 12. století a během 13. a 14. století vyznívají. Příčinu jejich zániku můžeme pravděpodobně hledat ve změně technologie výroby. Je tím myšlen přechod z pomalu na rychle rotující hrnčířský kruh. Jak už jsem uvedl výše, nádoby jsou z rychle rotujícího hrnčířského kruhu seřezávány strunou, což znemožňuje zachování značky. Protože odřezání zanechá na dně nádoby motiv lastury (Nekuda – Reichertová 1968, 86).

Značky mohou být provedeny dvěma způsoby. První z nich je rytí. Tyto značky byly pravděpodobně zhotoveny dřevěným hrnčířským kruhem nebo prstem. Druhý způsobem je vtlačení značky pomocí typáře, je to vlastně typ kolku. Oba typy značek byly provedeny ihned po vyformování nádoby. Ryté značky jsou nejčastěji tvořeny zářezy, křížem, šipkou, římskou číslicí apod. (Nekuda – Reichertová 1968, 86).

Vtlačené značky se také vyskytují v několika variantách. Může se jednat o prosté kříže, ležaté či zdvojené kříže. Dále také pěticípé hvězdy, růžice, různě dělené obdélníky či trojúhelníky apod. (Nekuda – Reichertová 1968, 95).

K roku 1431 se dochovala vídeňská statuta hrnčířů. Tato statuta říkají, že značky smělo být použito pouze u těch výrobků, které splňovali určité podmínky. Značka tedy měla být zárukou, že zboží splňuje dané podmínky (Nekuda – Reichertová 1968, 96).

Značky na keramických nádobách nalezených na území České republiky se vyskytují od přelomu 8. a 9. století až do století 15. Značky na dnech nádob od 2. poloviny 8. až do 15. století jsou v drtivé většině reliéfní. Rytých značek je minimum (Varadzin 2005, 165).

L. Varadzin uvádí, že v archeologických pramenech je možné rozlišit tři způsoby výroby reliéfních značek. Všechny předpokládají užití pomalejších kruhů, podsýpky a nálepkové techniky výroby a obtáčení nádob. Prvním způsobem bylo vyrytí negativu značky na povrchu hrnčířského kruhu. Což dokládá textura dřeva otištěná na dnech nádob. Otištěna mohla být také osa kruhu. Tato metoda předpokládá existenci dvou hrnčířských kruhů v dílně. Důvodem bylo to, aby část keramické produkce mohla být bez značky a část produkce by mohla mít značku. Z archeologických výzkumů je

doloženo, že ne všechna keramická produkce jednoho hrnčáře byla opatřena značkou (Varadzin 2005, 166).

Druhou možnost jak opatřit nádoby značkou je použití speciálních nástavců. Tyto nástavce mohou sloužit pouze pro zakrytí osy, aby se osa kruhu neotiskla na dno nádoby. Tyto nástavce mohly být ze dřeva i kovu. Dřevěné měly podobu nízkého válce nebo byly vypouklé, zatímco ty železné měly pravoúhlý tvar. Toto rozdělení dokládají nádoby, jejichž dno mělo větší průměr než byl průměr nástavců (Varadzin 2005, 166).

Posledním způsobem jak opatřit dno nádoby značkou představuje tzv. nosič negativu. Podle nálezů ze Sekanky se jednalo o plechovou destičku připevněnou ke kruhu čtyřmi hřeby (Varadzin 2005, 166).

Značky mohly být vyryty do speciální podložky, která se na kruh položila v případě potřeby nebo motiv značky mohl být vytvořen přímo do desky hrnčářského kruhu. V tom případě, ale bylo potřeba více kruhů, aby bylo možné produkovat keramické zboží s několika motivy a nebo bez značek (Varadzin 2007, 54).

Nejběžnějším způsobem opatření dna značkou je prvně jmenovaný způsob. Z výše uvedeného vyplývá, že matrice byly určeny na opakované použití. Ryté značky mají stejné motivy jako ty reliéfní. Vyskytují se např. kruhy, kříže, svastika apod. (Varadzin 2005, 167).

Točík v roce 1962 uveřejnil v Památkách archeologický článek o značkách. V něm se domnívá, že značky se začaly vyskytovat nejdříve ve středním Podunají, konkrétně na levém břehu Dunaje a datuje je do avarsko-slovanského období, tedy do konce 8. až počátku 9. století. Novější výzkumy potvrzují a zpřesňují Točíkovy závěry a to v tom směru, že kolébkou značek mohly být mimo slovensko-maďarského Podunají i oblast Dolního Rakouska, jak dokládají nálezy z lokality Pitten – Kreuzackergasse datovaná do 1. a 2. třetiny 9. století. Na Moravě je keramika se značkami doložena již pro přelom 8. a 9. století z Břeclavi – Pohanska. V Mikulčicích jsou datovány do 2. poloviny 9. století. Do Čech se značky na keramice začínají dostávat až na konci 9. století (Točík 1962, 366; Varadzin 2005, 169 – 170).

V Příběnicích nebyly značky na nálezech z podhradí z 2. poloviny 13. až 1. poloviny 14. století vůbec nalezeny. Stejná situace je i z prostoru hradu, ale z období 14. až 1. poloviny 15. století (Varadzin 2005, 174 – 175).

14. a 15. století představuje dobu výrazného úbytku značek na dnech nádob. Tento jev je vysvětlován nástupem rychle rotujícího hrnčářského kruhu, ze kterého jsou nádoby odřezávány. I když je nutné podotknout, že toto nebyl hlavní důvod zániku

značek. Značky jsou na ústupu již delší dobu a toto je jen pověstná poslední kapka. Značky jsou tedy již přežitkem, který se ale udržuje delší dobu současně s existencí keramiky odřezávané. Příkladem mohou být tři hrnčířské dílny ze Sezimova Ústí, kde dvě z nich vyráběly keramiku na rychle rotujícím hrnčířském kruhu, zatímco třetí dílna ještě stále produkovala keramiku se značkami na dnech. To dokládá, že značky minimálně v této době jsou záležitostí vkusu výrobce nebo odběratele (Varadzin 2005, 175).

Jako nejčastější motivy značek se vyskytují kříže, kruhy, svastika, trikvetra, pentagram, hvězdy s různým počtem ramen atd. Během 13. století chudne rozmanitost motivů, což je jev pozorovatelný až do jejich úplného zániku. Od 13. století převládá motiv kříže v kruhu a jeho další mutace. Jako další oblíbený motiv 13. století můžeme jmenovat mřížovité motivy a různě uspořádaná břevna v kruhu. Ostatní motivy jsou zastoupeny jen výjimečně (Varadzin 2004, 178 - 179).

V současné době existuje šest variant výkladu funkce značek na dnech nádob. Zde je nutné podotknout, že se funkce značek během celého jejich trvání mohla měnit (Varadzin 2005, 179).

6.1.5.4. Technologie výroby keramiky

Ve 13. století se jako příměs do hrnčířské hlíny začíná přidávat svor. Účelem přídavku svoru bylo zabránit zhroucení nádoby, sloužil tedy jako ostřivo. Jako další příměs můžeme uvést tuhu, která se začíná používat již v 10. století v Čechách, zatímco na jihozápadní Moravě možná i dříve (Nekuda – Reichertová 1968, 31).

Ve středověku se užívají dva druhy hrnčířských kruhů. První z nich, který je zároveň i starší se tzv. pomalu rotující hrnčířský kruh a nádoby na něm nejsou vytáčeny, ale obtáčeny. Tento hrnčířský kruh je poháněn jednou rukou, zatímco druhá ruka tvaruje nádobu. Druhým typem hrnčířského kruhu je tzv. rychle rotující hrnčířský kruh. Ten je poháněn nohou a hrnčíř tedy formuje nádobu oběma rukama. Takto zhotovené nádoby jsou vytáčeny na kruhu (Nekuda – Reichertová 1968, 33).

K. Černohorský připouští, že ve 13. století se na našem území keramické nádoby tvoří nálepem a obtáčením na kruhu. Dokladem toho je nestejná síla stěn a zbytky lepení, které nebylo dostatečně vyhlazeno obtáčením. Keramika od 2. poloviny 14. století je již vyráběna na nožním hrnčířském kruhu, o čemž svědčí stejná síla stěn nádob a jemné rýhy dokládající rychlou rotaci (Nekuda – Reichertová 1968, 36 – 37).

Dalším z dokladů, že nádoby byly vyrobeny na ručním hrnčířském kruhu je přítomnost podsýpky na dně nádoby. Naproti tomu nádoby zhotovené na nožním hrnčířském kruhu jsou z hrnčířského kruhu odříznuty strunou nebo železným nožem. Dokladem tohoto odříznutí je na dně lasturovitě svraštění (Nekuda – Reichertová 1968, 37 - 39).

V městském prostředí se rychle rotující kruh objevuje již v průběhu 14. století, ale ve venkovském prostředí o něco později. Samozřejmě místo od místa je nutné počítat s drobnými rozdíly v dataci. V 15. století je již možné mluvit o všeobecném rozšíření rychle rotujícího kruhu (Nekuda – Reichertová 1968, 38).

Ve 14. století se rozmáhá výzdoba provedená ozubeným kolečkem. V předcházející době se k provádění výzdoby uplatňovány různé dřevěné či kostěné hřebeny, rydla nebo čepele. Tyto čepele měly trojboký tvar se zkosenými okraji, byla vyrobena z keramického střepu nádoby (Nekuda – Reichertová 1968, 39).

Pece ve kterých byla keramika vypalována byla dvojího druhu. První typ představují pece vertikální. Tento typ pecí má topeniště, nad kterým je roštové dno pece, skrz které pronikají plameny do pece. Druhý typ jsou pece horizontální. Tyto pece mají topeniště před vypalovacím prostorem (Nekuda – Reichertová 1968, 42).

6.1.5.5. Datování

Keramika 12. století se vyznačuje přítomností mísovitých hrnců a láhví (Nekuda – Reichertová 1968, 101).

Keramika 11. – 12. století se projevuje přítomností bezuchých hrnců, lahví, mís, koncí a zásobnic (Nekuda – Reichertová 1968, 102).

Keramické těsto 11. a 12. století často obsahuje slídu, tuhu nebo drobná zrnka písku. V této době je keramika vyráběna většinou obtáčením. Vypálené nádoby jsou hnědošedých a hnědých odstínů. Nejběžnějším tvarem je hrnec vejčitého, soudkovitého a mísovitého tvaru. Tělo je často esovitě prohnuté, okraj vytažený a různě hraněný nebo ovalený, dospívající až k vyvinuté římse, stříšce nebo k okružní (Nekuda – Reichertová 1968, 107).

Ve 13. a na počátku 14. století mají hrnky častěji jednoduché páskové ucho (Nekuda – Reichertová 1968, 108).

Moravská a česká keramika 13. století nevykazuje větších rozdílů v technologii i typologii. Dna jsou opatřena podsýpkami nebo značkami což svědčí o obtáčení. Nejčastějšími keramickými tvary byly hrnce, láhve, mísy a zásobnice. Hrnce jsou

dvojího typu, a to vejčitého nebo soudkovitého tvaru. Novým typem v keramice 13. století je hrneček s ouškem. Misky 13. století jsou nízké se zataženým okrajem nebo talířovitého tvaru. V tomto období se objevují zvonovité poklice. Ve výzdobě se často objevují spirálové rýhy, vlnovky, vrypy a profilace okrajů. Hradištní prvky výzdoby na keramice vyznívají během 1. poloviny 13. století. Ke konci 13. století se užívá jen rytá linka, začíná se objevovat radélko, stejně jako malování keramiky (Nekuda – Reichertová 1968, 116 – 117).

Keramika přelomu 13. a 14. století z nově založených hradů je šedočerná, řidčeji šedomodrá, vytáčená na rychle rotujícím hrnčířském kruhu, okraje jsou ovalené, vodorovně vytažené a okruží. Vyskytnou se i okraje svislé, odsazené žebírky. Výzdoba je nejčastěji radélková s geometrickými motivy a vodorovné rýhy. Tato keramika se v hradním prostředí objevuje až do počátku 15. století (Nekuda – Reichertová 1968, 120 – 121).

Keramická produkce 14. století jednak navazuje na hnědošedou keramiku 13. století a představuje jej jemnozrné i ostřejší hnědošedé zboží, tvrdě vypálené, nezdobené nebo s jednoduchou výzdobou v podobě vodorovných rýh, vlnovek, klikatek, vpichů i tlačených obrazců. Druhý proud představuje zboží černošedé a modrošedé, zdobené převážně vodorovnými linkami a tlačeným ornamentem. Oba druhy zboží se od sebe liší hlavně způsobem vypalování. Toto tmavé zboží se vyskytuje až do 15. století (Nekuda – Reichertová 1968, 123).

Nejoblíbenější tvary keramiky 14. století je hrnec vejčitého tvaru v různých výškových variacích. Cizím prvkem v tomto období jsou kulovité hrnky na třech nožkách, tzv. grapen. Přicházejí sem ze severního Německa, kde vznikají ve 13. století. Dále se v tomto období často objevují hrnky s jedním uchem, jejichž tvar je mírně soudkovitý. Ucho je páskové nebo oválné a vyrůstá přímo z okraje (Nekuda – Reichertová 1968, 123).

Ve 14. století dochází k plnému uplatnění džbánů. V Čechách jsou džbány variabilnější než na Moravě. Vyskytují se zde středně velké s nižším baňatým tělem a válcovitým hrdlem. Začínají se objevovat již na počátku 14. století. Naopak jsou ve 14. století vzácné malé džbánky a konvičky s uzavřenou trubkovitou výlevkou. Dále se často používají mísy různých velikostí s mírně kónickými stěnami, v okraji je vymodelována výlevka, výzdoba je tvořena několika drobnými mělkými rýhami nebo výzdoba není. Výzdoba bývá provedena i na okrajích, kde se mohou objevit geometrické ornamenty či plastické zářezy (Nekuda – Reichertová 1968, 124).

Poháry se začínají objevovat až ve století 14. Na Moravě to jsou dvě hlavní lokality jejich výroby – Brno a Loštice. Jedná se o speciální typy popsané v kapitole o tvarech nádob. Další typy pohárů 14. století jsou jedna štíhlé, esovitě prohnutí, připomínající menší štíhlé hrnky. Druhý typ pohárů má výraznější nožku. Třetím typem jsou poháry mírně ovoidního tvaru, se široce rozloženým okrajem (Nekuda – Reichertová 1968, 124).

České poháry jsou rozmanité a stylově vyhraněných tvarů. Některé z nich jsou kopiemi cínových, dřevěných či skleněných pohárů. Patří sem válcový pohár na nízké kruhové nožce a válcový pohár bez nožky, jejichž do hran vyřezaná ucha i profil nožky je cizí hliněnému provedení a ukazuje na dřevěnou předlohu (Nekuda – Reichertová 1968, 124).

I v 15. století se objevuje černošedé zboží jehož hlavním reprezentantem je hrnek ať už bez uch či s jedním uchem. Mají vejčitý tvar, většinou ovalený okraj. Tělo je nezdobeno nebo má jednu i více vodorovných rýh (Nekuda – Reichertová 1968, 129).

Ve 2. polovině 15. století začíná uplatňovat poleva uvnitř nádob (Nekuda – Reichertová 1968, 129).

Nejobvyklejším tvarem 15. století jsou různé druhy hrnců, velké zásobnice, jednoduché hrnky zdobené pod hrdlem vodorovným linkami nebo pásem geometrického ornamentu (Nekuda – Reichertová 1968, 131).

Obecně se dá říci, že keramická produkce 15. století tvarově vychází z produkce keramické dílny v Sezimově Ústí, která končí roku 1420. Na konci 15. století se začínají objevovat keramické talíře. Jsou velké, hluboké, se silně prohnutými stěnami a s vytaženým okrajem, uvnitř jsou většinou polévané (Nekuda – Reichertová 1968, 131).

Poklice jsou zvonovitého tvaru s knoflíkovým držadlem a jsou ze stejné hmoty jako hrnce, tzn. ve hmotě převládá písek (Nekuda – Reichertová 1968, 133 – 135).

Jako ostřivo je v 15. století používán jemný písek a nebo ostřivo je neviditelné pouhým okem. Nádoby jsou buď šedé nebo cihlově červené barvy. Právě cihlově červené nádoby jsou uvnitř polévané hnědou nebo hnědozelenou polevou (Nekuda – Reichertová 1968, 135).

Nejčastějším typem výzdoby jsou jemné obvodové žlábký, rytá výzdoba ve formě jednoduché i vícenásobné vlnovky nebo šroubovice. Kolečková technika se vyskytla jen ve dvou případech. Okraje jsou ovalené, vodorovně vyložené nebo prostě vyhnuté. Některé okraje jsou zdobeny otisky prstů (Nekuda – Reichertová 1968, 135).

Nejčastějším typem výzdoby jsou jemné obvodové žlábký, rytá výzdoba ve formě jednoduché i vícenásobné vlnovky nebo šroubovice. Kolečková technika se vyskytla jen ve dvou případech. Okraje jsou ovalené, vodorovně vyložené nebo prostě vyhnuté. Některé okraje jsou zdobeny otisky prstů (Nekuda – Reichertová 1968, 135). V 15. století se poprvé na našem území objevila pánev korytkového tvaru na pečení ryb (Nekuda – Reichertová 1968, 135).

V 16. století se na keramice rozmáhá poleva uvnitř nádob. Keramická hlína je jemně plavená, tvrdě pálená, terakotové barvy (Nekuda – Reichertová 1968, 136).

V mnou zpracovávaném souboru se objevila glazura žlutá, medově hnědá, zelená a transparentní.

6.1.5.6. Tvary keramických nádob ve zpracovávaném souboru

Vysvělivky ke katalogu

poř. č. – pořadové číslo

inv. č. – inventární číslo

ss – síla střepu

Zr – zrnitost

J – jemná ostřivo

S – střední ostřivo

H – hrubé ostřivo

V – výpal

O – oxidace

R – redukce

G – glazura

H – hnědá

Z – zelená

Z+H – pod 1 inventárním číslem je více keramických zlomků se zelenou i hnědou glazurou

N – není glazura

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
1	SA 48219	hrnec	okraj - ovalený	černá	95 x 68	4	S	dvě rýhy a vlnovka	R	N	14.-15.	
2	SA 48220	hrnec	okraj - ovalený	šedá	67 x 51	4	J	radélko - kolečka	R	N	15.-16	
3	SA 48221	hrnec	okraj - ovalený	černá	90 x 40	2	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
4	SA 48222	hrnec	okraj - ovalený	černá	64 x 30	4	J	radélko - obloučky	R	N	15.-16.	
5	SA 48223	hrnec	okraj - ovalený	černá	42 x 35	3	J	dvě řady radélka - čtverce	R	N	15.	
6	SA 48224	hrnec	okraj - ovalený	černá	34 x 33	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
7	SA 48225	hrnec	okraj - ovalený	černá	41 x 33	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
8	SA 48226		okraj - vodorovně vyložený	černá	50 x 35	3	J	radélko - obdélníky	R	N	15.	
9	SA 48227	hrnec	okraj - ovalený	černá	157 x 100	3	J	radélko - obloučky	R	N	15.-16.	
10	SA 48228	hrnec	okraj - vytažený profilovaný vně odsazený	černá	63 x 36	3	S	radélko - obdélníky	R	N	15.-16.	
11	SA 48229	hrnec	okraj - okruží	šedá	25 x 25	9	J	ne	R	N	14.-15.	slída jako ostřivo
12	SA 48230	hrnec	okraj - okruží	šedá	41 x 23	8	J	ne	R	N	14.-15.	
13	SA 48231	hrnec	okraj - okruží	šedá	48 x 33	8	J	radélko - zbytky	R	N	14.-15.	
14	SA 48232	hrnec	okraj - okruží	šedá	42 x 25	7	J	ne	R	N	14.-15.	slída jako ostřivo
15	SA 48233	hrnec	okraj - okruží	šedá	60 x 27	9	J	ne	R	N	14.-15.	
16	SA 48234	hrnec	okraj - neurčitelný	hnědá	45 x 30	3	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřivo
17	SA 48235	hrnec	okraj - okruží	okrová	55 x 48	8	J	ne	R	N	13.	
18	SA 48236	hrnec	okraj - prožlabené okruží	černá	70x 31	5	J	ne	R	N	3/4 13. - 14.	
19	SA 48237	hrnec	okraj - okruží	okrová	62 x 27	5	J	ne	R	N	13.	
20	SA 48238	hrnec	okraj - vzhůru vytažený	okrová	45 x 33	4	J	ne	O	N	13.	čtyřlaločný, bezuchý, nízký výpal
21	SA 48239	kahan	okraj - vzhůru vytažený	okrová	53 x 26	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřivo
22	SA 48240	kahan	okraj - vzhůru vytažený	okrová	33 x 25	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřivo
23	SA 48241	hrnec	okraj - okruží	šedá	56 x 30	5	J	ne	R	N	14.	slída jako ostřivo
24	SA 48242	hrnec	okraj - ovalený	hnědá	43 x 57	7	H	ne	R	N	13.	druhotně přepáleno, zbytky potraviny?
25	SA 48243	hrnec	okraj - okruží	černá	58 x 43	5	S	ne	O	N	13. - 14.	slída jako ostřivo, vnitřní engoba
26	SA 48244	hrnec	výduť	hnědá	32 x 35	9	H	ne	R	N	14.-15.	druhotně přepáleno, kousky grafitu
27	SA 48245	hrnec	okraj - šikmo vně vyhnutý prostý	černá	57 x 58	6	J	vodorovné rýhy	O	N	13.	tuhovaný, leštěný, dotáčený
28	SA 48246	poklice	okraj - okruží	šedá	42 x 32	6	J	ne	R	N	14.-15.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
29	SA 48247	hrnec	okraj - okruží	šedá	38 x 30	4	J	ne	R	N	14.-15.	
30	SA 48248	hrnec	okraj - okruží	černá	77 x 41	3	J	rýha na podhrdlí	O	N	14.-15.	
31	SA 48249	poklice	okraj	černá	32 x 18	6	S	ne	R	N	15.	
32	SA 48250	hrnec	okraj - okruží	černá	40 x 25	4	J	ne	R	N	14.-15.	
33	SA 48251	hrnec	okraj - okruží	černá	63 x 31	6	J	ne	R	N	14.-15.	
34	SA 48252	poklice	okraj poklice	šedá	23 x 20	4	J	ne	R	N	15.	
35	SA 48253	hrnec	okraj - ovalený	šedá	60 x 50	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
36	SA 48254	koflík	okraj - šikmo vně vyhnutý	šedá	33 x 18	2	J	ne	R	N	15.	žlábek pro poklici
37	SA 48255	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	49 x 33	3	J	ne	R	N	15.-16.	
38	SA 48256	džbán	okraj - vzhůru vytažený	černá	30 x30	4	S	ne	R	N	15.-16.	
39	SA 48257	hrnec	okraj - ovalený	hnědá	121 x 45	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
40	SA 48258	hrnec	okraj - ovalený	černá	56 x 41	5	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
41	SA 48259	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	černá	93 x 51	3	S	radélko - zbytky	R	N	15.	
42	SA 48260	koflík	okraj - ovalený	šedá	68 x 40	3	J	vodorovné rýhy a radélko - křížky a kosočtverce	R	N	15.	
43	SA 48261	hrnec	okraj - ovalený	šedá	59 x 37	3	J	vodorovné rýhy a radélko - křížky a kosočtverce	R	N	15.	
44	SA 48262	koflík	okraj - ovalený	šedá	42 x 45	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
45	SA 48263	hrnec	okraj - ovalený	černá	94 x 77	3	S	radélko - křížky	R	N	15.	
46	SA 48264	koflík	okraj - ovalený	šedá	49 x 33	3	S	radélko - zbytky	R	N	15.	
47	SA 48265	hrnec	okraj - ovalený	šedá	88 x 35	4	S	radélko - obdélníky	R	N	15.	
48	SA 48266	hrnec	okraj - ovalený	černá	73 x 40	4	S	radélko - oblouky	R	N	15.-16.	
49	SA 48267	hrnec	okraj - ovalený	černá	81 x 45	3	S	radélko - oblouky	R	N	15.-16.	
50	SA 48268	koflík	okraj - ovalený	černá	74 x 33	2	J	vodorovné rýhy a radélko - křížky a kosočtverce	R	N	15.-16.	
51	SA 48269	hrnec	okraj - krátké okruží	černá	98 x 55	3	S	vodorovné rýhy a radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
52	SA 48270	koflík	okraj - ovalený	šedá	46 x 36	4	J	radélko - kolečka	R	N	15.	
53	SA 48271	hrnec	okraj - krátké okruží	černá	54 x 62	3	J	vodorovné rýhy a radélko - kolečka	R	N	15.	
54	SA 48272	džbán	okraj - vzhůru vytažený se žlábkem,	okrová	85 x 51	5	S	vodorovný žlábek	R	N	15.	
55	SA 48273	koflík	okraj - ovalený	okrová	46 x 17	4	S	ne	O	N	16.	
56	SA 48274	hrnec	okraj - ovalený	černá	60 x 51	3	J	radélko - obdélníky	R	N	15.-16.	
57	SA 48275	hrnec	okraj - podříznutý s drobnými rýhami	okrová	87 x 41	4	S	ne	O	N	15.-16.	
58	SA 48276	koflík	okraj - ovalený	hnědá	62 x 35	3	S	radélko - obloučky	O	N	16.	
59	SA 48277	hrnec	okraj - kyjovitý	okrová	23 x 23	6	S	ne	O	N	13.-14.	z vrchní části odlomený
60	SA 48278	hrnec	okraj - kyjovitý s vnější obvodovou lištou	okrová	47 x 50	9	S	plastická lišta	R	N	13.-14.	vnitřní engoba, druhotně přepáleno

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
61	SA 48279	hrnec	okraj - kyjovitý s vnější obvodovou lištou	okrová	53 x 50	10	S	plastická lišta	R	N	13.-14.	vnitřní engoba, druhotně přepáleno
62	SA 48280	koflík	okraj - esovitě profilován	okrová	34 x 17	3	J	plastická lišta	O	H	16.-poč.17.	
63	SA 48281	hrnec	okraj - ovalený	černá	53 x 40	3	J	ne	O	H	16.-poč.17.	
64	SA 48282	hrnec	okraj - esovitě profilován	hnědá	25 x 24	4	J	ne	O	H	16.-poč.17.	
65	SA 48283	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	60 x 53	2	J	ne	R	N	15.-16.	
66	SA 48284	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	37 x 60	4	S	ne	R	N	15.-16.	
67	SA 48285	mísa	okraj - dovnitř zatažený ovalený	šedá	66 x 60	5	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
68	SA 48286	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	šedá	113 x 28	s	S	pásy radélka a obloukových linií	R	N	15.	
69	SA 48287	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	černá	50 x 36	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
70	SA 48288	mísa	okraj - podříznutý odsazený	černá	61 x 43	4	S	ne	R	N	15.-16.	výrazná hubicová výlevka
71	SA 48289	mísa	okraj - vodorovně vyložený s vnitřní lištou	šedá	45 x 35	5	S	ne	R	N	15.-16.	
72	SA 48290	mísa	okraj - vyložený	černá	83 x 46	4	J	radélko - větvičky	R	N	15.	výzdoba je umístěna na horní části okraje, patří k SA 48291
73	SA 48291	mísa	okraj vyložený	černá	50 x 51	4	J	radélko - větvičky	R	N	15.	výzdoba je umístěna na horní části okraje, patří k SA 48290
74	SA 48292	mísa	okraj - vodorovně vyložený	černá	133 x 62	6	J	ne	R	N	15.	výrazná hubicová výlevka
75	SA 48293	mísa	okraj - vyložený s vnitřní lištou	černá	52 x 28	5	S	ne	R	N	15.	slída jako ostřivo
76	SA 48294	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	šedá	62 x 23	4	S	ne	R	N	15.	
77	SA 48295	mísa	okraj - vodorovně vyložený s nitřní lištou	černá	45 x 34	5	J	ne	R	N	15.	
78	SA 48296	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	černá	69 x 40	2	J	ne	R	N	15.	
79	SA 48297	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	černá	100 x 32	3	S	ne	R	N	15.	
80	SA 48298	mísa	okraj - dovnitř zatažený, ovalený podříznutý	černá	67 x 61	4	S	ne	R	N	15.-16.	výrazná hubicová výlevka
81	SA 48299	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	52 x 40	4	S	ne	R	N	15.-16.	
82	SA 48300	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	46 x 28	3	J	ne	R	N	15.-16.	
83	SA 48301	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	40 x 23	5	J	ne	R	N	15.-16.	
84	SA 48302	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	24 x 25	2	J	ne	R	N	15.-16.	
85	SA 48303	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	42 x 24	4	J	ne	R	N	15.-16.	
86	SA 48304	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	32 x 36	2	J	ne	R	N	15.-16.	
87	SA 48305	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	24 x 42	4	S	ne	R	N	15.-16.	
88	SA 48306	džbán	okraj - vzhůru vytažený	černá	76 x 46	3	S	ne	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
89	SA 48307	hrnec	okraj - okruží	šedá	30 x 24	4	S	ne	R	N	14.	
90	SA 48308	džbán	okraj - vzhůru vytažený	černá	32 x 27	3	J	ne	R	N	15.-16.	
91	SA 48309	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	47 x 33	4	J	ne	R	N	15.-16.	
92	SA 48310	džbán	okraj - vzhůru vytažený	černá	36 x 43	4	J	ne	R	N	15.-16.	
93	SA 48311	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	47 x 38	4	S	ne	R	N	15.-16.	
94	SA 48312	poklice	okraj poklice	černá	17 x 38	4	S	ne	R	N	15.-16.	
95	SA 48313	miska/kahan	okraj - dovnitř zatažený	šedá	13 x 13	3	J	ne	R	N	15.-16.	
96	SA 48314	hrnec	okraj - ovalený	šedá	78 x 32	4	J	ne	R	N	15.-16.	
97	SA 48315	hrnec	okraj - ovalený	šedá	57 x 29	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
98	SA 48316	hrnec	okraj - ovalený	šedá	40 x 25	4	S	ne	R	N	15.-16.	
99	SA 48317	hrnec	okraj - ovalený	šedá	43 x 32	4	J	radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
100	SA 48318	hrnec	okraj - ovalený	šedá	45 x 23	4	J	ne	R	N	15.-16.	
101	SA 48319	hrnec	okraj - ovalený	šedá	38 x 33	5	S	ne	R	N	15.-16.	
102	SA 48320	hrnec	okraj - ovalený	šedá	43 x 27	4	J	ne	R	N	15.-16.	
103	SA 48321	hrnec	okraj - ovalený	šedá	30 x 2	5	S	ne	R	N	15.-16.	
104	SA 48322	hrnec	okraj - ovalený	šedá	35 x 17	5	S	ne	R	N	15.-16.	
105	SA 48323	hrnec	okraj - ovalený	šedá	40 x 15	5	S	ne	R	N	15.-16.	
106	SA 48324	hrnec	okraj - ovalený	šedá	20 x 21	3	J	plastická lišta	R	N	15.-16.	
107	SA 48325	hrnec	okraj - přehnutý	šedá	36 x 20	3	S	ne	R	N	15.-16.	
108	SA 48326	hrnec	okraj - ovalený	šedá	27 x 22	3	J	ne	R	N	15.-16.	
109	SA 48327	hrnec	okraj - ovalený	šedá	22 x 16	4	J	plastická lišta	R	N	15.-16.	
110	SA 48328	hrnec	okraj - ovalený	černá	25 x 20	3	J	ne	R	N	15.-16.	
111	SA 48329	hrnec	okraj - ovalený	černá	30 x 20	3	J	ne	R	N	15.-16.	
112	SA 48330	pohár	okraj - vzhůru vytažený	šedá	23 x 20	3	S	ne	R	N	15.-16.	
113	SA 48331	hrnec	okraj - ovalený	šedá	77 x 33	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
114	SA 48332	hrnec	okraj - ovalený	šedá	29 x 16	4	S	ne	R	N	15.-16.	
115	SA 48333	hrnec	okraj - ovalený	šedá	43 x 29	4	J	ne	R	N	15.-16.	
116	SA 48334	hrnec	okraj - ovalený	šedá	53 x 20	5	S	ne	R	N	15.-16.	
117	SA 48335	hrnec	okraj - ovalený	šedá	50 x 32	4	S	ne	R	N	15.-16.	
118	SA 48336	hrnec	okraj - ovalený	šedá	40 x 25	6	S	ne	R	N	15.-16.	
119	SA 48337	hrnec	okraj - ovalený	šedá	33 x 23	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
120	SA 48338	hrnec	okraj - ovalený	šedá	118 x 40	3	J	ne	R	N	15.-16.	
121	SA 48339	hrnec	okraj - ovalený	okrová	82 x 43	4	S	ne	R	N	15.-16.	
122	SA 48340	hrnec	okraj - ovalený	šedá	73 x 43	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
123	SA 48341	hrnec	okraj - ovalený	šedá	57 x 33	5	S	ne	R	N	15.-16.	
124	SA 48342	hrnec	okraj - ovalený	šedá	68 x 32	4	J	ne	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
125	SA 48343	mísa	okraj - prostý vzhůru vytažený	šedá	54 x 37	3	S	ne	R	N	15.-16.	
126	SA 48344	hrnec	okraj - ovalený	šedá	42 x 22	4	S	ne	R	N	15.-16.	
127	SA 48345	hrnec	okraj - ovalený	šedá	48 x 28	4	S	ne	R	N	15.-16.	
128	SA 48346	hrnec	okraj - ovalený	okrová	59 x 25	3	S	ne	R	N	15.-16.	
129	SA 48347	hrnec	okraj - římsovité	šedá	48 x 27	4	S	ne	R	N	14.-15.	
130	SA 48348	hrnec	okraj - ovalený	šedá	40 x 23	4	J	ne	R	N	15.-16.	
131	SA 48349	hrnec	okraj - ovalený	šedá	35 x 28	4	S	ne	R	N	15.-16.	
132	SA 48350	hrnec	okraj - ovalený	šedá	47 x 24	3	J	ne	R	N	15.-17	
133	SA 48351	hrnec	okraj - ovalený	šedá	37 x 25	4	J	ne	R	N	15.-16.	
134	SA 48352	hrnec	okraj - ovalený	šedá	32 x 15	4	J	ne	R	N	15.-18	
135	SA 48353	hrnec	okraj - ovalený	šedá	53 x 34	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
136	SA 48354		okraj - vytažený	šedá	66 x 28	3	S	radélko - zbytky	R	N	15.-19	
137	SA 48355	hrnec	okraj - ovalený	šedá	50 x 17	4	S	ne	R	N	15.-16.	
138	SA 48356	hrnec	okraj - ovalený	šedá	33 x 25	2	J	ne	R	N	15.-16.	
139	SA 48357	hrnec	okraj - ovalený	šedá	36 x 20	4	S	ne	R	N	15.-16.	
140	SA 48358	hrnec	okraj - ovalený	šedá	27 x 20	4	J	ne	R	N	15.-16.	
141	SA 48359	hrnec	okraj - ovalený	šedá	43 x 24	5	S	ne	R	N	15.-16.	
142	SA 48360	hrnec	okraj - ovalený	šedá	35 x 26	3	S	ne	R	N	15.-16.	
143	SA 48361	hrnec	okraj - ovalený	šedá	25 x 23	7	S	ne	R	N	15.-16.	
144	SA 48362	hrnec	okraj - ovalený	šedá	24 x 24	3	J	ne	R	N	15.-16.	
145	SA 48363	hrnec	okraj - ovalený	šedá	46 x 19	4	S	ne	R	N	15.-16.	
146	SA 48364	hrnec	okraj - ovalený	šedá	40 x 20	4	J	ne	R	N	15.-16.	
147	SA 48365	hrnec	okraj - ovalený	šedá	58 x 32	3	J	ne	R	N	15.-16.	
148	SA 48366	hrnec	okraj - ovalený	šedá	71 x 27	3	S	ne	R	N	15.-16.	
149	SA 48367	hrnec	okraj - ovalený	šedá	48 x 25	5	S	ne	R	N	15.-16.	
150	SA 48368	hrnec	okraj - ovalený	šedá	33 x 20	3	S	ne	R	N	15.-16.	
151	SA 48369	hrnec	okraj - ovalený	šedá	37 x 30	5	S	ne	R	N	15.-16.	
152	SA 48370	hrnec	okraj - ovalený	šedá	52 x 23	4	J	ne	R	N	15.-16.	
153	SA 48371	hrnec	okraj - ovalený	šedá	67 x 26	4	S	ne	R	N	15.-16.	
154	SA 48372	hrnec	okraj - ovalený	černá	48 x 42	3	S	ne	R	N	15.-16.	
155	SA 48373	hrnec	okraj - ovalený	šedá	72 x 67	7	H	plastická lišta	R	N	15.-16.	
156	SA 48374	hrnec	okraj - ovalený	šedá	44 x 25	4	J	ne	R	N	15.-16.	
157	SA 48375	hrnec	okraj - ovalený	šedá	72 x 39	3	J	ne	R	N	15.-16.	
158	SA 48376	hrnec	okraj - ovalený	šedá	53 x 33	6	S	ne	R	N	15.-16.	
159	SA 48377	hrnec	okraj - ovalený	černá	56 x 58	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
160	SA 48378	hrnec	okraj - ovalený	šedá	60 x 30	4	S	ne	R	N	15.-16.	
161	SA 48379	hrnec	okraj - ovalený	šedá	57 x 20	4	S	ne	R	N	15.-16.	
162	SA 48380	hrnec	okraj - ovalený	šedá	49 x 39	5	S	radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
163	SA 48381	hrnec	okraj - ovalený	černá	43 x 47	4	S	ne	R	N	15.-16.	
164	SA 48382	hrnec	okraj - ovalený	šedá	52 x 30	4	S	ne	R	N	15.-16.	
165	SA 48383	hrnec	okraj - ovalený	šedá	58 x 27	5	S	ne	R	N	15.-16.	
166	SA 48384	hrnec	okraj - ovalený	šedá	50 x 27	5	S	ne	R	N	15.-16.	
167	SA 48385	hrnec	okraj - ovalený	černá	72 x 58	5	J	ne	R	N	15.-16.	
168	SA 48386	hrnec	okraj - ovalený	šedá	50 x 35	2	J	ne	R	N	15.-16.	
169	SA 48387	hrnec	okraj - ovalený	šedá	87 x 54	3	S	ne	R	N	15.-16.	
170	SA 48388	hrnec	okraj - ovalený	šedá	73 x 38	3	J	ne	R	N	15.-16.	
171	SA 48389	hrnec	okraj - ovalený	šedá	50 x 27	5	S	ne	R	N	15.-16.	
172	SA 48390	hrnec	okraj - ovalený	šedá	45 x 31	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
173	SA 48391	hrnec	okraj - ovalený	šedá	40 x 18	5	S	ne	R	N	15.-16.	
174	SA 48392	hrnec	okraj - ovalený	šedá	52 x 27	7	J	ne	R	N	15.-16.	
175	SA 49393	hrnec	okraj - ovalený	šedá	33 x 23	4	J	ne	R	N	15.-16.	
176	SA 49394	hrnec	okraj - ovalený	šedá	69 x 36	3	S	ne	R	N	15.-16.	
177	SA 48395	hrnec	okraj - ovalený	šedá	54 x 25	5	S	ne	R	N	15.-16.	
178	SA 48396	hrnec	okraj - ovalený	šedá	90 x 53	3	J	ne	R	N	15.-16.	
179	SA 48397	hrnec	okraj - ovalený	šedá	53 x 25	3	S	radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
180	SA 48398	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	30 x 22	5	J	ne	R	N	15.-16.	
181	SA 48399	hrnec	okraj - ovalený	černá	33 x 31	4	S	ne	R	N	15.-16.	
182	SA 48400	hrnec	okraj - ovalený	černá	51 x 35	4	J	ne	R	N	15.-16.	
183	SA 48401	hrnec	okraj - ovalený	šedá	43 x 23	4	S	ne	R	N	15.-16.	
184	SA 48402	hrnec	okraj - ovalený	šedá	48 x 21	5	S	ne	R	N	15.-16.	
185	SA 48403	hrnec	okraj - ovalený	šedá	60 x 32	3	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
186	SA 48404	hrnec	okraj - ovalený	šedá	76 x 28	3	J	ne	R	N	15.-16.	
187	SA 48405	hrnec	okraj - ovalený	šedá	47 x 35	3	J	ne	R	N	15.-16.	
188	SA 48406	hrnec	okraj - ovalený	šedá	97 x 33	3	J	ne	R	N	15.-16.	
189	SA 48407	hrnec	okraj - ovalený	šedá	46 x 26	3	J	ne	R	N	15.-16.	
190	SA 48408	hrnec	okraj - ovalený	šedá	47 x 32	5	J	ne	R	N	15.-16.	
191	SA 48409	hrnec	okraj - ovalený	šedá	64 x 43	4	J	ne	R	N	15.-16.	
192	SA 48410	hrnec	okraj - ovalený	šedá	110 x 37	3	S	ne	R	N	15.-16.	
193	SA 48411	hrnec	okraj - ovalený	černá	78 x 25	7	S	ne	R	N	15.-16.	
194	SA 48412	hrnec	okraj - ovalený	černá	108 x 47	3	S	ne	R	N	15.-16.	
195	SA 48413	hrnec	okraj - ovalený	šedá	30 x 36	3	S	ne	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
196	SA 48414	hrnec	okraj - ovalený	šedá	32 x 8	3	S	ne	R	N	15.-16.	
197	SA 48415	hrnec	okraj - ovalený	šedá	57 x 20	5	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
198	SA 48416	hrnec	okraj - ovalený	šedá	43 x 28	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	povrch leštěn
199	SA 48417	hrnec	okraj - ovalený	šedá	48 x 38	2	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
200	SA 48418	hrnec	okraj - ovalený	černá	24 x 33	4	J	ne	R	N	15.-16.	
201	SA 48419	hrnec	okraj - ovalený	šedá	68 x 30	7	J	ne	R	N	15.-16.	
202	SA 48420	hrnec	okraj - římsovité	šedá	60 x 31	4	S	ne	R	N	14.-15.	
203	SA 48421	hrnec	okraj - ovalený	šedá	56 x 32	3	S	ne	R	N	15.-16.	
204	SA 48422	hrnec	okraj - ovalený	černá	37 x 24	4	S	ne	R	N	15.-16.	
205	SA 48423	hrnec	okraj - ovalený	černá	52 x 12	2	J	ne	R	N	15.-16.	
206	SA 48424	hrnec	okraj - ovalený	černá	83 x 30	4	S	ne	R	N	15.-16.	
207	SA 48425	hrnec	okraj - ovalený	šedá	36 x 24	5	S	ne	R	N	15.-16.	
208	SA 48426	hrnec	okraj - ovalený	černá	53 x 20	5	S	ne	R	N	15.-16.	
209	SA 48427	džbán	okraj - zhůru vytažený	černá	52 x 37	2	J	vodorovné rýhy a radélko	R	N	15.-16.	
210	SA 48428	hrnec	okraj - ovalený	černá	54 x 36	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
211	SA 48429	hrnec	okraj - ovalený	šedá	50 x 18	4	J	ne	R	N	15.-16.	
212	SA 48430	hrnec	okraj - ovalený	šedá	114 x 37	4	S	radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
213	SA 48431	hrnec	okraj - ovalený	šedá	55 x 26	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
214	SA 48432	hrnec	okraj - ovalený	šedá	73 x 33	4	S	ne	R	N	15.-16.	
215	SA 48433	hrnec	okraj - ovalený	šedá	67 x 40	4	S	ne	R	N	15.-16.	
216	SA 48434	hrnec	okraj - ovalený	černá	76 x 25	2	J	ne	R	N	15.-16.	
217	SA 48435	hrnec	okraj - ovalený	šedá	48 x 47	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
218	SA 48436	hrnec	okraj - ovalený	šedá	34 x 27	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
219	SA 48437	hrnec	okraj - ovalený	černá	52 x 42	4	J	ne	R	N	15.-16.	
220	SA 48438	hrnec	okraj - ovalený	šedá	50 x 32	2	S	ne	R	N	15.-16.	
221	SA 48439	hrnec	okraj - ovalený	šedá	89 x 42	4	S	ne	R	N	15.-16.	
222	SA 48440	hrnec	okraj - ovalený	šedá	62 x 42	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
223	SA 48441	hrnec	okraj - ovalený	šedá	93 x 36	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
224	SA 48442	hrnec	okraj - ovalený	šedá	75 x 35	4	J	ne	R	N	15.-16.	
225	SA 48443	hrnec	okraj - ovalený	šedá	44 x 28	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	povrch leštěn
226	SA 48444	hrnec	okraj - ovalený	šedá	49 x 38	2	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
227	SA 48445	hrnec	okraj - ovalený	černá	25 x 33	4	J	ne	R	N	15.-16.	
228	SA 48446	hrnec	okraj - ovalený	šedá	69 x 30	7	J	ne	R	N	15.-16.	
229	SA 48447	hrnec	okraj - římsovité	šedá	61 x 31	4	S	ne	R	N	14.-15.	
230	SA 48448	hrnec	okraj - ovalený	šedá	57 x 32	3	S	ne	R	N	15.-16.	
231	SA 48449	hrnec	okraj - ovalený	černá	38 x 24	4	S	ne	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
232	SA 48450	hrnec	okraj - ovalený	černá	53 x 12	2	J	ne	R	N	15.-16.	
233	SA 48451	hrnec	okraj - ovalený	černá	84 x 30	4	S	ne	R	N	15.-16.	
234	SA 48452	hrnec	okraj - ovalený	šedá	37 x 24	5	S	ne	R	N	15.-16.	
235	SA 48453	hrnec	okraj - ovalený	černá	54 x 20	5	S	ne	R	N	15.-16.	
236	SA 48454	džbán	okraj - vzhůru vytažený	černá	53 x 37	2	J	vodorovné rýhy a radélko	R	N	15.-16.	
237	SA 48455	hrnec	okraj - ovalený	černá	55 x 36	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
238	SA 48456	hrnec	okraj - ovalený	šedá	51 x 18	4	J	ne	R	N	15.-16.	
239	SA 48457	hrnec	okraj - ovalený	šedá	115 x 37	4	S	radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
240	SA 48458	hrnec	okraj - ovalený	šedá	56 x 26	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
241	SA 48459	hrnec	okraj - ovalený	šedá	74 x 33	4	S	ne	R	N	15.-16.	
242	SA 48460	hrnec	okraj - ovalený	šedá	68 x 40	4	S	ne	R	N	15.-16.	
243	SA 48461	hrnec	okraj - ovalený	šedá	44 x 28	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	povrch leštěn
244	SA 48462	hrnec	okraj - ovalený	šedá	49 x 38	2	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
245	SA 48463	hrnec	okraj - ovalený	černá	25 x 33	4	J	ne	R	N	15.-16.	
246	SA 48464	hrnec	okraj - ovalený	šedá	69 x 30	7	J	ne	R	N	15.-16.	
247	SA 48465	hrnec	okraj - římsovité	šedá	61 x 31	4	S	ne	R	N	14.-15.	
248	SA 48466	hrnec	okraj - ovalený	šedá	57 x 32	3	S	ne	R	N	15.-16.	
249	SA 48467	hrnec	okraj - ovalený	černá	38 x 24	4	S	ne	R	N	15.-16.	
250	SA 48468	hrnec	okraj - ovalený	černá	53 x 12	2	J	ne	R	N	15.-16.	
251	SA 48469	hrnec	okraj - ovalený	černá	84 x 30	4	S	ne	R	N	15.-16.	
252	SA 48470	hrnec	okraj - ovalený	šedá	37 x 24	5	S	ne	R	N	15.-16.	
253	SA 48471	hrnec	okraj - ovalený	černá	54 x 20	5	S	ne	R	N	15.-16.	
254	SA 48472	džbán	okraj - vzhůru vytažený	černá	53 x 37	2	J	vodorovné rýhy a radélko	R	N	15.-16.	
255	SA 48473	hrnec	okraj - ovalený	černá	55 x 36	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
256	SA 48474	hrnec	okraj - ovalený	šedá	51 x 18	4	J	ne	R	N	15.-16.	
257	SA 48475	hrnec	okraj - ovalený	šedá	115 x 37	4	S	radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
258	SA 48476	hrnec	okraj - ovalený	šedá	56 x 26	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
259	SA 48477	hrnec	okraj - ovalený	šedá	74 x 33	4	S	ne	R	N	15.-16.	
260	SA 48478	hrnec	okraj - ovalený	šedá	68 x 40	4	S	ne	R	N	15.-16.	
261	SA 48479	hrnec	okraj - ovalený	černá	77 x 25	2	J	ne	R	N	15.-16.	
262	SA 48480	hrnec	okraj - ovalený	šedá	49 x 47	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
263	SA 48481	hrnec	okraj - ovalený	šedá	35 x 27	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
264	SA 48482	hrnec	okraj - ovalený	černá	53 x 42	4	J	ne	R	N	15.-16.	
265	SA 48483	hrnec	okraj - ovalený	šedá	51 x 32	2	S	ne	R	N	15.-16.	
266	SA 48484	hrnec	okraj - ovalený	šedá	35 x 42	4	S	ne	R	N	15.-16.	
267	SA 48485	hrnec	okraj - ovalený	šedá	8 x 42	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
268	SA 48486	hrnec	okraj - ovalený	šedá	94 x 36	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
269	SA 48487	hrnec	okraj - ovalený	šedá	76 x 35	4	J	ne	R	N	15.-16.	
270	SA 48488	hrnec	okraj - ovalený	šedá	45 x 28	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	povrch leštěn
271	SA 48489	hrnec	okraj - ovalený	šedá	50 x 38	2	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
272	SA 48490	hrnec	okraj - ovalený	černá	26 x 33	4	J	ne	R	N	15.-16.	
273	SA 48491	hrnec	okraj - ovalený	šedá	70 x 30	7	J	ne	R	N	15.-16.	
274	SA 48492	hrnec	okraj - římsovité	šedá	62 x 31	4	S	ne	R	N	14.-15.	
275	SA 48493	hrnec	okraj - ovalený	šedá	58 x 32	3	S	ne	R	N	15.-16.	
276	SA 48494	hrnec	okraj - ovalený	šedá	44 x 28	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	povrch leštěn
277	SA 48495	hrnec	okraj - ovalený	šedá	49 x 38	2	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
278	SA 48496	hrnec	okraj - ovalený	černá	25 x 33	4	J	ne	R	N	15.-16.	
279	SA 48497	hrnec	okraj - ovalený	šedá	69 x 30	7	J	ne	R	N	15.-16.	
280	SA 48498	hrnec	okraj - římsovité	šedá	61 x 31	4	S	ne	R	N	14.-15.	
281	SA 48499	hrnec	okraj - ovalený	šedá	57 x 32	3	S	ne	R	N	15.-16.	
282	SA 48500	hrnec	okraj - ovalený	černá	38 x 24	4	S	ne	R	N	15.-16.	
283	SA 48501	hrnec	okraj - ovalený	černá	53 x 12	2	J	ne	R	N	15.-16.	
284	SA 48502	hrnec	okraj - ovalený	černá	84 x 30	4	S	ne	R	N	15.-16.	
285	SA 48503	hrnec	okraj - ovalený	šedá	37 x 24	5	S	ne	R	N	15.-16.	
286	SA 48504	hrnec	okraj - ovalený	černá	54 x 20	5	S	ne	R	N	15.-16.	
287	SA 48505	hrnec	okraj - ovalený	šedá	90 x 40	3	J	ne	R	N	15.-16.	
288	SA 48506	hrnec	okraj - ovalený	černá	65 x 40	4	J	ne	R	N	15.-16.	
289	SA 48507	hrnec	okraj - ovalený	šedá	90 x 55	3	J	ne	R	N	15.-16.	
290	SA 48508	hrnec	okraj - ovalený	černá	58 x 20	3	J	ne	R	N	15.-16.	
291	SA 48509	hrnec	okraj - ovalený	šedá	44 x 52	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
292	SA 48510	hrnec	okraj - ovalený	černá	113 x 84	3	S	ne	R	N	15.-16.	
293	SA 48511	hrnec	okraj - ovalený	šedá	70 x 46	3	S	ne	R	N	15.-16.	
294	SA 48512	hrnec	okraj - ovalený	černá	92 x 33	4	S	ne	R	N	15.-16.	
295	SA 48513	hrnec	okraj - ovalený	černá	72 x 46	8	S	ne	R	N	15.-16.	
296	SA 48514	hrnec	okraj - ovalený	černá	35 x 60	3	J	ne	R	N	15.-16.	
297	SA 48515	hrnec	okraj - ovalený	šedá	97 x 43	4	J	ne	R	N	15.-16.	
298	SA 48516	hrnec	okraj - ovalený	šedá	97 x 48	3	S	ne	R	N	15.-16.	
299	SA 48517	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	černá	68 x 33	4	J	ne	R	N	15.-16.	
300	SA 48518	hrnec	okraj - ovalený	černá	47 x 35	7	J	ne	R	N	15.-16.	
301	SA 48519	hrnec	okraj - ovalený	černá	30 x 20	5	S	ne	R	N	15.-16.	
302	SA 48520	hrnec	okraj - ovalený	šedá	45 x 68	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
303	SA 48521		výdut'	šedá	72 x 80	8	S	ne	R	N	13.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
304	SA 48522		výduť	hnědá	54 x 45	7	S	ne	R	N	13.	
305	SA 48523	hrnec	výduť	hnědá	54 x 54	7	H	ne	R	N	13.	druhotně přepáleno, příměs tuhy, technická keramika?
306	SA 48524		výduť	hnědá	55 x 30	7	S	ne	R	N	13.	
307	SA 48525		výduť	šedá	38 x 39	4	S	ne	R	N	13.	
308	SA 48526	hrnec	výduť	hnědá	51 x 75	6	S	ne	R	N	13.	druhotně přepáleno, příměs tuhy, technická keramika?, zbytky kolomazi
309	SA 48527		výduť	hnědá	35 x 40	6	S	ne	R	N	13.	druhotně přepáleno, příměs tuhy, technická keramika?, zbytky kolomazi
310	SA 48528	hrnec	výduť	hnědá	50 x 50	6	S	ne	R	N	13.	druhotně přepáleno, příměs tuhy, technická keramika, zbytky kolomazi
311	SA 48529	zásobnice	výduť	hnědá	48 x 40	13	S	ne	R	N	13.	engoba uvnitř
312	SA 48530		výduť	hnědá	67 x 47	6	S	ne	R	N	13.	
313	SA 48531		výduť	hnědá	31 x 31	7	J	ne	R	N	13.	
314	SA 48532		výduť	hnědá	32 x 31	5	J	ne	R	N	13.	
315	SA 48533		výduť	hnědá	43 x 28	9	S	ne	R	N	13.	
316	SA 48534		výduť	černá	35 x 28	10	S	ne	R	N	13.	
317	SA 48535	hrnec	výduť	hnědá	31 x 30	3	S	ne	R	N	13.	
318	SA 48536		výduť	šedá	23 x 18	6	S	ne	R	N	13.	
319	SA 48537	hrnec	výduť	hnědá	55 x 33	11	S	ne	R	N	13.	druhotně přepáleno, tuhováno, technická keramika, zbytky kolomazi
320	SA 48538	hrnec	výduť	hnědá	40 x 55	6	S	ne	R	N	13.	druhotně přepáleno, tuhováno, technická keramika?
321	SA 48539	poklice	tělo poklice	černá	26 x 38	5	S	ne	R	N		
322	SA 48540		výduť	černá	24 x 20	5	S	ne	R	N	13.	
323	SA 48541	hrnec	výduť	černá	46 x 42	6	S	2 ryté linky a vlnice, vývalek	O	N	13.	uvnitř hnědá engoba
324	SA 48542		výduť	černá	58 x 48	5	S	ne	R	N	13.	
325	SA 48543		výduť	černá	46 x 33	5	S	ne	R	N	13.	
326	SA 48544	hrnec	výduť	šedá	67 x 53	9	S	ne	R	N	13.	u napojení na dno, tuhovaný
327	SA 48545	hrnec/zásobnice	výduť	hnědá	58 x 63	8	H	ne	R	N	13.-14.	druhotně přepáleno
328	SA 48546	hrnec/zásobnice	výduť	hnědá	55 x 55	10	H	ne	R	N	13.-14.	druhotně přepáleno

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
329	SA 48547	hrnec/zásobnice	výduť	okrová	60 x 23	10	H	ne	R	N	13.-14.	vnitřní engoba, kusy tuhy
330	SA 48548		výduť	šedá	35 x 29	3	J	radélko - obloučky	R	N	15.-16.	
331	SA 48549		výduť	černá	43 x 53	3	J	radélko a šikmé rýhy	R	N	15.-16.	
332	SA 48550	hrnec	výduť	černá	35 x 41	4	J	ne	R	N	15.-16.	povrch hlazen
333	SA 48551		výduť	šedá	65 x 63	4	S	pásy radélka	R	N	15.-16.	
334	SA 48552		výduť	šedá	50 x 40	4	S	pás radélka a vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
335	SA 48553		výduť	šedá	48 x 49	4	J	radélko - několik řad obloučků	R	N	15.-16.	
336	SA 48554		výduť	šedá	33 x 33	3	S	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
337	SA 48555	hrnec	výduť	černá	60 x 32	3	S	radélko - obloučky	R	N	15.-16.	
338	SA 48556		výduť	šedá	52 x 29	3	S	radélko - obloučky	R	N	15.-16.	
339	SA 48557		výduť	černá	47 x 27	3	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
340	SA 48558		výduť	šedá	23 x 38	3	J	radélko - obloučky	R	N	15.-16.	
341	SA 48559		výduť	šedá	47 x 36	4	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
342	SA 48560		výduť	šedá	55 x 40	3	J	pás radélka a vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
343	SA 48561		výduť	černá	38 x 29	4	J	pás radélka	R	N	15.-16.	
344	SA 48562		výduť	šedá	34 x 29	5	J	radélko - několik řad čtverců	R	N	15.-16.	
345	SA 48563	koflík	výduť	šedá	34 x 26	2	J	pás radélka a vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
346	SA 48564		výduť	šedá	30 x 33	4	S	radélko - obloučky	R	N	15.-16.	
347	SA 48565		výduť	černá	34 x 43	3	S	vodorovné rýhy a radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
348	SA 48566		výduť	šedá	37 x 42	3	S	dva pásy radélka	R	N	15.-16.	
349	SA 48567		výduť	šedá	62 x 38	4	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
350	SA 48568		výduť	šedá	27 x 40	4	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
351	SA 48569		výduť	šedá	27 x 28	4	J	radélko - obdélníky	R	N	15.-16.	
352	SA 48570		výduť	šedá	30 x 18	4	J	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
353	SA 48571	hrnec	výduť	šedá	30 x 27	3	J	radélko - čtverce	R	N	15.-16.	
354	SA 48572		výduť	černá	65 x 51	3	J	rýhy a radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
355	SA 48573		výduť	šedá	31 x 30	3	J	rýhy a radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
356	SA 48574		výduť	šedá	41 x 26	3	J	několik řad rýžek	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
357	SA 48575		výduť	černá	26 x 38	3	J	radélko - obdélníky	R	N	15.-16.	
358	SA 48576	hrnec	výduť	černá	51 x 40	3	J	radélko - obdélníky	R	N	15.-16.	
359	SA 48577		výduť	černá	22 x 23	3	J	radélko - čtverce	R	N	15.-16.	
360	SA 48578		výduť	černá	47 x 39	4	J	pás radélka	R	N	15.-16.	
361	SA 48579		výduť	šedá	40 x 28	4	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
362	SA 48580		výduť	šedá	33 x 30	3	S	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
363	SA 48581		výduť	černá	27 x 47	3	J	pás radélka a šikmé rýhy	R	N	15.-16.	
364	SA 48582		výduť	šedá	57 x 42	3	J	vodorovné rýhy a radélko - čtvercey	R	N	15.-16.	
365	SA 48583		výduť	černá	60 x 50	2	J	pás radélka	R	N	15.-16.	
366	SA 48584	pohár	výduť	černá	48 x 70	5	J	vodorovné rýhy a radélko - čtverce	R	N	15.-16.	
367	SA 48585		výduť	černá	27 x 33	5	J	vodorovné rýhy a radélko - obdélníky	R	N	15.-16.	
368	SA 48586	hrnec	výduť	šedá	52 x 48	3	J	radélko - obloučky	R	N	15.-16.	
369	SA 48587		výduť	černá	46 x 46	4	S	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
370	SA 48588		výduť	šedá	39 x 28	4	J	radélko - obloučky	R	N	15.-16.	
371	SA 48589		výduť	černá	35 x 36	4	S	pás radélka	R	N	15.-16.	
372	SA 48590		výduť	černá	26 x 18	4	J	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
373	SA 48591		výduť	černá	20 x 24	4	J	radélko - obdélníky	R	N	15.-16.	
374	SA 48592		výduť	šedá	36 x 26	4	S	radélko - obdélníky	R	N	15.-16.	
375	SA 48593		výduť	černá	34 x 23	3	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
376	SA 48594		výduť	černá	30 x 25	2	J	radélko - obloučky	R	N	15.-16.	
377	SA 48595		výduť	šedá	34 x 37	5	S	radélko - čtverce	R	N	15.-16.	
378	SA 48596		výduť	šedá	36 x 43	3	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
379	SA 48597		výduť	černá	42 x 30	3	J	dva pásy radélka	R	N	15.-16.	
380	SA 48598		výduť	šedá	74 x 36	3	J	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
381	SA 48599		výduť	černá	34 x 24	3	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
382	SA 48600		výduť	černá	54 x 27	4	J	vodorovné rýhy a radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
383	SA 48601		výduť	šedá	42 x 33	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
384	SA 48602		výduť	šedá	43 x 31	5	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
385	SA 48603		výduť	černá	20 x 27	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
386	SA 48604		výduť	černá	25 x 21	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
387	SA 48605		výduť	šedá	35 x 35	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
388	SA 48606		výduť	šedá	48 x 37	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
389	SA 48607		výduť	šedá	42 x 35	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
390	SA 48608		výduť	okrová	32 x 37	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
391	SA 48609		výduť	šedá	43 x 30	2	S	vodorovné rýhy a radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
392	SA 48610		výduť	černá	62 x 44	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
393	SA 48611		výduť	šedá	34 x 32	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
394	SA 48612		výduť	šedá	47 x 32	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
395	SA 48613		výduť	šedá	52 x 45	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
396	SA 48614		výduť	šedá	58 x 30	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
397	SA 48615		výduť	šedá	31 x 40	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
398	SA 48616		výduť	černá	24 x 38	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
399	SA 48617		výduť	černá	74 x 61	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
400	SA 48618		výduť	černá	40 x 42	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
401	SA 48619		výduť	černá	53 x 47	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
402	SA 48620		výduť	šedá	24 x 30	5	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
403	SA 48621		výduť	černá	30 x 27	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
404	SA 48622		výduť	černá	24 x 45	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
405	SA 48623		výduť	černá	27 x 31	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
406	SA 48624		výduť	černá	43 x 25	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
407	SA 48625		výduť	černá	23 x 32	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
408	SA 48626		výduť	šedá	53 x 45	5	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
409	SA 48627		výduť	černá	27 x 47	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
410	SA 48628		výduť	černá	56 x 44	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
411	SA 48629		výduť	černá	33 x 31	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
412	SA 48630		výduť	černá	60 x 36	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
413	SA 48631		výduť	černá	22 x 30	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
414	SA 48632		výduť	černá	31 x 50	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
415	SA 48633		výduť	černá	48 x 22	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
416	SA 48634		výduť	černá	53 x 31	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
417	SA 48635		výduť	šedá	42 x 25	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
418	SA 48636		výduť	šedá	32 x 53	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
419	SA 48637		výduť	černá	65 x 43	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
420	SA 48638		výduť	černá	40 x 34	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
421	SA 48639		výduť	černá	56 x 33	5	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
422	SA 48640		výduť	černá	39 x 32	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
423	SA 48641		výduť	šedá	37 x 37	5	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
424	SA 48642		výduť	černá	36 x 45	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
425	SA 48643		výduť	černá	36 x 45	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
426	SA 48644		výduť	černá	37 x 31	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
427	SA 48645		výduť	černá	49 x 30	5	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
428	SA 48646		výduť	šedá	62 x 73	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
429	SA 48647		výduť	šedá	50 x 60	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
430	SA 48648		výduť	černá	68 x 60	5	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
431	SA 48649	hrnec	výduť	okrová	23 - 78 x 23 - 60	3 - 5	J	ne	O	N	13.	16 kusů, obtáčení
432	SA 48650	hrnec	výduť	okrová	20 - 58 x 18 - 35	3 - 7	J	ne	O	Z+H	16. - poč.17.	4 kusy zelená, 6 kusů hnědá
433	SA 48651	hrnec	výduť	šedá	41 x 23	4	S	ne	R	N	15.-16.	1604 kusů
434	SA 48652	hrnec	dno	okrová	71 x 36	5	J	značka na dně	O	N	13.	značka kolečko s křížem, slída
435	SA 48653		dno	šedá	44 - 69 x 40 - 63	4 - 7	S	ne	R	N	13.-14.	podšýpka, 10 kusů
436	SA 4865/1	hrnec	dno	hnědá	33 - 70 x 18 - 67	3 - 10	S	ne	O	N	13.-14.	možná značka
437	SA 48654/2	hrnec	dno	hnědá	38 x 56	5	S	ne	O	N	13.	obtáčení
438	SA 48654/3	hrnec	dno	hnědá	42 x 78	4	S	ne	O	N	13.-14.	
439	SA 48654/4	hrnec	dno	hnědá	63 x 45	6	S	ne	O	N	13.-14.	
440	SA 48654/5	hrnec	dno	hnědá	35 x 16	3	S	ne	O	N	13.-14.	
441	SA 48654/6	hrnec	dno	hnědá	49 x 56	4	S	ne	O	N	13.-14.	
442	SA 48655	kahan	dno	okrová	95 x 58	6	J	ne	O	N	13.-14.	dno s posýpkou
443	SA 48656	kahan	dno	okrová	60 x 33	5	S	ne	O	N	13.-14.	
444	SA 48657	pohár	dno	černá	56 x 29	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
445	SA 48658	pohár	dno	černá	63 x 29	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
446	SA 48659		dno	šedá	39 x 33	5	S	ne	R	N	15.-16.	
447	SA 48660		dno	hnědá	37 x 28	3	S	ne	O	N	13.	hrubá podšýpka
448	SA 48661		dno	šedá	30 x 44	6	S	ne	R	N	13.-14.	hrubá podšýpka
449	SA 48662	pohár	dno	šedá	55 x 15	5	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
450	SA 48663	pohár	dno	šedá	25 x 18	5	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
451	SA 48664	pohár	dno	černá	103 x 54	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	dno je prohnuté, stopy po odřezání strunou
452	SA 48665	zásobnice	dno	hnědá	56 x 28	10	H	ne	R	N	13.-15.	druhotně přepáleno, vnitřní engoba
453	SA 48666		dno	šedá	23 - 69 x 32 - 81	4-6	S	ne	R	N	15.-16.	187 kusů, stopy po odřezání
454	SA 48667	ucho	1 prožlabeno	šedá	28 x 41	6	J	zúžený střed	R	N	15.-16.	jedna spodní část přehnutá

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
455	SA 48668	ucho	1 prožlabeno se 4 listami	šedá	33 x 43	5	S	středová žebra	R	N	15.-16.	
456	SA 48669	koflík	1 prožlabeno	šedá	25 x 20	5	J	zúžený střed	R	N	15.-16.	
457	SA 48670	ucho	1 požlabeno	hnědá	28 x 46	6	S	zúžený střed	R	N	15.-16.	
458	SA 48671	koflík	1 prožlabeno	šedá	32 x 25	5	S	zúžený střed	R	N	15.-16.	
459	SA 48672	ucho	1 prožlabeno se středovým žebrem	šedá	25 x 30	5	S	středová žebra	R	N	15.-16.	
460	SA 48673	ucho	1 prožlabeno se 2 středovými žebry	šedá	23 x 32	4	S	středová žebra	R	N	15.-16.	
461	SA 48674	koflík	1 prožlabeno	černá	28 x 55	7	S	zúžený střed	R	N	15.-16.	jedna spodní část přehnutá
462	SA 48675	ucho	prožlabeno s 1 žebrem	šedá	43 x 32	4	S	středová žebra	R	N	15.-16.	
463	SA 48676	ucho	1 prožlabeno	černá	40 x 35	5	S	zúžený střed	R	N	15.-16.	
464	SA 48677	ucho	1 prožlabeno	černá	30 x 34	6	S	zúžený střed	R	N	15.-16.	
465	SA 48678	ucho	prožlabené se 2 žebry	černá	34 x 25	6	S	středová žebra	R	N	15.-16.	
466	SA 48679	koflík	1 prožlabeno s prstováním	černá	24 x 30	4	S	promačkávané okrajové lišty	R	N	15.-16.	
467	SA 48680	koflík	1 prožlabeno	černá	20 x 43	4	S	okrajové lišty	R	N	15.-16.	
468	SA 48681	džbán	ucho džbánu	černá	23 x 31	4	J	zúžený střed	R	N	15.-16.	
469	SA 48682	ucho	1 prožlabeno	černá	32 x 32	5	S	zúžený střed	R	N	15.-16.	
470	SA 48683	ucho	1 prožlabeno	šedá	17 x 22	4	J	zúžený střed	R	N	15.-16.	
471	SA 48684	ucho	1 prožlabeno	černá	32 x 40	7	S	středová žebra	R	N	15.-16.	
472	SA 48685	ucho	1 prožlabeno se středovým žebrem	černá	40 x 30	7	S	středová žebra	R	N	15.-16.	
473	SA 48686	ucho	1 prožlabeno se středovým žebrem	černá	25 x 38	5	J	středová žebra	R	N	15.-16.	
474	SA 48687	ucho	1 prožlabeno	černá	26 x 28	4	J	zúžený střed	R	N	15.-16.	jedna spodní část přehnutá
475	SA 48688	ucho	1 prožlabeno	šedá	23 x 28	5	J	zúžený střed	R	N	15.-16.	jedna spodní část přehnutá
476	SA 48689	ucho	1 prožlabeno	černá	31 x 35	4	H	zúžený střed	R	N	15.-16.	jedna spodní část přehnutá
477	SA 48690	ucho	1 prožlabeno	černá	30 x 30	6	S	zúžený střed	R	N	15.-16.	
478	SA 48691	ucho	1 prožlabeno	černá	23 x 32	4	J	zúžený střed	R	N	15.-16.	jedna spodní část přehnutá
479	SA 48692	ucho	1 prožlabeno	černá	33 x 33	5	S	zúžený střed	R	N	15.-16.	jedna spodní část přehnutá
480	SA 48693	ucho	1 prožlabeno	šedá	25 x 35	7	S	zúžený střed	R	N	15.-16.	jedna spodní část přehnutá
481	SA 48694	džbán	1 prožlabeno se 3 středovými žebry	černá	41 x 18	7	S	středová žebra	R	N	15.-16.	
482	SA 48695	koflík	1 prožlabené	šedá	25 x 65	7	S	zúžený střed	R	N	15.-16.	
483	SA 48696	ucho	1 prožlabeno se 2 středovými žebry	černá	30 x 38	5	H	středová žebra	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
484	SA 48697	ucho	prožlabené se 2 žebry	černá	34 x 35	5	S	středová žebra	R	N	15.-16.	jedna spodní část přehnutá
485	SA 48698	ucho	1 prožlabeno se středovou lištou	šedá	37 x 66	5	S	zúžený střed	R	N	15.-16.	
486	SA 48699	ucho	1 prožlabené se středovým žebrem	černá	36 x 50	7	S	středová žebra	R	N	15.-16.	
487	SA 48700	hrnec	prožlabené se 2 žebry	černá	37 x 68	7	S	středová žebra	R	N	15.-16.	jedna spodní část přehnutá
488	SA 48701	poklice	úchyt poklice	okrová	32 x 52	12	S	ne	R	N	15.-16.	
489	SA 48702	poklice	úchyt poklice	okrová	33 x 35	5	S	ne	R	N	15.-16.	
490	SA 48703	poklice	úchyt poklice	šedá	60 x 59	7	S	ne	R	N	15.-16.	
491	SA 48704	poklice	okraj poklice	šedá	71 x 41	3	J	ne	R	N	15.-16.	
492	SA 48705	poklice	tělo poklice	šedá	68 x 45	5	S	ne	R	N	15.-16.	
493	SA 48706	poklice	tělo poklice	šedá	32 x 33	3	J	ne	R	N	15.-16.	
494	SA 48707	poklice	okraj poklice	šedá	58 x 33	4	J	ne	R	N	15.-16.	
495	SA 48708	poklice	okraj poklice	šedá	40 x 35	4	J	ne	R	N	15.-16.	
496	SA 48709	poklice	úchyt poklice	šedá	40 x 18	5	S	ne	R	N	15.-16.	
497	SA 48710	poklice	okraj poklice	okrová	32 x 22	4	S	ne	R	N	15.-16.	
498	SA 48711	poklice	okraj poklice	šedá	20 x 23	4	J	ne	R	N	15.-16.	
499	SA 48712	poklice	okraj poklice	šedá	33 x 16	3	S	ne	R	N	15.-16.	
500	SA 48713	poklice	úchyt poklice	šedá	60 x 21	7	S	ne	R	N	15.-16.	
501	SA 48714	poklice	úchyt poklice	šedá	62 x 44	6	S	ne	R	N	15.-16.	
502	SA 48715	miska	úchyt poklice	šedá	45 x 45	5	S	ne	R	N	13.	zvonovitá miska
503	SA 48716	poklice	úchyt poklice	šedá	42 x 25	5	S	ne	R	N	15.-16.	
504	SA 48717	poklice	okraj poklice	šedá	48 x 45	3	J	ne	R	N	15.-16.	
505	SA 48718	poklice	tělo poklice	černá	40 x 36	3	J	ne	R	N	15.-16.	
506	SA 48719	poklice	tělo poklice	černá	50 x 23	3	S	ne	R	N	15.-16.	
507	SA 48720	poklice	okraj poklice	šedá	60 x 46	4	S	ne	R	N	15.-16.	
508	SA 48721	poklice	okraj poklice	šedá	120 x 54	4	S	ne	R	N	15.-16.	
509	SA 48722	poklice	okraj poklice	šedá	42 x 20	4	J	ne	R	N	15.-16.	
510	SA 48723	poklice	okraj poklice	šedá	52 x 54	5	S	ne	R	N	15.-16.	
511	SA 48724	poklice	okraj poklice	černá	28 x 40	4	S	ne	R	N	15.-16.	
512	SA 48725	poklice	okraj poklice	černá	24 x 38	4	S	ne	R	N	15.-16.	
513	SA 48726	poklice	okraj poklice	černá	38 x 55	4	S	ne	R	N	15.-16.	
514	SA 48727	poklice	okraj poklice	šedá	34 x 26	4	S	ne	R	N	15.-16.	
515	SA 48728	poklice	okraj poklice	černá	52 x 31	3	S	ne	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
516	SA 48729	poklice	tělo poklice	černá	29 x 45	5	S	ne	R	N	15.-16.	
517	SA 48730	poklice	okraj poklice	šedá	44 x 23	3	S	ne	R	N	15.-16.	
518	SA 48731	poklice	úchyt poklice	šedá	28 x 21	5	S	ne	R	N	15.-16.	
519	SA 48732	poklice	okraj poklice	černá	33 x 18	4	S	ne	R	N	15.-16.	
520	SA 48733	poklice	úchyt poklice	černá	62 x 59	3	S	ne	R	N	15.-16.	
521	SA 48734	poklice	okraj poklice	černá	115 x 76	4	S	tordováví na přechodu okraje a těla	R	N	15.-16.	průměr 180 mm
522	SA 48735	poklice	okraj poklice	černá	67x 74	4	S	ne	R	N	15.-16.	
523	SA 48736	poklice	úchyt poklice	šedá	56 x 31	5	S	ne	R	N	15.-16.	
524	SA 48737	poklice	okraj poklice	šedá	63 x 31	4	S	ne	R	N	15.-16.	
525	SA 48738	poklice	okraj poklice	šedá	38 x20	3	S	ne	R	N	15.-16.	
526	SA 48739	poklice	okraj poklice	černá	67 x 32	4	S	ne	R	N	15.-16.	
527	SA 48740	poklice	okraj poklice	šedá	55 x 43	4	S	ne	R	N	15.-16.	
528	SA 48741	poklice	okraj poklice	černá	36 x 42	3	J	ne	R	N	15.-16.	
529	SA 48742	poklice	okraj poklice	černá	54 x 36	4	S	ne	R	N	15.-16.	
530	SA 48743	poklice	okraj poklice	černá	68 x 60	4	S	ne	R	N	15.-16.	
531	SA 48744	poklice	okraj poklice	šedá	77 x 62	4	S	ne	R	N	15.-16.	
532	SA 48745	poklice	okraj poklice	černá	41 x 27	4	S	ne	R	N	15.-16.	
533	SA 48746	poklice	tělo poklice	černá	63 x 27	3	S	ne	R	N	15.-16.	
534	SA 48747	poklice	tělo poklice	šedá	38 x 63	4	S	ne	R	N	15.-16.	
535	SA 48748	poklice	okraj poklice	černá	50 x 40	4	S	ne	R	N	15.-16.	
536	SA 48749	mísa?	okraj - zaoblený	okrová	42 x 33	7	S	vodorovný žlábek	R	N	15.-16.	
537	SA 48751	trojnožka	tulej trojnožky	okrová			S	ne	O	H	16.-poč.17.	d = 100, vnitř. prům = 18, ven. prům = 33, zachováno připojení nožky
538	SA 48752	trojnožka	nožka trojnožky s tulejí	okrová	d=68		S	ne	O	Z+H	16.-poč.17.	vnitř.pr.=28, ven.prům.=38, d=36
539	SA 48753	trojnožka	nožka trojnožky	okrová	d = 38		S	ne	O	H	16.-poč.17.	
540	SA 48754	zásobnice	výduť	hnědá	38 x 26	11	H	vodorovné rýhy	R	N	13.-14.	vnitřní engoba, granule tuhy

Tab. 5 - sonda I, vrstva 2

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
1	SA 48776	hrnec	okraj - okružní	šedá	61 x 27	5	S	ne	R	N	14.	slída jako ostřivo
2	SA 48777	džbán	okraj - vzhůru vytažený s vývalky	šedá	27 x 27	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
3	SA 48778	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	černá	72 x 22	2	J	ne	R	N	15.	
4	SA 48779	hrnec	okraj - ovalený podfíznutý	černá	68 x 40	4	S	vodorovná rýha a radélko - obdélníky	R	N	15.-16.	
5	SA 48780	koflík	okraj - ovalený	šedá	113 x 47	4	S	vodorovné rýhy a radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
6	SA 48781	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	šedá	48 x 26	5	J	pás radélka - zbytky	R	N	15.	
7	SA 48782	koflík	okraj - ovalený	černá	48 x 25	3	J	pás radélka - zbytky	R	N	15.-16.	
8	SA 48783	hrnec	okraj - ovalený podfíznutý	šedá	68 x 54	5	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	slída jako ostřivo
9	SA 48784	hrnec	okraj - ovalený	šedá	70 x 33	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.	slída jako ostřivo
10	SA 48785	hrnec	okraj - ovalený	hnědá	49 x 28	4	S	ne	R	N	15.	slída, náznak připojení ucha
11	SA 48786	hrnec	okraj - ovalený	šedá	58 x 23	3	S	ne	R	N	15.-16.	
12	SA 48787	koflík	okraj - ovalený podfíznutý	černá	48 x 24	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
13	SA 48788	koflík	okraj - ovalený podfíznutý	šedá	35 x 21	5	J	ne	R	N	15.-16.	
14	SA 48789	koflík	okraj - ovalený	šedá	28 x 29	5	S	vodorovná rýha	R	N	15.-16.	
15	SA 48790	koflík	okraj - ovalený	šedá	30 x 17	3	J	vodorovná rýha	R	N	15.-16.	
16	SA 48791	koflík	okraj - ovalený	šedá	41 x 20	4	J	ne	R	N	15.-16.	
17	SA 48792	koflík	okraj - ovalený podfíznutý	šedá	29 x 26	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
18	SA 48793	koflík	okraj - ovalený	šedá	28 x 23	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
19	SA 48794	koflík	okraj - ovalený	šedá	33 x 23	5	S	ne	R	N	15.-16.	
20	SA 48795	koflík	okraj - ovalený podfíznutý	šedá	28 x 20	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
21	SA 48796	hrnec	okraj - ovalený podfíznutý	šedá	67 x 24	5	J	vodorovné rýhy a radélko - zbytky	R	N	15.	
22	SA 48797	hrnec	okraj - ovalený podfíznutý	šedá	60 x 24	6	J	ne	R	N	15.-16.	
23	SA 48798	hrnec	okraj - ovalený	šedá	34 x 28	6	J	ne	R	N	15.-16.	
24	SA 48799	koflík	okraj - ovalený podfíznutý	šedá	44 x 21	4	S	vodorovné rýhy a radélko - zbytky	R	N	15.	
25	SA 48800	hrnec	okraj - ovalený	šedá	36 x 17	5	J	ne	R	N	15.-16.	
26	SA 48801	koflík	okraj - ovalený	šedá	32 x 14	3	J	ne	R	N	15.-16.	
27	SA 48802	hrnec	okraj - ovalený	šedá	55 x 26	4	J	ne	R	N	15.-16.	
28	SA 48803	koflík	okraj - ovalený	šedá	52 x 20	6	J	ne	R	N	15.-16.	
29	SA 48804	hrnec	okraj - ovalený	šedá	68 x 31	3	S	vodorovné rýhy a radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
30	SA 48805	koflík	okraj - ovalený	šedá	40 x 28	3	J	ne	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
31	SA 48806	hrnec	okraj - ovalený	šedá	78 x 28	3	S	ne	R	N	15.-16.	
32	SA 48807	hrnec	okraj - ovalený	černá	62 x 46	7	S	vodorovné rýhy	R	N	15.	slída jako ostřivo
33	SA 48808	koflík	okraj - ovalený podříznutý	šedá	45 x 12	?	J	ne	R	N	15.-16.	
34	SA 48809	koflík	okraj - ovalený	šedá	28 x 24	3	S	ne	R	N	15.-16.	
35	SA 48810	hrnec	okraj - ovalený podříznutý	šedá	95 x 26	3	J	ne	R	N	15.-16.	
36	SA 48811	koflík	okraj - ovalený	šedá	45 x 21	4	J	ne	R	N	15.-16.	
37	SA 48812	koflík	okraj - ovalený podříznutý	šedá	16 x 26	6	S	vodorovná rýha	R	N	15.-16.	
38	SA 48813	koflík	okraj - ovalený	černá	45 x 29	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
39	SA 48814	hrnec	okraj - ovalený	černá	38 x 48	5	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
40	SA 48815	koflík	okraj - ovalený	černá	77 x 24	4	S	ne	R	N	15.	
41	SA 48816	koflík	okraj - ovalený	černá	82 x 28	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
42	SA 48817	hrnec	okraj - ovalený	černá	64 x 27	3	J	vodorovné rýhy a radélko - zbytky	R	N	15.	
43	SA 48818	hrnec	okraj - ovalený	černá	70 x 57	4	J	rýha	R	N	15.	
44	SA 48819	hrnec	okraj - ovalený	černá	67 x 27	3	J	rýha	R	N	15.-16.	
45	SA 48820	hrnec	okraj - ovalený podříznutý	černá	72 x 35	5	S	ne	R	N	15.-16.	
46	SA 48821	hrnec	okraj - ovalený	černá	55 x 26	4	S	vodorovná rýha	R	N	15.	
47	SA 48822	hrnec	okraj - ovalený	šedá	62 x 50	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.	
48	SA 48823	hrnec	výduť	okrová	38 x 33	5	S	ne	R	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
49	SA 48824	hrnec	výduť	hnědá	43 x 32	7	S	ne	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
50	SA 48825	hrnec	výduť	hnědá	49 x 45	6	H	ne	R	N	13.	obtáčení, hrudky tuhy, vnitřní engoba
51	SA 48826	hrnec	výduť	hnědá	43 x 52	8	H	ne	R	N	13.	obtáčení, hrudky tuhy, vnitřní engoba
52	SA 48827	hrnec	výduť	hnědá	28 x 25	4	S	ne	R	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
53	SA 48828	hrnec	výduť	hnědá	40 x 30	6	S	ne	R	N	13.	obtáčení, hrudky tuhy, vně engoba
54	SA 48829	hrnec	výduť	hnědá	76 x 58	5	S	ne	R	N	14.	příměs slídy
55	SA 48830	hrnec	výduť	černá	61 x 38	3	S	ne	R	N	13.	příměs slídy
56	SA 48831	hrnec	výduť	hnědá	53 x 56	5	S	ne	R	N	13.	obtáčení
57	SA 48832		výduť	okrová	30 - 62 x 23 - 33	3 - 4	S	ne	O	N		
58	SA 48832/1	poklice	výduť	okrová	48 x 51	4	S	vodorovné rýhy	O	N	16.-poč.17.	
59	SA 48832/2	hrnec	výduť	okrová	39 x 40	3	S	ne	O	N	16.-poč.17.	
60	SA 48833	hrnec	výduť	šedá	45 x 49	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
61	SA 48834	koflík	výduť	šedá	41 x 23	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
62	SA 48835	koflík	výduť	šedá	56 x 23	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
63	SA 48836	koflík	výduť	šedá	45 x 36	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
64	SA 48837	koflík	výduť	šedá	32 x 25	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
65	SA 48838	koflík	výduť	šedá	28 x 24	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
66	SA 48839	koflík	výduť	černá	58 x 44	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
67	SA 48840	koflík	výduť	černá	46 x 62	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
68	SA 48841	poklice	tělo poklice	šedá	90 c 60	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
69	SA 48842	hrnec	výduť	šedá	36 x 41	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
70	SA 48843	koflík	výduť	černá	33 x 36	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
71	SA 48844	koflík	výduť	šedá	39 x 40	4	J	radélko - zbytky	R	N	15.-16.	keramická čepelka
72	SA 48845	koflík	výduť	šedá	34 x 41	3	J	radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
73	SA 48846	hrnec	výduť	šedá	52 x 40	3	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
74	SA 48847	koflík	výduť	šedá	34 x 20	4	J	vodorovné rýhy a radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
75	SA 48848	koflík	výduť	černá	40 x 35	3	J	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
76	SA 48849	koflík	výduť	šedá	35 x 30	3	J	radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
77	SA 48850	koflík	výduť	šedá	25 x 27	5	J	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
78	SA 48851	koflík	výduť	šedá	42 x 36	3	J	vodorovná rýha	R	N	15.-16.	stopy po připojení ucha
79	SA 48852	hrnec	výduť	šedá	21 x 23	4	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
80	SA 48853	hrnec	výduť	šedá	28 x 23	4	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
81	SA 48854	koflík	výduť	černá	28 x 26	3	J	radélko - obdélníky	R	N	15.-16.	
82	SA 48855		výduť	černá	57 x 58	3	S	šikmé rýhy a radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
83	SA 48856	hrnec	výduť	šedá	29 x 26	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
84	SA 48857	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	černá	43 x 46	4	J	radélko - větvičky	R	N	15.	
85	SA 48858	koflík	výduť	šedá	44 x 40	3	J	radélko - obloučky	R	N	15.-16.	
86	SA 48859	hrnec	výduť	šedá	59 x 34	3	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	stopy vleštování
87	SA 48860	hrnec	výduť	šedá	32 x 39	3	J	vodorovné rýhy a radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
88	SA 48861	koflík	výduť	šedá	50 x 30	4	J	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
89	SA 48862	hrnec	výduť	černá	46 x 37	4	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
90	SA 48863		výduť	šedá	31 - 82 x 24 - 56	4	S	ne	R	N	15.-17.	366 kusů
91	SA 48864		dno	šedá	24 - 63 x 35 - 69	4	S	ne	R	N	15.-16.	36 kusů
92	SA 48865	ucho	ucho - prožlabeno se 3 žebry	šedá	27 x 48	5	S	ne	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
93	SA 48866	ucho	ucho	okrová	48 x 38	6	S	ne	O	N	15.-16.	
94	SA 48867	hrnec	okraj - vně vykloněný	hnědá	35 x 29	5	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřivo
95	SA 48868	koflík	okraj - ovalený	šedá	24 x 18	5	J	ne	R	N	15.-16.	ucho zdobeno prstováním, prožlabení
96	SA 48869	hrnec	okraj - ovalený	šedá	21 x 42	8	J	ne	R	N	15.-16.	páskové ucho
97	SA 48870	ucho	1 prožlabené	černá	26 x 21	6	J	ne	R	N	15.-16.	
98	SA 48871	hrnec	okraj - ovalený	šedá	47 x 33	6	H	ne	R	N	15.-16.	ucho - prožlabeno se 2 středovými žebry
99	SA 48872	džbán	okraj - vzhůru vytažený s vývalky	šedá	38 x 27		J	ne	R	N	15.-16.	
100	SA 48873	poklice	okraj poklice	šedá	30 x 42	6	S	ne	R	N	15.-16.	
101	SA 48874	poklice	okraj poklice	šedá	44 x 17	6	S	ne	R	N	15.-16.	
102	SA 48875	poklice	okraj poklice	šedá	21 x 28	5	S	ne	R	N	15.-16.	
103	SA 48877	poklice	okraj poklice	šedá	36 x 24	3	J	ne	R	N	15.-16.	
104	SA 48878	poklice	tělo poklice	šedá	89 x 95	6	S	ne	R	N	15.-16.	
105	SA 48879	poklice	okraj poklice	šedá	20 x 26	6	S	ne	R	N	15.-16.	
106	SA 48880	poklice	úchyt poklice	černá	38 x 43	7	S	ne	R	N	15.-16.	stopy po odřezání
107	SA 48881	poklice	úchyt poklice	černá	35 x 36	6	J	ne	R	N	15.-16.	stopy po odřezání
108	SA 48882	poklice	okraj poklice	černá	30 x 30	4	S	ne	R	N	15.-16.	
109	SA 48883	poklice	okraj poklice	šedá	37 x 27	5	S	ne	R	N	15.-16.	
110	SA 48884	poklice	okraj poklice	černá	64 x 27	5	J	ne	R	N	15.-16.	
111	SA 48885	poklice	okraj poklice	černá	43 x 25	3	S	ne	R	N	15.-16.	
112	SA 48886	poklice	okraj poklice	černá	40 x 53	6	S	ne	R	N	15.-16.	
113	SA 48887	poklice	okraj poklice	černá	61 x 34	6	S	ne	R	N	15.-16.	
114	SA 48888	poklice	okraj - výrazně odsazený	černá	93 x 63	4	S	ne	R	N	15.	

Tab. – 6 sonda III, vrstva 1

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
1	SA 48892	hrnec	okraj - ovalený	šedá	61 x 30	4	S	radélko - čtverce	R	N	15.-16.	
2	SA 48893	pohár	okraj - vzhůru vytažený prostý	černá	40 x 38	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	slída jako ostřívo
3	SA 48894	hrnec	okraj - ovalený	okrová	39 x 23	4	J	ne	R	N	15.-16.	
4	SA 48895	hrnec	okraj - ovalený	černá	34 x 21	4	J	ne	R	N	15.-16.	
5	SA 48896	hrnec	okraj - ovalený	okrová	46 x 30	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
6	SA 48897	hrnec	okraj - ovalený	okrová	26 x 21	4	J	ne	O	N	15.-16.	
7	SA 48898	hrnec	okraj - ovalený	šedá	35 x 17	4	J	ne	R	N	15.-16.	
8	SA 48899	hrnec	okraj - ovalený	šedá	40 x 19	4	J	ne	R	N	15.-16.	
9	SA 48900	hrnec	okraj - ovalený	černá	53 x 28	3	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
10	SA 48901	hrnec	okraj - ovalený	šedá	50 x 25	3	J	radélko - zbyky	R	N	15.-16.	
11	SA 48902	hrnec	okraj - ovalený	šedá	27 x 29	5	S	ne	R	N	15.-16.	
12	SA 48903	hrnec	okraj - ovalený	šedá	22 x 17	3	J	ne	R	N	15.-16.	
13	SA 48904	hrnec	okraj - ovalený	černá	53 x 29	5	S	ne	R	N	15.-16.	
14	SA 48905	hrnec	okraj - ovalený	šedá	41 x 27	6	S	ne	R	N	15.-16.	
15	SA 48906	hrnec	okraj - ovalený	šedá	35 x 20	4	S	ne	R	N	15.-16.	
16	SA 48907	hrnec	okraj - ovalený	šedá	39 x 23	5	J	ne	R	N	15.-16.	
17	SA 48908	hrnec	okraj - ovalený	černá	45 x 18	5	J	ne	R	N	15.-16.	
18	SA 48909	hrnec	okraj - ovalený	šedá	32 x 22	5	S	ne	R	N	15.-16.	
19	SA 48910	hrnec	okraj - ovalený	šedá	24 x 26	6	J	ne	R	N	15.-16.	
20	SA 48911	hrnec	okraj - ovalený	šedá	47 x 24	4	J	ne	R	N	15.-16.	
21	SA 48912	koflík	okraj - ovalený podfíznutý	šedá	59 x 28	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
22	SA 48913	hrnec	okraj - ovalený	šedá	42 x 24	4	S	ne	R	N	15.-16.	
23	SA 48914	hrnec	okraj - ovalený	šedá	33 x 18	4	J	ne	R	N	15.-16.	
24	SA 48915	hrnec	okraj - ovalený	šedá	38 x 18	4	S	ne	R	N	15.-16.	
25	SA 48916	hrnec	okraj - ovalený	černá	42 x 17	3	J	ne	R	N	15.-16.	
26	SA 48917	hrnec	okraj - ovalený	šedá	57 x 28	3	J	radélko - zbyky	R	N	15.-16.	
27	SA 48918	koflík	okraj - ovalený	černá	44 x 35	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
28	SA 48919	koflík	okraj - ovalený	šedá	40 x 27	4	S	vodorovná rýha	R	N	15.-16.	
29	SA 48920	hrnec	okraj - ovalený	šedá	39 x 26	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
30	SA 48921	hrnec	okraj - ovalený	černá	35 x 18	4	S	ne	R	N	15.-16.	
31	SA 48922	hrnec	okraj - ovalený	šedá	35 x 15	4	S	ne	R	N	15.-16.	
32	SA 48923	hrnec	okraj - ovalený	šedá	30 x 20	3	S	ne	R	N	15.-16.	
33	SA 49924	hrnec	okraj - ovalený	černá	77 x 68	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
34	SA 48925	hrnec	okraj - ovalený	šedá	50 x 22	4	J	ne	R	N	15.-16.	
35	SA 48926	hrnec	okraj - ovalený	šedá	37 x 22	4	S	ne	R	N	15.-16.	
36	SA 48927	hrnec	okraj - ovalený	šedá	47 x 30	5	J	ne	R	N	15.-16.	
37	SA 48928	hrnec	okraj - ovalený	šedá	54 x 30	4	S	ne	R	N	15.-16.	
38	SA 48929	hrnec	okraj - ovalený	černá	51 x 25	4	J	ne	R	N	15.-16.	
39	SA 48930	hrnec	okraj - ovalený	šedá	48 x 22	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
40	SA 48931	hrnec	okraj - ovalený	šedá	45 x 25	4	S	ne	R	N	15.-16.	
41	SA 48932	hrnec	okraj - ovalený	černá	37 x 17	4	S	ne	R	N	15.-16.	
42	SA 48933	hrnec	okraj - ovalený	černá	33 x 19	3	S	ne	R	N	15.-16.	
43	SA 48934	hrnec	okraj - ovalený	černá	32 x 18	4	J	ne	R	N	15.-16.	
44	SA 48935	hrnec	okraj - ovalený	černá	53 x 27	4	J	ne	R	N	15.-16.	
45	SA 48936	hrnec	okraj - ovalený	šedá	40 x 20	4	J	ne	R	N	15.-16.	
46	SA 48937	hrnec	okraj - ovalený	šedá	36 x 21	4	J	ne	R	N	15.-16.	
47	SA 48938	hrnec	okraj - ovalený	černá	40 x 25	5	S	ne	R	N	15.-16.	
48	SA 48939	hrnec	okraj - ovalený	černá	29 x 20	4	S	ne	R	N	15.-16.	
49	SA 48940	hrnec	okraj - ovalený	šedá	29 x 23	4	S	ne	R	N	15.-16.	
50	SA 48941	hrnec	okraj - ovalený	šedá	35 x 24	4	S	ne	R	N	15.-16.	
51	SA 48942	hrnec	okraj - ovalený	šedá	37 x 17	6	J	ne	R	N	15.-16.	
52	SA 48943	hrnec	okraj - ovalený	černá	33 x 20	5	S	ne	R	N	15.-16.	
53	SA 48944	hrnec	okraj - ovalený	šedá	21 x 12	4	S	ne	R	N	15.-16.	
54	SA 48945	hrnec	okraj - ovalený	šedá	29 x 17	3	S	ne	R	N	15.-16.	
55	SA 48946	hrnec	okraj - ovalený	černá	26 x 12	4	J	ne	R	N	15.-16.	
56	SA 48947	hrnec	okraj - ovalený	šedá	36 x 26	6	S	ne	R	N	15.-16.	
57	SA 48948	hrnec	okraj - ovalený	černá	50 x 28	6	J	ne	R	N	15.-16.	
58	SA 48949	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	černá	55 x 28	5	J	ne	R	N	15.?	
59	SA 48950	hrnec	okraj - ovalený	černá	47 x 19	3	J	ne	R	N	15.-16.	
60	SA 48951	hrnec	okraj - ovalený	černá	33 x 23	4	J	ne	R	N	15.-16.	
61	SA 48952	hrnec	okraj - ovalený	černá	43 x 21	4	J	ne	R	N	15.-16.	
62	SA 48953	hrnec	okraj - ovalený	černá	37 x 17	3	J	ne	R	N	15.-16.	
63	SA 48954	hrnec	okraj - ovalený	černá	37 x 23	3	J	ne	R	N	15.-16.	
64	SA 48955	hrnec	okraj - ovalený	černá	30 x 26	4	J	ne	R	N	15.-16.	
65	SA 48956	hrnec	okraj - ovalený	šedá	58 x 24	4	S	ne	R	N	15.-16.	
66	SA 48957	mísa	okraj - dovnitř zatažený ovalený podfíznutý	šedá	38 x 31	5	J	ne	R	N	15.-16.	
67	SA 48958	hrnec	okraj - ovalený	černá	55 x 33	3	J	ne	R	N	15.-16.	
68	SA 48959	hrnec	okraj - ovalený	černá	43 x 23	4	J	radélko - zbyky	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
69	SA 48960	hrnec	okraj - ovalený	šedá	31 x 21	3	J	ne	R	N	15.-16.	
70	SA 48961	hrnec	okraj - ovalený	černá	34 x 21	3	J	ne	R	N	15.-16.	
71	SA 48962	hrnec	okraj - ovalený	šedá	50 x 24	6	S	ne	R	N	15.-16.	
72	SA 48963	hrnec	okraj - ovalený	černá	30 x 21	5	J	ne	R	N	15.-16.	
73	SA 48964	hrnec	okraj - ovalený	černá	74 x 30	4	S	ne	R	N	15.-16.	
74	SA 48965	hrnec	okraj - ovalený	šedá	32 x 22	4	J	ne	R	N	15.-16.	
75	SA 48966	hrnec	okraj - ovalený	šedá	45 x 23	4	J	ne	R	N	15.-16.	
76	SA 48967	hrnec	okraj - ovalený	černá	33 x 21	3	J	ne	R	N	15.-16.	
77	SA 48968	hrnec	okraj - ovalený	šedá	42 x 25	4	J	ne	R	N	15.-16.	
78	SA 48969	hrnec	okraj - ovalený	černá	57 x 37	4	S	vodorovné rýhy a radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
79	SA 48970	hrnec	okraj - ovalený	okrová	47 x 33	7	S	ne	O	N	14.-15.	slída jako ostřívo
80	SA 48971	hrnec	okraj - ovalený	šedá	96 x 43	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
81	SA 48972	hrnec	okraj - ovalený	šedá	61 x 40	4	S	vodorovné rýhy a radélko - sloupky	R	N	15.-16.	
82	SA 48973	hrnec	okraj - ovalený podříznutý	šedá	49 x 38	3	S	vodorovné rýhy a radélko - sloupky	R	N	15.-16.	
83	SA 48974	hrnec	okraj - ovalený	černá	56 x 27	3	S	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
84	SA 48975	hrnec	okraj - zesílený s oblým hrdlem	černá	48 x 36	5	S	vodorovné rýhy	R	N	13.-14.	příměs slídy, z nádoby jako SA 48979
85	SA 48976	hrnec	okraj - vně mírně vykloněný, vzhůru vytažený, ovalený	šedá	37 x 47	5	J	vodorovné rýhy a prstování	R	N	16.	
86	SA 48977	hrnec	okraj - ovalený	šedá	60 x 45	4	S	radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
87	SA 48978	koflík	okraj - ovalený	černá	44 x 28	3	J	vodorovné rýhy a radélko - sloupky	R	N	15.-16.	
88	SA 48979	hrnec	okraj - zesílený s oblým hrdlem	černá	62 x 35	4	S	vodorovné rýhy	R	N	13.-14.	příměs slídy, z nádoby jako SA 48975
89	SA 48980	hrnec	okraj - ven vykloněný	šedá	83 x 33	4	S	vodorovné rýhy a radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
90	SA 48981	hrnec	okraj - ovalený	šedá	82 x 34	4	S	vodorovná rýha a radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
91	SA 48982	hrnec	okraj - přehnutý	šedá	60 x 41	3	S	šikmé rýhy a radélko - sloupky	R	N	15.-16.	
92	SA 48983	mísa	okraj - vodorovně vyložený	šedá	55 x 37	6	S	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	výzdoba na vyloženém okraji
93	SA 48984	hrnec	okraj - ovalený	černá	59 x 42	3	S	vodorovné rýhy a radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
94	SA 48985	hrnec	okraj - přehnutý	černá	54 x 27	4	S	vodorovná rýha	R	N	15.-16.	
95	SA 48986	hrnec	okraj - okružní	okrová	38 x 32	9	S	ne	O	N	14.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
96	SA 48987	koflík	okraj - esovitě prohnutý ve tvaru okruží	šedá	40 x 27	5	J	vodorovná rýha	R	N	16.	
97	SA 48988		okraj - okruží	šedá	52 x 20	5	J	ne	R	N	16.-17.	vleštování
98	SA 48989	koflík	okraj - esovitě prohnutý ve tvaru okruží	šedá	38 x 32	3	J	ne	R	N	16.	
99	SA 48990	hrnec	okraj - okruží s odsazenou vnitřní stranou	šedá	44 x 45	5	S	ne	R	N	14.	slída jako ostřívo
100	SA 48991	trojnožka?	okraj - přehnutý	šedá	45 x 35	4	J	ne	O	Z	16.-poč.17.	
101	SA 48992	koflík	okraj - přehnutý podříznutý	šedá	31 x 26	4	J	radélko - trojúhelníky	R	N	16.	
102	SA 48993		okraj - vodorovně vyložený	šedá	40 x 40	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
103	SA 48994	hrnec	okraj - vodorovně vyložený ohnutý	šedá	60 x 36	3	J	vodorovné rýhy	R	N	16.-poč.17.	
104	SA 48995	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	šedá	45 x 37	4	J	vodorovné rýhy	R	N	16.-poč.17.	
105	SA 48996	hrnec	okraj - vodorovně vyložený ohnutý	šedá	57 x 43	3	J	vodorovná rýha	R	N	16.-17.	vleštování
106	SA 48997	džbán	okraj - vzhůru vytažený vně odsazený	šedá	33 x 31	3	J	vodorovné rýhy	R	N	16.-17.	
107	SA 48998	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	38 x 32	4	J	vodorovné rýhy	R	N	16.-17.	
108	SA 48999	pohár	okraj - prostý vzhůru vytažený profilovaný	šedá	37 x 25	3	J	ne	R	N	16.-17.	
109	SA 49000	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	35 x 33	4	J	vodorovné rýhy	R	N	16.-17.	
110	SA 49001	hrnec	okraj - vzhůru vytažený, vně odsazený, profilovaný	šedá	32 x 22	4	J	ne	R	N	16.-17.	
111	SA 49002	hrnec	okraj - vytažený profilovaný vně odsazený	šedá	38 x 19	3	J	radélko - zbytky	R	N	16.-17.	
112	SA 49003	džbán/hrnec	okraj - vzhůru vytažený	černá	28 x 23	5	J	vodorovné rýhy	R	N	17.	
113	SA 49004	pohár	výduť	hnědá	47 x 58	4	H	dvě svislá ucha	R	N	15.	podhrlí s věncem uch, loštický pohár
114	SA 49005	pohár	výduť	hnědá	29 x 32	4	H	jedno svislé ucho	R	N	15.	podhrlí s věncem uch, loštický pohár
115	SA 49006	mísa	okraj - vodorovně vyložený krátký	šedá	47 x 38	5	J	ne	R	N	17.	
116	SA 49007		výduť	šedá	27 - 56 x 31 - 52	3-5	S	ne	R	N	15.-17.	580 kusů
117	SA 49008	hrnec	výduť	šedá	34 x 36	7	H	ne	R	N	13.-14.	hrubší tuha, technická keramika?, příměs slídy, uvnitř engoba
118	SA 49009	hrnec	výduť	hnědá	28 x 30	3	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
119	SA 49010	koflík	výduť	šedá	57 x 46	2	J	radélko - oblouky	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
120	SA 49011	koflík	výduť	šedá	50 x 41	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
121	SA 49012	pohár	výduť	šedá	48 x 29	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
122	SA 49013	koflík	výduť	šedá	35 x 35	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
123	SA 49014	koflík	výduť	šedá	62 x 48	4	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
124	SA 49015	koflík	výduť	černá	27 x 19	4	S	rýha a radélko - zbytky	R	N	15.?	
125	SA 49016	koflík	výduť	černá	32 x 40	3	J	radélko - oblouky	R	N	15.-16.	
126	SA 49017	pohár	výduť	šedá	34 x 28	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
127	SA 49018	koflík	výduť	černá	36 x 30	3	J	radélko - sloupky	R	N	15.-16.	
128	SA 49019	koflík	výduť	šedá	40 x 27	3	S	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
129	SA 49020	koflík	výduť	šedá	35 x 27	3	J	radélko - oblouky	R	N	15.-16.	
130	SA 49021	koflík	výduť	šedá	32 x 30	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
131	SA 49022	koflík	výduť	šedá	23 x 28	4	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
132	SA 49023	koflík	výduť	šedá	45 x 35	4	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
133	SA 49024	koflík	výduť	šedá	30 x 28	2	J	radélko - zbytky	R	N	15.-16.	
134	SA 49025	koflík	výduť	šedá	32 x 26	4	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
135	SA 49026	hrnec	výduť	šedá	25 x 37	4	J	radélko - obdélníky	R	N	16.-17.	vleštování
136	SA 49027	koflík	výduť	šedá	23 x 32	5	S	vodorovné rýhy a radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
137	SA 49028	koflík	výduť	šedá	38 x 37	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
138	SA 49029	koflík	výduť	šedá	40 x 24	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
139	SA 49030	koflík	výduť	černá	15 x 30	3	J	radélko - oblouky	R	N	15.-16.	
140	SA 49031	koflík	výduť	šedá	27 x 30	4	J	radélko - oblouky	R	N	15.-16.	
141	SA 49032	koflík	výduť	černá	39 x 34	4	J	radélko - sloupky a obloučky	R	N	15.	
142	SA 49033	koflík	výduť	šedá	35 x 35	3	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
143	SA 49034	koflík	výduť	černá	29 x 36	4	S	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
144	SA 49035	koflík	výduť	šedá	34 x 15	4	J	radélko - kolečka	R	N	15.-16.	
145	SA 49036	koflík	výduť	černá	50 x 38	4	S	radélko - obloučky	R	N	15.	
146	SA 49037	koflík	výduť	šedá	30 x 38	3	J	vodorovné rýhy a radélko - kolečka	R	N	15.	
147	SA 49038	koflík	výduť	černá	39 x 29	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
148	SA 49039	koflík	výduť	černá	43 x 34	2	J	radélko - čtverce a rýha	R	N	15.-16.	
149	SA 49040	koflík	výduť	černá	39 x 17	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
150	SA 49041	koflík	výduť	černá	35 x 24	5	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
151	SA 49042	koflík	výduť	šedá	43 x 28	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	
152	SA 49043	koflík	výduť	šedá	37 x 29	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
153	SA 49044	koflík	výduť	šedá	16 x 21	4	J	několik řad radélka - čtverce	R	N	15.	
154	SA 49045	koflík	výduť	šedá	35 x 30	4	J	radélko - větvičky	R	N	15.-16.	
155	SA 49046	pohár	výduť	šedá	47 x 50	6	J	ne	R	N	15.-16.	silně erodovaný střepek
156	SA 49047		výduť	okrová	37 - 47 x 22 - 40	3 - 5	J	ne	O	N	15.-17.	11 kusů
157	SA 49048	koflík	výduť	okrová	18 x 49	5	J	radélkové oblouky	O	Z	15.	
158	SA 49049	koflík	výduť	okrová	29 x 33	4	J	radélko a maliny	R	Z	16.	scheur, bělnina, import?
159	SA 49050	koflík	výduť	okrová	26 x 30	4	J	radélko a maliny	O	Z	16.	scheur?, bělnina, import?
160	SA 49051	koflík	výduť	okrová	23 x 14	3	J	radélko - zbytky	O	Z	16.	
161	SA 49052		výdutě a okraje	okrová	20 - 56 x 18 - 43	2 - 6	J	ne	O	Z+H	16.- pol. 17.	14 ks zelená, 9 ks hnědá glazura
162	SA 49053		dno	šedá	23 - 36 x 19 - 63	3-8	S	ne	R/O	N	15.-17.	stopy po odřezání, 1 ks oxidační výpal, 80 ks redukční výpal
163	SA 49054	mísa/hrnec?	dno	okrová	91 x 55	6	S	ne	O	N	13./14.	hrubá podsýpka
164	SA 49055		dno	šedá	45 x 40	5	J	ne	R	N	13./14.	Podsýpka
165	SA 49056		dno	šedá	50 x 55	10	J	ne	R	N	15.	odřezáno, slída jako ostřivo
166	SA 49057		dno	okrová	32 - 70 x 7 - 47	4 - 8	S	ne	O	N	15.-17.	4 kusy
167	SA 49058	trojnožka	dno a výdutě	okrová	48 - 63 x 20 - 56	4 - 7	J	ne	O	Z+H	16.-17.	6 kusů
168	SA 49059	pohár	dno	šedá	56 x 48	4	J	vodorovné rýhy	R	N	16.-17.	stopy po odřezání
169	SA 49060	ucho	ucho - s 1 žebrem	šedá	22 x 24	8	S	ne	R	N	15.-16.	
170	SA 49061	hrnec	okraj - ovalený s uchem	šedá	28 x 25	5	S	ne	R	N	15.-16.	ucho prstované
171	SA 49062	ucho	ucho - esovitě prožlabeno	šedá	20 x 65	10	S	ne	R	N	15.-16.	
172	SA 49063	džbán	okraj - vzhůru vytažený	šedá	40 x 38	5	J	ne	R	N	15.-16.	ucho na okrajové liště prožlabené
173	SA 49064	ucho	ucho - prožlabené s žebrem	šedá	33 x 43	5	S	ne	R	N	15.-16.	3 nevýrazná žebra
174	SA 49065	ucho	ucho - prožlabené bez žebra	šedá	30 x 36	6	S	ne	R	N	15.-16.	
175	SA 49066	ucho	ucho - 1 prožlabeno s žebrem	šedá	33 x 40	5	S	ne	R	N	15.-16.	
176	SA 49067	hrnec	okraj - ovalený	šedá	30 x 22	6	S	ne	R	N	15.-16.	hrnec s uchem, ucho prožlabené
177	SA 49068	hrnec	ucho - páskové, jemně prožlabeno s 1 žebrem	šedá	28 x 44	7	S	ne	R	N	15.-16.	
178	SA 49069	ucho	ucho - prožlabené	šedá	33 x 29	7	S	ne	R	N	15.-16.	výrazné prožlabení
179	SA 49070	koflík	okraj - ovalený s uchem	černá	27 x 26	6	S	ne	R	N	15.-16.	ucho prstováno, prožlabeno
180	SA 49071	koflík	okraj - ovalený	šedá	24 x 23	6	J	ne	R	N	15.-16.	ucho prstováno, prožlabeno

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
181	SA 49072	koflík	ucho - prožlabeno	černá	11 x 53	6	J	ne	R	N	15.-16.	
182	SA 49073	ucho	ucho - prožlabené s žebrem	černá	25 x 33	5	S	ne	R	N	15.-16.	
183	SA 49074	koflík	okraj - ovalený	černá	27 x 28	5	S	ne	R	N	15.-16.	ucho prožlabeno s 1 žebrem
184	SA 49075	hrnec	ucho	černá	33 x 78	9	S	ne	R	N	15.-16.	hrnec s páskovým prožlabeným uchem s žebrem
185	SA 49076	ucho	ucho - prožlabené páskové	černá	27 x 33	6	S	ne	R	N	15.-16.	
186	SA 49077	hrnec	okraj - vytažený s uchem	šedá	36 x 22	5	S	ne	R	N	15.-16.	ucho páskové prožlabené
187	SA 49078	džbán	okraj - vzhůru vytažený	černá	41 x 24	4	J	ne	R	N	16.-17.	ucho napojeno na vývalek okraje, ucho esovitě prožlabeno, uvnitř džbánu vleštování
188	SA 48079	ucho	ucho - prožlabené	šedá	28 x 62	7	S	ne	R	N	15.-16.	
189	SA 49080	ucho	ucho - výrazně esovitě prožlabené	šedá	28 x 49	7	J	ne	R	N	15.-16.	
190	SA 49081	ucho	ucho - páskové	černá	32 x 57	7	J	ne	R	N	16.-17.	minimální prožlabení
191	SA 49082	ucho	ucho - prožlabené s žebrem	černá	34 x 45	7	J	ne	R	N	15.-16.	
192	SA 49083	hrnec	okraj - ovalený s uchem	šedá	39 x 22	5	J	ne	R	N	15.-16.	ucho páskové prožlabené s žebrem
193	SA 49084	ucho	ucho - prožlabené se 2 žebry	černá	38 x 47	7	S	ne	R	N	15.-16.	
194	SA 49085	trojnožka?	tulej	okrová	průměr 12 - 32		J	ne	O	Z	16.-17.	tulej trojnožky?
195	SA 49086	poklice	tělo poklice	šedá	68 x 80	6	S	ne	R	N	15.-16.	
196	SA 49087	poklice	okraj - vodorovně vyložený zesílený	okrová	52 x 53	4	S	ne	O	N	15.-16.	sendvič
197	SA 49088	poklice	úchyt poklice	šedá	55 x 78	3	S	ne	R	N	15.-16.	
198	SA 49089	poklice	úchyt poklice	šedá	56 x 58	5	S	ne	R	N	15.-16.	stopy po odfezání
199	SA 49090	poklice	úchyt poklice	šedá	31 x 28	7	S	ne	R	N	15.-16.	
200	SA 49091	poklice	tělo poklice	šedá	65 x 32	7	S	ne	R	N	15.-16.	
201	SA 49092	poklice	tělo poklice	černá	68 x 53	6	S	ne	R	N	15.-16.	
202	SA 49093	poklice	okraj poklice	okrová	32 x 24	4	S	ne	R	N	15.-16.	
203	SA 49094	poklice	okraj poklice	černá	37 x 47	5	S	ne	R	N	15.-16.	
204	SA 49095	poklice	okraj poklice	šedá	36 x 19	5	J	ne	R	N	15.-16.	
205	SA 49096	poklice	okraj poklice	černá	15 x 25	3	J	ne	R	N	15.-16.	
206	SA 49097	poklice	okraj poklice	šedá	35 x 18	4	J	ne	R	N	15.-16.	
207	SA 49098	poklice	okraj poklice	šedá	28 x 30	5	J	ne	R	N	15.-16.	
208	SA 49099	poklice	okraj poklice	okrová	39 x 19	4	J	ne	R	N	15.-16.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
209	SA 49100	poklice	okraj poklice	šedá	36 x 31	5	S	ne	R	N	15.-16.	
210	SA 49101	poklice	okraj poklice	šedá	29 x 27	6	J	ne	R	N	15.-16.	
211	SA 49102	poklice	okraj poklice	šedá	37 x 20	4	J	ne	R	N	15.-16.	
212	SA 49103	poklice	okraj poklice	černá	38 x 36	5	S	ne	R	N	15.-16.	
213	SA 49104	poklice	okraj poklice	šedá	50 x 24	4	S	ne	R	N	15.-16.	
214	SA 49105	poklice	okraj poklice	šedá	59 x 17	6	J	ne	R	N	15.-16.	
215	SA 49106	poklice	okraj poklice	černá	30 x 16	5	J	ne	R	N	15.-16.	
216	SA 49107	poklice	okraj poklice	černá	37 x 37	6	S	ne	R	N	15.-16.	
217	SA 49108	koflík	okraj - esovitě prohnutý s náznakem okruží	černá	35 x 30	3	J	ne	R	N	16.	
218	SA 49109	poklice	okraj poklice	šedá	42 x 15	4	J	ne	R	N	15.-16.	
219	SA 49110	poklice	okraj poklice	šedá	61 x 28	3	S	ne	R	N	15.-16.	
220	SA 49111	poklice	okraj - vzhůru vytažený vně odsazený profilovaný	černá	53 x 36	4	S	ne	R	N	16.-17.	vleštování
221	SA 49112	poklice	tělo poklice	šedá	50 x 45	5	S	ne	R	N	15.-16.	
222	SA 49113	poklice	tělo poklice	černá	46 x 47	5	S	ne	R	N	15.-16.	
223	SA 49114	poklice	tělo poklice	šedá	33 x 46	5	S	ne	R	N	15.-16.	
224	SA 49115	poklice	tělo poklice	černá	44 x 42	6	S	ne	R	N	15.-16.	
225	SA 49116	poklice	tělo poklice	černá	35 x 47	9	S	ne	R	N	15.-16.	
226	SA 49117	poklice	tělo poklice	černá	38 x 53	6	S	ne	R	N	15.-16.	
227	SA 49118	poklice	tělo poklice	černá	45 x 67	6	S	ne	R	N	15.-16.	
228	SA 49119	poklice	tělo poklice	šedá	23 x 55	6	J	ne	R	N	15.-16.	
229	SA 49120	zásobnice	dno	šedá	105x 84	18	H	ne	R	N	15.-16.	hrubé kusy tuhy a kamínků
230	SA 49121	cedník	cedník	šedá	65 x 30	4	J	ne	R	N	16.	stopy po odřezání
231	SA 49122	cedník	cedník	černá	33 x 25	4	J	ne	R	N	16.-poč.17.	vleštování
232	SA 49123	kahan	dno kahanu	šedá	57 x 32	6	J	ne	R	N	15.-16.	stopy po odřezání
233	SA 49124	kahan	hubička kahanu	černá	50 x 20	3	J	ne	R	N	15.-16.	průměr hubičky 18 mm
234	SA 49125	poklice	tělo poklice	šedá	42 x 48	7	S	ne	R	N	15.-16.	

Tab. 7 - sonda IV, vrstva 2

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
1	SA 49166	koflík	okraj - ovalený	šedá	60 x 60	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
2	SA 49167	hrnec	okraj - ovalený	okrová	25 x 23	4	J	ne	O	N	15.	
3	SA 49168	hrnec	okraj - ovalený	šedá	45 x 26	2	J	ne	T	N	15.	
4	SA 49169	hrnec	okraj - ovalený	okrová	45 x 26	5	S	ne	O	N	15.	
5	SA 49170		okraj - vodorovně vyložený	šedá	44 x 16	4	J	ne	R	N	15.	
6	SA 49171	hrnec	okraj - ovalený	šedá	33 x 23	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
7	SA 49172	hrnec	okraj - ovalený	šedá	36 x 21	4	J	ne	R	N	15.	
8	SA 49173	hrnec	okraj - ovalený	šedá	90 x 46	4	J	ne	R	N	15.	
9	SA 49174	hrnec	okraj - ovalený	šedá	54 x 30	6	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
10	SA 49175	hrnec	okraj - ovalený	šedá	40 x 22	4	J	ne	R	N	15.	
11	SA 49176	hrnec	okraj - ovalený	černá	23 x 25	5	J	ne	R	N	15.	
12	SA 49177	hrnec	okraj - ovalený	černá	50 x 34	4	S	ne	R	N	15.	
13	SA 49178	koflík	okraj - ovalený	šedá	30 x 32	3	J	rýha a páska důlků	R	N	15.	
14	SA 49179	koflík	okraj - ovalený podfíznutý	šedá	66x 37	3	J	rýha	R	N	15.	
15	SA 49180	hrnec	okraj - ovalený	šedá	55 x 33	4	S	ne	R	N	15.	
16	SA 49181	hrnec	okraj - ovalený	šedá	60 x 28	4	J	ne	R	N	15.	
17	SA 49182	hrnec	okraj - ovalený	šedá	42 x 23	4	J	ne	R	N	15.	
18	SA 49183	hrnec	okraj - ovalený	šedá	35 x 20	4	J	ne	R	N	15.	
19	SA 48184	hrnec	okraj - ovalený	šedá	30 x 28	7	J	ne	R	N	15.	
20	SA 49185	hrnec	okraj - ovalený	šedá	84 x 36	4	J	ne	R	N	15.	
21	SA 49186	hrnec	okraj - ovalený	šedá	41 x 30	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.	
22	SA 49187	hrnec	okraj - ovalený	šedá	57 x 47	4	J	rýhy a páska důlků	R	N	15.	
23	SA 49188	koflík	okraj - ovalený	šedá	66 x 48	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
24	SA 49189	hrnec	okraj - ovalený	šedá	84 x 52	6	J	rýha	R	N	15.	
25	SA 49190	hrnec	okraj - ovalený	šedá	82 x 16	3	J	ne	R	N	15.	
26	SA 49191		okraj - vodorovně vyložený	šedá	50 x 25	4	J	ne	R	N	15.	
27	SA 49192	hrnec	okraj - ovalený	šedá	34 x 27	6	J	ne	R	N	15.	
28	SA 49193	hrnec	okraj - ovalený	černá	52 x 37	4	J	ne	R	N	15.	
29	SA 49194	hrnec	okraj - okružní	černá	33 x 24	4	J	ne	R	N	15.	
30	SA 49195	hrnec	okraj - ovalený	šedá	53 x 33	3	J	ne	R	N	15.	
31	SA 49196	hrnec	okraj - ovalený	šedá	43 x 23	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
32	SA 49197	hrnec	okraj - ovalený	šedá	45 x 46	5	S	ne	R	N	15.	
33	SA 49198	hrnec	okraj - ovalený	šedá	54 x 42	6	S	rýha	R	N	15.	
34	SA 49199	hrnec	okraj - ovalený	šedá	43 x 35	3	J	ne	R	N	15.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
35	SA 49200	hrnec	okraj - ovalený	šedá	65 x 32	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
36	SA 49201	hrnec	okraj - ovalený	šedá	96 x 36	4	J	ne	R	N	15.	
37	SA 49202	hrnec	okraj - ovalený	šedá	66 x 23	4	J	ne	R	N	15.	
38	SA 49203	hrnec	okraj - ovalený	šedá	57 x 30	4	J	ne	R	N	15.	
39	SA 49204	hrnec	okraj - ovalený	šedá	40 x 22	4	J	ne	R	N	15.	
40	SA 49205	hrnec	okraj - ovalený	šedá	48 x 25	5	J	ne	R	N	15.	
41	SA 49206	hrnec	okraj - ovalený podříznutý	šedá	34 x 36	4	J	radélko - větvičky	R	N	15.	
42	SA 49207	hrnec	okraj - ovalený	černá	44 x 23	5	J	ne	R	N	15.	
43	SA 49208	hrnec	okraj - zesílené kladivovité okruží	šedá	40 x 24	5	S	ne	R	N	15.	slída jako ostřívo
44	SA 49209	hrnec	okraj - ovalený	šedá	80 x 73	4	J	vývalek	R	N	15.	
45	SA 49210	hrnec	okraj - ovalený	černá	42 x 47	3	J	rýhy	R	N	15.	
46	SA 49211	hrnec	okraj - ovalený	šedá	30 x 25	5	J	ne	R	N	15.	
47	SA 49212	koflík	okraj - ovalený	šedá	60 x 30	3	S	radélko - zbytky	R	N	15.	
48	SA 49213	hrnec	okraj - ovalený	šedá	62 x 30	4	S	vodorovné rýhy	R	N	15.	
49	SA 49214	hrnec	okraj - ovalený	černá	36 x 32	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
50	SA 49215	hrnec	okraj - ovalený	šedá	52 x 27	4	S	ne	R	N	15.	
51	SA 49216	hrnec	okraj - ovalený	šedá	66 x 28	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
52	SA 49217	hrnec	okraj - ovalený	šedá	64 x 33	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
53	SA 49218	hrnec	okraj - ovalený	černá	60 x 28	3	S	ne	R	N	15.	
54	SA 49219	koflík	okraj - ovalený	šedá	58 x 48	4	J	rýhy a radélko	R	N	15.	
55	SA 49220	hrnec	okraj - ovalený	černá	60 x 45	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
56	SA 49221	hrnec	okraj - ovalený	šedá	37 x 46	4	J	vodorovná rýha	R	N	15.	
57	SA 49222	hrnec	okraj - ovalený	šedá	60 x 26	2	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
58	SA 49223	hrnec	okraj - okruží	černá	63 x 44	5	J	radélko - kolečka	R	N	15.	
59	SA 49224	mísa	okraj - vodorovně vyložený	šedá	140 x 103	6	J	ne	R	N	15.	
60	SA 49225	hrnec	okraj - ovalený	černá	83 x 60	4	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
61	SA 49226	hrnec	okraj - ovalený	šedá	130 x 72	4	S	vodorovná rýha	R	N	15.	
62	SA 49227	hrnec	okraj - okruží	okrová	37 x 24	4	J	ne	O	N	14.-15.	
63	SA 49228	hrnec	okraj - okruží	šedá	53 x 22	4	J	ne	R	N	14.-15.	
64	SA 49229	hrnec	okraj - okruží	černá	118 x 48	4	S	radélko - kolečka	R	N	14.-15.	
65	SA 49230	hrnec	okraj - okruží	šedá	45 x 26	5	J	ne	R	N	14.-15.	
66	SA 49231	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	šedá	34 x 21	5	J	ne	R	N	14.-15.	
67	SA 49232	hrnec	okraj - okruží	šedá	15 x 23	3	J	ne	R	N	14.-15.	
68	SA 49233	koflík	okraj - okruží	černá	51 x 26	3	J	ne	R	N	14.-15.	
69	SA 49234	hrnec	okraj - okruží	černá	71 x 33	4	J	radélko - zbytky	R	N	14.-15.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
70	SA 49235	hrnec	okraj - vodorovně vyložený	šedá	65 x 25	5	J	ne	R	N	14.-15.	slída jako ostřivo
71	SA 49236	hrnec	okraj - římsovitý s žebrem	šedá	28 x 22	5	J	ne	R	N	13./14.	slída jako ostřivo
72	SA 49237	hrnec	okraj - kyjovitý	hnědá	40 x 40	6	S	ne	R	N	13./14.	technická keramika?, druhotně přepáleno
73	SA 49238	hrnec	okraj - ovalený	hnědá	53 x 54	7	H	ne	R	N	15.	druhotně přepáleno, hrubé kusy tuhy a písku
74	SA 49239	džbán	okraj - vzhůru vytažený s vývalky	šedá	40 x 50	3	J	ne	R	N	15.	
75	SA 49240	džbán	okraj - vzhůru vytažený s vývalky	šedá	57 x 52	4	J	ne	R	N	15.	
76	SA 49241	hrnec	výduť	hnědá	54 x 44	7	J	ne	R	N	14.	
77	SA 49242	hrnec	výduť	okrová	16 x 24	8	S	ne	O	N	13.	
78	SA 49243	hrnec	torzo velkého okruží	okrová	36 x 34	7	S	ne	R	N	13. - 14.	slída jako ostřivo, engoba uvnitř i vně
79	SA 49244		výduť	hnědá	41 x 24	5	S	ne	R	N	14. - 15.	
80	SA 49245		výduť	černá	33 x 26	6	J	ne	R	N	14. - 15.	
81	SA 49246	poklice	výduť	černá	38 x 28	3	J	ne	R	N	15.	
82	SA 49247	zásobnice	výduť	černá	62 x 43	12	S	ne	R	N	15.	
83	SA 49248	hrnec	výduť	hnědá	38 x 31	6	H	ne	R	N	15.	druhotně přepáleno
84	SA 49249		výduť	okrová	17 - 59 x 15 - 36	4 - 8	J	ne	O	N	15.	15 kusů
85	SA 49249/1		výduť	okrová			J	ne	O	N	15.	keramická čepelka?
86	SA 48249/2		výduť	okrová			J	ne	O	N	15.	keramická čepelka?
87	SA 49250		výduť	černá	32 x 37	4	J	ne	O	Z	15.	
88	SA 49251	hrnec	výduť	okrová	84 x 42	5	S	vodorovné rýhy	O	N	15.	
89	SA 49252	hrnec	výduť	šedá	49 x 25	6	S	vodorovné rýhy	R	N	15.	
90	SA 49253		výduť	černá	44 x 29	5	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
91	SA 49254		výduť	šedá	23 x 32	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
92	SA 49255	koflík	výduť	šedá	37 x 39	1	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
93	SA 49256	džbán	výduť	černá	36 x 24	4	J	plastická lišta	R	N	15.	
94	SA 49257		výduť	černá	23 x 24	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
95	SA 49258	poklice	výduť	šedá	48 x 23	5	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
96	SA 49259	hrnec	výduť	šedá	37 x 42	4	J	vodorovné rýhy a vlnovka	R	N	15.	
97	SA 49260	hrnec	výduť	šedá	62 x 45	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
98	SA 49261		výduť	černá	43 x 32	3	J	vodorovné rýhy	R	N	15.	
99	SA 49262		výduť	šedá	38 x 36	3	J	kolky - oblouky	R	N	15.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
100	SA 49263		výduť	šedá	28 x 30	4	J	vodorovné rýhy a radélko - větvičky	R	N	15.	
101	SA 49264		výduť	černá	53 x 28	4	J	radélko - oblouky	R	N	15.	
102	SA 49265		výduť	šedá	41 x 37	4	J	vodorovné rýhy a radélko - kolečka	R	N	15.	
103	SA 49266		výduť	šedá	44 x 34	3	J	radélko - větvičky	R	N	15.	
104	SA 49267		výduť	šedá	52 x 31	3	J	radélko a rýhy	R	N	15.	
105	SA 49268		výduť	šedá	45 x 38	4	J	vodorovné rýhy a radélko - větvičky	R	N	15.	
106	SA 49269		výduť	černá	42 x 43	3	J	páska radélka	R	N	15.	
107	SA 49270		výduť	černá	25 x 34	3	J	vodorovné rýhy a radélko	R	N	15.	
108	SA 49271		výduť	šedá	52 x 30	4	J	pás radélka	R	N	15.	
109	SA 49272		výduť	šedá	35 x 43	4	J	vodorovné rýhy a radélko - větvičky	R	N	15.	
110	SA 49273		výduť	šedá	37 x 40	2	J	vodorovné rýhy a radélko	R	N	15.	
111	SA 49274		výduť	šedá	73 x 35	3	J	vodorovné rýhy a radélko - větvičky	R	N	15.	
112	SA 49275		výduť	šedá	62 x 45	3	J	pás radélka	R	N	15.	
113	SA 49276		výduť	černá	33 x 32	3	J	radélko - obdélníky	R	N	15.	
114	SA 49277		výduť	šedá	52 x 34	4	J	pás radélka	R	N	15.	
115	SA 49278		výduť	černá	33 x 30	2	J	radélko - větvičky	R	N	15.	
116	SA 49279		výduť	šedá	51 x 33	3	J	radélko - obdélníky	R	N	15.	
117	SA 49280		výduť	šedá	42 x 43	3	J	radélko a rýhy	R	N	15.	
118	SA 49281	koflík	výduť	černá	43 x 28	3	J	radélková vlnovka	R	N	15.	
119	SA 49282		výduť	šedá	52 x 41	3	J	pás radélka	R	N	15.	
120	SA 49283		výduť	černá	55 x 34	4	J	důlky a šikmé rýhy	R	N	15.	
121	SA 49311		výduť	šedá				ne	R	N	15.	392 kusů
122	SA 49312		dno	šedá				ne	R	N	15.	43 kusů
123	SA 49313	hrnec	dno	hnědá	70 x 73	6	J	ne	O	N	13.	obtáčeno, slída jako ostřivo, stopy podsýpky
124	SA 49314	pohár	dno poháru	černá	75 x 27	4	J	obvodové rýhy	R	N	15.	stopy po odřezání
125	SA 49315	ucho	ucho - prožlabeno	šedá	48 x 22	3	J	ne	R	N	15.	
126	SA 49316	ucho	ucho - prožlabeno se středovým žebrem	šedá	32 x 41	5	S	ne	R	N	15.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
127	SA 49317	ucho	ucho - prožlabeno	šedá	48 x 30	6	S	ne	R	N	15.	
128	SA 49318	ucho	okraj - ovalený, ucho - prožlabeno	šedá	51 x 20	6	S	ne	R	N	15.	
129	SA 49319	ucho	ucho - prožlabeno se středovým žebrem	šedá	34 x 32	6	S	ne	R	N	15.	
130	SA 49320	koflík	ucho - prožlabeno	šedá	53 x 26	5	S	ne	R	N	15.	
131	SA 49321	koflík	okraj - ovalený, ucho - prožlabeno	šedá	23 x 22	4	J	ne	R	N	15.	
132	SA 49322	ucho	okraj - ovalený, ucho - prožlabeno	šedá	44 x 34	5	S	ne	R	N	15.	
133	SA 49323	ucho	okraj - ovalený, ucho - prožlabeno	černá	47 x 46	7	S	ne	R	N	15.	
134	SA 49324	koflík	ucho - prožlabeno	černá	27 x 65	7	S	ne	R	N	15.	
135	SA 49325	ucho	ucho - prožlabeno	šedá	34 x 53	5	J	ne	O	N	15.	
136	SA 49326	hrnec	ucho prožlabeno se středovým žebrem	šedá	33 x 32	6	J	ne	R	N	15.	
137	SA 49327	poklice	okraj poklice	šedá	44 x 23	4	S	ne	R	N	15.	
138	SA 49328	poklice	okraj poklice	šedá	32 x 18	4	J	ne	R	N	15.	
139	SA 49329	poklice	okraj poklice	šedá	42 x 35	4	S	ne	R	N	15.	
140	SA 49330	poklice	okraj poklice	šedá	52 x 38	6	S	ne	R	N	15.	
141	SA 49331	poklice	okraj poklice	šedá	44 x 30	3	S	ne	R	N	15.	
142	SA 49332	poklice	okraj poklice	šedá	27 x 16	6	S	ne	R	N	15.	
143	SA 49333	poklice	okraj poklice	černá	39 x 20	4	S	ne	R	N	15.	
144	SA 49334	poklice	okraj poklice	šedá	35 x 26	4	S	ne	R	N	15.	
145	SA 49335	poklice	okraj poklice	černá	32 x 27	4	J	ne	R	N	15.	povrch leštěn
146	SA 49336	poklice	okraj poklice	šedá	45 x 38	4	J	ne	R	N	15.	
147	SA 49337	poklice	okraj poklice	černá	43 x 37	5	J	ne	R	N	15.	
148	SA 49338	poklice	okraj - esovitě prohnutý	černá	48 x 33	4	J	ne	R	N	15.	
149	SA 49339	poklice	okraj poklice	černá	41 x 30	4	J	ne	R	N	15.	
150	SA 49340	poklice	úchyt poklice	šedá	42 x 45	18	J	ne	R	N	15.	stopy po odřezání
151	SA 49341	poklice	úchyt poklice	šedá	36 x 25	18	J	ne	R	N	15.	stopy po odřezání
152	SA 49342	poklice	úchyt poklice	šedá	53 x 35	27	J	ne	R	N	15.	stopy po odřezání
153	SA 49343	mísa	okraj - prostý vzhůru vytažený	šedá	62 x 51	6	J	ne	R	N	15.	uvnitř leštěná
154	SA 49344	zásobnice	dno zásobnice	šedá	133x 97	11	H	ne	R	N	14.-15.	stopy po odřezání, velké kusy tuhy

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
155	SA 49345	kahan	okraj kahanu	šedá	67 x 40	5	S	ne	R	N	15.	
156	SA 49346	kahan	okraj prostý, horní plocha vodorovně seříznutá	šedá	37 x 22	5	S	ne	R	N	15.	zachován kus ucha s dírkou
157	SA 49591	poklice	okraj - poklice?	hnědá	36 x 17	6	S	ne	R	N	13.	
158	SA 49592	koflík	okraj - ovalený podříznutý	šedá	59 x 25	3	J	ne	R	N	15.	
159	SA 49576	hrnec	výduť	šedá	40 x 43	???	J	ne	R	N	13.	rozšípnutý podél, slída jako ostřivo
160	SA 49586	hrnec	výduť	černá	52 x 45	4	S	ne	R	N	13.	rozšípnutý podél, slída jako ostřivo
161	SA 49561		výduť	okrová	65 x 49	6	S	ne	O	N	14.	slída jako ostřivo
162	SA 49577		výduť	černá	32 x 33	6	J	ne	R	N	14.	slída jako ostřivo
163	SA 49575		výduť	okrová	35 x 32	3	S	vodorovná rýha	R	N	14.	
164	SA 49585		výduť	černá	30 x 37	4	J	ne	R	N	14.	
165	SA 49584		výduť	hnědá	32 x 24	5	J	ne	R	N	14.	
166	SA 49565		výduť	šedá	22 x 26	7	S	ne	O	N	14.	
167	SA 49571		výduť	šedá	32 x 25	5	J	ne	R	N	14.	slída jako ostřivo
168	SA 49574		výduť	hnědá	27 x 49	6	J	ne	R	N	14.	slída jako ostřivo
169	SA 49564		výduť	šedá	24 x 20	4	J	ne	R	N	14.	slída jako ostřivo
170	SA 49568		výduť	šedá	27 x 21	4	J	ne	R	N	14.	
171	SA 49506	kahan?	dno	šedá	45 x 34	4	S	ne	R	N	14.-15.	
172	SA 49374	hrnec	výduť	okrová	49 x 50	5	J	ne	R	N	14.	vytáčení
173	SA 49303	hrnec	výduť	šedá	38 x 26	3	S	vodorovná rýha a vlnovka	R	N	13.-14.	
174	SA 49453		výduť	šedá	35 x 18	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřivo

Tab. 8 – sonda IV, vrstva 3

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
1	SA 49284	hrnec	výduť	hnědá	66 x 50	5	S	vodorovné rýhy a nehtové vrypy	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo, vnitřní engoba
2	SA 49285	hrnec	výduť	hnědá	69 x 42	3	S	vodorovné rýhy a nehtové vrypy	O	N	13.	
3	SA 49286	hrnec	výduť	hnědá	62 x 36	5	S	vodorovné rýhy	R	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
4	SA 49287	hrnec	výduť	hnědá	58 x 28	4	S	vodorovné rýhy	O	N	13.	slída jako ostřivo
5	SA 49288	hrnec	výduť	hnědá	30 x 51	5	S	vodorovné rýhy a nehtové vrypy	R	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
6	SA 49289	hrnec	výduť	okrová	35 x 31	4	S	vodorovné rýhy	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
7	SA 49290	hrnec	výduť	okrová	34 x 26	4	S	vodorovné rýhy	O	N	13.	slída jako ostřivo
8	SA 49291	hrnec	výduť	okrová	35 x 26	4	S	vodorovné rýhy	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
9	SA 49292	hrnec	výduť	hnědá	47 x 36	4	S	vodorovné rýhy	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
10	SA 49293	hrnec	výduť	hnědá	31 x 38	4	J	vodorovná rýha	O	N	13.	slída jako ostřivo
11	SA 49294	hrnec	výduť	hnědá	39 x 35	4	J	vodorovná rýha	O	N	13.	slída jako ostřivo
12	SA 49295	hrnec	výduť	hnědá	29 x 21	3	S	vodorovná rýha	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo, vnitřní engoba
13	SA 49296	hrnec	výduť	hnědá	32 x 29	5	S	vodorovné rýhy	R	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
14	SA 49297	hrnec	výduť	hnědá	29 x 29	4	S	vrypy	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
15	SA 49298	zásobnice/hrnec	výduť	černá	64 x 36	9	S	vodorovná rýha	R	N	13.	silně tuhováno
16	SA 49299	hrnec	výduť	hnědá	27 x 27	6	J	vrypy	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
17	SA 49300	hrnec	výduť	šedá	28 x 41	5	S	vodorovná rýha	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
18	SA 49301	hrnec	výduť	šedá	32 x 34	3	J	nehtové vrypy	R	N	13.	
19	SA 49302	hrnec	výduť	šedá	18 x 43	6	S	vodorovné rýhy	R	N	13.	slída jako ostřivo
20	SA 49304	hrnec	výduť	černá	30 x 15	5	J	vodorovné rýhy	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
21	SA 49305	hrnec	výduť	černá	39 x 30	4	J	vodorovná rýha	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo, možná zvonovitá miska
22	SA 49306	poklice	výduť	hnědá	32 x 18	4	J	vodorovné rýhy	R	N	13.	
23	SA 49307	hrnec	výduť	hnědá	38 x 53	4	S	vodorovné rýhy a nehtové vrypy	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
24	SA 49308	hrnec	výduť	černá	43 x 38	4	S	vodorovné rýhy	O	N	13.	obtáčení
25	SA 49309	hrnec	výduť	hnědá	56 x 52	3	S	vodorovné rýhy	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřivo
26	SA 49310	hrnec	výduť	hnědá	32 x 37	4	S	vodorovné rýhy a vlnovka	O	N	13.	slída jako ostřivo
27	SA 49350		římsový okraj	hnědá	63 x 41	4	S	ne	O	N	13.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
28	SA 49351	hrnec	okraj - šikmo vně vytažený s náznakem nepravého okruží	hnědá	44 x 40	4	S	ne	O	N	13.	engoba
29	SA 49352		okraj - šikmo vně vyhnutý	hnědá	74 x 42	5	S	ne	O	N	13.	
30	SA 49353		římsovité okraj	hnědá	73 x 41	5	J	ne	O	N	13.	
31	SA 49354	poklice	okraj poklice	černá	58 x 30	4	S	ne	R	N	1. pol. 14.	
32	SA 49355		římsovité okraj	okrová	49 x 32	4	J	ne	O	N	13.	vnitřní i vnější engoba
33	SA 49356		římsovité okraj	okrová	34 x 29	4	S	ne	O	N	13.	vnitřní i vnější engoba
34	SA 49357		okraj neurčitelný	okrová	27 x 20	3	S	ne	R	N	13.	
35	SA 49358		římsovité okraj	okrová	31 x 18	3	S	vrypy	O	N	13.	
36	SA 49359		římsovité okraj	hnědá	48 x 31	4	S	ne	O	N	13.	
37	SA 49360		římsovité okraj	hnědá	27 x 18	6	S	ne	R	N	13.	
38	SA 49361		římsovité okraj	hnědá	18 x 19	4	S	ne	O	N	13.	
39	SA 49362	poklice?	zesílený okraj/poklice	šedá	24 x 15	5	S	ne	R	N	13.	
40	SA 49363		římsovité okraj	hnědá	27 x 18	3	S	ne	O	N	13.	
41	SA 49364		okraj - zduřelý do vytažené vnější hrany na vnitřní straně podříznutý	černá	58 x 30	3	S	ne	R	N	13.	
42	SA 49365		římsovité okraj	hnědá	53 x 34	5	S	ne	O	N	13.	
43	SA 49366		okraj	černá	33 x 45	8	S	šikmé záseky	R	N	13.	
44	SA 49367		římsovité okraj	hnědá	75 x 61	5	S	šikmé záseky	R	N	13.	
45	SA 49368		římsovité okraj	hnědá	60 x 62	5	S	vodorovné rýhy	R	N	13.	
46	SA 49369	hrnec	okraj pravé okruží	hnědá	40 x 28	4	J	ne	R	N	14.	slída jako ostřívo
47	SA 49370	hrnec	okraj - nízké okruží	šedá	44 x 29	5	J	ne	R	N	14.	
48	SA 49371	hrnec	okraj - okruží	černá	47 x 27	4	J	ne	R	N	14.	
49	SA 49372	hrnec	okraj - nízké okruží	černá	25 x 22	4	J	ne	R	N	14.	slída jako ostřívo
50	SA 49373	hrnec	výduť	okrová	39 x 16	5	H	ne	R	N	13.	
51	SA 49375	hrnec	výduť	hnědá	80 x 52	5	S	vodorovná rýha a nehtové vrypy	O	N	13.	obtáčení
52	SA 49376	hrnec	výduť	černá	53 x 74	6	S	ne	O	N	13.	obtáčení, stejná nádoba jako SA 49377, tuhování a leštění
53	SA 49377	hrnec	dno	černá	49 x 19	6	H	ne	O	N	13.	výrazná podsýpka, stejná nádoba jako SA 49376, tuhování a leštění
54	SA 49378		okraj - římsovité seříznutý	okrová	59 x 54	4	J	ne	R	N	13.	slepeno s SA 49491, slída jako ostřívo

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
55	SA 49379		výduť	okrová	55 x 48	6	S	ne	R	N	13.	tuhový střep
56	SA 49380		výduť	hnědá	49 x 52	5	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
57	SA 49381		výduť	okrová	37 x 38	5	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
58	SA 49382		výduť	okrová	40 x 52	6	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
59	SA 49383		výduť	okrová	66 x 54	6	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
60	SA 49384		výduť	šedá	39 x 32	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
61	SA 49385		výduť	šedá	28 x 23	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
62	SA 49386		výduť	šedá	33 x 25	5	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
63	SA 49387		výduť	okrová	60 x 32	4	S	ne	O	N	13.	slepeno s SA 49414, slída jako ostřívo
64	SA 49388		výduť	okrová	30 x 27	5	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
65	SA 49389		výduť	šedá	33 x 16	4	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
66	SA 49390		výduť	okrová	36 x 23	4	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
67	SA 49391		výduť	okrová	50 x 32	5	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
68	SA 49392		výduť	okrová	40 x 21	7	J	ne	O	N	13.	vně i uvnitř světle nědá engoba se slídou, tuhový střep
69	SA 49393		výduť	hnědá	32 x 20	6	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
70	SA 49394		výduť	okrová	30 x 26	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
71	SA 49395		výduť	šedá	44 x 20	6	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
72	SA 49396		výduť	šedá	40 x 28	6	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
73	SA 49397		výduť	hnědá	27 x 20	5	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
74	SA 49398		výduť	černá	45 x 45	4	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
75	SA 49399		výduť	šedá	36 x 30	4	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
76	SA 49400		výduť	hnědá	45 x 41	5	J	ne	O	N	13.	náběh na dno, slída jako ostřívo
77	SA 49401		výduť	okrová	26 x 11	6	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
78	SA 49402		výduť	okrová	30 x 17	5	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
79	SA 49403		výduť	okrová	42 x 25	6	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
80	SA 49404		výduť	okrová	28 x 24	7	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
81	SA 49405		výduť	šedá	27 x 22	4	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
82	SA 49406		výduť	hnědá	33 x 29	6	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
83	SA 49407		výduť	šedá	48 x 33	5	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
84	SA 49408		výduť	hnědá	30 x 32	4	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
85	SA 49409		výduť	okrová	40 x 30	6	S	ne	R	N	13.	tuhový střep
86	SA 49410		výduť	černá	30 x 21	5	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
87	SA 49411		výduť	šedá	20 x 17	5	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
88	SA 49412		výduť	hnědá	27 x 16	3	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
89	SA 49413		výduť	šedá	33 x 18	6	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo, tuhování
90	SA 49414		výduť	okrová	30 x 20	4	J	ne	O	N	13.	slepeno s SA 49387, slída jako ostřívo
91	SA 49415		výduť	šedá	47 x 35	6	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
92	SA 49416		výduť	hnědá	52 x 46	5	S	ne	O	N	13.	
93	SA 49417		výduť	šedá	20 x 20	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo, tuhování
94	SA 49418		výduť	okrová	33 x 40	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
95	SA 49419		výduť	hnědá	70 x 56	5	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
96	SA 49420		výduť	okrová	32 x 26	7	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
97	SA 49421		výduť	šedá	32 x 15	6	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
98	SA 49422		výduť	hnědá	42 x 34	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
99	SA 49423		výduť	černá	32 x 21	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
100	SA 49424		výduť	okrová	37 x 34	7	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
101	SA 49425	hrnec	výduť	šedá	34 x 21	5	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
102	SA 49426		výduť	šedá	25 x 26	4	S	vodorovné rýhy	R	N	13.	slída jako ostřívo
103	SA 49427		výduť	okrová	35 x 22	5	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
104	SA 49428		výduť	hnědá	45 x 32	5	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
105	SA 49429		výduť	šedá	18 x 22	5	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
106	SA 49430		výduť	hnědá	33 x 28	4	S	ne	O	N	13.	náběh na dno, slída jako ostřívo
107	SA 49431		výduť	šedá	25 x 18	6	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
108	SA 49432		výduť	okrová	40 x 23	3	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
109	SA 49433		výduť	okrová	43 x 27	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
110	SA 49434		výduť	okrová	23 x 28	4	J	ne	O	N	13.	
111	SA 49435		výduť	okrová	38 x 19	4	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
112	SA 49436		výduť	hnědá	19 x 25	5	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
113	SA 49437		výduť	šedá	44 x 17	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
114	SA 49438		výduť	černá	42 x 40	4	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
115	SA 49439		výduť	černá	34 x 24	4	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
116	SA 49440		výduť	okrová	38 x 30	3	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
117	SA 49441		výduť	černá	23 x 27	5	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
118	SA 49442		výduť	šedá	17 x 22	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
119	SA 49443	miska	okraj	okrová	16 x 10	5	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo, zvonovitá miska

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
120	SA 49444		výduť	okrová	25 x 17	5	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
121	SA 49445		výduť	okrová	19 x 15	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
122	SA 49446		výduť	okrová	15 x 20	4	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
123	SA 49447	hrnec	výduť	černá	31 x 17	3	J	ne	R	N	13.	
124	SA 49448		výduť	černá	24 x 19	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
125	SA 49449		výduť	šedá	30 x 13	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
126	SA 49450		výduť	černá	25 x 20	4	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
127	SA 49451		výduť	okrová	28 x 13	5	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
128	SA 49452		výduť	šedá	28 x 20	5	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
129	SA 49454		výduť	šedá	32 x 18	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
130	SA 49455		výduť	šedá	23 x 18	3	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
131	SA 49456		výduť	černá	36 x 20	3	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
132	SA 49457		výduť	okrová	19 x 22	3	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
133	SA 49458		výduť	šedá	27 x 18	8	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
134	SA 49459		výduť	černá	20 x 18	6	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
135	SA 49460		výduť	černá	26 x 22	5	J	ne	R	N	13.	tuhový střeš
136	SA 49461		výduť	černá	32 x 24	?	J	ne	O	N	13.	roštípnutý podél, slída jako ostřívo
137	SA 49462		výduť	šedá	25 x 23	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
138	SA 49463		výduť	černá	23 x 20	4	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
139	SA 49464		výduť	černá	35 x 28	5	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
140	SA 49465		výduť	černá	27 x 20	?	J	ne	R	N	13.	
141	SA 49466		výduť	černá	37 x 16	4	J	vodorovné rýhy	O	N	13.	slída jako ostřívo
142	SA 49467		výduť	černá	22 x 11	3	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
143	SA 49468		výduť	okrová	28 x 25	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
144	SA 49469		výduť	šedá	27 x 27	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
145	SA 49470		výduť	černá	21 x 23	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
146	SA 49471		výduť	hnědá	22 x 30	4	S	ne	O	N	13.	tuhový střeš, uvnitř engoba
147	SA 49472		výduť	černá	32 x 21	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
148	SA 49473		výduť	okrová	40 x 26	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
149	SA 49474		výduť	okrová	35 x 33	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
150	SA 49475		výduť	hnědá	30 x 38	5	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
151	SA 49476		výduť	černá	25 x 30	5	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
152	SA 49477		výduť	šedá	28 x 27	4	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
153	SA 49478		výduť	šedá	32 x 18	4	J	ne	R	N	13.	přetaženo tuhou a slídou
154	SA 49479		výduť	hnědá	33 x 22	6	J	ne	R	N	13.	tuhový střeš

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
155	SA 49480		výduť	okrová	23 x 20	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
156	SA 49481		výduť	černá	13 x 27	3	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
157	SA 49482		výduť	šedá	28 x 27	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
158	SA 49483	hrnec	výduť	šedá	23 x 27	5	S	ne	O	N	13.	
159	SA 49484		výduť	šedá	31 x 25	6	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
160	SA 49485		výduť	šedá	28 x 18	4	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
161	SA 49486		výduť	šedá	35 x 32	5	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
162	SA 49487		výduť	šedá	42 x 50	4	J	ne	O	N	13.	tuhový střep
163	SA 49488		výduť	hnědá	23 x 32	5	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
164	SA 49489		výduť	hnědá	33 x 15	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
165	SA 49490	miska	výduť	hnědá	43 x 33	4	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo, zvonovitá miska
166	SA 49491		výduť	okrová	58 x 30	4	J	ne	O	N	13.	slepeno s SA 49378
167	SA 49492		výduť	okrová	22 x 30	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
168	SA 49493		výduť	černá	30 x 23	3	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
169	SA 49494		výduť	šedá	29 x 18	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
170	SA 49495		výduť	šedá	31 x 46	5	J	ne	O	N	13.	tuhový střep
171	SA 49496		výduť	černá	45 x 23	4	S	ne	R	N	13.	slepeno s SA 49514, slída jako ostřívo
172	SA 49497		výduť	černá	18 x 22	4	J	ne	R	N	13.	tuhový střep
173	SA 49498		výduť	černá	40 x 20	5	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
174	SA 49499		výduť	šedá	30 x 23	6	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
175	SA 49500		výduť	hnědá	32 x 20	3	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
176	SA 49501		výduť	černá	53 x 29	6	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
177	SA 49502	hrnec	výduť	černá	48 x 60	5	J	ne	R	N	13.	obtáčení, slída jako hrnec
178	SA 49503		výduť	černá	58 x 72	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
179	SA 49504		výduť	hnědá	42 x 30	6	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
180	SA 49505	hrnec	výduť	černá	32 x 37	6	J	ne	R	N	13.	tuhový střep
181	SA 49507	hrnec	výduť	hnědá	70 x 42	5	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
182	SA 49508		torzo okraje	šedá	32 x 23	5	J	ne	R	N	13.	rozšířpnutý podél, slída jako ostřívo
183	SA 49509		výduť	šedá	41 x 30	5	S	ne	R	N	13.	
184	SA 49510		výduť	hnědá	50 x 34	5	S	ne	O	N	13.	tuhovaný leštěný povrch
185	SA 49511	hrnec	výduť	hnědá	38 x 25	7	S	ne	O	N	13.	podšýpka, slída jako ostřívo
186	SA 49512	miska	výduť	hnědá	51 x 56	4	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo, obtáčení
187	SA 49513		výduť	černá	43 x 20	4	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
188	SA 49514		výduť	černá	37 x 43	4	S	vodorovné rýhy	R	N	13.	slepeno s SA 49496, slída jako ostřívo
189	SA 49515		výduť	černá	28 x 20	?	S	ne	R	N	13.	
190	SA 49516		výduť	šedá	45 x 42	5	S	ne	O	N	13.	
191	SA 49517	miska	výduť	černá	20 x 42	4	J	vodorovné rýhy	O	N	13.	zvonovitá miska, obtáčení, slepeno s SA 49518, SA 49552, SA 49555
192	SA 49518	miska	výduť	černá	28 x 31	4	J	vodorovné rýhy	O	N	13.	zvonovitá miska, obtáčení, slepeno s SA 49517, SA 49552, SA 49555
193	SA 49519		výduť	černá	44 x 60	4	S	ne	R	N	13.	
194	SA 49520	hrnec	výduť	hnědá	50 x 63	5	S	vodorovné rýhy	R	N	13.	obtáčení, slída jako ostřívo
195	SA 49521		výduť	hnědá	36 x 50	4	J	ne	O	N	13.	tuhový střep
196	SA 49522	miska	výduť	černá	46 x 42	5	S	ne	R	N	13.	zvonovitá miska
197	SA 49523		výduť	hnědá	30 x 34	5	J	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
198	SA 49524		výduť	černá	30 x 18	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
199	SA 49525		výduť	šedá	29 x 20	4	J	ne	R	N	13.	tuhový střep
200	SA 49256	hrnec	výduť	hnědá	68 x 37	5	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
201	SA 49527		výduť	černá	62 x 47	6	H	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
202	SA 49528		výduť	hnědá	53 x 44	4	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
203	SA 49529	hrnec	výduť	hnědá	97 x 62	5	S	ne	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřívo
204	SA 49530	hrnec	dno	hnědá	38 x 25	6	J	značka na dně	O	N	13.	
205	SA 49531	hrnec	dno	šedá	35 x 25	6	J	značka na dně	O	N	13.	slída a tuha jako ostřívo
206	SA 49532	hrnec	dno	šedá	22 x 25	4	J	značka na dně	R	N	13.	slída jako ostřívo, ze stejné nádoby jako SA 49537
207	SA 49533	hrnec	dno	šedá	48 x 31	5	J	značka na dně	R	N	13.	slída jako ostřívo, ze stejné nádoby jako SA 49537
208	SA 49534	hrnec	dno	šedá	52 x 53	6	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo, obtáčení, vnitřní engoba
209	SA 49535	hrnec	dno	okrová	26 x 33	7	J	ne	R	N	13.	podšýpka
210	SA 49536	hrnec	dno	hnědá	51 x 29	4	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo, podšýpka
211	SA 49537	hrnec	dno	černá	121 x 54	5	S	ne	R	N	13.	slída a tuha jako ostřívo, ze stejné nádoby jako SA 49547
212	SA 49538	hrnec	dno	šedá	54 x 25	4	S	ne	R	N	13.-14.	slída jako ostřívo, podšýpka
213	SA 49539	hrnec	dno	hnědá	90 x 86	5	S	ne	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřívo
214	SA 49540	hrnec	dno	šedá	17 x 25	5	S	ne	R	N	13.	

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
215	SA 49541		dno	černá	18 x 20	7	S	ne	R	N	13.	
216	SA 49542	hrnec	dno	šedá	59 x 29	4	S	ne	O	N	13.	podšýpka, slída jako ostřívo
217	SA 49543	hrnec	dno	černá	52 x 44	5	H	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo, obtáčení, podšýpka
218	SA 49544	hrnec	dno	šedá	60 x 35	4	S	ne	O	N	13.	podšýpka, obtáčení, slída jako ostřívo
219	SA 49545	hrnec	dno	hnědá	44 x 26	6	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo, obtáčení
220	SA 49546	hrnec	dno	hnědá	33 x 26	5	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo, obtáčení
221	SA 49547	hrnec	dno	šedá	49 x 39	4	S	ne	O	N	13.	jako ostřívo slída a tuha, ze stejné nádoby jako SA 49537
222	SA 49548	hrnec	dno	šedá	28 x 24	6	S	ne	O	N	13.	podšýpka, slída jako ostřívo
223	SA 49549	hrnec	dno	černá	58 x 64	6	H	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo, obtáčení
224	SA 49550	miska	dno	hnědá	45 x 23	3	J	ne	O	N	13.	příměs slídy, zvonovitá miska
225	SA 49551	miska	dno	okrová	35 x 39	4	J	ne	O	N	13.	příměs slídy, zvonovitá miska
226	SA 49552	miska	výduť	černá	43 x 39	4	J	vodorovné rýhy	O	N	3/4 13.	zvonovitá miska, obtáčeno, slepeno s SA 49517, SA 48518, SA 49555
227	SA 49553	poklice?	okraj poklice	hnědá	35 x 28	5	J	ne	O	N	13.	
228	SA 49554	poklice?	okraj - vodorovně vyložený	šedá	25 x 22	3	J	ne	O	N	13.-14.	konec okraje lištovaný, silně slídnaté
229	SA 49555	miska	výduť	černá	43 x 19	5	J	vodorovné rýhy	R	N	3/4 13.	zvonovitá miska, obtáčeno, slepeno s SA 49517, SA 49518 a SA 49552
230	SA 49556	poklice?	výduť	černá	37 x 17	3	J	ne	O	N	13.-14.	slída jako ostřívo
231	SA 49557	poklice?	okraj - vodorovně vyložený seříznutý	hnědá	31 x 24	5	J	ne	O	N	13.-14.	
232	SA 49558	poklice?	okraj - prožlabený na konci zesílený	černá	48 x 30	6	J	ne	O	N	13.-14.	slída jako ostřívo
233	SA 49559	poklice	poklice	šedá	43 x 25	5	J	ne	R	N	14.	
234	SA 49562	hrnec	výduť	hnědá	57 x 38	5	S	ne	O	N	13.	obtáčení
235	SA 49563	hrnec	výduť	hnědá	33 x 37	5	S	vodorovná rýha	R	N	13.	obtáčení, slída jako ostřívo
236	SA 49566	hrnec	výduť	šedá	42 x 43	4	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
237	SA 49567	hrnec	výduť	černá	32 x 39	4	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
238	SA 49569	hrnec	výduť	okrová	33 x 21	4	J	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
239	SA 49570	hrnec	výduť	okrová	51 x 43	6	S	ne	R	N	13.	obtáčení, slída jako ostřívo
240	SA 49572	hrnec	výduť	hnědá	45 x 63	4	S	ne	R	N	13.	
241	SA 49573	hrnec	výduť	hnědá	25 x 24	6	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo

poř. č.	inv. č.	Tvar nádoby	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
242	SA 49578	hrnec	výduť	šedá	27 x 36	6	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
243	SA 49579	hrnec	výduť	hnědá	35 x 28	5	S	ne	R	N	13.	obtáčení, slída jako ostřívo
244	SA 49580	hrnec	výduť	hnědá	36 x 27	5	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
245	SA 49581	hrnec	výduť	hnědá	62 x 50	5	S	ne	O	N	13.	obtáčení
246	SA 49582	hrnec	výduť	okrová	42 x 33	5	S	ne	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřívo
247	SA 49583	hrnec	výduť	hnědá	83 x 74	5	S	ne	O	N	13.	obtáčení, slída jako ostřívo
248	SA 49587	hrnec	výduť	černá	36 x 38	???	S	ne	R	N	13.	obtáčení, slída jako ostřívo
249	SA 49588	hrnec	okraj - zduřelý	hnědá	33 x 28	4	S	ne	O	N	13.	slída jako ostřívo
250	SA 49589	poklice/miska	výduť	hnědá	15 x 24	4	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo, zvonová miska
251	SA 49590	hrnec	okraj - esovitě profilovaný	hnědá	42 x 35	3	S	ne	R	N	13.	slída jako ostřívo
252	SA 49593	hrnec	výduť	černá	60 x 43	4	S	vodorovné rýhy a vrypy	R	N	13.	slída jako ostřívo, obtáčení
253	SA 49594	hrnec	dno	šedá	58 x 26	5	S	ne	R	N	13.	podšýpka, slída jako ostřívo

Tab. 9 – sonda IV, vrstva 4

poř. č.	inv. č.	Tn	Zachovaná část	barva	max. rozměry	ss	Zr	výzdoba	V	G	datace	poznámka
1	SA 49596	hrnec	okraj - římsovitý	černá	110 x 132	6	S	nápis	R	N	pol. 15.	náhodný nález

Tab. 10 – náhodný nález

6.1.5.6.1. Značky

Zpracovávaný soubor z hradu Šelmburk obsahuje celkem 6 kusů dna se značkou. Jedná se o předměty s inventárními čísly SA 48 652, SA 49 530, SA 49 531 SA 49 532, SA 49 533 a SA 49559. Pouze střep s inventárním číslem SA 48652 je pálen oxidačně. Zbylé keramické zlomky jsou páleny redukčně.

Keramický zlomek s inventárním číslem SA 48652 pochází ze sondy I, vrstvy 2. V keramickém těstě je slída. Značka odhadem zabírá cca 2/3 dna. Jedná se o kříž v kruhu. Je to nejčastější motiv, který se na dnech objevuje (Varadzin 2005, 181).

Podobné značky se našly např. v Běhařově, Chlístově, Chanovicích, Kolinci či Kašperských Horách (Pták 2012, obr. 21:2, 26:1,42: 1,46:1,2)

Zlomek dna s inventárním číslem SA 49530 je zachován jen z malé části, stejně jako značka. Ze značky je patrná pouze linie, na jejímž konci je kolmo umístěná krátká linie. Snad je možné tuto značku interpretovat jako podstavu kříže (Pták 2012, obr. 6:36, 37).

Značka na dně s inventárním číslem SA 49531 je zachovalá pouze částečně, takže se nedá určit přesný motiv značky. Zachovala se linie, která je zalomena do pravého úhlu. Může se jednat např. o mřížku, která mohla být různě upravena nebo kříž či svastika. Podobné nálezy např. z Týnce na Klatovsku, Němčice, Vítkovice (Pták 2012, obr. 29:7, 8; týž 2012, obr. 33:1 – 6; týž 2012, obr. 38:1).

Zlomek dna s inventárním čísle SA 49532 má značku zachovalou pouze z části, snad se jedná o kolečko s křížem uvnitř, soustředné kruhy se středovým křížem nebo loukoťové kolo. Pro přesné určení je zlomek velmi malý. Každopádně se dá říci, že motiv kříže i loukoťové kolo patří mezi časté motivy. Podobné značky se našly např. v Týnci, Němčicích (Pták 2012, obr. 30:4,5; týž 2012, obr. 34:3; týž 2012, obr. 7:72, 73, 77; Varadzin 2005, 178).

Zlomek dna s inventárním číslem SA 49533 má na dně necelou značku. Zachovala se pouze jakási klička, snad ji mohu interpretovat jako část mřížkového motivu s rohy s kličkou. Tento motiv byl objeven na dně nádoby z Plasů (Varadzin 2010, obr. 15:12).

Poslední zlomek s inventárním číslem SA 49559 je opatřen značkou v podobě kola s loukotěmi. K tomuto motivu viz zlomek s inventárním číslem SA 49532. Tato značka byla nalezena např. v Týnci na Klatovsku, Kašperských Horách (Pták 2012, obr. 30:4, 5; týž 2012, obr. 47:1 – 3).

6.1.5.6.2. Loštické poháry ve zpracovávaném souboru

Ve zpracovávaném souboru byly identifikovány tři zlomky loštické keramiky, jedná se konkrétně o zlomky s inventárním číslem SA 48535, SA 49004 a SA 49005. První zlomek pochází ze sondy I, vrstvy 2, zatímco zbývající dva zlomky pocházejí ze sondy IV, vrstvy 2.

SA 48535 Zlomek sonda I, vrstva 2

Popis: Jedná se o zlomek výdutě. Díky jeho malým rozměrům se nedá určit, z jakého typu nádoby zlomek pochází.

Rozměry: 31 x 30 mm (šířka x výška), ss. 3 mm

SA 49004 Zlomek sonda IV, vrstva 2

Popis: Na fragmentu se zachovala 2 pásková ucha. Podle třídění prof. Měřinského se jedná o pohár typu IIA, který se vyznačuje válcovitým okrajem a tělem. Postupně dochází ke stále větší esovité profilaci vypouklé dolní části nádoby. Počet uch na podhrdlí se pohybuje mezi třemi a šesti. Ouška mají pouze dekorativní charakter. Dno poháru typu IIA bývá odřezáno. Prof. Měřinský poháry typu IIA datuje do 2. třetiny 15. století (Měřinský 1969, 91 – 92).

Rozměry: 47 x 58 mm (šířka x výška), ss. 4 mm.

SA 49005 Zlomek sonda IV, vrstva 2 Popis: Na fragmentu se zachovalo 1 páskové ucho. Stejně jako zlomek SA 49004 jej lze zařadit k typu IIA loštických pohárů podle třídění prof. Měřinského (Měřinský 1969, 91 – 92).

Rozměry: 29 x 32 mm, ss. 4 mm.

6.2. Kamnářská keramika

6.2.1. Charakteristika kachlů

Zvyk stavět kachlová kamna se do střední Evropy dostala z jižní strany Alp. Až do období pozdního středověku byla projevem vyššího sociálního postavení majitele, teprve později se začínají kachlová kamna rozšiřovat i do nižších sociálních vrstev (Krajíc 1997, 21).

Kachlová kamna mají tři základní části. První z nich je tzv. vlastní sokl, což je nejspodnější část kamen. Na vlastním soklu se nachází tzv. soklová část, která je obvykle kvadratického tvaru a její jednu nebo dvě strany tvoří stěna místnosti. To je dáno tím, že do kachlových kamen se přikládalo z jiné místnosti, než z té, která byla

vytápěna. Tato část již byla tvořena kachli. Poslední částí kamen byla tzv. nástavcová část neboli horní nástavec či tubus. Tato část již mohla být i kruhového či hranolového půdorysu. I tato část byla tvořena kachli a z estetického hlediska mohla být např. doplněna římsami, tvořenými římsovými kachli (Krajíc 1997, 21).

Jak již název sám napovídá, hlavním stavebním prvkem kachlových kamen byly kachle. Definice kachle je následující: je to specifický kamnářský (hrnčířský) výrobek z hlíny, tvarovaný řemeslníkem z volné ruky nebo (částečně) připravovaný na hrnčířském kruhu (Krajíc 1997, 22).

Kachle rozdělujeme na několik typů z několika hledisek. Pokud budeme jako hledisko pro určení kachlů brát jejich umístění v tělese kamen, rozlišujeme následující typy (Smetánka 1969, 230):

- 1) Římsový, korunní, řádkový, nástavcový.
- 2) Římsový, korunní, rohový, nástavcový.
- 3) Základní, řádkový, nástavcový.
- 4) Základní, rohový, nástavcový.
- 5) Římsový, kordonový, řádkový, nástavcový.
- 6) Římsový, kordonový, rohový, nástavcový.
- 7) Římsový, korunní, rohový, soklový.
- 8) Římsový, korunní, řádkový, soklový
- 9) Římsový, korunní, rohový, soklový.
- 10) Základní, řádkový, soklový.
- 11) Základní, rohový, soklový.
- 12) Římsový, kordonový, řádkový, soklový.
- 13) Římsový, kordonový, řádkový, soklový.
- 14) Římsový, kordonový, rohový, soklový.
- 15) Základní rohový, soklový.
- 16) Základní, řádkový, soklový.
- 17) Římsový, pateční, řádkový, soklový.
- 18) Římsový, pateční, řádkový, soklový.
- 19) Římsový, pateční, rohový, soklový.

Druhým hlediskem, jak můžeme dělit kachle, je podle jejich tvaru. Právě z tohoto hlediska dělíme kachle na nádobkové, komorové a stěnové (podle Smetánka 1969, 233 – 244). Naproti tomu Z. Hazlbauer rozděluje kachle na nádobkové, reliéfní (ve

Smetánkově pojetí se jedná o kachle komorové), s prořezávanou čelní stěnou a baňkové (Hazlbauer 1995, 5 – 11).

Kachle nádobkové

Jiný název kachlů je např. hrncový, tento termín Z. Smetánka užívá pouze pro ty nádobkové kachle, jejichž výška je menší než jejich šířka a ústí kachle je kruhové. Tyto kachle mohou mít mírně vypouklé stěny nebo dokonce mají tělo dvojkónické (Smetánka 1969, 233 – 234).

Pohárovým kachli nazývá Z. Smetánka kachle, jejichž výška je větší než šířka a jejichž ústí je kruhové či alespoň oválné. Stěny těchto pohárů jsou mírně kónické, dno bývá rovné (Smetánka 1969, 234).

Baňkové kachle mají většinou ostře lomené, oblé dvojkónické hlavice, ke kterým je připojeno hrdlo nebo krátký krček. Okraj bývá vodorovně seříznutý a dovnitř zatažený (Smetánka 1969, 235).

Specifickými tvary jsou i tzv. cibulovité kachle, u nichž je ostrá dvojkóničnost potlačena, jejich krček je protáhlý. Kyjovité kachle mívají dlouhé hrdlo (Smetánka 1969, 235).

Nádobkové kachle byly vytáčeny na hrnčířském kruhu, a to v podobě vyšší nádoby s kruhovým ústím. V pozdějších dobách mohlo ústí nádobkových kachlů nabývat různých podob, např. čtverce, obdélníku či trojúhelníku (Krajíc 1997, 23).

Dno nádobkových kachlů je uzavřené, zatímco jejich ústí je otevřené. Do tělesa kamen je tento typ kachlů umístován dnem dovnitř a ústím ven z kamen. Princip vyhřevu místnosti u tohoto typu kachlů je následující: zahřívalo se dno a plášť kachlů zevnitř kamen a teplo sálalo do místnosti ústím kamen. Kamna z těchto kachlů začala rychle sálat teplo do místnosti, ale ve srovnání s kamny z komorových kachlů nebyla jejich následná kumulace tepla tak dlouhá (Krajíc 1997, 23).

Nádobkové kachle jsou pasivně zasazeny do nějaké hliněné stěny nebo klenby, která má podobu pece. Právě díky této vlastnosti je možné říci, že kachle nádobkové předcházejí kachlům komorovým. Snad se dají za mezistupeň mezi kachli nádobkové a komorové vsunout nádobkové kachle s čtvercovým ústím (Smetánka 1969, 246).

Kachle komorové

Jedná se o nejběžnější typ kachlů, jejichž jedna stěna je uzavřena čelní vyhřívací stěnou (ČVS), která bývá zdobená. Za ČVS pokračuje komora kachle, která je nejčastěji zakončena kruhovým ústím. Rozdíl oproti nádobkovým kachlům je v tom, že ústí komorového kachle směřuje dovnitř kamen, zatímco ústí nádobkových kachlů směřuje

do vyhřívané místnosti. To má za následek pomalejší start vytápění místnosti, zato delší vyhřívací schopnosti po ukončení topení (Krajíc 1997, 23 – 26; Smetánka 1969, 238).

V rámci vývoje komorových kachlů jsou patrné technologické inovace. V průběhu vývoje dochází ke zvětšování ČVS a ke zkracování komory. Komory během svého vývoje mají tvar kuželovitý, jehlancový, střežovitý, skříňový, polo nebo čtvrtválcové (Krajíc 1997, 26).

Zatímco komory kachlů bývají vytáčeny na hrnčířském kruhu, jsou ČVS komorových kachlů tlačeny do matic. Tyto matrice byly vybaveny negativem výzdobného motivu (Krajíc 1997, 26). Výzdobné motivy ČVS můžeme rozdělit do několika kategorií, a to na motivy náboženské, které se dělí na motivy starozákonní a novozákonní, dále motivy mytologické, světské, heraldické, architektonické a ornamentální (dle Pavlík – Vitanovský 2004).

Ke zkrášlení ČVS mohla sloužit i glazura, barevný nátěr či jiná povrchová úprava (Krajíc 1997, 26).

Kachle stěnové

Jedná se o méně rozšířený typ kachlů, který Z. Hazlbauer označuje jako kachle prořezávané. Do této skupiny kachlů patří kachle výklenkové (nikové). Komora tohoto kachle je poloválcová bez proražení ústí. Zato jsou otvory v ČVS. Jako výzdobný motiv se mohou vyskytnout prvky architektury, florální motivy, krajky. ČVS tohoto typu kachlů je obvykle obdélná, ale může být i čtvercová (Hazlbauer 1998, 22; Smetánka 1969, 243).

6.2.2. Výzdobné motivy na kachlích

Výzdobné motivy kachlů můžeme určovat pouze u komorových kachlů, jejichž ČVS bývá zdobena. Obsahově můžeme motivy na ČVS komorových kachlů rozdělit do několika skupin:

1. náboženské motivy,
2. mytologické, alegorické a fantaskní motivy,
3. světské motivy,
4. heraldické motivy,
5. architektonické motivy,
6. ornamentální motivy.

Třídění převzato z Pavlík – Vitanovský 2004, 7.

Náboženské motivy se dále dělí na starozákonní a novozákonní motivy. Mezi starozákonní motivy můžeme zahrnout např. výjevy ze života Adama a Evy, Adam a Eva u stromu poznání, vyhnání z ráje apod. Dalšími starozákonními motivy jsou např. zápalná oběť Kaina a Ábela, Abraháмова oběť, David hrající na harfu, David a Goliáš, Samson zápasící se lvem, portréty proroků apod. (Krajíc 2005, 11).

Novozákonní motivy představují výjevy ze života Ježíše Krista, např. Klanění tří králů, Boží rodina, ukřižování Krista apod. (Krajíc 2005, 11).

Světské motivy, které R. Krajíc nazývá jako výjevy se společensko-etickým obsahem, mohou znázorňovat např. hráče u vrhcábnice, bájná víla Meluzína, gryf, umučení deseti tisíc rytířů apod. Tyto motivy v pojetí R. Krajíc mají sloužit jako určité „křesťanské memento“, a nemá tedy nabádat ke zobrazovaným aktivitám (Krajíc 2005, 90 – 102).

Motiv gryfa je v pojetí Č. Pavlíka a M. Vitanovského řazen mezi motivy mytologické, alegorické a fantaskní. Stejně jako draci, jednorožci, mořské panny apod. (Pavlík – Vitanovský 2004, 74 – 79).

Světské motivy mohou mít mimo jiné i funkci didaktickou, mohou zasahovat do oblastí víry, etiky apod. R. Krajíc do těchto motivů řadí i motivy heraldické a ornamentální, které Č. Pavlík s M. Vitanovským dělí do samostatných skupin. Mezi světské motivy můžeme zahrnout i turnajové scény, které právě mohou mít didaktický význam. Mimo vyjádření oblíbené středověké zábavy naznačovaly i vlastnosti spojené s rytířstvem, např. chování k ženám apod. (Krajíc 2005, 103).

Heraldické motivy mohou prezentovat erby královské, městské, církevní a nebo šlechtické. Může se tedy vyskytnout dvouocasý lev, říšská orlice nebo např. erb majitele kachlových kamen – nechá-li si někdo udělat kachle na zakázku, může si na ně nechat zhotovit vlastní erb (Krajíc 2005, 114).

R. Krajíc vyčleňuje jako zvláštní skupinu kachlů i kachle s husitskou tematikou. Na nich může být např. husitský bojovník na koni, pěší husitské vojsko, adorace kalicha, portrét Mistra Jana Husa apod. (Krajíc 2005, 142 – 148).

Do ornamentálních motivů jsou obvykle zařazovány motivy geometrické, vegetativní či nápisové. Dle R. Krajíce sem můžeme zahrnout i cechovní znaky, výjev měsíce či slunce, nápisy apod. Tento typ vzorů sloužil k plošné či řádkové dekoraci kamen bez konkrétního dějového nebo symbolického obsahu. Tento typ výzdoby se vyskytuje na kachlích s čtvercovou ČVS (Krajíc 2005, 150).

Speciální skupinou jsou také kachle s prořezávanými ČVS. Jejich motivy jsou blízké tzv. lichým (slepým) vegetativním a geometrickým dekorům, ale díky jejich rozdílné konstrukci, se kterou souvisí i odlišný způsob výdeje tepla z kamen, je R. Krajíc řadí do zvláštní skupiny. Některé kachle tohoto typu mají poloválcový plášť. Příkladem může být kachel ze Sezimova Ústí, př. č. 200/83 (Krajíc 2005, 172 – 176).

Architektonické motivy mohou být součástí skupiny ornamentálních motivů nebo se mohou objevit na kachlích s prořezávanou ČVS. Častým motivem je lomený gotický oblouk (Krajíc 205, 175).

Gotické komorové kachle mají obvykle čtvercovou ČVS s rozměry cca 180 – 200 x 180 – 200 mm. Mohou se vyskytnout ale i kachle s obdélníkovou ČVS postaveného kratší stranou dolů. Rozměry takových kachlů jsou obvykle cca 180 – 200 x 320 – 360 mm. Tyto obdélné kachle na své ČVS obvykle znázorňují pouze jednu stojící postavu (Hazlbauer 1998, 37).

Dosud nejstarší kachle jsou známy ze 13. století z Prahy. Rozměry ČVS jsou 13 x 13 cm. Častým motivem jsou archaicky pojímaná heraldická zvířata v gotických štítech či páskový ornament v pletenci (Pavlík – Vitanovský 2004, 17).

V období vrcholné gotiky jsou velmi oblíbené náboženské a heraldické motivy. V období pozdní gotiky se začínají více objevovat motivy svěštějšího charakteru. V období renesance se více uplatňují vzory geometrické, portrétní a glazování kachlů. Co se týče hloubky komory komorových kachlů, ta se postupem doby zkracuje z původních cca 20 cm používaných ve 13. a 14. století na cca 5 cm na počátku 17. století. Co se týče velikosti ČVS, ta se postupem doby zvětšuje, zatímco, jak bylo napsáno výše, komora se zkracuje. Rozměry ČVS nejstarších komorových kachlů se pohybují kolem 135 x 135 mm. Na přelomu 15. a 16. století už je délka jedné strany ČVS cca 200 mm a na přelomu 16. a 17. století už je kolem 350 mm (Menoušková – Měřínský 2008, 5).

6.2.3. Kachle ve zpracovávaném souboru

6.2.3.1. Metodika zpracování

Zpracovávaný soubor obsahuje 63 zlomků kachlů. V tomto katalogu je uveden, ale není započítáván do statistik. Ve zpracovávaném souboru je 24 kusů komorových, což představuje 40 % všech kachlů a 36 kusů hrncových kachlů, což představuje 60 % všech kachlů. Žádný keramický zlomek nebyl polit glazurou.

Všechny popisované zlomky kachlů byly opatřeny inventárními čísly a podle těchto čísel jsou řazeny i v tomto katalogu.

6.2.3.2. Soupis kachlů

SA 48750 Torzo nádobkového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle se čtvercovým ústím, zachován jen okraj a část těla; okraj vodorovně seříznutý; tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 32 x 52 mm, ss. 6 mm.

SA 48755 Torzo komorového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo římsovitého komorového kachle; zachován zlomek reliéfně zdobené ČVS; ikonografie ČVS: snad rostlinné motivy; tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva, přetaženo tenkou vrstvou slídy, bez stop po používání.

Motiv ČVS se nedá přesněji určit.

Rozměry: 58 x 57 mm, ss. 5 mm.

SA 48756 Torzo komorového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo římsovitého komorového kachle; zachován zlomek reliéfně zdobené ČVS; ikonografie ČVS: snad architektonické motivy; tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva, snad se stopami po používání.

Motiv ČVS snad můžeme považovat za gotické okno s lomeným obloukem a kružbou.

Za kachel s obdobným motivem mohou považovat kachel z Opavy, hradu Bouzova nebo Sezimova Ústí (Krajíc 2005, obr. 313; Pavlík – Vitanovský 2004, obr. 1059, 1159).

Rozměry: 55 x 80 mm, ss. 5 mm.

SA 48757 Torzo komorového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo římsovitého komorového kachle, zachován zlomek ČVS a část ústí; ikonografie ČVS: neurčitelný geometrický motiv v rohu ČVS a rámování snad kosočtvercového medailonu, rámování je tvořeno třemi rýhami; tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva, se stopami po používání.

Motiv ČVS se nedá blíže blíže určit. Jedná se o přechodový goticko-renesanční kachel s neidentifikovatelným ústředním motivem.

Rozměry: 110 x 104 mm, ss. 7 mm.

SA 48758 Torzo komorového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo římsovitého komorového kachle, zachován zlomek ČVS; ikonografie ČVS: hlava a krk koně s částí koňského postroje, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno s příměsí slídy, okrová barva, se stopami po používání.

Motivu ČVS je opět nejistý. Může se jednat o světský motiv, např. jezdec na koni či turnajová scéna, nebo se může jednat o motiv náboženský, např. sv. Martin či sv. Jiří. Motiv se sv. Martinem je znám např. ze Soběslavi. Motiv turnajové scény je znám např. z Tábora, inv. č. 12171. Zatímco turnajová scéna je známa např. ze Sezimova Ústí. Kachel se sv. Jiří je znám např. z Tábora, inv. č. 12158 (Krajíc 2005, obr. 123; týž 2005, obr. 184; týž 2005, obr. 194; týž 2005, obr. 115).

Rozměry: 64 x 46 mm, ss. 7 mm.

SA 48759 Torzo komorového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo římsovitého komorového kachle, zachován zlomek ČVS; ikonografie ČVS: přední pařáty lva či gryfa a část hřívý tohoto tvora, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno s příměsí slídy, okrová barva, se stopami po používání.

Motiv ČVS je opět přesně neurčitelný. Může se jednat o zachycení zápasu Samsova se lvem, který je znám např. z Tábora, inv. č. T 332 a T 299 nebo o motiv gryfa zastupující fantaskní motivy, které jsou známy např. z Dolan u Olomouce. Motiv můžeme snad interpretovat i jako heraldického lva, který není ve skoku známý např. z Hradce Králové (Krajíc 2005, obr. 47 – 48; Pavlík – Vitanovský 2004, obr. 489; tíž 2004, obr. 829).

Rozměry: 78 x 80 mm, ss. 7 mm.

SA 48760 Torzo nádobkového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle se čtvercovým ústím, zachován jen okraj a část těla; okraj vodorovně seříznutý; tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 120 x 67 mm, ss. 6 mm.

SA 48761 Torzo ústí komorového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo komory komorového kachle, zachována část ústí a komory, okraj ústí je ovalen; tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva, bez stop po používání.

Rozměry: 87 x 75 mm, ss. 8 mm.

SA 48762 Torzo nádobkového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle se čtvercovým ústím, zachován jen okraj a část těla; okraj vodorovně seříznutý; tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 86 x 45 mm, ss. 7 mm.

SA 48763 Torzo ústí komorového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo komory komorového kachle, zachována část ústí a komory, okraj ústí je ovalen; tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva, stopy po používání.

Rozměry: 100x 90 mm, ss. 7 mm.

SA 48764 Torzo ústí komorového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo komory komorového kachle, zachována část ústí a komory, okraj ústí je ovalen; tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva, bez stop po používání.

Rozměry: 75 x 87 mm, ss. 8 mm.

SA 48765 Torzo komorového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo kachle komorového, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno s příměsí slídy, barva okrová, bez stop po používání.

Rozměry: 60 x 47 mm, ss. 8 mm.

SA 48766 Torzo nádobkového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: : torzo nádobkového kachle se čtvercovým ústím, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 52 x 34 mm, ss. 7 mm.

SA 48767 Torzo nádobkového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle se čtvercovým ústím, zachován jen okraj a část těla; okraj vodorovně seříznutý; tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 34 x 35 mm, ss. 7 mm.

SA 48768 Torzo komorového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo komory komorového kachle, zachována část ústí a komory, okraj ústí je ovalen; tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva, bez stop po používání.

Rozměry: 52 x 45 mm, ss. 6 mm.

SA 48769 Torzo nádobkového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 61 x 38mm, ss. 5 mm.

SA 48770 Torzo komorového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo komory komorového kachle, zachována část komory, tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 60 x 42 mm, ss. 7 mm.

SA 48771 Torzo nádobkového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována část komory, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 45 x 48 mm, ss. 9 mm.

SA 48772 Torzo nádobkového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, šedá barva.

Rozměry: 72 x 47mm, ss. 5 mm.

SA 48773 Torzo nádobkového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, šedá barva.

Rozměry: 53 x 28mm, ss. 9 mm.

SA 48774 Torzo nádobkového kachle, sonda I, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, šedá barva.

Rozměry: 50 x 30mm, ss. 10 mm.

SA 48876 Torzo nádobkového kachle, sonda II, vrstva 1

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, šedá barva.

Rozměry: 52 x 32 mm, ss. 5 mm.

SA 48889 Torzo komorového kachle, sonda III, vrstva 1

Popis: torzo komorového kachle; zachován zlomek reliéfně zdobené ČVS; ikonografie ČVS: zachována část jezdce s kolčí přilbou a příkrývadly. Zachován od hlavy ke kolenům, dále se zachoval kůň na kterém jezdec v plné zbroji se štítem v levé ruce a v pravé ruce drží kopí nebo dřevec, z koně se nezachovaly jen nohy, je oděn do plátové zbroje; tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, přetažen vrstvou slídy, okrová barva, s mírnými stopami po používání.

Motiv ČVS představuje turnajovou scénu, která se řadí k tzv. světským motivům. Známý jsou např. z Tábora, inv. č. T65 a T67 (Krajíc 2005, obr. 188 a 189). R. Krajíc uvádí stejný motiv ze starých sbírkových fondů Husitského muzea v Táboře, s inv. č. T 67. Ikongrafii ČVS popisuje jako rytíře na koni vlevo. Kůň má naznačený postroj. Jezdec sedí v sedle, na hlavě má kolčí přilbu s klenotem a obloukovitě překříženým páskovými příkrývadly, vlajíci mu za hlavou. Jezdec je stejně jako v mém případě oděn do plné plátové zbroje, drží štít a dřevec (Krajíc 2005, s. 107).

Další kachel s podobným motivem pochází opět ze starých sbírkových fondů Husitského muzea v Táboře s inv. č. T 329. Z ČVS tohoto kachle se dochoval pravý horní roh, na kterém je zachována horní polovina těla rytíře s kolčí přilbou a vlajíci

přikrývadly. Opět jako v našem případě i předchozím případě drží rytíř před svým tělem štít a ve druhé ruce drží dřevec (Krajíc 2005, s. 108).

Další kachle se stejným motivem byly nalezeny např. na hradě v Jindřichově Hradci, na Karlštejně, na hradě Rabí, Kašperku, Helfenburku. Ve městě v Hradci Králové, na hradě Lipnici, z Chrudimi (Krajíc 2005, s. 180; Pavlík – Vitanovský 2004, obr. 530, 533 a 538). Díky tomu, že se zachovala pouze část ČVS není vyloučena možnost, že před jezdcem stála postava šaška jako je tomu např. na exempláři z Chrudimi, Lipnice, Tábora apod. Samotný rytíř bez šaka byl zachycen na kachli z Tábora, Křížkovy ulice č. p. 28 (Krajíc 1997, obr. 23; týž 2005, obr. 184 a 188; Pavlík – Vitanovský 2004, obr. 530, 533 a 538).

Rozměry: 104 x 97 mm, ss. 7 mm.

SA 48890 Torzo komorového kachle, sonda III, vrstva 1

Popis: torzo římsovitého komorového kachle; zachován zlomek reliéfně zdobené ČVS; ikonografie ČVS: tordování umístěno na přechodu komory a římsy kachle, další motiv není identifikovatelný, snad je rostlinný; tvrdě oxidačně páleno, jemně ostřeno, okrová barva, bez stop po používání.

Přesný motiv ČVS se nedá určit.

Rozměry: 40 x 56 mm, ss. 6 mm.

SA 49126 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 122 x 92 mm, ss. 7 mm.

SA 49127 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 69 x 51 mm, ss. 4 mm.

SA 49128 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 55 x 42 mm, ss. 6mm.

SA 49129 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo čtvercového nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 43 x 47 mm, ss. 7 mm.

SA 49130 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 26 x 44 mm, ss. 5 mm.

SA 49131 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 35 x 57 mm, ss. 5 mm.

SA 49132 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 48 x 40 mm, ss. 5 mm.

SA 49133 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 47 x 50 mm, ss. 5 mm.

SA 49134 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 60 x 33 mm, ss. 7 mm. 18

SA 49135 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 30 x 60 mm, ss. 7 mm.

SA 49136 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 74 x 53 mm, ss. 6 mm.

SA 49137 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 48 x 25 mm, ss. 8 mm.

SA 49138 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 39 x 43 mm, ss. 7 mm.

SA 49139 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 37 x 39 mm, ss. 5 mm.

SA 49140 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 40 x 60 mm, ss. 5 mm.

SA 49142 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 72 x 47 mm, ss. 7 mm.

SA 49143 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla s náběhem na dno, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 46 x 35 mm, ss. 6 mm.

SA 49144 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 39 x 40 mm, ss. 6 mm.

SA 49145 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 65 x 58 mm, ss. 5 mm.

SA 49146 Torzo komorového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo komorového kachle; zachován zlomek reliéfně zdobené ČVS; ikonografie ČVS: snad se jedná o pařát gryfa či lva; tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno s příměsí slídy, okrová barva, bez stop po používání.

Přesný motiv ČVS se nedá přesně určit. Snad se jedná o nohu gryfa či lva. Datace – pozdní gotika.

Rozměry: 70 x 60 mm, ss. 6 mm.

SA49147 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 66 x 47 mm, ss. 6 mm.

SA 49148 Torzo komorového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo komorového kachle, zachována jen část komory a ČVS; ikonografie ČVS: zachována jen část rámu ústředního motivu; tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva, se stopami po používání.

Rozměry: 21 x 77 mm, ss. 6 mm.

SA 49149 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část ústí a těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 34 x 52 mm, ss. 7 mm.

SA 49150 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 56 x 53 mm, ss. 6 mm.

SA 49151 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 46 x 39 mm, ss. 5 mm.

SA 49152 Torzo komorového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo komorového kachle, zachována jen reliéfně zdobená ČVS; ikonografie ČVS: zachována noha – snad koně; oxidačně páleno, středně ostřeno, okrová barva, se stopami po používání. Datace – pozdní gotika. V keramickém těstě příměs slídy.

Přesný motiv ČVS se nedá zjistit. Kopyto může patřit koni z turnajové scény, z výjevu se sv. Martinem, sv. Jiřím apod.

Rozměry: 40 x 45 mm, ss. 11 mm.

SA 49153 Torzo komorového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo komorového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 59 x 35 mm, ss. 8 mm.

SA 49154 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, šedá barva.

Rozměry: 43 x 22 mm, ss. 7 mm.

SA 49155 Torzo komorového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo komorového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 45 x 33 mm, ss. 5 mm.

SA 49156 Torzo komorového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo komorového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 37 x 34 mm, ss. 5 mm.

SA 49157 Torzo komorového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo komorového kachle, zachována jen reliéfně zdobená ČVS; ikonografie ČVS: neidentifikovatelné, snad rostlinné motivy; tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno s příměsí slídy, okrová barva, se stopami po používání. Datace – pozdní gotika.

Rozměry: 70 x 36 mm, ss. 5 mm.

SA 49158 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 56 x 49 mm, ss. 6 mm.

SA 49159 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, šedá barva.

Rozměry: 36 x 31 mm, ss. 6 mm.

SA 49160 Torzo komorového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo komorového kachle, zachována jen reliéfně zdobená ČVS; ikonografie ČVS: zachován pouze rámeček ústředního motivu; tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva, se stopami po používání.

Rozměry: 25 x 31 mm, ss. 11 mm.

SA 49161 Torzo komorového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo komorového kachle, zachována jen část těla a ústí, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, šedá barva.

Rozměry: 46 x 43 mm, ss. 6 mm.

SA 49162 Torzo komorového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo komorového nikového kachle, zachována jen část prořezávané ČVS; ikonografie ČVS: zachován pouze rámeček ústředního motivu a v levém dolním rohu obličej; tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva, bez stop po používání.

Datace – pozdní gotika až raná renesance.

Přesný motiv ČVS se nedá zjistit. Zachovala se pouze rámovací lišty a lidský obličej. Z ústředního motivu se nic nezachovalo.

Rozměry: 76 x 104 mm, ss. 12 mm.

SA 49163 Torzo komorového kachle, sonda IV, vrstva 2

Popis: torzo komorového kachle, zachována jen reliéfně zdobená ČVS; ikonografie ČVS: neidentifikovatelný motiv; tvrdě redukčně páleno, jemně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 38 x 70 mm, ss. 12 mm.

SA 49347 Torzo nádobkového kachle, sonda IV, vrstva 3

Popis: torzo nádobkového kachle, zachována jen část těla, tvrdě redukčně páleno, středně ostřeno, okrová barva.

Rozměry: 48 x 51 mm, ss. 6 mm.

SA 49348 Torzo komorového kachle, sonda IV, vrstva 3

Popis: torzo komorového kachle, zachována jen reliéfně zdobená ČVS; ikonografie ČVS: neidentifikovatelný motiv – snad pták či drak; tvrdě redukčně páleno s příměsí slídy, jemně ostřeno, okrová barva, povrch ČVS přetažen hlinkou?

Motiv ČVS se nedá blíže určit.

7. Vyhodnocení zpracovávaného souboru

Díky značné fragmentarizaci materiálu nebylo možné u všech předmětů určit jejich původní tvar, ze zpracovávaného materiálu není možné rekonstruovat ani jednu nádobu. Platí to jak pro keramické, tak i pro skleněné předměty.

Z celkem 4 skleněných předmětů se podařily identifikovat 2. Jedním z nich je číše na nožce (inv. č. SA 48891/3) a druhým předmětem je okenní terčík (inv. č. SA 49165). U zbylých dvou předmětů se mi nepodařilo identifikovat jejich původní tvar (inv.č. SA 48891/1 a SA 48891/2).

Ze zpracovávaného souboru keramických zlomků (mimo kachle) se podařilo určit několik keramických tvarů. Jsou to konkrétně poklice, hrnce, koflíky, džbány, mísy, zásobnice, cedníky, kahany, poháry a trojnožky.

V sondě I vrstvě 2 bylo celkem 2362 ks keramických zlomků, z nichž se podařilo určit 51 ks jako poklice, tj. 2,2 %, 272 ks jako hrnce, tj. 11,5 %, 16 ks jako koflíky, tj. 0,7 %, 22 ks jako džbány, tj. 0,9 %, 12 ks jako mísy (z tohoto počtu byl 1 ks určen jako zvonovitá miska), tj. 0,5 %, 6 ks jako zásobnice, tj. 0,25 %, 5 ks jako kahan, tj. 0,2 %, 6 ks jako pohár, tj. 0,25 %, a 3 ks jako trojnožku tj. 0,1 %. Jako neurčitelných tvarů je v katalogu uvedeno 1969 ks, tj. 83,4 % (viz katalog).

V sondě II vrstva 1 byly zachyceny pouze 63 zlomků kachlů a 1 zlomek skla.

V sondě III, vrstva 1 bylo zachyceno celkem 514 ks keramických zlomků, z nichž se podařilo určit 17 ks jako poklice, tj. 0,3 %, 47 ks jako hrnce, tj. 9,1 %, 41 ks jako koflíky, tj. 8 %, 2 ks jako džbány, tj. 0,4 %. V této sondě nebyly identifikovány žádné keramické zlomky, které by mohly být definovány jako mísy, zásobnice, kahany, poháry či trojnožky. Jako neurčitelných tvarů je v katalogu uvedeno 407 ks, tj. 79,2 % (viz katalog).

V sondě IV vrstva 2 bylo zachyceno 933 ks keramických zlomků, z nichž se podařilo určit 34 ks jako poklice, tj. 3,6 %, 103 ks jako hrnce, tj. 11 %, 49 ks jako koflíky, tj. 5,3 %, 6 ks jako džbány, tj. 0,6 %, 4 ks jako mísy, tj. 0,4 %, 1 ks jako zásobnice, tj. 0,1 %, 2 ks jako kahan, tj. 0,2 %, 8 ks jako pohár, tj. 0,8 %, a 8 ks jako trojnožku tj. 0,8 %, 2 ks cedníku, tj. 0,2 %. Jako neurčitelných tvarů je v katalogu uvedeno 716 ks, tj. 76,7 % (viz katalog).

V sondě IV vrstvě 3 bylo zachyceno 621 zlomků keramiky, z nichž se podařilo určit 19 ks jako poklice, tj. 0,3 %, 77 ks jako hrnce, tj. 12,4 %, 13 ks jako koflíky, tj. 2,1 %, 3 ks jako džbány, tj. 0,5 %, 2 ks jako mísy, tj. 0,3 %, 2 ks jako zásobnice, tj. 0,3 %, 3 ks jako kahan, tj. 0,5 %, 1 ks jako poháru, tj. 0,2 %. Trojnožka v tomto souboru nebyla identifikována. Jako neurčitelných tvarů je v katalogu uvedeno 501 ks, tj. 80,7 % (viz katalog).

V sondě IV vrstvě 4 bylo zachyceno celkem 253 keramických fragmentů, z nichž se podařilo určit 10 ks jako poklice, tj. 3,9 %, 80 ks jako hrnce, tj. 31,6 %, 10 ks jako mísy (všechny tyto mísy byli identifikovány jako zvonovité misky, které mohly být používány jako poklice, tj. 4 %, 1 ks jako zásobnice, tj. 0,4 %. V tomto souboru se nepodařilo identifikovat žádný zlomek koflíku, džbánu, kahanu, poháru ani trojnožky. Jako neurčitelných tvarů je v katalogu uvedeno 152 ks, tj. 60 % (viz katalog).

Nejčastějším typem okraje byl okraj ovalený, a to ve všech sondách. Celkem bylo ve zpracovávaném souboru rozpoznáno 479 ks okrajů, přičemž 344 okrajů bylo určeno jako ovalených, tj. 71,8 % všech určených okrajů. Druhým nejčastějším typem

okraje byl okraj vzhůru vytažený identifikovaný na 47 zlomcích okrajů, což představuje 9,8 %. Třetím nejčastějším typem okraje byl okraj formovaný do tvaru okruží, které bylo zachyceno v 35 případech, což představuje 7,3 %. Čtvrtým nejčastějším typem okraje, byl okraj vodorovně vyložený, který byl identifikován na 18 kusech okrajů, což představuje 3,8 %. Na 8 kusech okrajů byl rozpoznán římsovitý okraj, což představuje 1,6 %. Zbýlých 27 kusů okrajů bylo zachyceno již v minimálním množství, jedná se o okraj esovitě profilovaný (6 ks), ven vykloněný (5 ks), okraj zduřelý (4 ks), kyjovitý okraj (4 ks), okraj dovnitř zatažený (3 ks), okraj přehnutý (3 ks), prožlabený (1 ks) a 1 kus okraje se díky jeho torzovitosti nepodařilo určit (Graf 2).

Ve zpracovávaném souboru se vyskytly keramické zlomky 4 barev. Byla to černá, šedá, hnědá a okrová. Při určování barvy střepu nebyly brány v potaz jednotlivé odstíny těchto barev. Nejčastější barvou střepu byla barva šedá, druhou nejčastější barva černá, třetí nejčastější barvou byla barva hnědá a čtvrtou barvou barva okrová (Graf 3). Nejčastěji byl střep silný 4 mm (Graf 4).

Keramické ostřívo bylo roztríděno do tří skupin podle jeho hrubosti. Jedná se o kategorie jemná, střední a hrubá. Jemným ostřivem se rozumí příměs písku a kamínků do 0,4 mm průměru zrna. Jako střední ostřívo je chápána příměs písku a kamínků, jejichž zrno má průměr 0,4 – 1 mm. Jako hrubé ostřívo je brána příměs písku a kamínků, jejichž průměr zrna je větší než 1 mm. Nejčastějším typem ostřiva bylo ostřívo střední, které bylo zachyceno na 49,3%, přičemž jemné ostřívo bylo na 48,7 %. Hrubé ostřívo bylo zaznamenáno na necelých 2 % keramických fragmentů (Graf 5)

Ve zpracovávaném keramickém souboru bylo zachyceno několik druhů výzdoby. Jednalo se o výzdobu provedenou radélkem, rýhami (směřujícími různými směry), vrypy, vyskytl se i nápis, plastická lišta, vrypy a kombinace výše uvedených typů výzdoby. Konkrétně to byla kombinace rýh a radélkové výzdoby, rýh a vývalků, rýh a prstování a také radélkové výzdoby a malinových nálepů. Nejčastějším typem výzdoby byla výzdoba v podobě různě směřujících rýh. Jednalo se o vodorovné či šikmé rýhy, ty byly zachyceny v celkem 219 případech, což představuje 51,78 % ze všech zdobených keramických fragmentů. Druhým nejčastějším typem výzdoby byla kombinovaná výzdoba rýh a radélkové výzdoby, která byla zachycena na 107 keramických zlomcích, což představuje 25,3 %. Třetím nejčastějším typem výzdoby byla výzdoba provedená radélkem, která se vyskytla na 84 keramických fragmentech, což představuje 19,9 %. Ostatní typy výzdoby byly zastoupeny již jen v jednotlivých

případech, konkrétně plastická lišta (7 ks), vrypy (2 ks), nápis (1 ks), rýha a vývalek (1 ks), rýha a prstování (1 ks) a kolky v kombinaci s malinovými nálepy (2 ks) (Graf 6).

Motiv provedený radélkem je různorodý. Může se jednat o různé velikosti obdélníků, čtverců, kosočtverců, klikatek apod. (podrobněji viz katalog keramiky a typologie výzdoby).

Výpal lze podle pozorování dělit na redukční a oxidační. Při zhodnocení celého souboru byl jasně dominujícím typem výpalu, výpal redukční, který byl zachycen u 94 % zlomků keramiky, zatímco oxidační výpal byl určen u 6 % zlomků keramiky. Tato situace platí pro všechny soubory z dané sondy a vrstvy. Jen v sondě IV, vrstvě 4 byla situace obrácená. Redukční výpal byl zachycen u 46,3 %, zatímco oxidační výpal byl zachycen u 53,7 % keramických zlomků. Tato situace svědčí o starobylosti materiálu, který je v době 13. a počátku 14. století často vypalován oxidačním způsobem (Graf 7 a 8).

8. Shrnutí a interpretace získaných poznatků

Skleněná číše na nožce s inv. č. SA 48891/1 ze sondy II, vrstvy 1 představuje zajímavý typ nálezu, ale v uvedeném sociálním prostředí nic neobvyklého. Původ této číše se hledá v Německu. Velké oblibě se tento typ číší těšil v 16. a 17. století. Často byly zdobeny emailovou výzdobou. Od 17. století se jako výzdobný prvek uplatňuje rytí diamantem (Mináriková 2000, 138).

Podobná číše se našla při výzkumu domu v Táboře ve Svatošově ulici č. p. 308, konkrétně v jímce, která byla datována do doby okolo roku 1600 (Krajíc 2003a, 104 – 107).

Další nález je opět z Tábora, konkrétně z Pražské ulice, dům č. p. 220. Zde byla objevena část poháru (inv. č. 23853). Jedná se o torzo poháru, ze kterého se zachovala široká dutá noha a napojení spodní části kupy. Sklo je téměř bezbarvé s minimálním počtem bublin, průměr patky je 40 mm a výška je 30 mm, kupa zachovaná do výšky 26 mm, síla střepe je 1 mm (Krajíc 1998, 92, obr. 37; týž 2007, 69).

Další podobný nález pochází z Plzně č. p. 289, Dominikánská ulice 2, studna 1 (Frýda 2007, 37, tab. 12:2 a 13:12).

Ozdobný přechod těla a nohy číše na duté noze nemusel být vždy zdoben pouze štípáním, ale mohly se vyskytnout např. drobné perličky, jako je tomu na příkladu z Ústí nad Labem, Předmostí čp. 34 (Cvrková 2007, obr. 5:8).

Přechod těla a nohy číše na duté noze nemusel být vždy zdoben, mohl být vyřešen prostým spojením obou částí nádoby. Takovým příkladem může být číše z Bratislavy, Zelné ulice čp. 1, kde byly objeveny zlomky dvou číší na duté nožce. V obou případech nebyl přechod těla a nožky nijak zdoben (Mináriková 2000, obr. 4:13 a 14).

Okenní terčík inv. č. SA 49165 ze sondy IV, vrstvy 2, byl pravděpodobně našedlé barvy, což odpovídá dataci do pozdějšího období, tedy pozdního středověku až raného novověku. Jedná se o doklad zasklívání okenních otvorů. Pro danou dobu jsou jeho rozměry i předpokládané zbarvení odpovídající.

V letech 1986 – 1991 zde P. Vařeka prováděl povrchové sběry, přičemž nálezy je možné rozdělit do dvou časových horizontů – starší a mladší. Starší časový horizont je důležitý pro datování počátku hradu, o kterém je jen minimum písemných pramenů. Jako nejstarší získaný materiál tohoto staršího stupně datuje P. Vařeka od 2. poloviny 13. století až do 1. poloviny 14. století. Tento materiál se vyznačuje vlnicemi, vodorovnými rýhami a vrypy jako výzdobnými prvky, dále také přítomností značek na dnech nádob a častou příměsí tuhy v keramickém těstě. Podobná skladba nálezů byla zaznamenána i při výkumu v Sezimově Ústí a Táboře (Vařeka 1993, 99 – 103).

Na základě podobnosti materiálu z hradu Příběniček dále z měst Sezimovo Ústí a Tábor je shodná datace s datováním nejstarších nálezů z hradu Šelmberka.

Mladší sídelní horizont je P. Vařekou kladen do 1. třetiny 15. století, tedy do zánikového horizontu hradu. Zboží je v této době již vytáčeno na rychle rotujícím hrnčířském kruhu, vyskytují se okraje přehnuté, vodorovně přehnuté a okružní. Jako výzdobný motiv se vyskytuje radélko. Tato keramická produkce se opět ztotožňuje s materiálem ze Sezimova Ústí a také Příběnic (Vařeka 1993, 102).

Tento mladší horizont odpovídá materiálu ze sondy IV, vrstvy 3 z hradu Šelmberka.

Nejvíce zastoupeným materiálem je keramika z období po polovině 15. až kolem poloviny 16. století, získaná ze sondy IV, vrstev 2 a 3, sondy I, vrstvy 2 a sondy III, vrstvy 1.

Zánikový horizont hradu je doložen keramikou ze sondy IV, vrstvy 2, která je nejčastěji datována do 16. až počátku 17. století. V tomto období se vyskytuje oxidačně pálené zboží polévané hnědými, zelenými a žlutými glazurami (viz katalog).

Na základě archeologických průzkumů nelze rozhodnout o tom, kdo byl původním vlastníkem hradu Příběničky (Vařeka 1993, 108).

Radélková výzdoba byla ve zpracovávaném souboru identifikována na 191 keramických zlomcích, jednalo se o samotnou radélkovou výzdobu i radélkovou výzdobu v kombinaci s rýhami. Radélková výzdoba se vyskytla jak v jednotlivých pásech, tak i v několikanásobných řadách, a také po celé ploše nádoby.

Na vrcholně středověké kuchyňské a stolní keramice se uplatňují radélkové nápisy. Četnost výskytu radélkové keramiky na Táborsku v uvedeném období lze doložit mnoha dalšími nálezy z Potálova, z hradů Příběnic, Příběničky a Choustníka či z historického jádra města Soběslavi atd. (Drda – Krajíc 2001, 538 – 539).

Nápisy na nádobách často nedávají smysl, protože hrnčír byl většinou negramotný a nevěděl, co jednotlivá písmena znamenají, proto je do výzdoby skládal tak, jak se mu to líbilo (Bláhová–Sklenářová 2012, 245).

Na vrcholně středověké kuchyňské a stolní keramice se uplatňují radélkové nápisy. Četnost výskytu radélkové keramiky na Táborsku v uvedeném období lze doložit mnoha dalšími nálezy z Potálova, z hradů Příběnic, Příběničky a Choustníka či z historického jádra města Soběslavi atd. (Drda – Krajíc 2001, 538 – 539).

Text na šelmberském fragmentu je nesrozumitelný, ale snad se dá předpokládat přítomnost jména „MARIA“, jako oddělovací znak jednotlivých slov sloužila pravotočivá svastika. Písmena jsou vysoká cca 11 a silná 2 mm. Znaky jsou obrácené, což je dalším dokladem toho, že je zhotovoval negramotný hrnčír.

Nález keramiky s nápisovou výzdobou z okolí Šelumberka byl zaznamenán na klášteřišti v Louňovicích pod Blánkem, vzdáleného cca 10 km. Tento klášter byl založen před polovinou 12. století z Porýní. Jeho zánik se klade do roku 1420. V nápisu z Louňovic se objevuje jméno MARIA (text MARIA HILF) a na dalším střepu ze stejné lokality nápis GOTHILF. Vzhledem k tomu, že oba nápisy jsou v němčině existují domněnky, že nápisy odkazují na tradici německého založení kláštera, zatímco keramické těsto nasvědčuje místní produkci (Bláhová–Sklenářová 2012, 246).

Další keramické zlomky zdobené nápisy byly nalezeny v Sezimově Ústí a na Kozím hrádku. Ústecké texty jsou často v češtině, zatímco z Kozího hrádku jsou v němčině. Němčinu na Kozím hrádku J. Švehla vysvětluje tím, že Kozí hrádek určitou dobu vlastnili páni z Hardeka, což byl německý rod. Texty jsou většinou duchovního charakteru, buď biblická jména či zbožné vzdechy starých předků k bohu, Marii Panně a svatým (Bláhová–Sklenářová 2012, 246 – 247; Švehla 1911, 12).

Další keramický fragment s nápisem byl objeven v Táboře, na Sídlišti nad Lužnicí, kde byl identifikován nápis „+IAAIOMAR+“ (Bláhová–Sklenářová 202, 247).

Nálezy keramických zlomků s nápisy z okolí Tábora jsou provedením písma šelmberskému zlomku bližší než nápis z Louňovic. Výška písmen na tábořských zlomcích se pohybuje mezi 10 a 15 mm a šířka mezi 2 a 3 mm (Bláhová – Sklenářová 2012, 247).

9. Závěr

Jak již bylo zmíněno v kapitole o geologických poměrech v blízkém i vzdálenějším okolí hradu Šelmběrka, v jeho okolí se nacházejí významné lokality spojené s těžbou zlata a stříbra. Právě přítomnost ložisek těchto drahých kovů by mohla být jednou z příčin založení hradu. Již ve 13. století se vyskytují zmínky o tom, že v této oblasti se těžilo pod pravomocí Jihlavy (Kořán 1952, 26). Prvními lidmi, kteří krajinu trvale osídlili, byli prospěchtoři a poté těžaři drahých kovů.

Řeka Blanice protékající severně od hradu Šelmběrka je zlatonosná a též zajímavá již pro pravěké obyvatele tohoto kraje. Těžba stříbrných rud v okolí Šelmběrka je bezpečně doložena již ve 13. století. To by mohlo svědčit o založení hradu z důvodu strážení významných ložisek stříbrných a zlatých rud v okolí (Roudný – Laby, řeka Blanice, Kamberk, Křížov, Smilovy Hory, Stará Vožice, Řemíčov atd.). Hrad je situován právě do středu tohoto rudního revíru (Krejča – Abazid 2006, 14; Šindelář 1998).

Již před polovinou 13. století se na středním toku řeky Lužnice nacházejí statky všech větví rodu Vítkovců, což je dokladem značného významu tohoto regionu v rodové politice Vítkovců, která na konci 13. století nabývá výrazné jednoty. Postoupením Chýnovska pražskému biskupství v roce 1250 se panovník v kraji zbavil opěrného bodu zeměpanské moci, který drobné královské državy na Mladovožicku a Veselsku nebyly sto nahradit. Potřeba nové pevnosti i správního centra se naléhavě projevila na sklonku 60. let, kdy se vztah Vítkovců k Přemyslovi Otakarovi II. prokazatelně změnil a kdy jihočeská majetková rivalita nezasvěněně překračovala do sféry mocenského zápasu. Jistě ne náhodou Přemysl Otakar II. v této době usiloval o Bechyňsko, jež se mu také roku 1268 podařilo získat a jež vrazilo klín mezi državy krumlovské a rožmberské větve Vítkovců. Sama tato skutečnost mohla v kraji zvýšit napětí, i když trvalo ještě nějaký čas, než se podařilo na Bechyni vybudovat pevný hrad. Současně však vstupovaly do hry zájmy ekonomické povahy, podněcené slibnými nálezy drahých kovů na Ústecku. Ty byly součástí výsostného královského regálu, a

proto Přemysl Otakar II. neváhal a uplatnil na ně svůj nárok. Jeho expanzivnímu záběru zřejmě nejvíce vyhovovala strategicky položená ostrožna nad soutokem Lužnice a Tismenického potoka, na níž v té době zřejmě stálo jen menší opevněné sídlo manů hradeckých Vítkovců Konráda a Hněvka s nezbytným hospodářským zázemím (Šmahel 1988, 97 – 98; Vařeka 1993, 107).

Vztah hradu Šelmberka a hradu v Mladé Vožici je doposud nevyřešen. Podivná je přílišná blízkost obou hradů. Písemné prameny mlčí o tom, kdo který hrad založil, ale předpokládá se, že mladovožický hrad byl založen králem Václavem II. jako náhrada za ztracený hrad Hradiště. Obdobnou situaci spatřujeme také u hradů Příběnice a Příběničky. Příběnický hrad podle svědectví písemných pramenů byl od svého počátku hradem šlechtickým, zatímco tato informace se o hradu Příběničky objevuje až v roce 1324. Archeologické průzkumy hradu datují jeho vznik již do 2. poloviny 13. nebo do přelomu 13. a 14. století. Jsou tedy dvě možnosti vzniku hradu. Buď byl hrad od počátku soukromým šlechtickým hradem, a nebo byl hrad Příběničky založen někým jiným (snad králem nebo jiným šlechtickým rodem) a teprve později přešly Příběničky do vlastnictví vítkovského rodu (Vařeka 1993, 95 – 108).

Z výsledků analýzy kuchyňské a stolní keramiky vyplývá, že prezentovaný soubor chronologicky nevybočuje z poznatků získaných komparací písemných a archeologických pramenů. Výjimkou je pouze sonda IV, vrstva 4, ze které byl získán nejstarší materiál datovaný do doby okolo poloviny 13. století nebo těsně po ní. Takto starý materiál se ojedinele našel i v sondě I, vrstva 2 ovšem jako nestratifikovaná příměs mladšího materiálu.

V úvodu práce jsou zadány tři cíle, na které následuje odpověď.

1. Zkoumaný soubor se nijak nevymyká keramické produkci z blízkého okolí hradu. Pouze jako zajímavost z keramického souboru ze sondy IV, vrstvy 2 SA 49049 a taktéž u SA 49050 se s největší pravděpodobností jedná o zlomky koflíků – Scheuerů, které jsou z hlediska užití považovány za nádoby na pití vína používané k výjimečným událostem světského a církevního života. V tomto případě s datací po polovině 16. století. Loštické poháry identifikované ve zpracovávaném souboru taktéž odrážejí vyšší sociální prostředí (srovnej Drda – Krajíc 2001, 527; Měřínský 1969).

2. Nedá se doložit, že hrady a tvrze existují od 13. století v tom stavu, jak jsou doloženy písemnými prameny z počátku 14. století, ale jisté je, že tato oblast byla osídlena již ve 13. století. Stejnou myšlenku lze na základě studia keramických nálezů z hradu Šelmberka vyslovit i o něm. Jisté je, že šelmerská hora byla osídlena ve 13.

století, ale nelze s určitostí říci, že zde již v této době, tj. v době po polovině 13. stál hrad. Tuto doměňku by potvrdil další archeologický výzkum hradu (srovnej Břicháček NZ Plz. 358/91; Richter 1982; Wallisová 2012).

3. Z hlediska provozu hradní domácnosti se nejedná o nijak výjimečný soubor. Jak již bylo upozorněno v kapitole 8 vybočují pouze svou výjimečností nálezy dvou zlomků Scheuerů. Zkoumaný keramický soubor se nijak nevymyká keramice získané z jiných šlechtických sídel v okolí (srovnej Krajíc 1998; Richter – Krajíc 2001).

10. Seznam použité literatury a pramenů

10.1. Literatura

Abazid, D. – Fischer, D. – Fišer, J. – Jahelka, J. 2006: Živá příroda a její ochrana, in: Vítejte na Táborsku, Tábor, 16 – 21.

Albrecht a kol. 2003: Českobudějovicko, in: Mackovčín, P. – Sedláček, M. (eds.): Chráněná území ČR, svazek VIII, Praha.

Anonym 1941: Vykopávky na hradě Šelmberku, Český jih 69/20, 4, vyšlo v Táboře 17. května 1941.

Anonym 1941a: Vykopávky na hradě Šelmberku, Český jih 69/28, 4, vyšlo v Táboře 12. července 1941.

Bernard, A. J. 1911: O praobyvatelích okollí Táborského, Český jih 39, č. 36 – 39.

Bláhová-Sklenářová, Z. 2012: Fragment nádoby s nápisovým kolkem z hradu Šelmberka (okr. Tábor), Časopis Společnosti přátel starožitností 120, 245 – 249.

Buben, M. 1994: Encyklopedie heraldiky, Praha.

Cikhrart, R. 1925: Minulost města Jistebnice, Tábor.

Cikhart, R. 1940: Vykopávky na Příběnicích, Jihočeský sborník historický 13, 140.

Cikhart, R. 1947: Popis Táborska, Tábor.

Cvrková, M. 2007: Sklo z počátku novověku z Ústí nad Laabem – Předmostí čp. 43, in: Historické sklo 4, Sborník pro dějiny skla, 77 – 90.

Čech, V. 1969: Geologické a mineralogické poměry táborského okolí, in: Vlastivěda Táborska, I. díl, Zeměpisný přehled, geologie a mineralogie, Tábor, 9 – 40.

Černá, E. 1994: Úvod, in: Středověké sklo v zemích Koruny české, 11 – 12.

Černá, E. – Himmelová, Z. 1994: 13. – polovina 14. století, in: Středověké sklo v zemích Koruny české, 43 – 45.

Drahotová, O. 2005: Kulturně-historický kontext, in: Drahotová, O. a kol.: Historie sklářské výroby v Českých zemích I., Praha, 131 - 132.

Drahotová, O. 2005: Renesanční sklářství v Čechách a na Moravě v evropském kontextu a nejvýznamnější střediska výroby, in: Drahotová, O. a kol.: Historie sklářské výroby v Českých zemích I., Praha, 133 – 136.

Drda, M. 1980: Archeologický výzkum Tábora, Archaeologia historica 5, 107 – 114.

Drda, M. 1983: Cihelna 13. století v Milevsku, Archaeologia historica 8, 167 – 173.

- Drda, M. – Krajíc, R. 1983:** K metodice třídění středověké keramiky na Táborsku, *Archaeologia historica* 8, 175 – 187.
- Drda, M. – Krajíc, R. 2001:** Tzv. Husův hrneček – originál nebo dokonalý padělek?, *Husitský Tábor, Supplementum 1, Sborník Husitského muzea v Táboře*, 505 – 601.
- Durdík, T. 1974:** Vývoj hradu Krašovana na základě archeologického výzkumu, *Archeologické rozhledy XXVI*, 16 – 28.
- Durdík, T. 1978:** Nástin vývoje českých hradů 12. – 13. století, *Archaeologia historica* 3, 41 – 52.
- Durdík, T. 1978a:** Archeologie k počátkům a podobě přemyslovského Křivoklátu. Výsledky první etapy výzkumu (1973 – 1975), *Archeologické rozhledy XXX*, 304 – 320, 357 – 360.
- Durdík, T. 1988:** Deset let archeologického výzkumu hradu v Jindřichově Hradci (1975 – 1986), *Zpravodaj oboru památkové péče 1988/B-1, České Budějovice*, 1 – 86.
- Durdík, T. 1995:** Královské hrady a královská města v Čechách 13. století, *Archeologia historica* 20, 331 – 337.
- Durdík, T. 1995a:** *Encyklopedie českých hradů*, Praha.
- Durdík, T. 1997:** Evropské souvislosti české hradní architektury, in: *K současným problémům péče o památky*, 68 – 71.
- Durdík, T. 1998:** Česká hradní architektura doby Jana Lucemburského, *Castellologica Bohemica* 6/1, 7 – 68.
- Durdík, T. 1998a:** *Hrady kastelového typu 13. století ve střední Evropě*, Praha.
- Durdík, T. 1999:** *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*, Praha.
- Durdík, T. – Bolina, P. 2001:** *Středověké hrady v Čechách a na Moravě*, Praha.
- Durdík, T. 1999:** *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů, Dodatky*, Praha.
- Durdík, T. 2002a:** Velká věž hradu Velešína, *Castellologica bohemica* 8, 409 – 416.
- Durdík, T. 2007:** *Hrad Přimda, Vlastivědná knihovnička SPS, svazek 17*, Praha.
- Durdík, T. 2007a:** *Současná česká kastellologie, České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury, Profesorské přednášky 7/2007*, Praha.
- Durdík, T. 2009:** Brány hradu Pořešína, *Archaeologia historica* 34, 695 – 709.
- Durdík, T. – Sušický, V. 2002:** *Zříceniny hradů, tvrzí a zámků. Jižní Čechy*, Praha.
- Fišera, Z. 2004:** *Skalní hrady zemí koruny české*, Praha.
- Frídl, J. 1969:** Vytváření táborského okresu a jeho geografická poloha, in: *Vlastivěda Táborska, I. díl, Zeměpisný přehled, geologie a mineralogie, Tábor*, 7 – 8.

- Frídl, J. 1969:** Zeměpisný a geomorfologický přehled Táborska, in: Vlastivěda Táborska, I. díl, Zeměpisný přehled, geologie a mineralogie, Tábor, 58 – 86.
- Frýda, F. 2007:** Nálezy renesančního skla z Plzně, in: Historické sklo 4, Sborník pro dějiny skla, 33 – 65.
- Frýda, F. – Himmelová, Z. 1994:** 14. – konec 15. století, in: Středověké sklo v zemích Koruny české, 73 – 75.
- Gabriel, F. 1989:** K problematice opevněných sídel na pískovci, *Castellologica bohemica* 1, 125 – 138.
- Gabriel, F. – Smetana, J. 1986:** Skalní hrady a jejich vztah k české hradní architektuře, *Archaeologia historica* 11, 143 – 152.
- Gersdorfová, Z. 2010:** Počátky hradu v Českém Krumlově, rukopis bakalářské práce, Jihočeská univerzita České Budějovice.
- Goš, V. 2007:** Loštice město středověkých hrnců, Opava.
- Hazlbauer, Z. 1995:** Historické kamnové kachle z Rabštejna nad Střelou, *Vlastivědná knihovnička SPS* 2, Praha, 1 – 34.
- Hazlbauer, Z. 1998:** Krása středověkých kamen. Odraz náboženských idejí v českém uměleckém řemesle, Praha.
- Heber, F. A. 1843 – 1849:** *Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlöser*, I – VII, Praha.
- Hejna, A. 1954:** Archeologický výzkum v Příběnicích, *Časopis Národního musea* CXXIII, 157 – 162.
- Hejna, A. 1955:** Archeologický výzkum latránu pod Příběnicemi, *Jihočeský sborník historický* XXIV, 79 – 90.
- Hejna, A. 1959:** Výsledky archeologického výzkumu v Příběnicích, *Jihočeský sborník historický* XXVIII, 12 – 16.
- Hejna, A. 1961:** České tvrze, Praha.
- Hejna, A. 1976:** Archeologický výzkum hradu Vizmburku, k. o. Havlovice, okr. Trutnov v r. 1977, *Zpravodaj Krajského muzea východních Čech* V 1, 43 – 45.
- Hložek, J. – Menšík, P. v tisku:** Vykopávky na hradě Šelmberku v letech 1940 – 1943. Rukopisné poznámky Františka Lískovce, *Castellologica bohemica*.
- Hraše, K. J. 1863:** Mohyly a valy v okolí Ratajském blíže Bechyně, *Památky archeologické* 5, 230 – 232.
- Hraše, K. J. 1885:** Zemské stezky, strážnice a brány v Čechách, *Nové Město nad Metují*.

- Huml, V. 1970:** Nové poznatky o osídlení Tábora v době předhusitské, Archeologické rozhledy XXII, 556 – 568.
- Chábera, S. 1985:** Horopis, in: Chábera, S. a kol.: Jihočeská vlastivěda, řada A Neživá příroda, Vimperk, 9 – 36.
- Chábera, S. 1985a:** Vodní toky, in: Chábera, S. a kol.: Jihočeská vlastivěda, řada A Neživá příroda, Vimperk, 167 – 181.
- Chotěbor, P. 1981:** Povrchový průzkum skalních hradů v Českém ráji, Archaeologia historica 6, 71 – 78.
- Chotěbor, P. 1982:** K situaci a stavební podobě vesnických feudálních sídel, Archaeologia historica 7, 357 – 366.
- Chotěbor, P. 1996:** K problematice velkých a dispozičně složitějších českých tvrzí, Zprávy památkové péče 1/5, 36- 41
- Chvojka, O. 1999:** Užití grafitu v jihočeské knovízské kultuře, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 12, 7 – 17.
- Janáček, J. – Louda, J. 1988:** České erby, Praha.
- Jelínek, J. 2004:** Kapitoly o Landštejně, Dačice.
- Kavka, F. 1994:** Historický kontext, in: Středověké sklo v zemích Koruny české, 19 – 23.
- Kašíčka, F. 1990:** Život na středověké a renesanční tvrzi (ve světle hmotných a písemných dokladů), Archaeologia historica 15, 191 – 201.
- Koblasa, P. – Kovář, D. 2003:** Panská sídla jižních Čech. 433 hradů, zámků a tvrzí, České Budějovice.
- Kolář, M. 1877:** Kančík Táborský, Památky archeologické 10, 818 – 819.
- Kořán, J. 1952:** Dějiny dolování v Ratibořských Horách a okolí, in: Čech, V. a kol.: Rudní ložiska v okolí Ratibořských Hor a Staré Vožice u Tábora, Geotechnica. Sbíрка prací z praktické geologie, svazek 13, 25 – 57.
- Kouřil, P. – Prix, D. – Wihoda, M. 2000:** Hrady českého Slezska, Brno – Opava.
- Krajíc, R. 1997:** Středověká kachlová kamna v Táboře (Archeologický výzkum v Křížkově ulici čp. 28), Písek.
- Krajíc, R. 1998:** Dům pasíře Prokopa v Táboře (Archeologický výzkum odpadní jímky v domě čp. 220), Tábor.
- Krajíc, R. a kol. 2000:** Bechyně historické město nad Lužnicí, Bechyně.

- Krajíc, R. 2003:** Sezimovo Ústí. Archeologie středověkého poddanského města 3. Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa, díl I – II, Praha – Sezimovo Ústí – Tábor.
- Krajíc 2003a:** Soubor renesančního skla z táborského domu č. p. 308 (předběžné sdělení), in: Historické sklo 3, Sborník pro dějiny skla, s. 103 – 107.
- Krajíc, R. 2005:** Středověké kamnářství. Výzdobné motivy na gotických kachlích z Táborska, Tábor.
- Krajíc, R. 2005a:** Renesanční sklo v archeologických nálezech v Čechách a na Moravě, in: Drahotová, O. a kol.: Historie sklářské výroby v Českých zemích I., Praha, 159 – 185.
- Krajíc, R. 2007:** Gotické a renesanční sklo v jižních Čechách, in: Historické sklo 4, Sborník pro dějiny skla, 67 – 76.
- Krajíc, R. – Richter, M. 2001:** Sezimovo Ústí. Levobřežní předměstí – archeologický výzkum 1962 – 1988, Praha – Sezimovo Ústí – Tábor.
- Krajíc, R. – Šindelář, J. 2000:** Podklad pro vyhlášení nemovité kulturně-historické památky – Historický rudní revír Starovožický, rukopis uložen v Husitském muzeu v Táboře, Tábor.
- Krejča, F. – Abazid, D. 2006:** Krajina a její nerostné bohatství, in: Vítejte na Táborsku, Tábor, 14 – 15.
- Kuthan, J. 1975:** Gotická architektura v jižních Čechách. Zakladatelské dílo Přemysla Otakara II., Praha.
- Kuthan, J. 1976:** Středověká architektura v jižních Čechách do poloviny 13. století, České Budějovice.
- Kuthan, J. 1993:** Přemysl Otakar II. Král železný a zlatý. Král zakladatel a mecenáš, Vimperk.
- Kuthan, J. 1994:** Česká architektura v době posledních Přemyslovců. Města – hrady – kláštery – kostely, Vimperk.
- Kypta, J. – Šimůnek, R. – Veselý, J. – Neustupný, Z. 2012:** Farní kostel sv. Petra a Pavla v Načeradci ve 12. – 14. století. Architektura jako odraz sociálních proměn, Průzkumy památek XIX – II/2012, 53 – 94.
- Lancinger, L. – Muk, J. 1989:** Hradní palác v Soběslavi, Castellologica Bohemica 1, 159 – 169.
- Lískovec, F. 1940:** Tábor a Táborsko v temnotách pravěku, in: Táborsko v minulosti i přítomnosti, 6 – 19.

- Lískovec, F. 1940a:** Zápisník VII. Písemná pozůstalost Lískovce Františka. Uloženo: Husitské muzeum v Táboře, č. inv. PPLF151, č. přír. 234/84/173.
- Lískovec, F. 1940b:** Zápisník VIII. Písemná pozůstalost Lískovce Františka. Uloženo: Husitské muzeum v Táboře, č. inv. PPLF152, č. přír. 234/84/174.
- Lískovec, F. 1941:** Zápisník XI. Písemná pozůstalost Lískovce Františka. Uloženo: Husitské muzeum v Táboře, č. inv. PPLF155, č. přír. 234/84/177.
- Lískovec, F. 1947:** Dávnověk Soběslavska, in: Jubilejní sborník Městského muzea, 72 – 83.
- Macek, J. 1992:** Hrad a zámek (Studie historicko-sémantická), Český časopis historický 90/1, 1 – 16.
- Macek, J. 1997:** Česká středověká šlechta, Praha.
- Mareš, F. 1893:** České sklo, Praha.
- Menclová, D. 1972:** České hrady, 1. + 2. díl, Praha.
- Menoušková, D. – Měřínský, Z. 2008:** Krása, která hřeje. Výběrový katalog gotických a renesančních kachlů Moravy a Slezska, Uherské Hradiště.
- Mensík, J. – Mensík, P. 2011:** Josef Švehla – 150. výročí narození, Výběr časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech 48/1, 53 – 54.
- Měřínský, Z. 1969:** Přehled typů loštické keramiky, jejich vývoj a datování, Vlastivědný věstník moravský XXI, 89 – 105.
- Měřínský, Z. 2007:** Hrad Rokštejn. Dějiny, stavební vývoj a výsledky čtvrtstoletí archeologického výzkumu 1981 – 2006, Brtnice – Brno.
- Měřínský, Z. – Plaček, M. 1988:** Nástin vývoje hradní architektury vrcholného středověku na Moravě a ve Slezsku do období husitských válek, Archaeologia historica 13, 217 – 249.
- Mináriková, M. 2000:** Nové nálezy skla z historického jádra Bratislavy, in: Historické sklo 2, Sborník pro dějiny skla, 129 – 141.
- Musil, F. 2006:** Úvod do kastelologie, 1. a 2. díl, Hradec Králové.
- Myslivoček, M. 1993:** Erbovník aneb kniha o znacích i osudech rodů žijících v Čechách a na Moravě, podle starých pramenů a dávných ne vždy věrných svědectví, Praha.
- Nekuda, V. – Reichertová, K. 1968:** Středověká keramika v Čechách a na Moravě, Brno.
- Novotný, R. 2000:** K Mackově pojetí hradu a zámku, in: Medievalia historica Bohemica 7, 191 – 200.

- Odehnal, L. 1985:** Nerostné bohatství, in: Chábera, S. a kol.: Jihočeská vlastivěda, řada A Neživá příroda, Vimperk, 80 – 102.
- Pánek, J. – Šimůnek, R. – Vaníček, V. 2011:** Páni z Rožmberka. Nástin historie rodu, in: Rožmberkové. Stručný průvodce výstavou, 24 – 111.
- Pavlík, Č. – Vitanovský, M. 2004:** Encyklopedie kachlů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Ikonografický atlas reliéfů na kachlích gotiky a renesance, Praha.
- Pešta, J. 1996:** Šelmberk – povrchový průzkum dolního hradu, *Castellologica Bohemica* 5, 47 – 62.
- Plaček, M. 2001:** Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů hradků a tvrzí, Praha.
- Profous, A. – Svoboda, J. 1957:** Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny, díl IV., Praha.
- Pták, M. 2012:** Značky na dnech středověkých keramických nádob v jihozápadních Čechách. Nálezy v kontextu raně a vrcholně středověkého osídlení na okrese Klatovy, rukopis diplomové práce, Jihočeská univerzita České Budějovice.
- Rada, P. 1956:** Kniha o technikách keramiky, Praha.
- Razím, V. 1992:** Kastel středoevropského typu?, *Archaeologia historica* 17, 133 – 139.
- Razím, V. 2004:** Nad počátky hradů české šlechty, *Archeologické rozhledy* LVI, 176 – 214.
- Richter, M. 1982:** Hradištko u Davle, městečko ostrovského kláštera, Praha.
- Richter, M. – Smetánka, Z. 1959:** Příspěvek k metodice studia středověké keramiky v Čechách, *Archeologické rozhledy* 11, 86 – 97.
- Richter, M. – Krajíc, R. 2001:** Sezimovo Ústí. Archeologie středověkého poddanského města 2. Levobřežní předměstí – archeologický výzkum 1962 – 1988, Praha – Sezimovo Ústí - Tábor.
- Rosol, E. 1941:** Vykopávky na hradě Šelmberku, *Český jih* 69/28, 4, vyšlo v Táboře 12. července 1941.
- Rynešová, B. 1932:** Proč povstali Vítkovci proti králi Přemyslu Otakarovi II., in: Sborník prací k šedesátým narozením J. B. Nováka, 45 –60.
- Sedláček, A. 1870:** Minulost města Mladé Vožice v Táborsku, Praha.
- Sedláček, A. 1882 – 1927:** Hrady, zámky a tvrze království českého, I – XV, Praha.
- Sedláčková, H. ed. 1998:** Renesanční Olomouc v archeologických nálezech. Sklo, slavnostní keramika a kachle. Archeologické výzkum Památkového ústavu v Olomouci 1973 – 1996 – Renaissance Olomouc in archaeological Finds. Glass, Festive Ceramics

and Tiles. Archaeological Research of the Institute of Landmark Conservation in Olomouc 1973 – 1996, Olomouc.

Sklenář, K. – Sklenářová, Z. 2005: Biografický slovník českých, moravských a slezských archeologů, Praha.

Smetánka, Z. 1969: K morfologii českých středověkých kachlů, Památky archeologické LX, 228 – 265.

Svoboda, J. – Šmilauer, V. 1960: Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny, díl V., Praha

Svoboda, L. a kol. 1998: Encyklopedie českých tvrzí, I. díl, Praha.

Svoboda, L. a kol. 2000: Encyklopedie českých tvrzí, II. díl, Praha.

Svoboda, L. a kol. 2005: Encyklopedie českých tvrzí, III. díl, Praha.

Šindelář, J. 1998: Současný stav montáních forem antropogenního reliéfu mezi městy Mladá Vožice a Vlašim. Nепublikovaná studie Muzea Podblanicka (Vlašim).

Šmahel, F. a kol. 1988: Dějiny Tábora I. – 1, České Budějovice.

Štorm, B. 1963: Šelmberk, in: Hilmera, J. – Rokyta, H. (ed.) 1963: Hrady a zámky. Sborník krátkých monografií o hradech a zámcích v českých krajích, Praha, 274 – 275.

Šusta, J. 1895: Závaš z Falkenštejna, Český časopis historický 1, 246 – 259.

Švehla, J. 1911: Nádoby s nápisy z Ústí Sezimova a Kozího Hrádku, Časopis Společnosti přátel starožitností českých XIX, 9 – 14.

Švehla, J. 1920: Kozí, Tábor.

Točík, A. 1962: Keramika so značkami na dne zo slovansko-avarských pohrebísk na juhozápadnom Slovensku, Památky archeologické LIII, 347 – 380.

Tříška, K. a kol. 1986: Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku V. Jižní Čechy, Praha.

Úlovec, J. 1996: Herbert Weinelt a jeho výzkumy panských sídel, Castellologica Bohemica 5, 11 – 22.

Úlovec, J. 1998: Hrady, zámky a tvrze na Chebsku, Cheb.

Unger, J. 1999: Život na lelekovickém hradě ve 14. století. Antropologická sociokulturní studie, Brno.

Vaníček, V. 1979: Vzestup rodu Vítkovců v letech 1169 – 1269, Folia Historica Bohemica 1, 89 – 108.

Vaníček, V. 1981: Vítkovci a český stát v letech 1169 – 1278, Český časopis historický XXIX, 89 – 110.

Varadzin, L. 2005: Značky na dnech keramických nádob ve středověku, *Studia mediaevalia pragensia* 5, 165 – 199.

Varadzin, L. 2007: Značky na dnech keramických nádob za Staré Boleslavi, *Archeologické rozhledy* LIX, 53 – 79.

Varadzin, L. 2010: Hrnčířská výroba ve východní části střední Evropy 6. – 13. století v archeologických pramenech, *Archeologické rozhledy* LXII/1, 17 – 71.

Vařeka, P. 1993: Povrchový průzkum hradu Příběničky (okr. Tábor), *Castellologica Bohemica* 3, 95 – 110.

Vlaskák, A. N. 1861: Mladá Vožice a její okolí v kraji Táborském. Zříceniny hradu Šellenberka, *Památky archeologické* IV/2, 66 – 74.

Wallisová, M. S. 2012: Nález části sídelního areálu prvních Vítkovců na Vítkově náměstí v Prčici, *Český Merán* 16, 22 – 35.

Zenkl, F. D. 1909: Průvodce Tábořem a jeho okolím, Tábor.

10.2. Prameny

<http://uar.ff.jcu.cz/pro-studenty/studenti-kulturni-historie-archeologicka-praxe-na-hrade-selmberku-srpen-2006> - staženo 29. 3. 2013

Zápis z místního šetření č. j. RRR566/02 ze dne 4. 3. 2002.

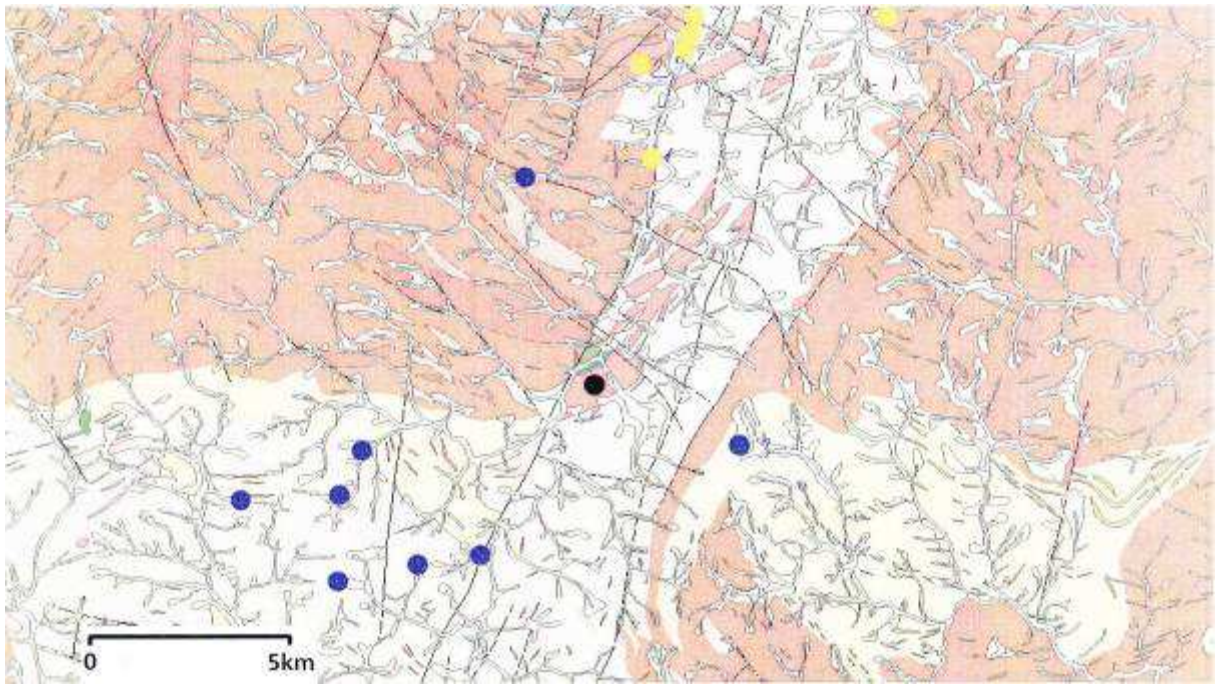
Břicháček NZ Plz. 358/91, rukopis uložen v Západočeském muzeu v Plzni.

Krajíc NZ 217/2011, rukopis uložen v Husitském muzeu v Táboře.

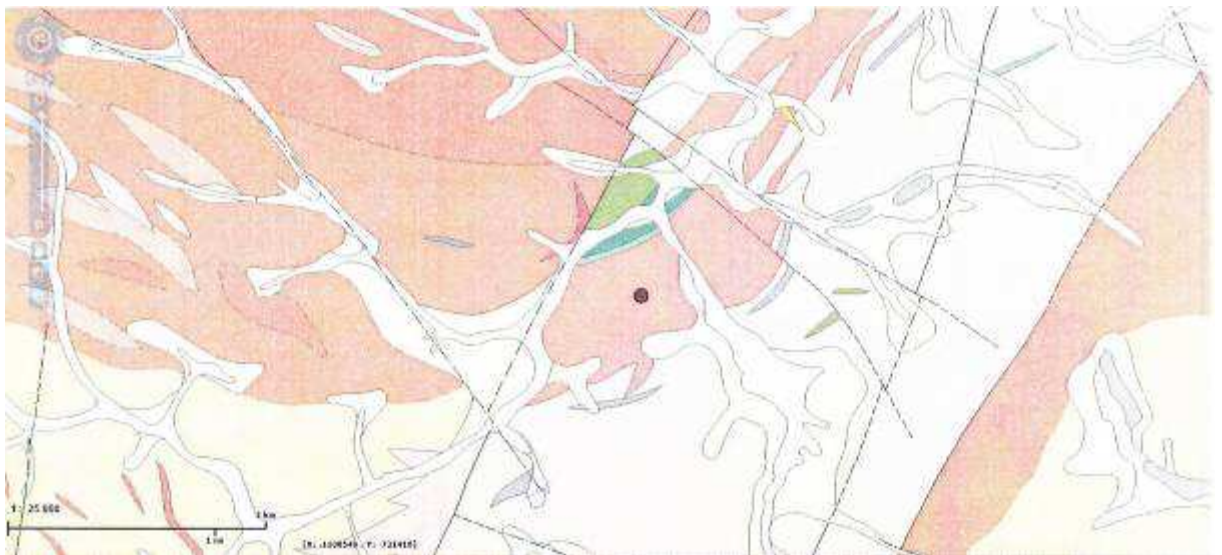
<http://www.estudanky.eu/im/mapa.png> - staženo 1. 7. 2013

<http://free-top.tym.cz/images/map/mapa-cr-slepa-relief-2.jpg> - staženo 1. 7. 2013

11. Přílohy

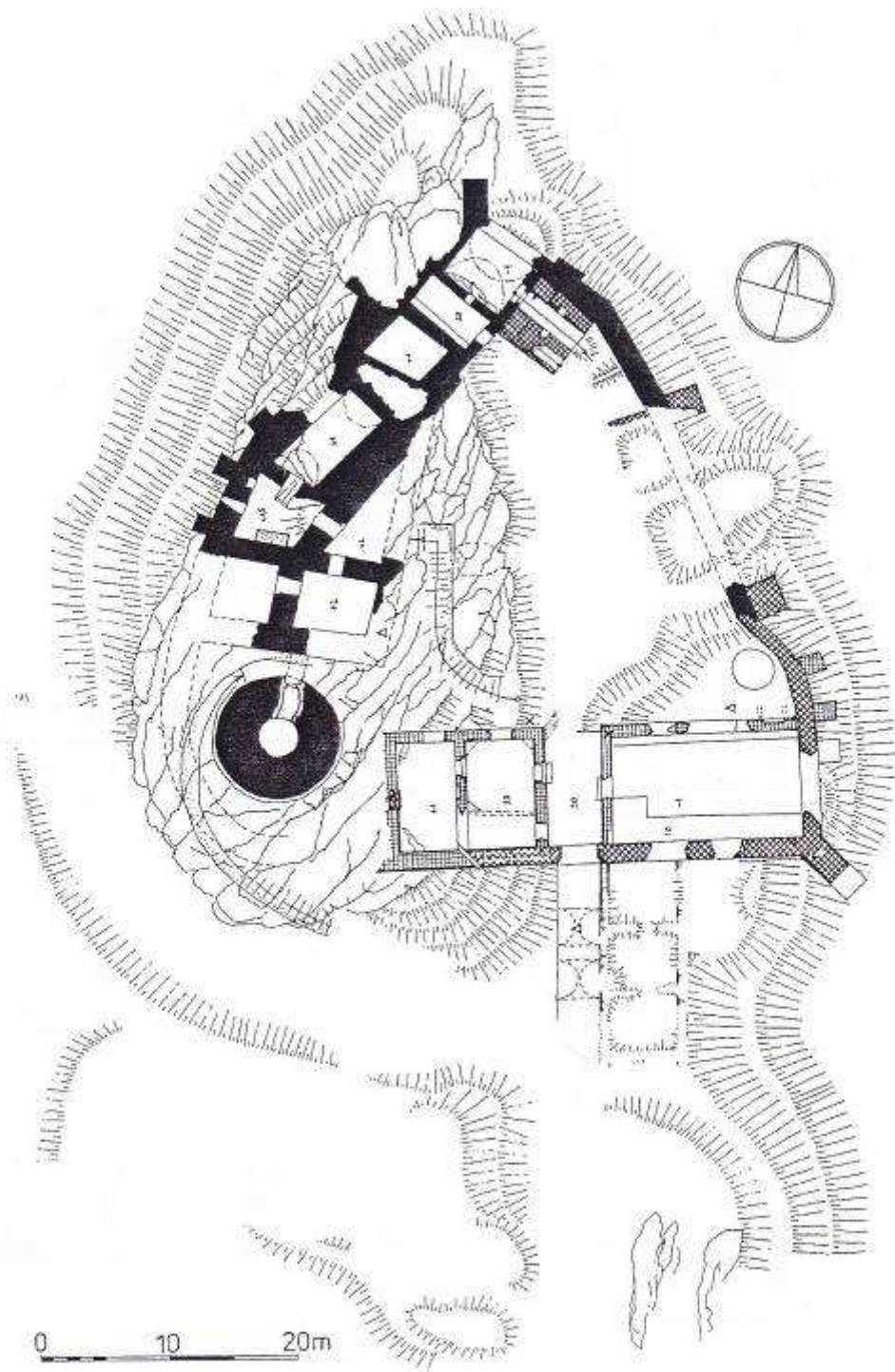
Obr. 3 – Geologická mapa okolí Šelmberku, převzato z www.geology.cz.

Obr. 4 – Geologická mapa okolí Šelmberku, převzato z www.geology.cz

Obr. 5 – Výběr erbů majitelů hradu Šelmberka, páni ze Šelmberka, Zajícové z Hazmburka, Rýzmburkové, Španovští z Lisova a Přehořovští z Kvasejovic. Převzato z Janáček – Louda 1988.

48

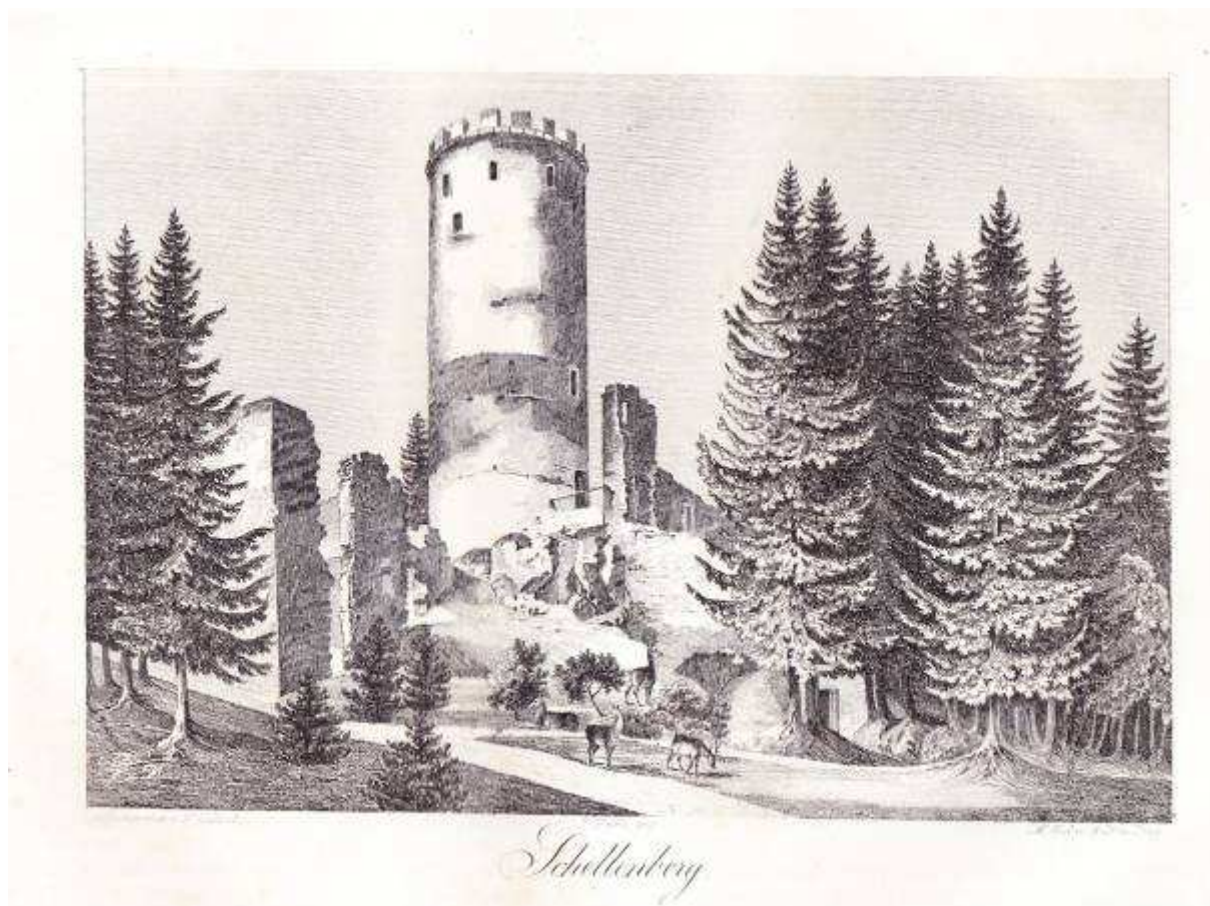
Obr. 6 – Půdorys hradu Šelmberku, převzato z Pešta 1996, obr. 1.

Obr. 7 - Rytina A. Pucherny z roku 1801, převzato z Menclová 1972, obr. 491.

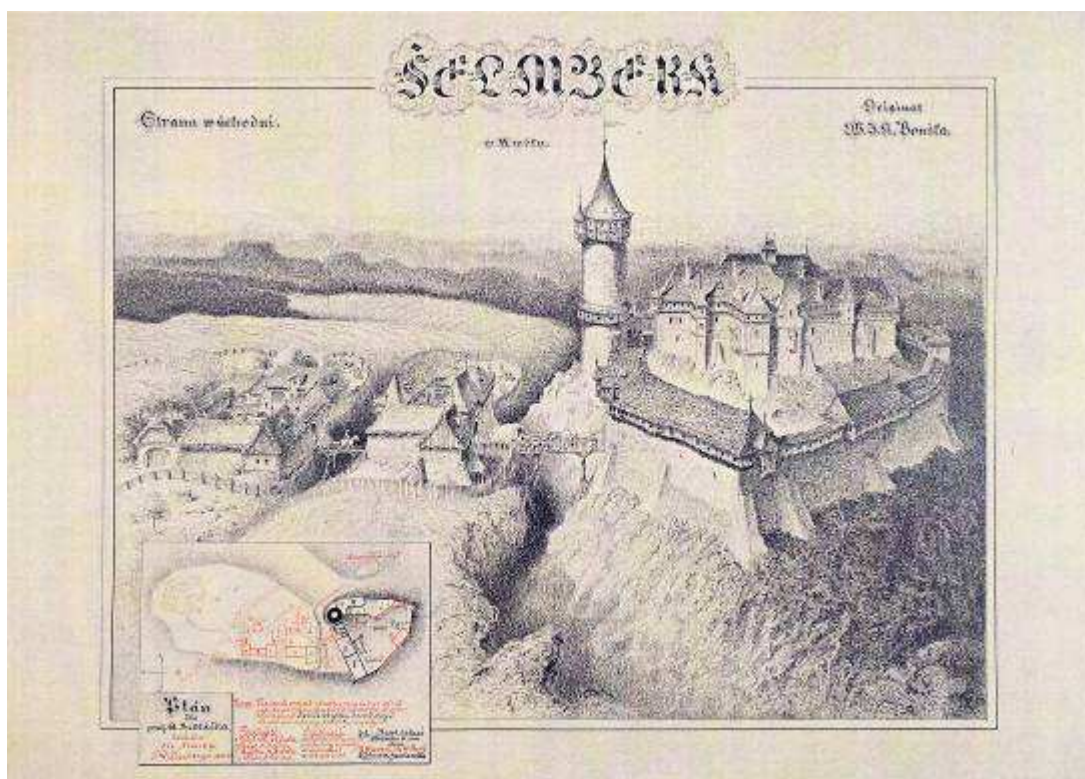
Obr. 8 - Litografie W. Kandlera z roku 1827, uloženo v Památníku Mladovožicka v Mladé Vožici.

Obr. 9 – Kresba V. Kühnel, 1845, převzato z Hebber 1845.

Obr. 10 - Pohlednice hradu Šelmberka z roku 1912, vydal J. Havel (knihař v Mladé Vožici)

Obr. 11 – malba V. J. K. Bouška z roku 1928, originál uložen ve sbírkách Husitského muzea v Táboře pod inv. č. B217.

Dan Willenberg : Selmburg (asi r. 1602-3)

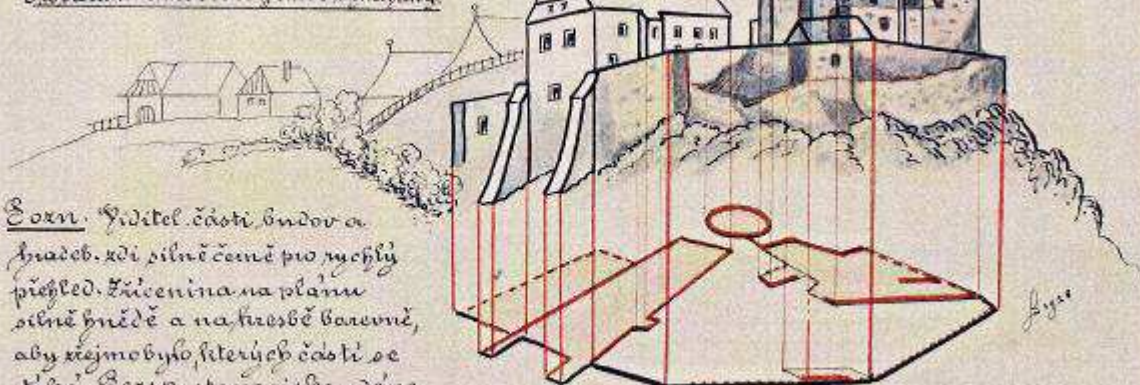
Strana severových.

Noví zámek již zříceninou. Věž měla již
původně hořejší okna. (Podobně hrad Lohatice).
Dolní zámek vystaven v 16. stol. na spod-
ních stanicích zdech a přistaveno stavení
nové.

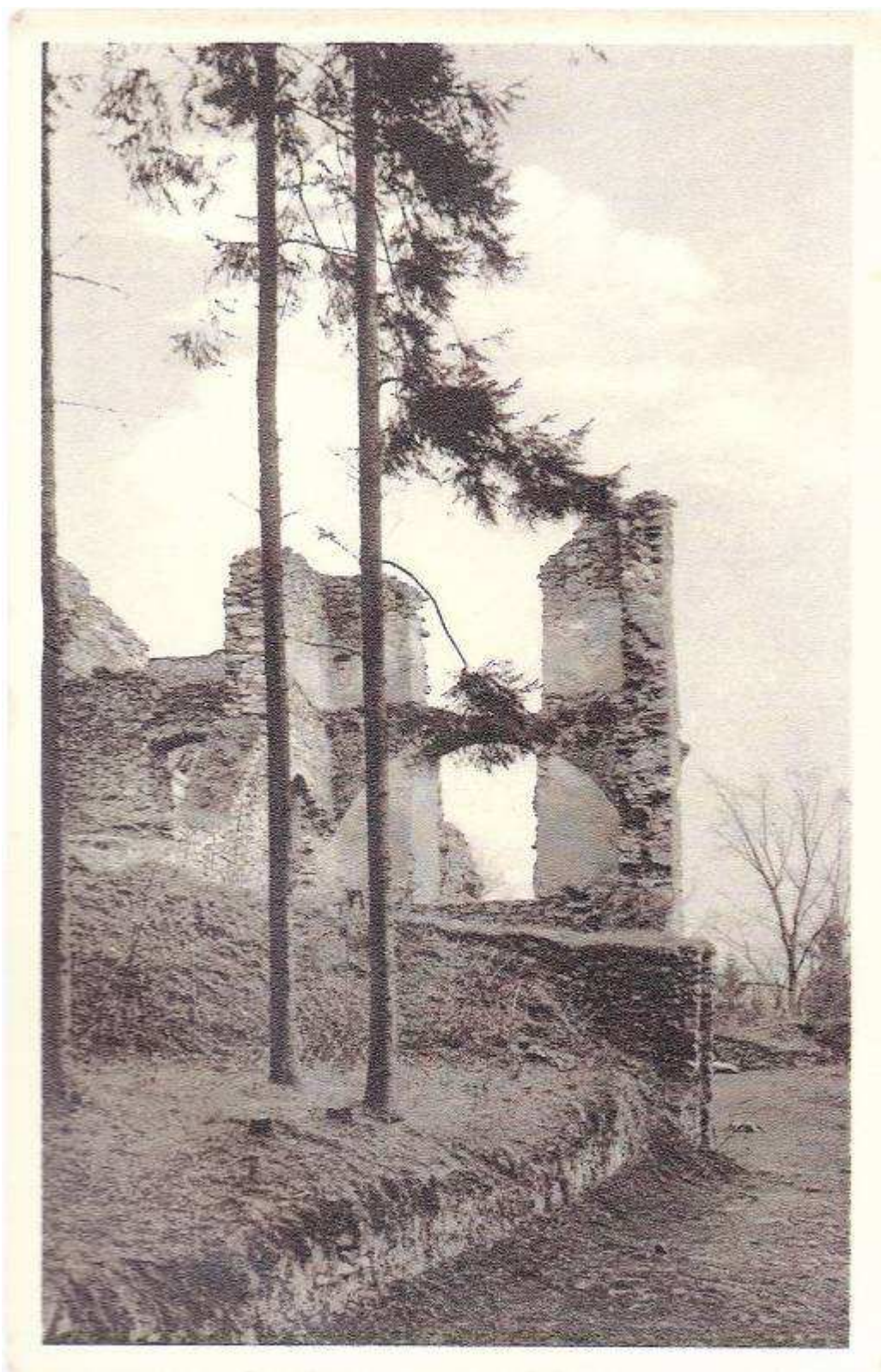
Plátno kontrukce brady na základě
persp. plánu a kresby Willenbergovy
na důkaz správnosti této a hlavního
mého obráku.

Do ovocnosti detaily budou vyznačeny.

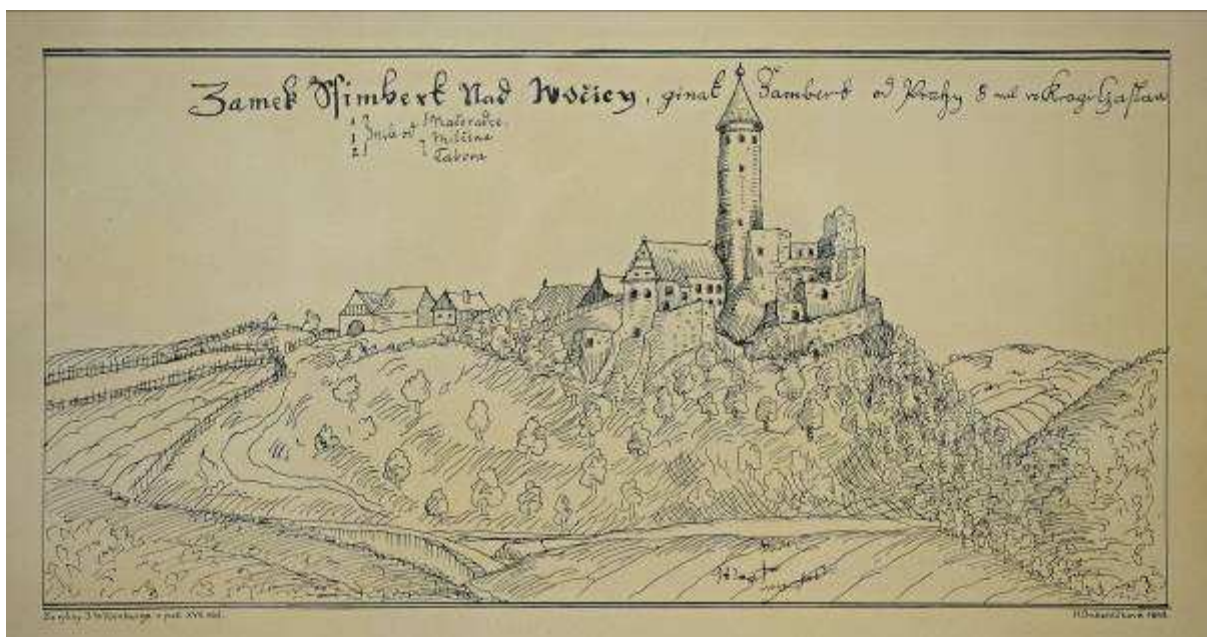

Pozn. Viditel části budov a
hradob. xdi silně černě pro rychlý
průhled. Zřícenina na plánu
silně hnědě a na kresbě barevně,
aby nejmo bylo, kterých částí se
tyká. Perspekt. stanoviško udáno
kresbou Willenbergovou (od severových.)
Uplně tvořeny křídla lichoběžny.

Obr. 12 – malba V. J. K. Bouška z roku 1928, originál uložen ve sbírkách Husitského muzea v Táboře pod inv. č. B211.

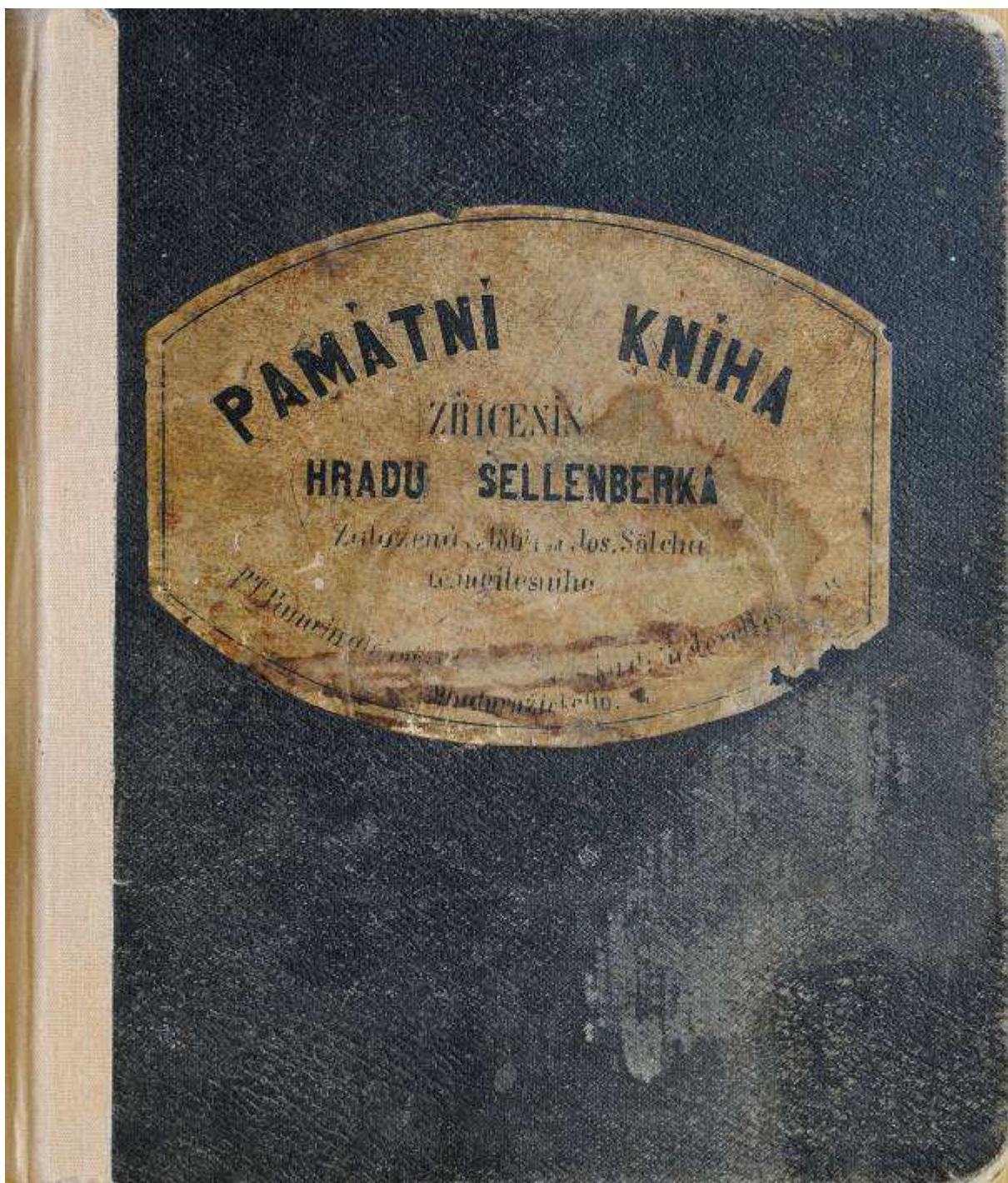
Obr. 13 - Pohlednice hradu Šelmberka z doby okolo roku 1942, vydal Klub českých turistů.

Obr. 14 - Perokresba H. Bubeníčkové z roku 1945 dle díla J. Willenberga, stav v polovině 17. století, uloženo v Památníku mladovožicka v Mladé Vožici.

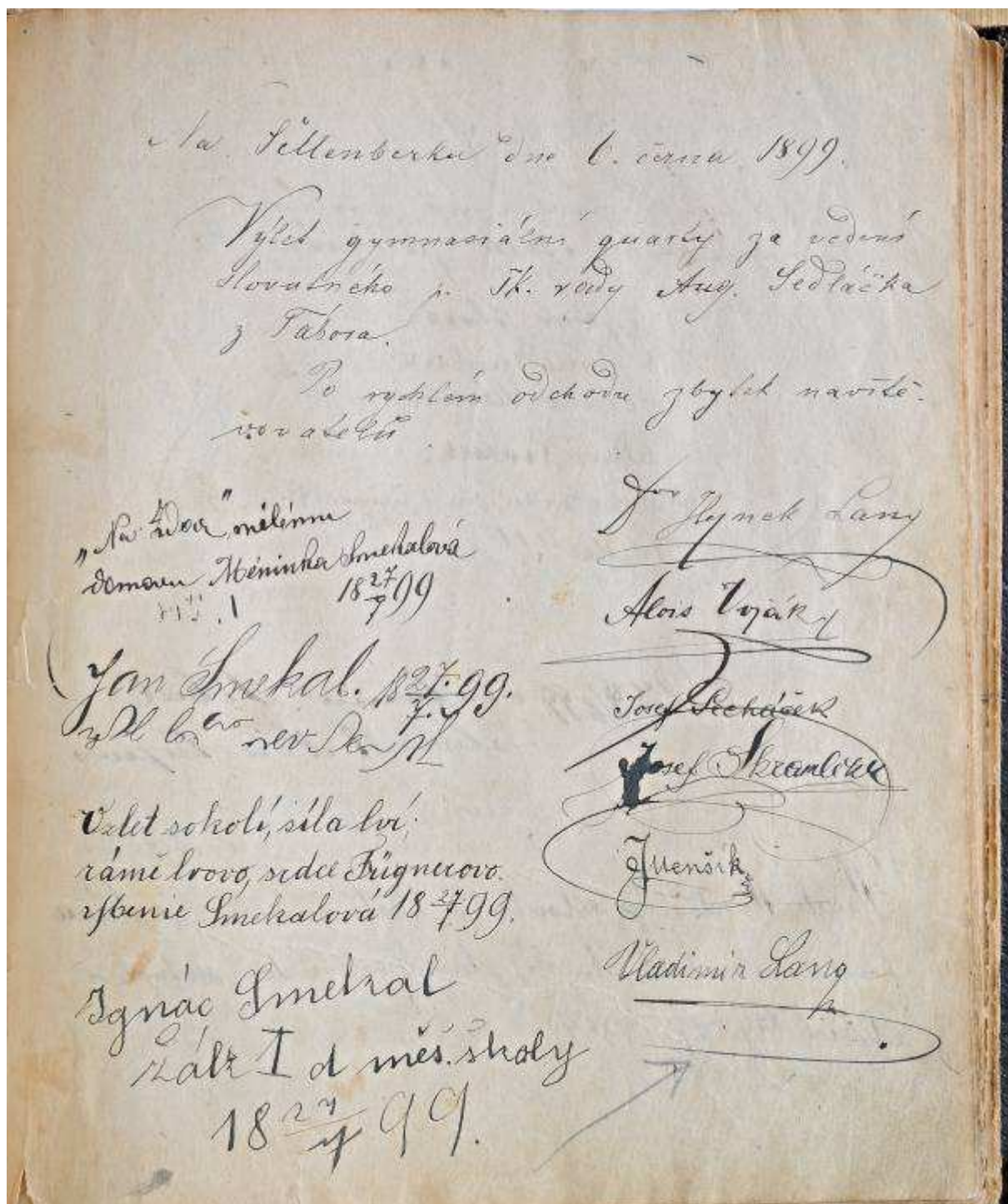
Obr. 15 - Fotopohlednice hradu Šelmberka z roku 1958, vydalo nakladatelství Orbis.

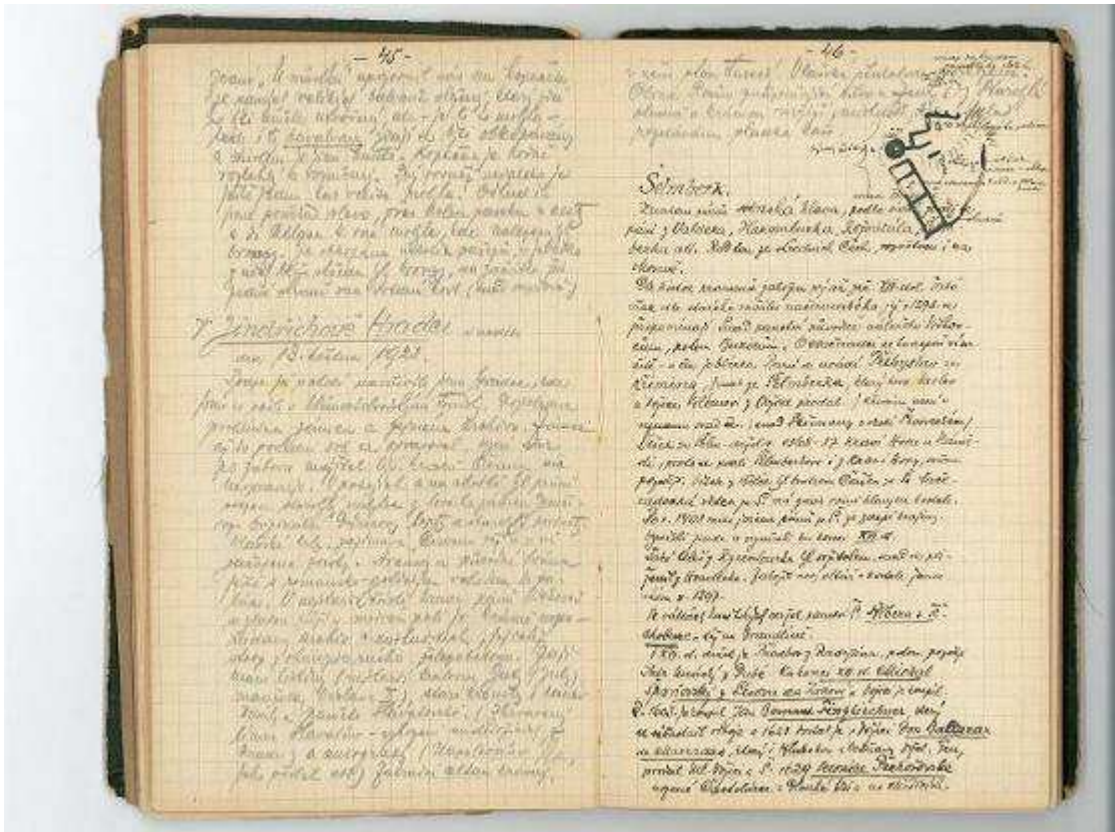
Obr. 16 - Pamětní návštěvní kniha hradu Šelmberku z roku 1864, jedná se o nejstarší knihu návštěvní knihu, uloženo v Památníku mladovožicka v Mladé Vožici.

Großmann Oberleutnant } 23./8
 Leopold B. Hauser } 1877
 Steuermann Prof. Kienburg }
 Wilhelm Graf Kienburg } 18. IX 1905
 Landmann Mühlstein Wilheim
 Kienburg Karl 18¹⁹/₇ St. quarterner.
 Leopold Kienburg Zögling
 gew. I. Straka'schen
 Akademie 18²/₉₇
 Marie Kienburg 19⁵/₀₃
 Maria Karoline Zingelst. geb. Gräfin Benig 19¹⁹/₀₀
 Bernhard Kienburg 4¹/_{EM 05}
 Maria - Anna Gräfin Kienburg - Zingelst. 9 19¹⁹/₀₀
 Wolf Kienburg Johann Kienburg
 Vielar Hujásek, 26. Kötzig 1901.
 postichas' kral. akademie - Tábor
 Kienburg Karel postichas' kral. věke' akad. kasp.

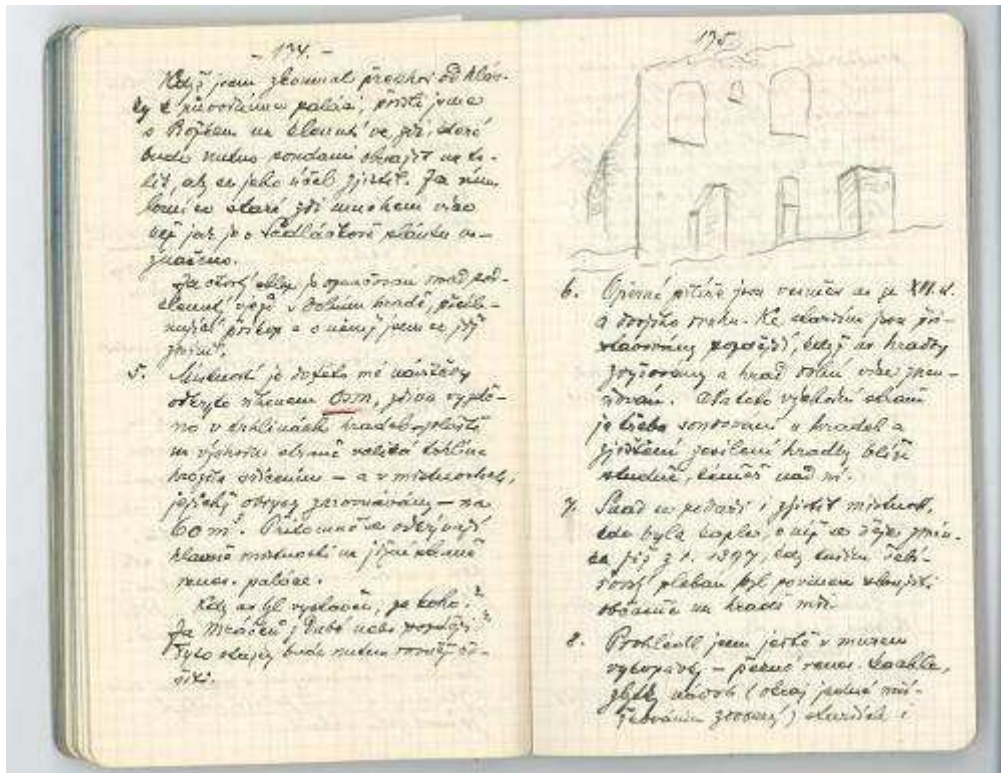
Obr. 17 - Pamětní kniha hradu Šelmberku z roku 1864 s podpisy příslušníků roku Kienburgů, uloženo v Památníku mladovožicka v Mladé Vožici.

Obr. 18 - Pamětní kniha hradu Šelmenberku z roku 1864, s podpisem Augusta Sedláčka s vročením 1899, uloženo v Památníku mladovožicka v Mladé Vožici.

Obr. 19 – Ukázka z deníku F. Lískovce, originál uložen v Husitském muzeu v Táboře, inv. č. PPLF 146

Obr. 19 – Ukázka z deníku F. Lískovce, originál uložen v Husitském muzeu v Táboře, inv. č. PPLF 152

Obr. 21 - Fotografie z výzkumu hradu Šelmberku z roku 2006, pohled na sondy III a IV, foto autor výzkumu.

Obr. 22 - Fotografie z výzkumu hradu Šelmberka z roku 2006, čištění roubení cisterny, foto autor výzkumu.

Obr. 23 - Fotografie z výzkumu hradu Šelmberka z roku 2006, pohled na sondu I, foto autor výzkumu.

Obr. 24 - Fotografie z výzkumu hradu Šelmberka z roku 2006, pohled na sondu I, vrstvu 2, foto autor výzkumu.

Obr. 25 - Sonda IV, pohled na východní profil, foto autor výzkumu.

Obr. 26 - Sonda IV, pohled na sondu, foto autor výzkumu.

Obr. 27 - Pohled na sondu IV, foto autor výzkumu.

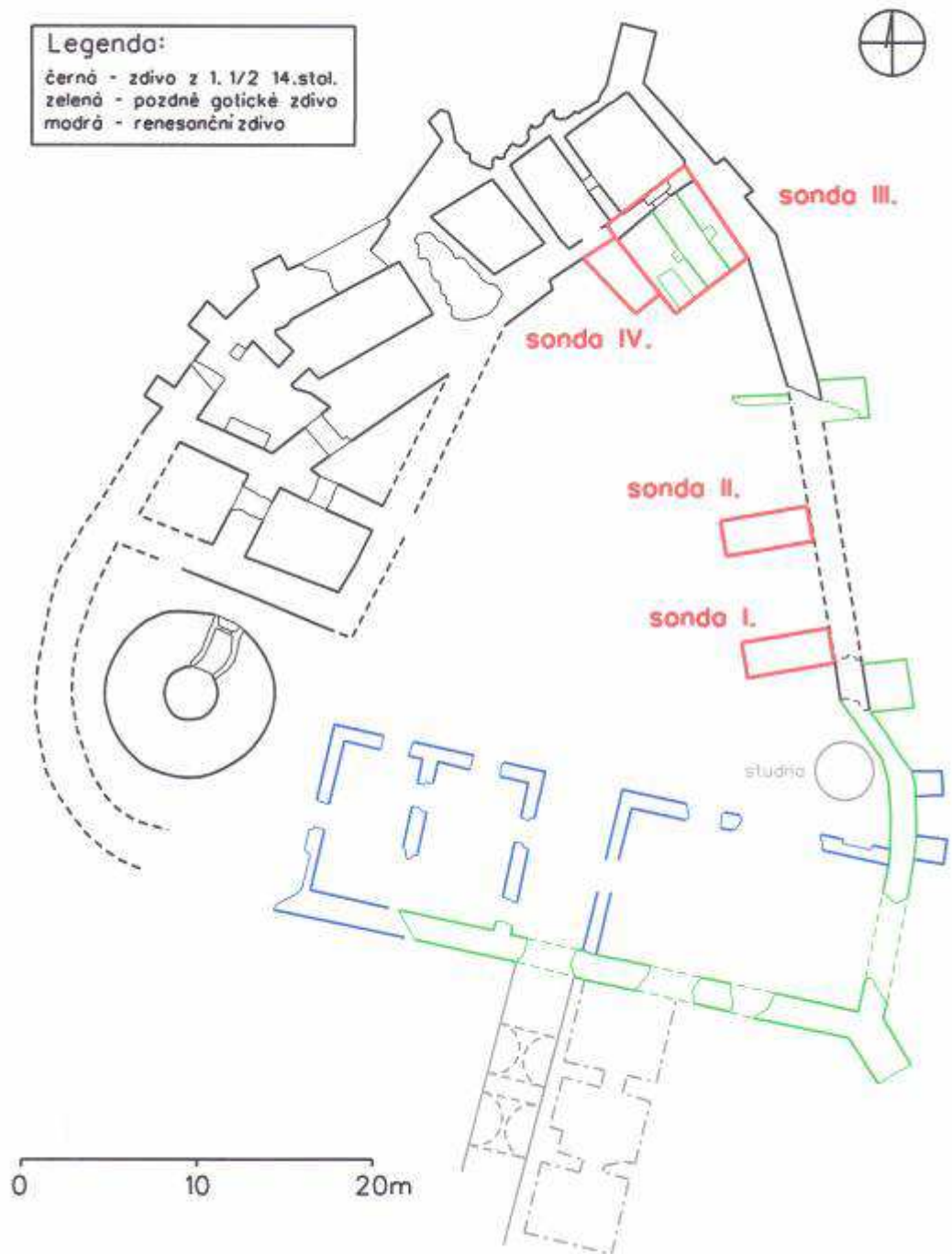

Obr. 28 - Pohled na sondy IV a III, foto autor výzkumu.

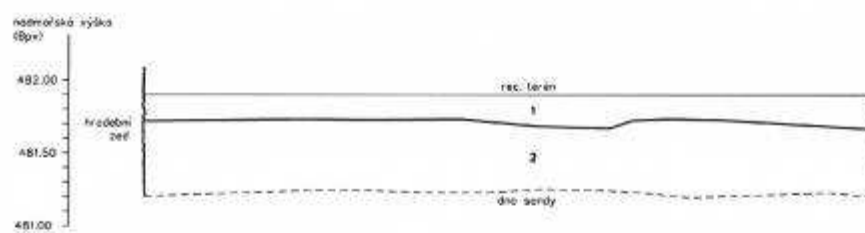
Obr. 29 - Pohled na dolní část hradu se zaměřením sond I – IV z výzkumu v roce 2006,
foto autor výzkumu.

Celková dispozice hradu s vyznačením sond z výzkumu r. 2006

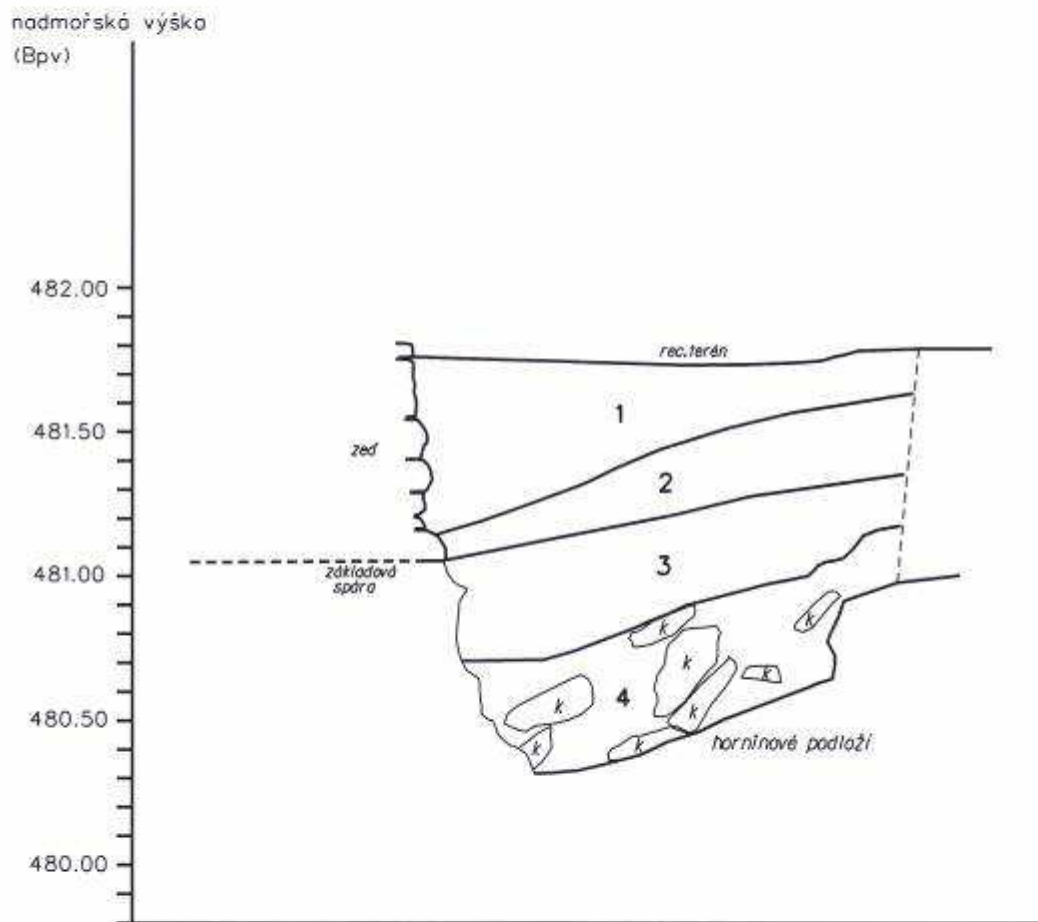
Obr. 30 – Půdorys hradu se zaznamenáním sond.

Šelmerky, sonda I:
jižní profil

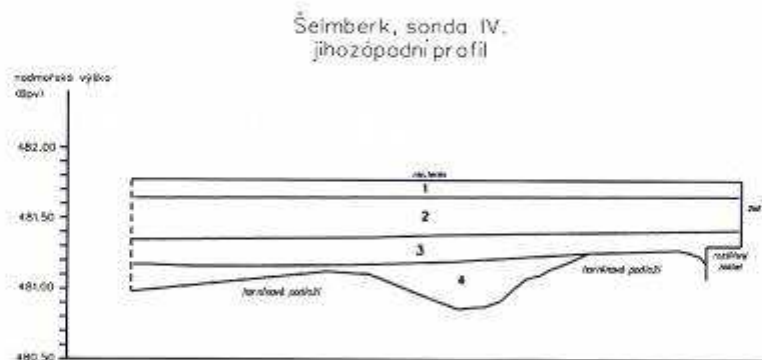

Obr. 31 – Sonda I, jižní profil.

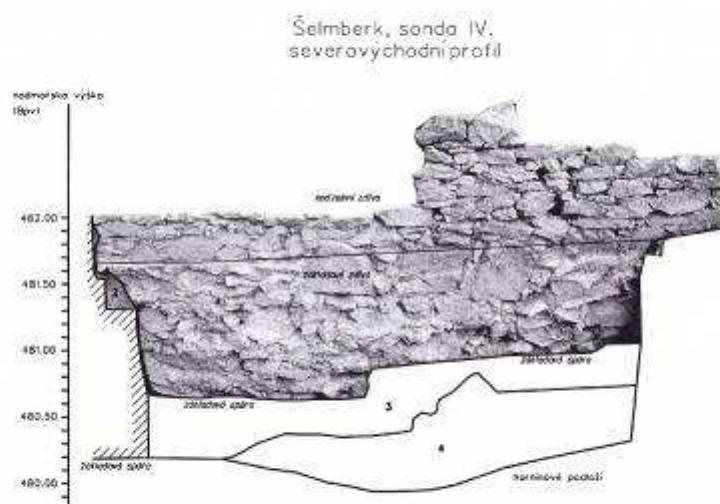
Šelmberk, sonda IV.
jihovýchodní profil

Obr. 32 – Sondy IV, jihovýchodní profil.

Obr. 33 – Sonda IV, jihozápadní profil.

Obr. 34 – Sonda IV, severovýchodní profil.

Obr. 35 – Současný stav hradu Šelmberka na jaře 2013, foto autor.

Obr. 36 – Současný stav hradu Šelmberka na jaře 2013, foto autor.

Obr. 37 – Současný stav hradu Šelmberku na jaře 2013, foto autor.

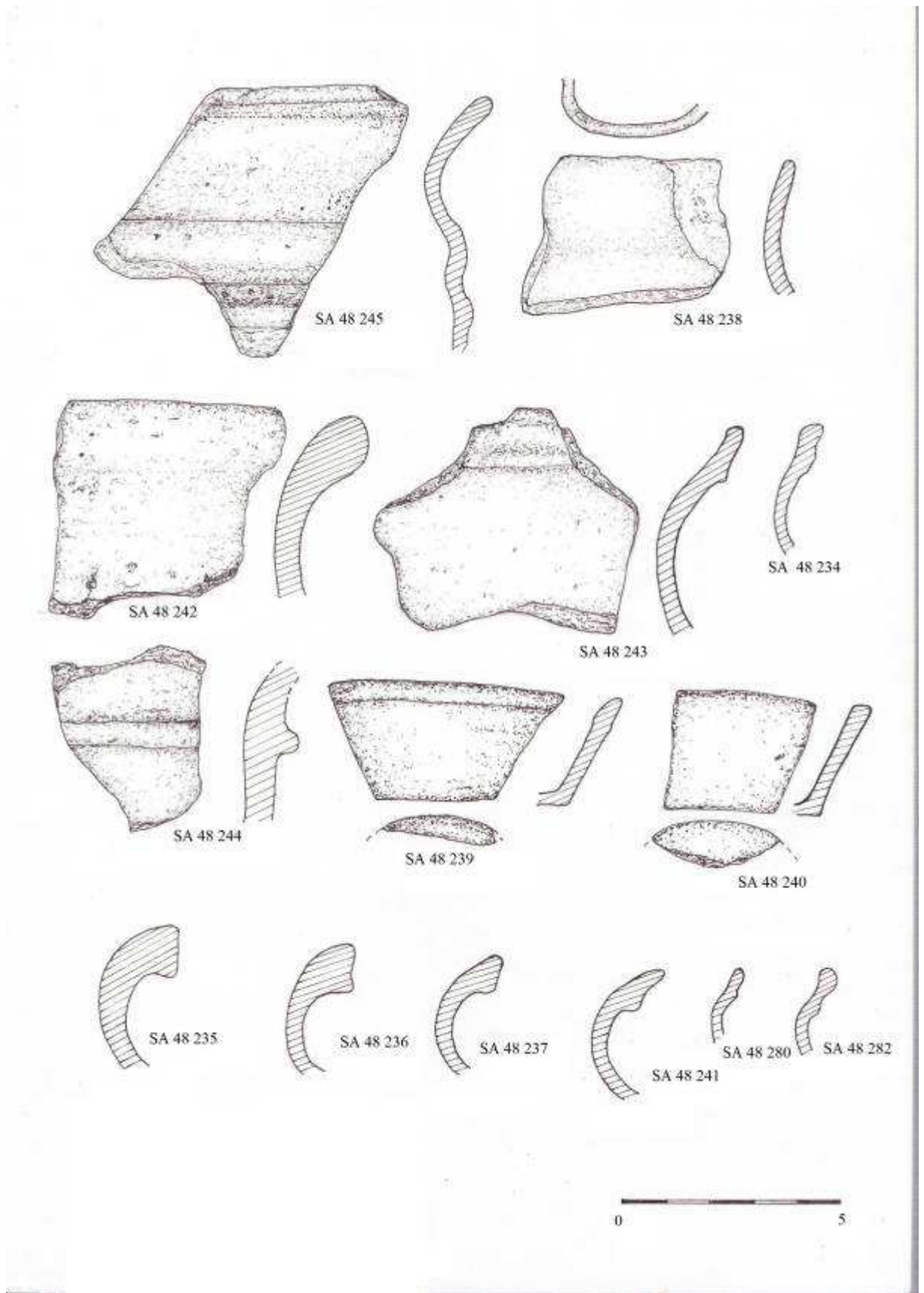
Obr. 38 – Současný stav hradu Šelmberku na jaře 2013, pohled z věže na plochu výzkumu, foto autor.

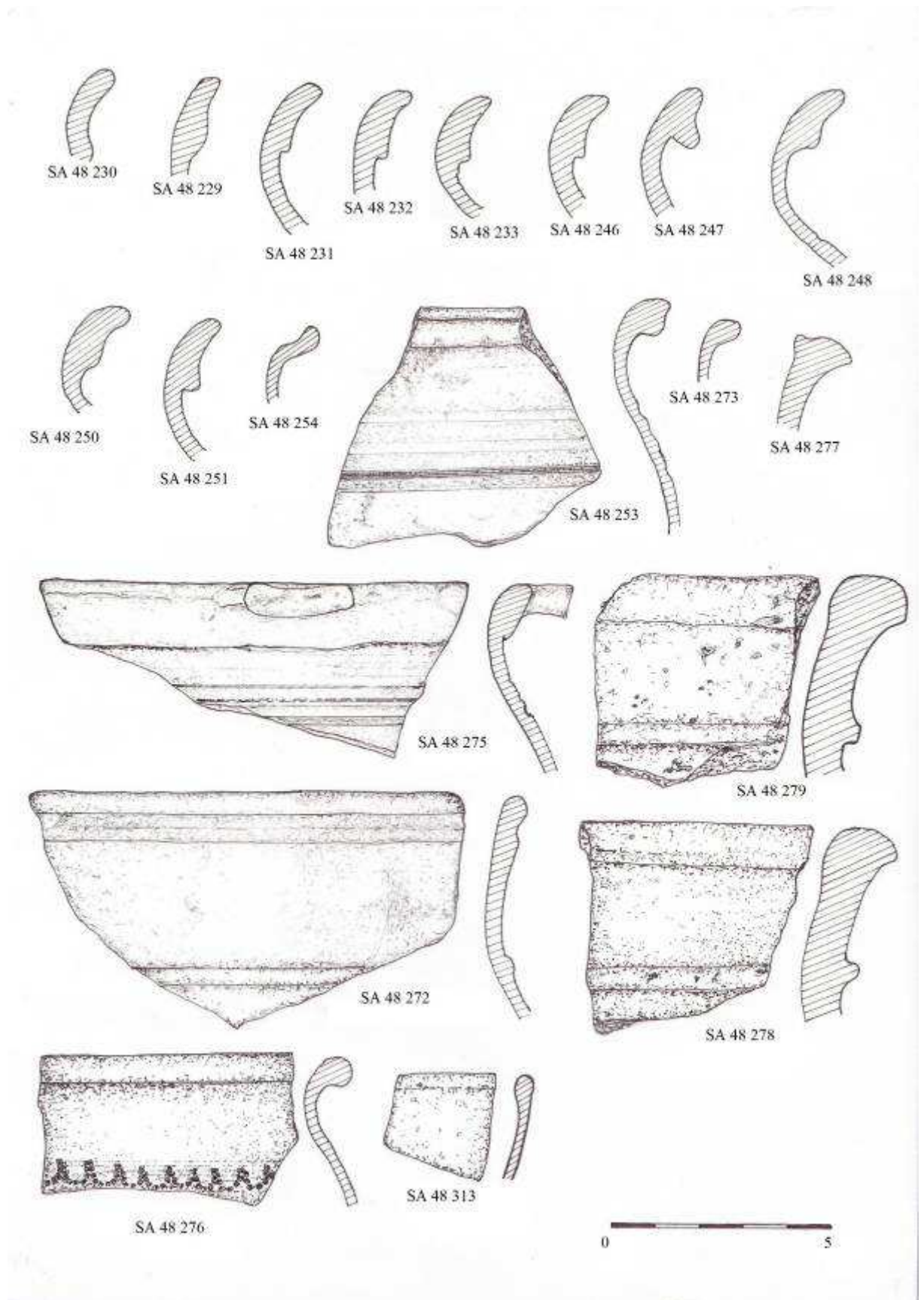
Obr. 39 – Venkovní severní stěna lodi kostela sv. Petra a Pavla v Načeradci, detail erbu pánů ze Šelmberka, foto autor.

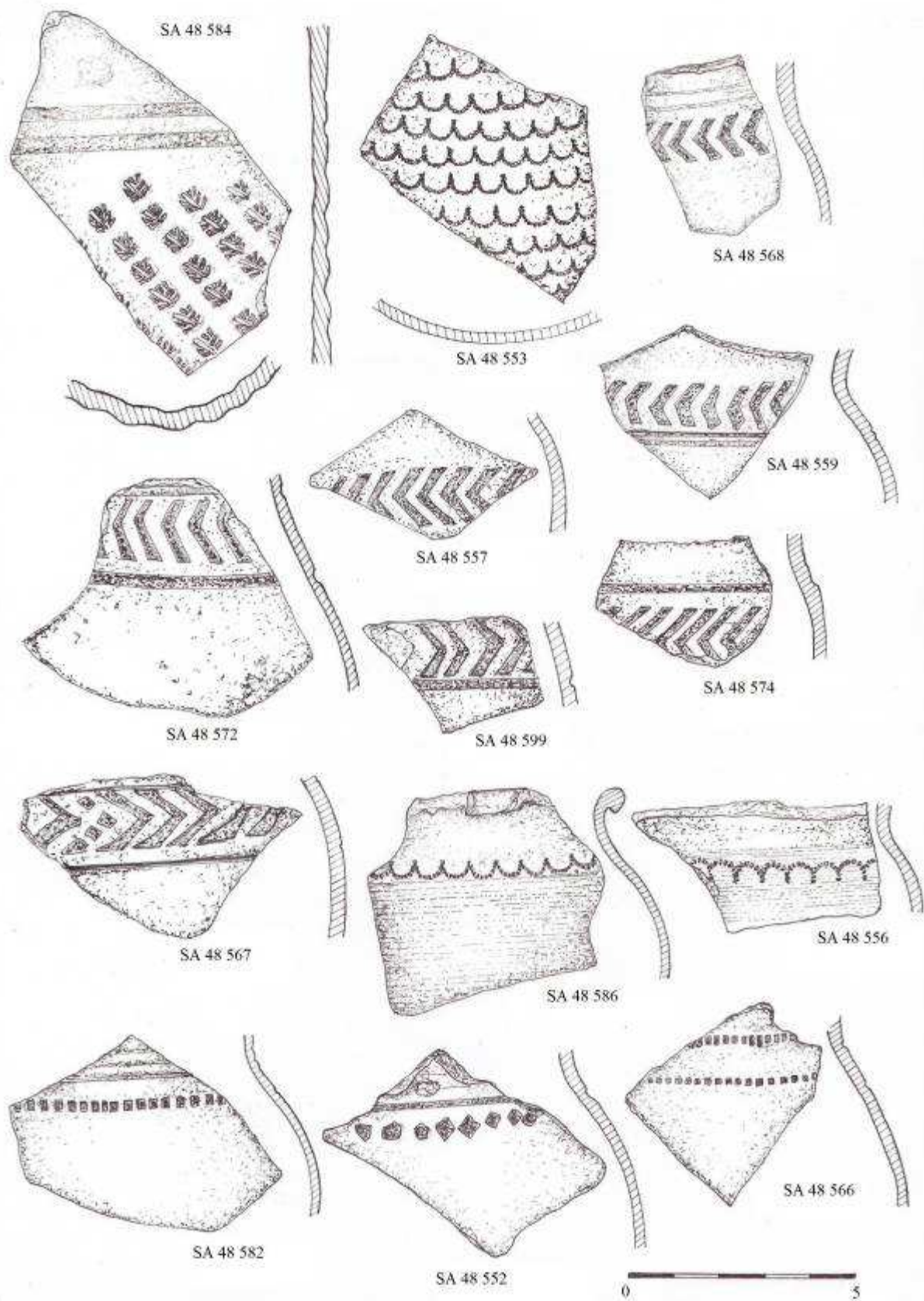
Obr. 40 – Pohled na kostel sv. Petra a Pavla v Načeradci, foto autor.

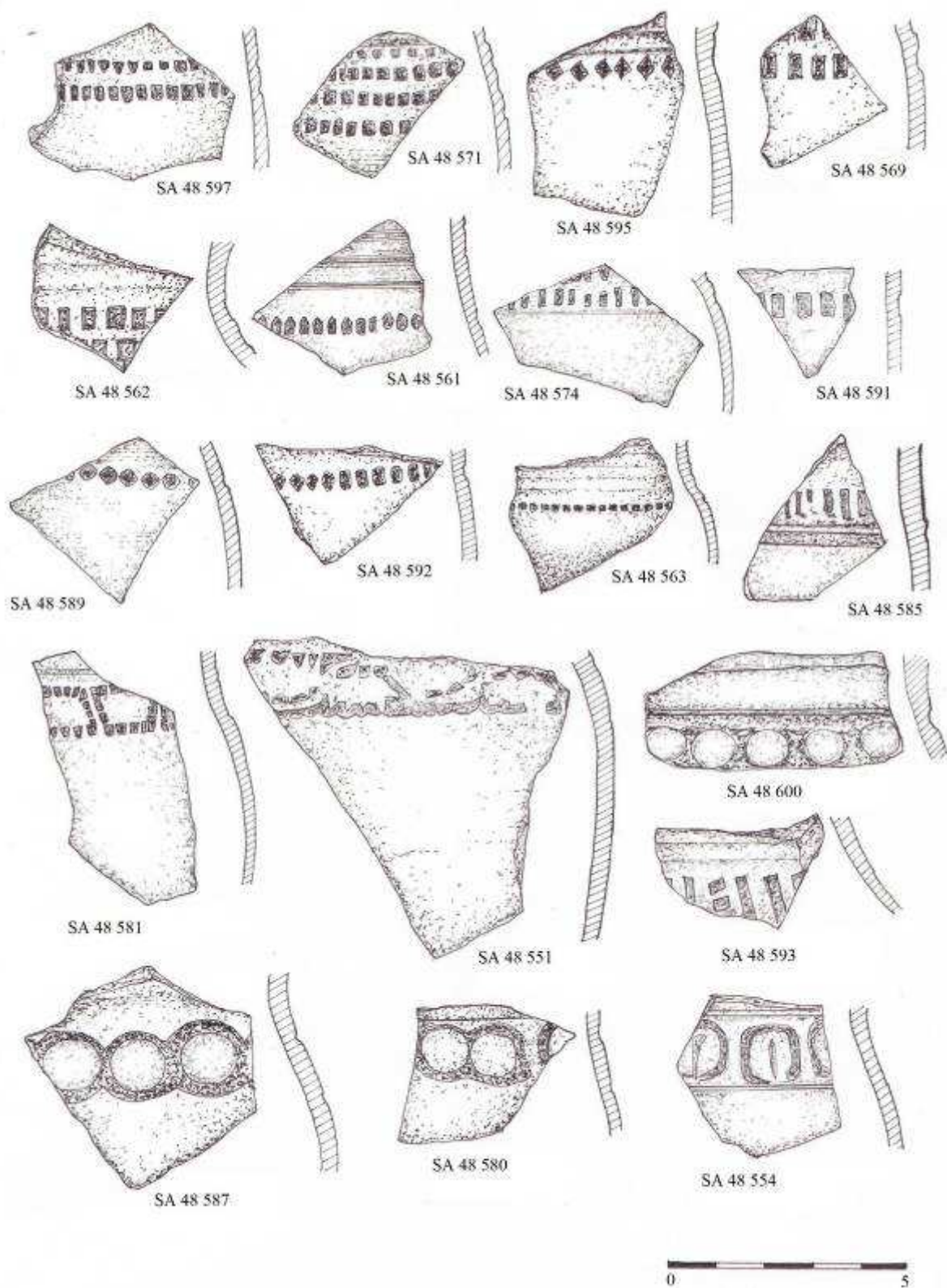
Obr. 41 – Výběr nejstaršího materiálu ze sondy I, vrstvy 2

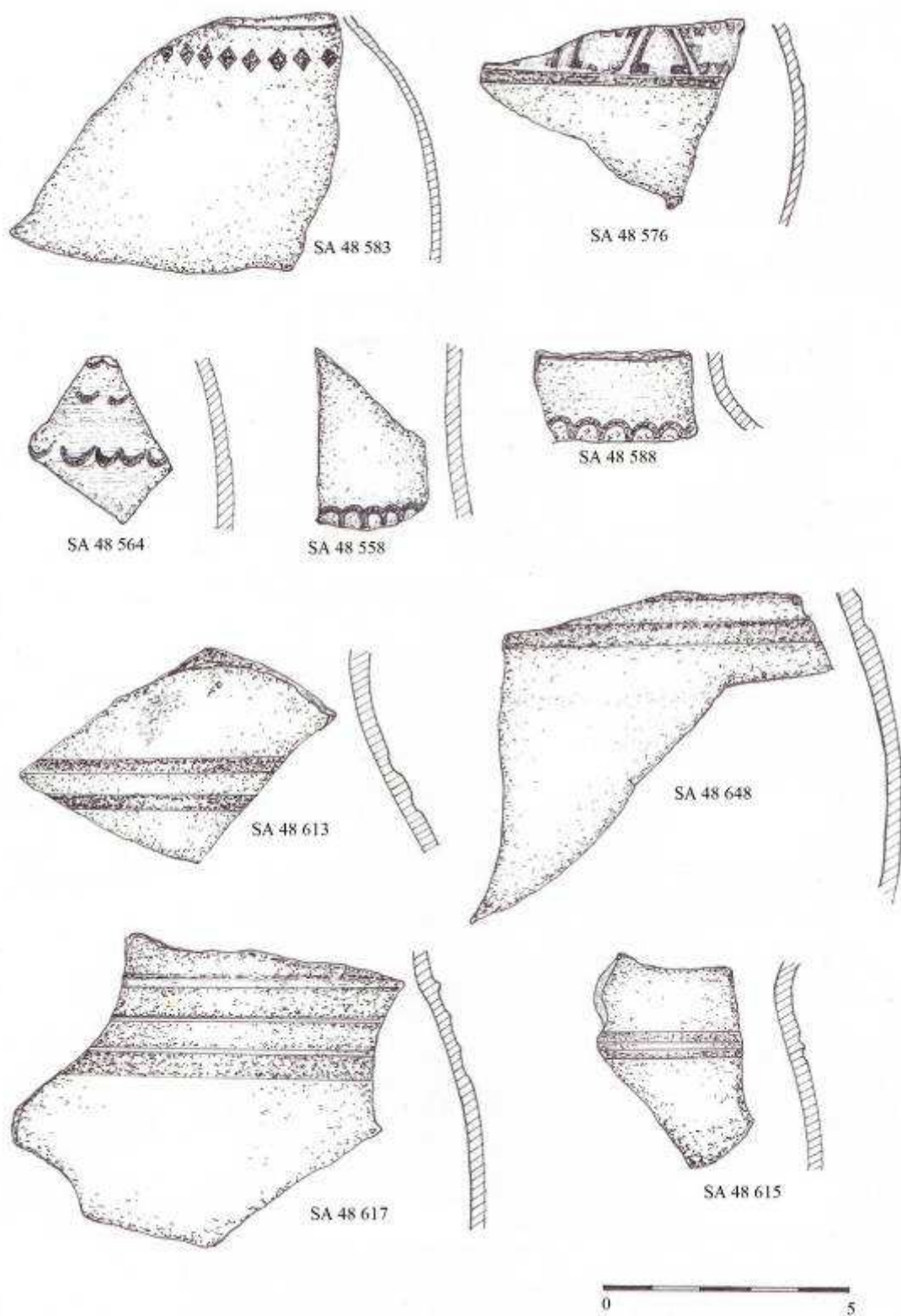
Obr. 42 – Výběr materiálu ze sondy I, vrstvy 2

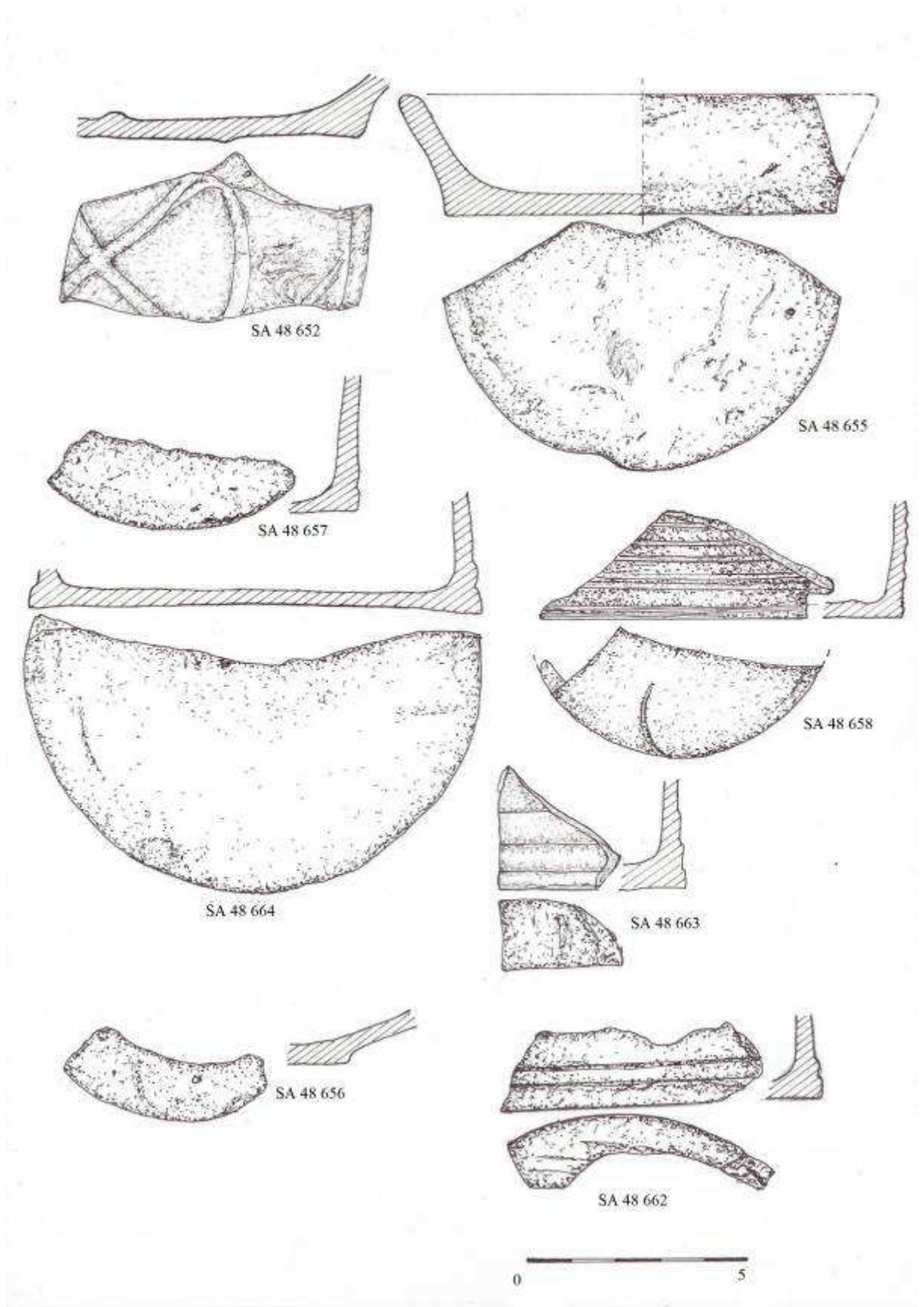
Obr. 43 – Výběr materiálu ze sondy I, vrstvy 2

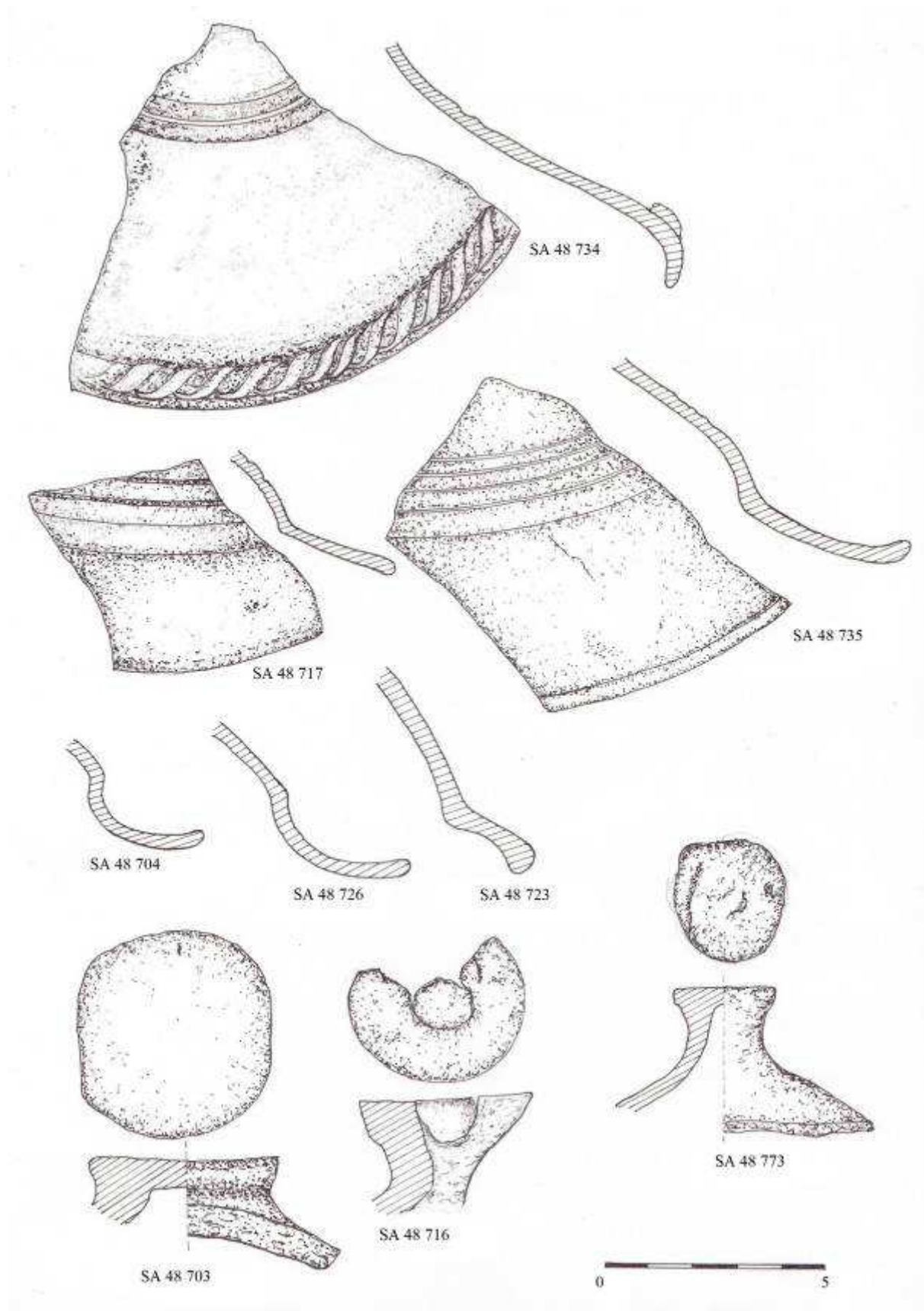
Obr. 44 – Výběr materiálu ze sondy I, vrstvy 2

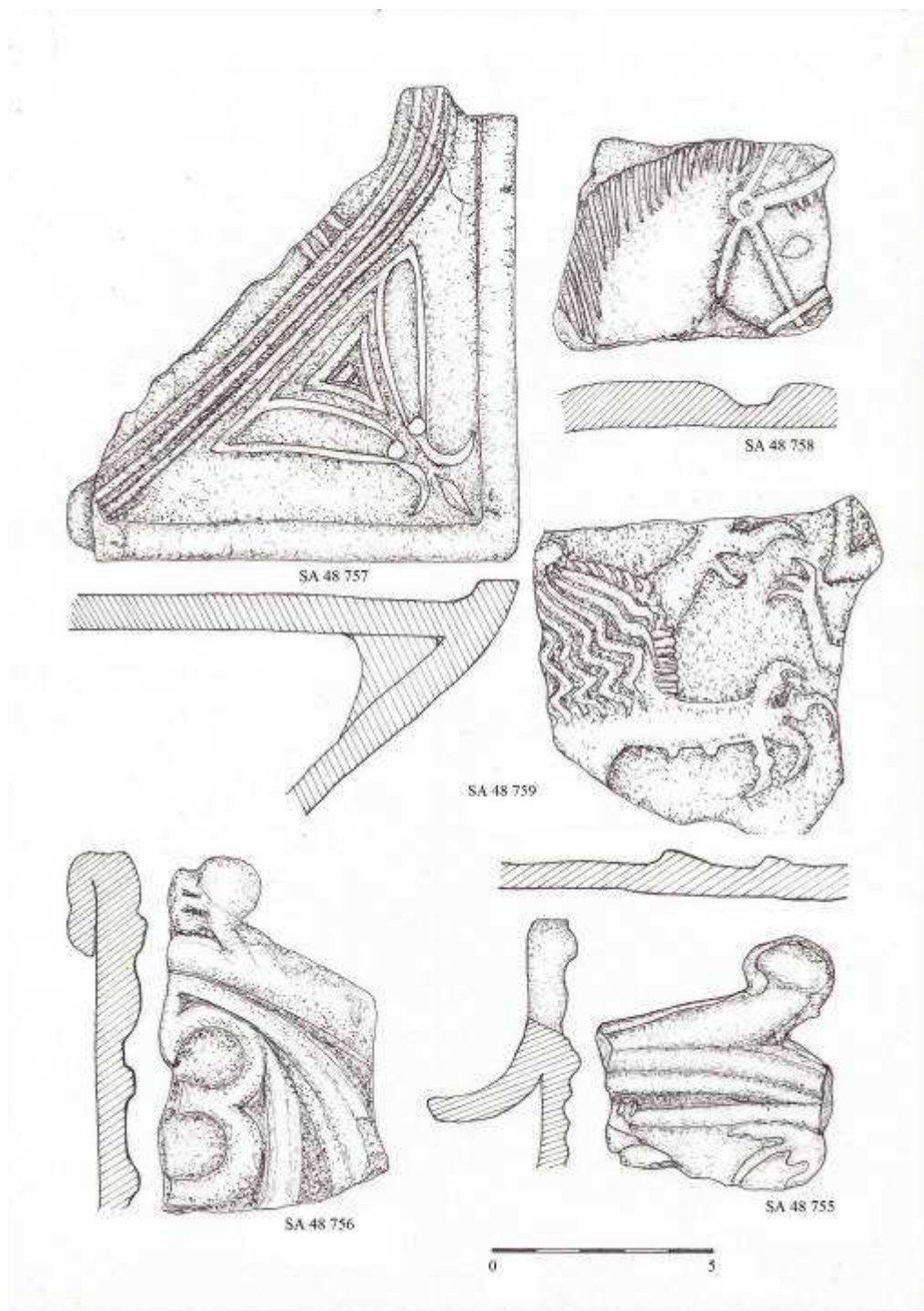
Obr. 45 – Výběr materiálu ze sondy I, vrstvy 2

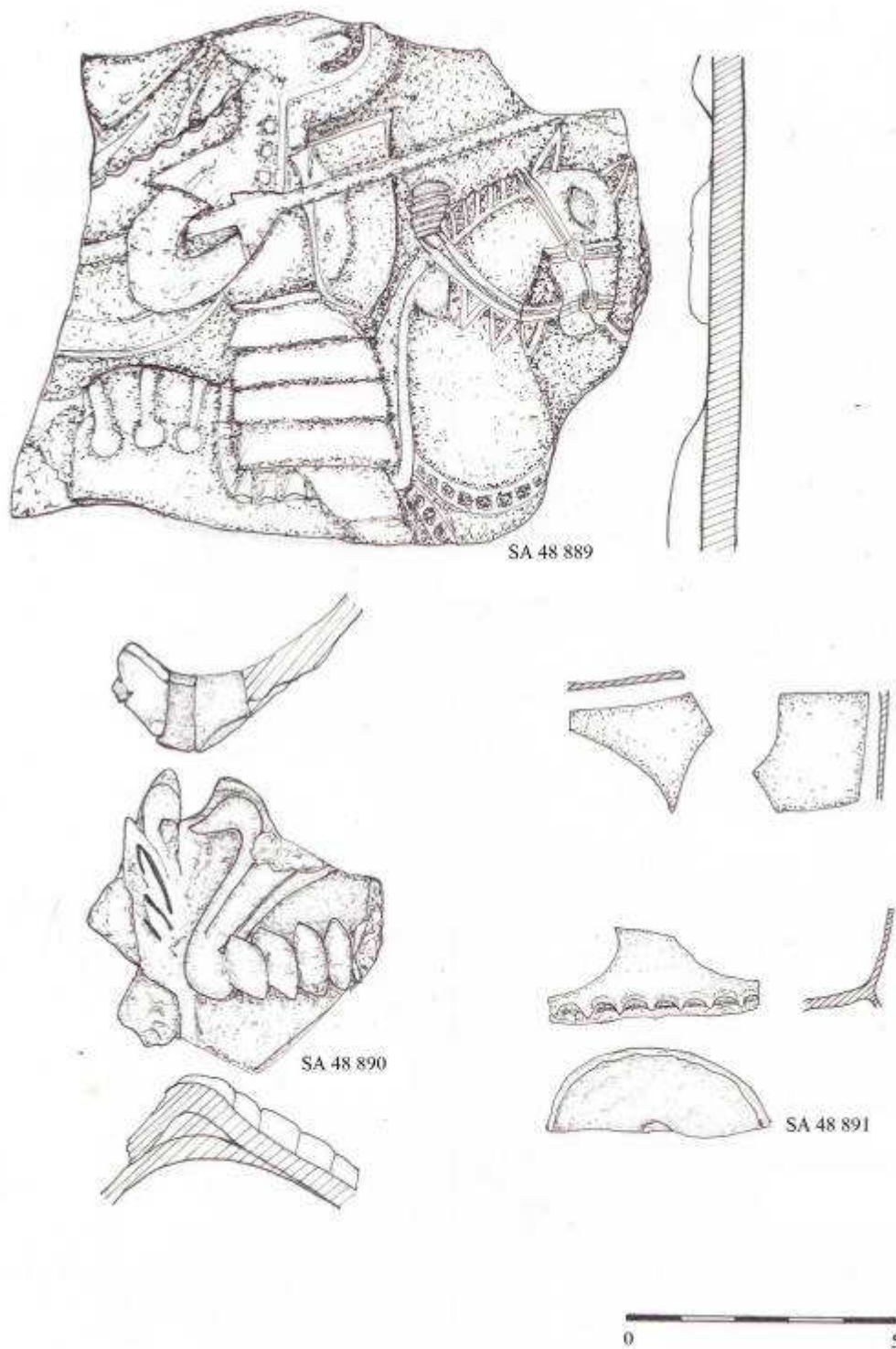
Obr. 46 – Výběr materiálu ze sondy I, vrstvy 2

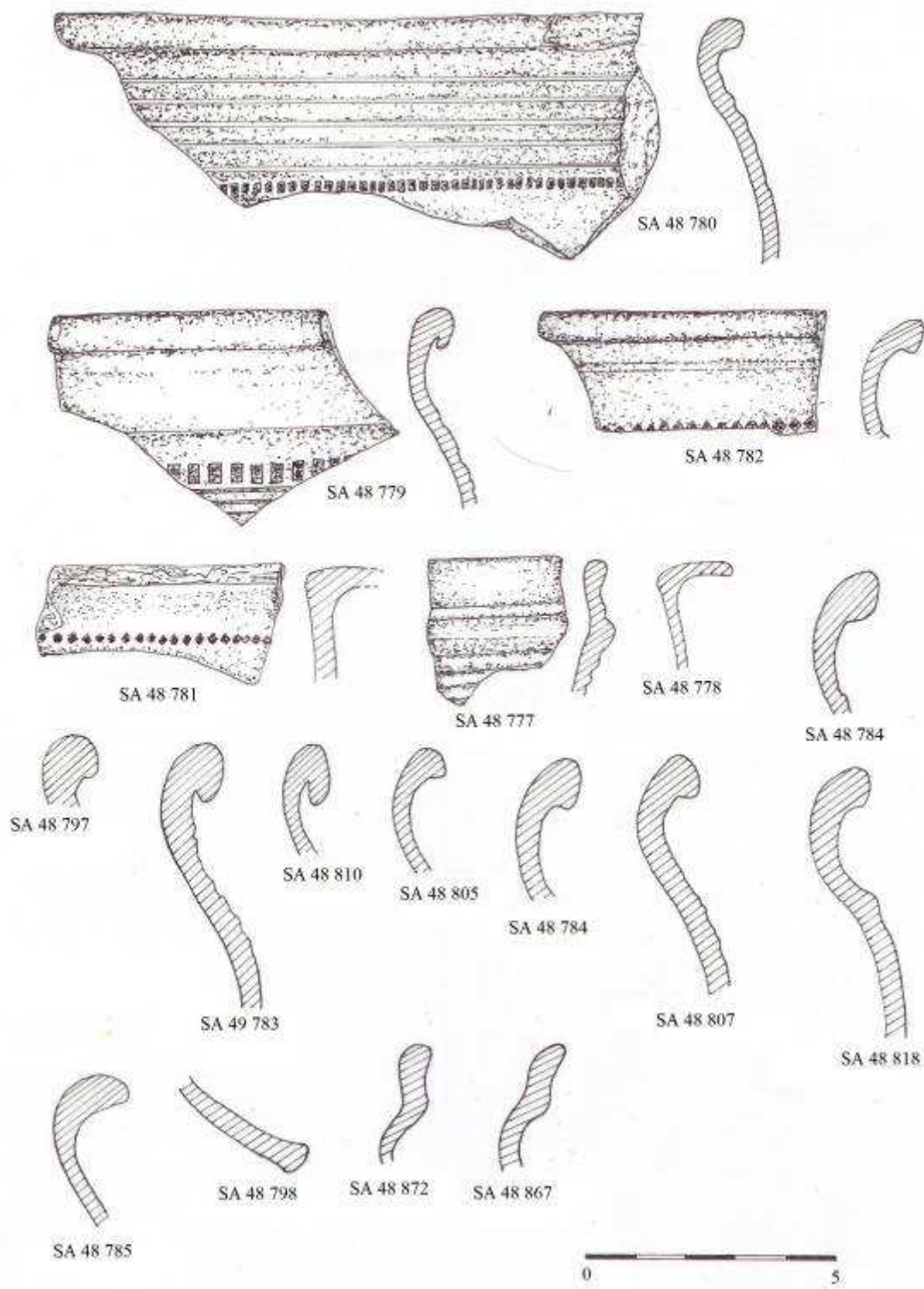
Obr. 47 – Výběr materiálu ze sondy I, vrstvy 2

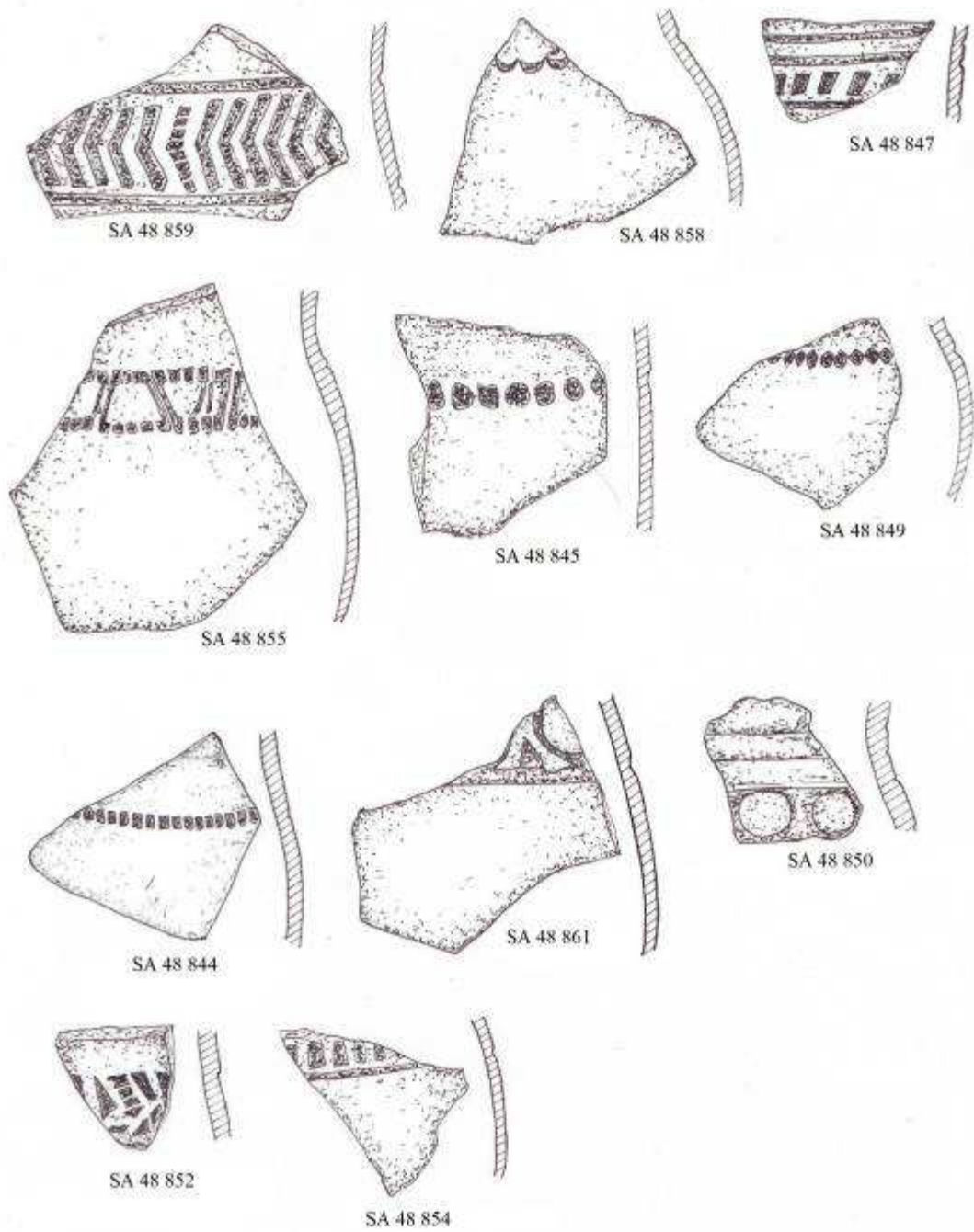
Obr. 48 – Výběr reliéfních kachlů ze sondy I, vrstvy 2

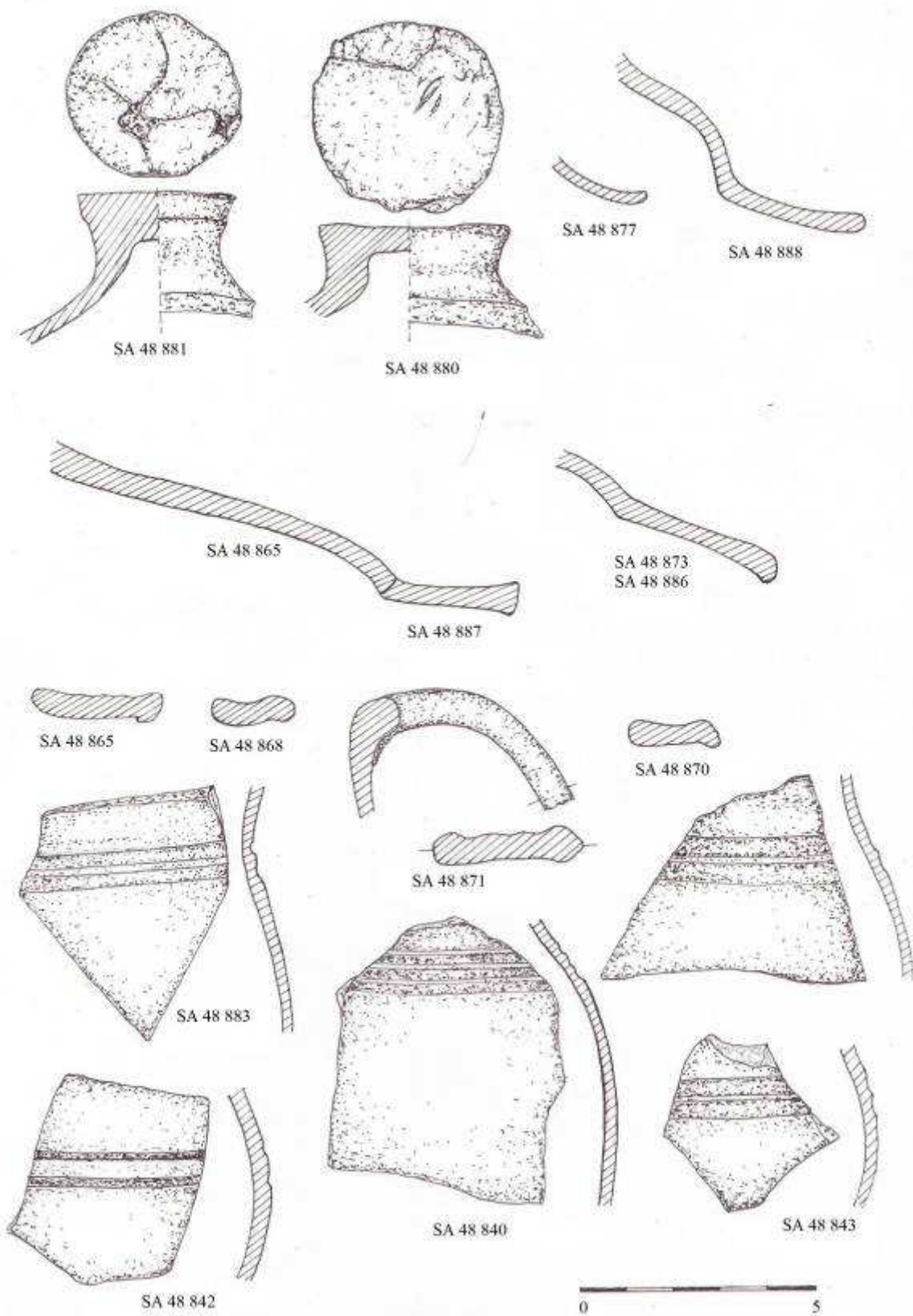
Obr. 49 – Výběr reliéfních kachlů a skleněných předmětů ze sondy II, vrstva 1

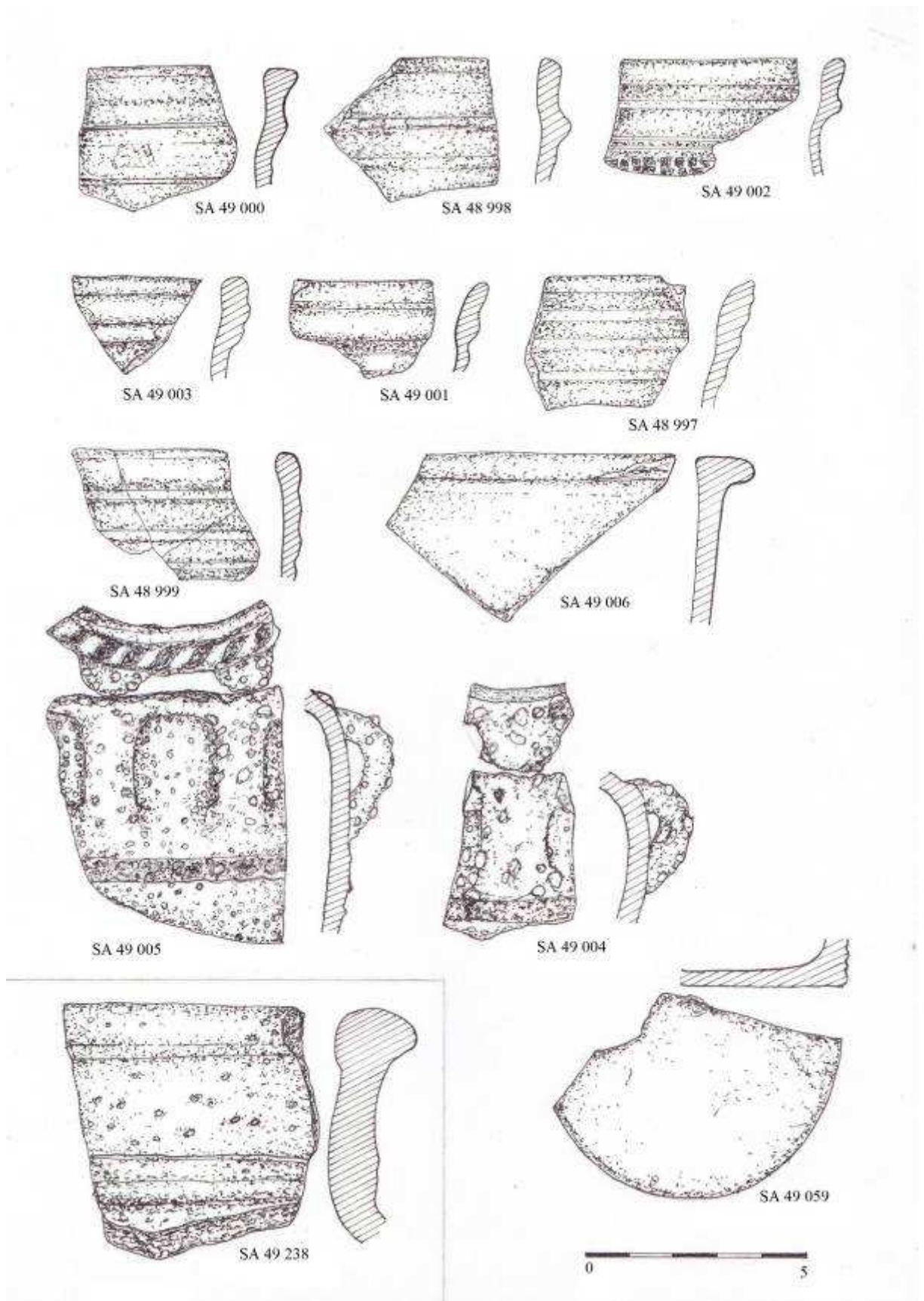
Obr. 50 – Výběr materiálu ze sondy III, vrstvy 1

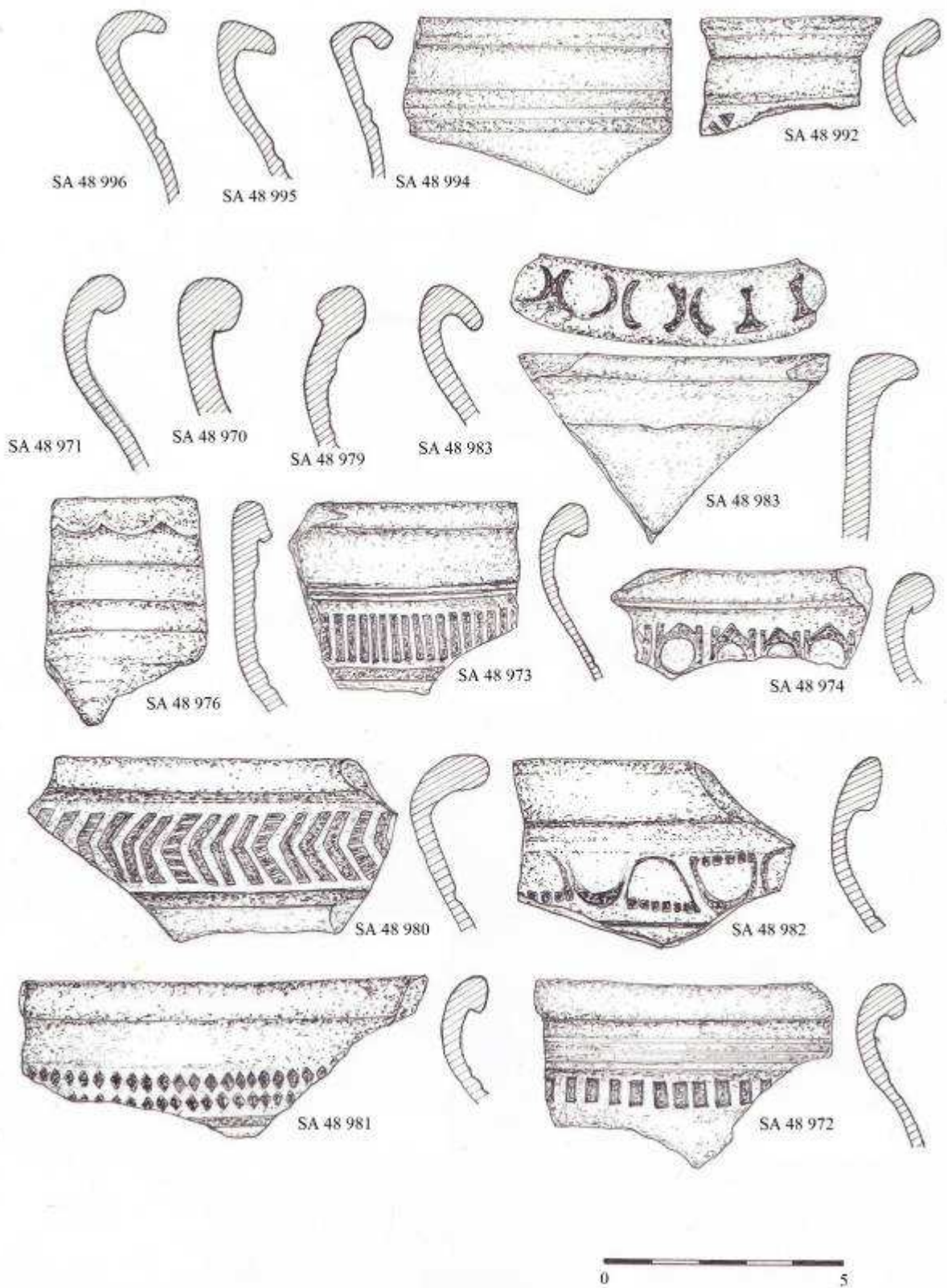
Obr. 51 – Výběr materiálu ze sondy III, vrstvy 1

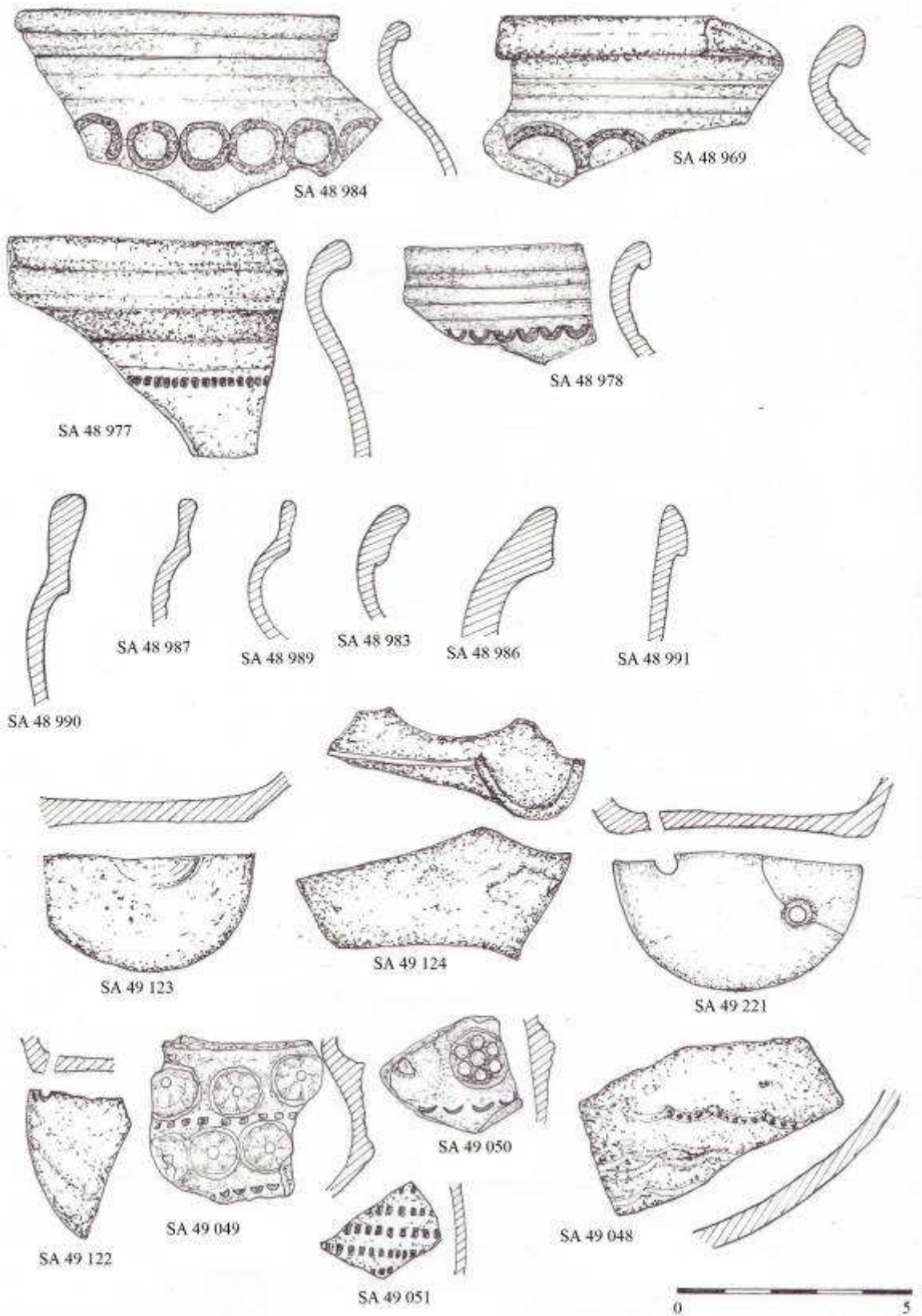
Obr. 52 – Výběr materiálu ze sondy III, vrstvy 1

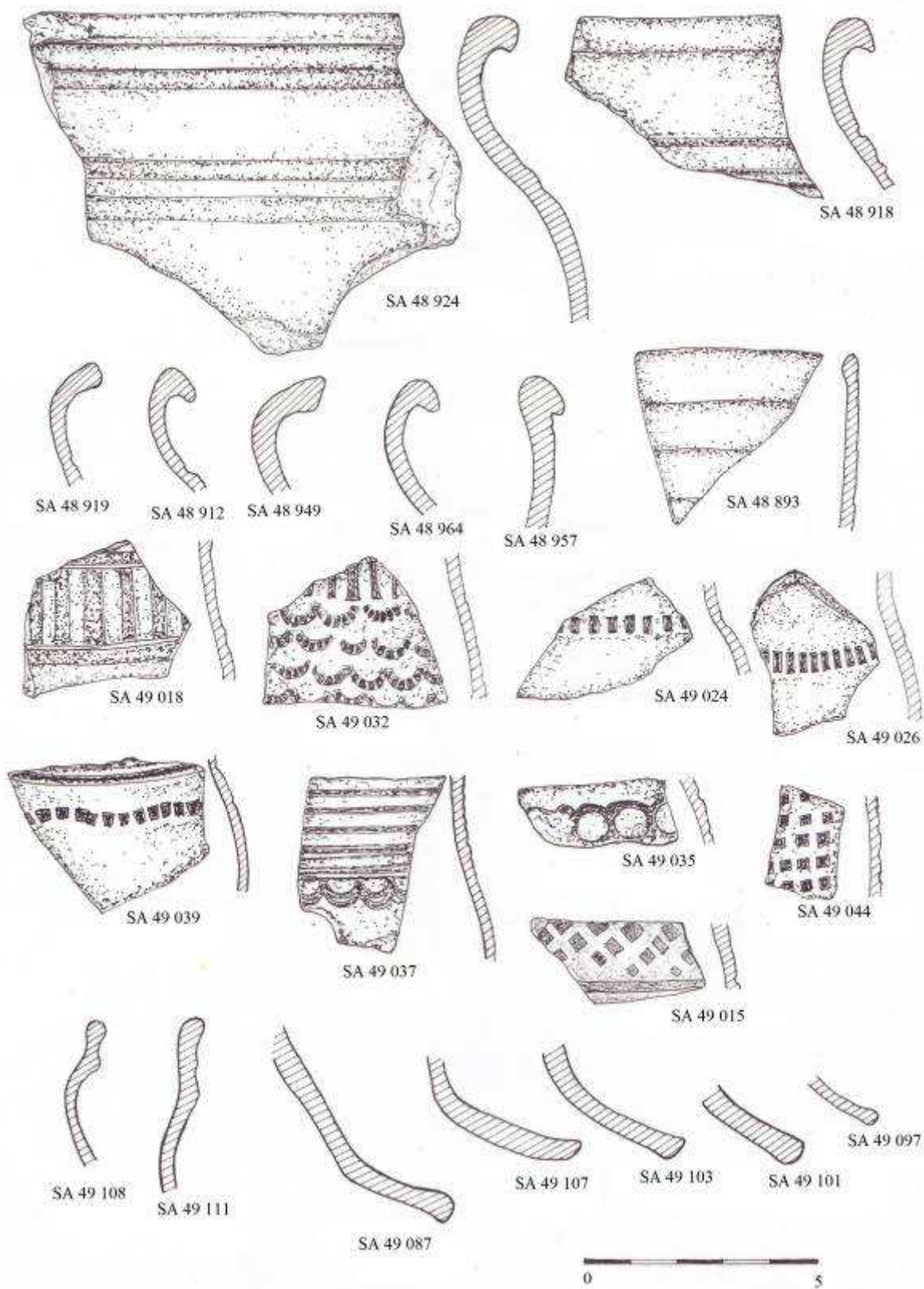
Obr. 53 – Výběr materiálu ze sondy IV, vrstvy 2, pouze SA 49 238 je ze sondy IV, vrstvy 3

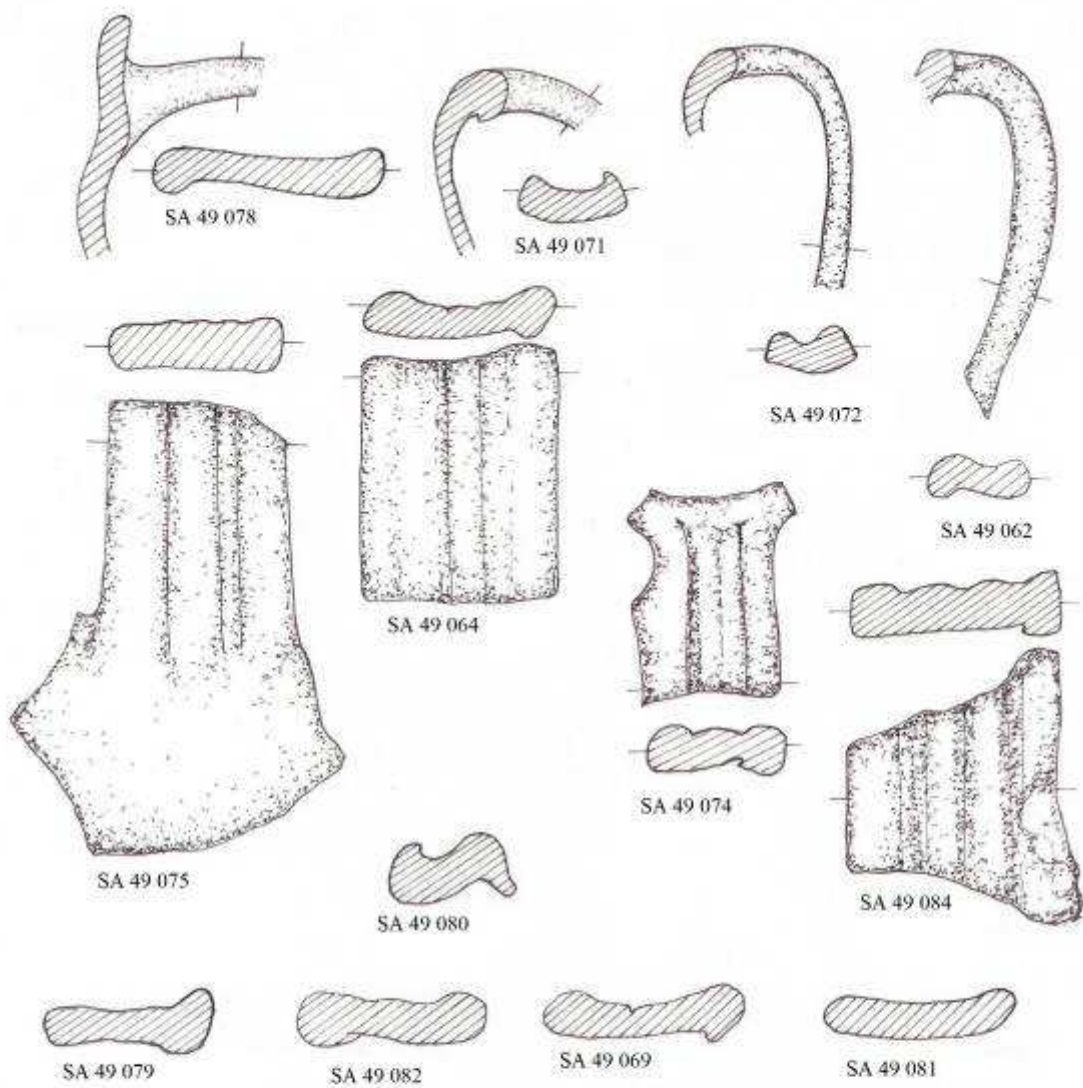
Obr. 54 – Výběr materiálu ze sondy IV, vrstvy 2

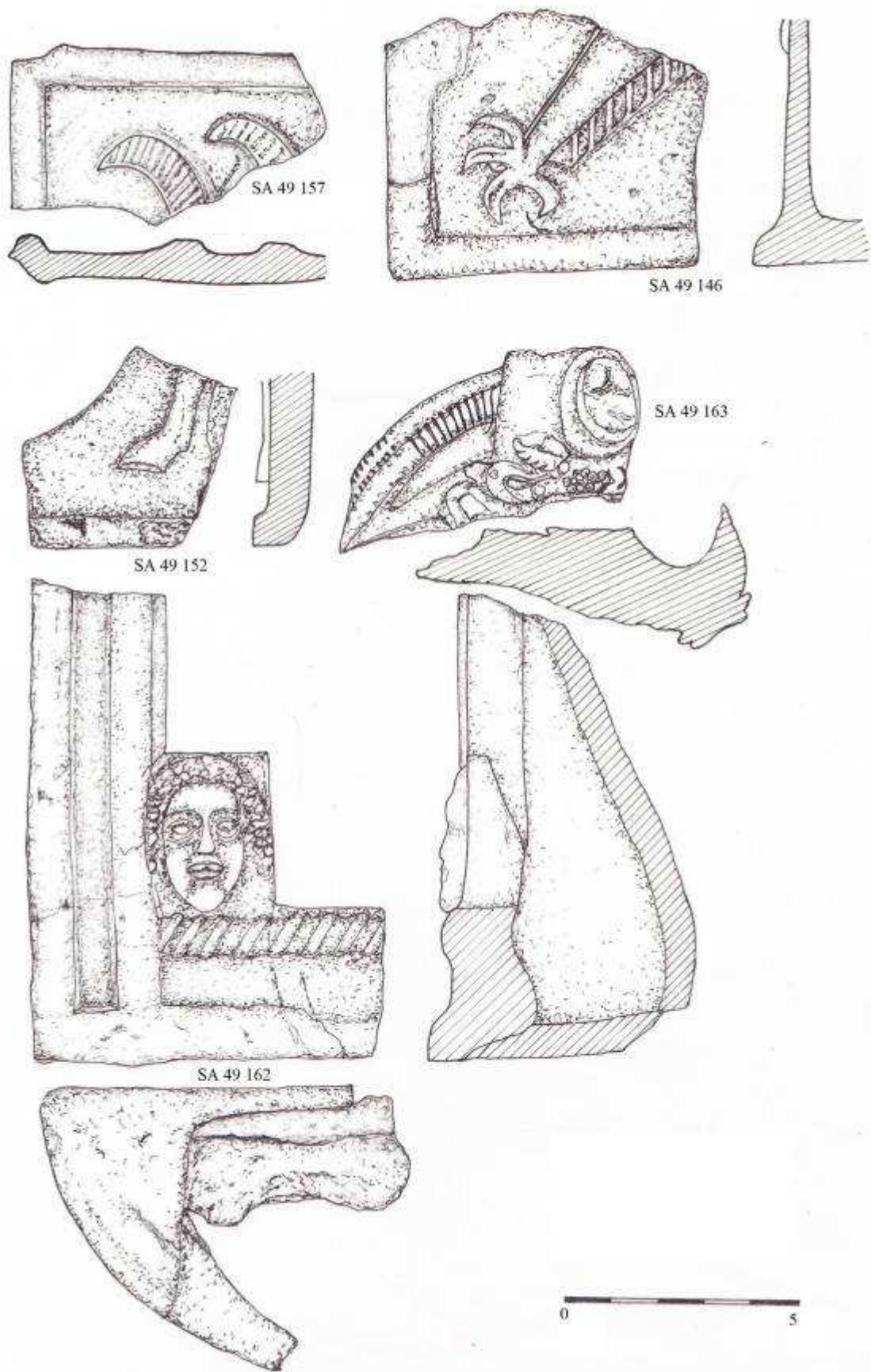
Obr. 55 – Výběr materiálu ze sondy IV, vrstvy 2

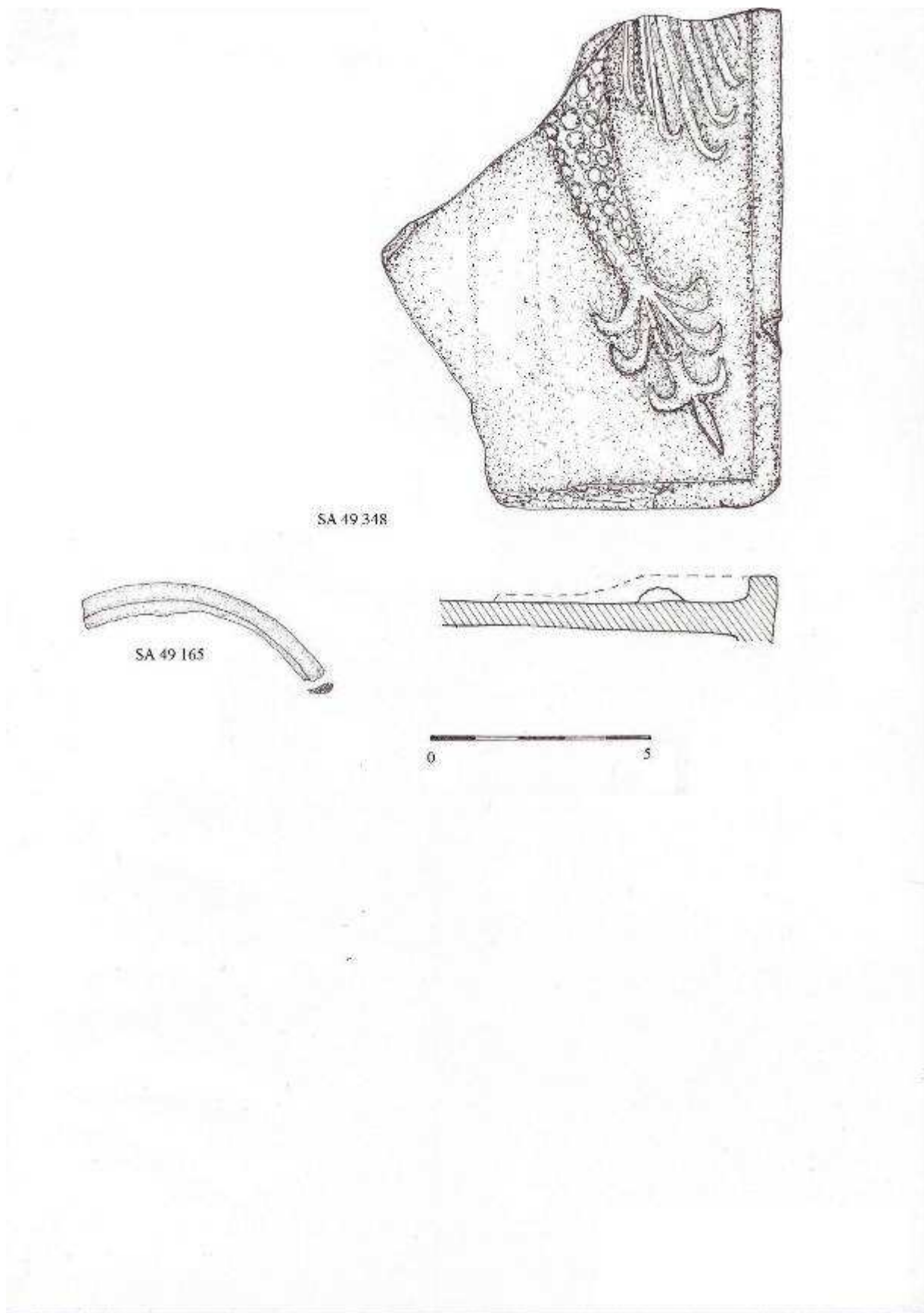
Obr. 56 – Výběr materiálu ze sondy IV, vrstvy 2

Obr. 57 – Výběr materiálu ze sondy IV, vrstvy 2

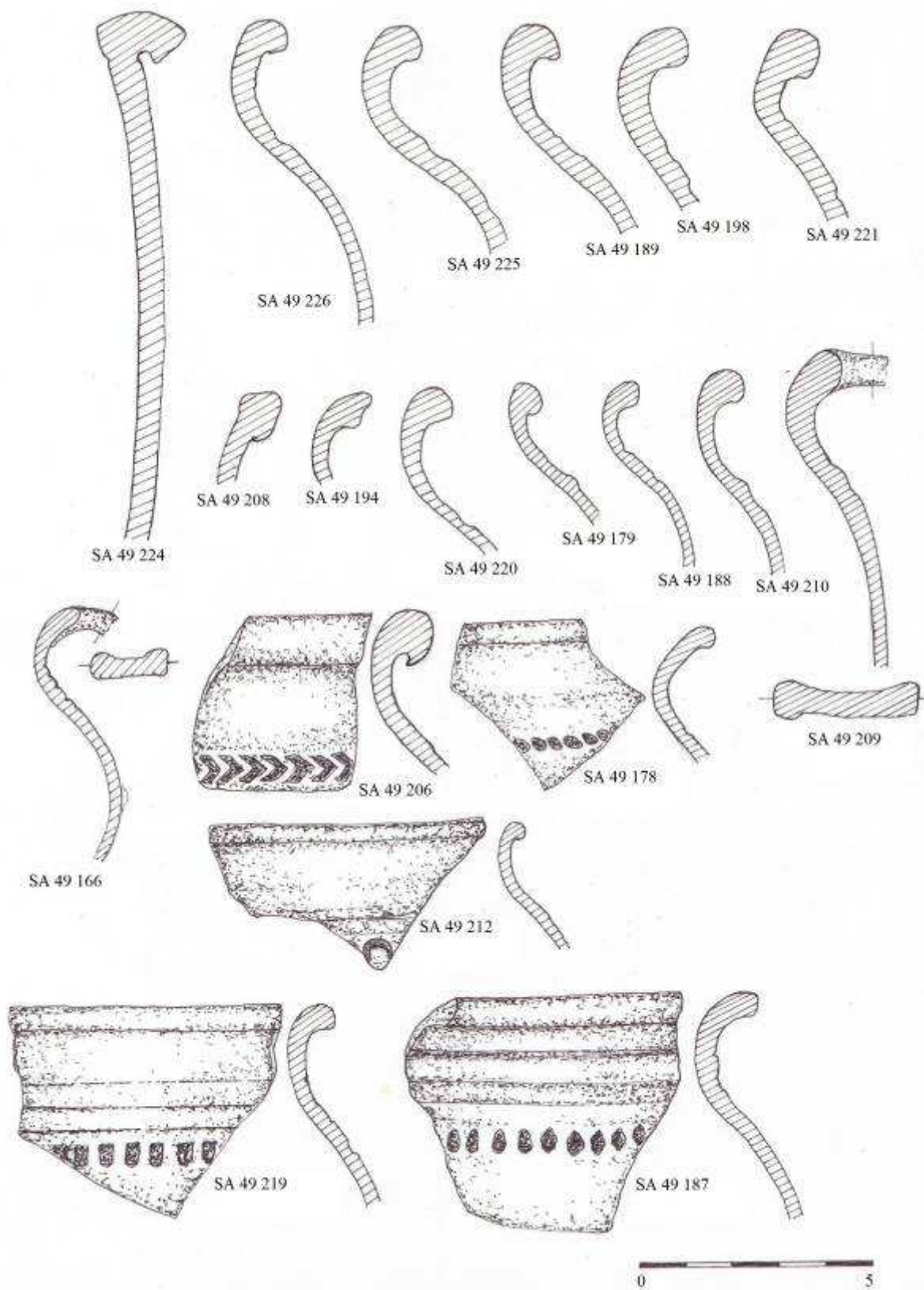

Obr. 58 – Výběr materiálu ze sondy IV, vrstvy 2

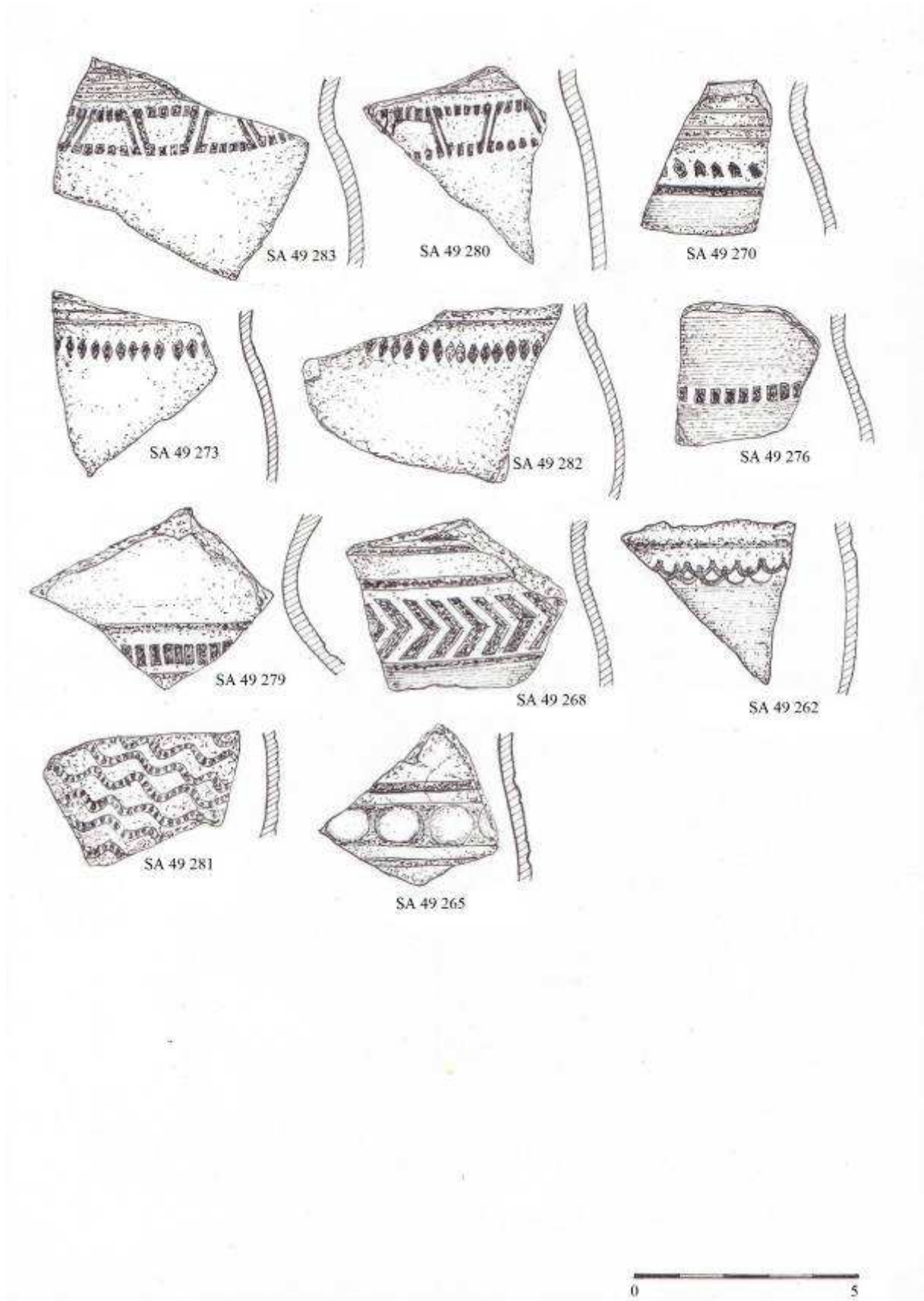

Obr. 59 – SA 49 348 je reliéfní kachel ze sondy IV, vrstva 3

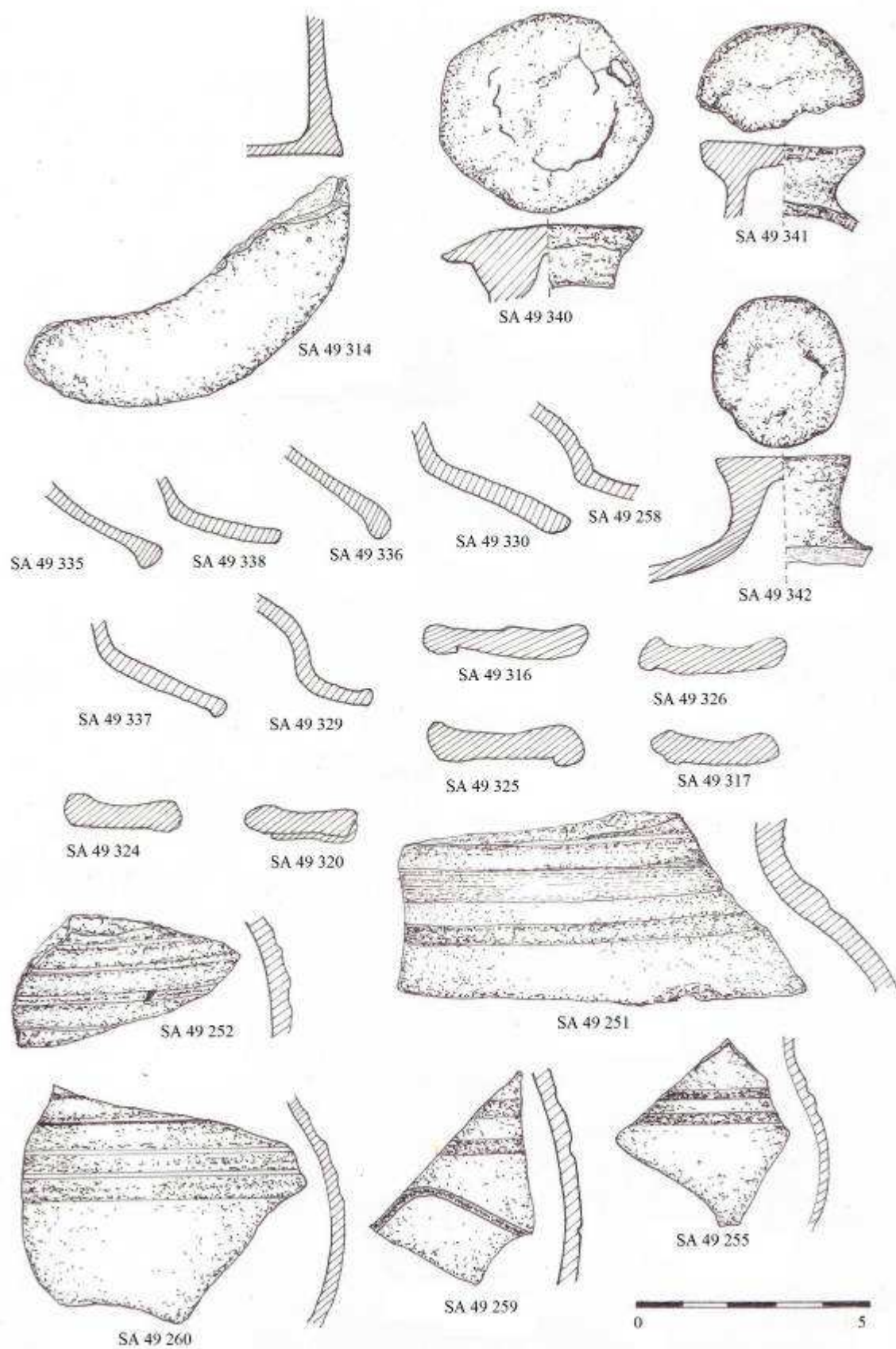
SA 49 165 okenní terčík ze sondy IV, vrstva 2

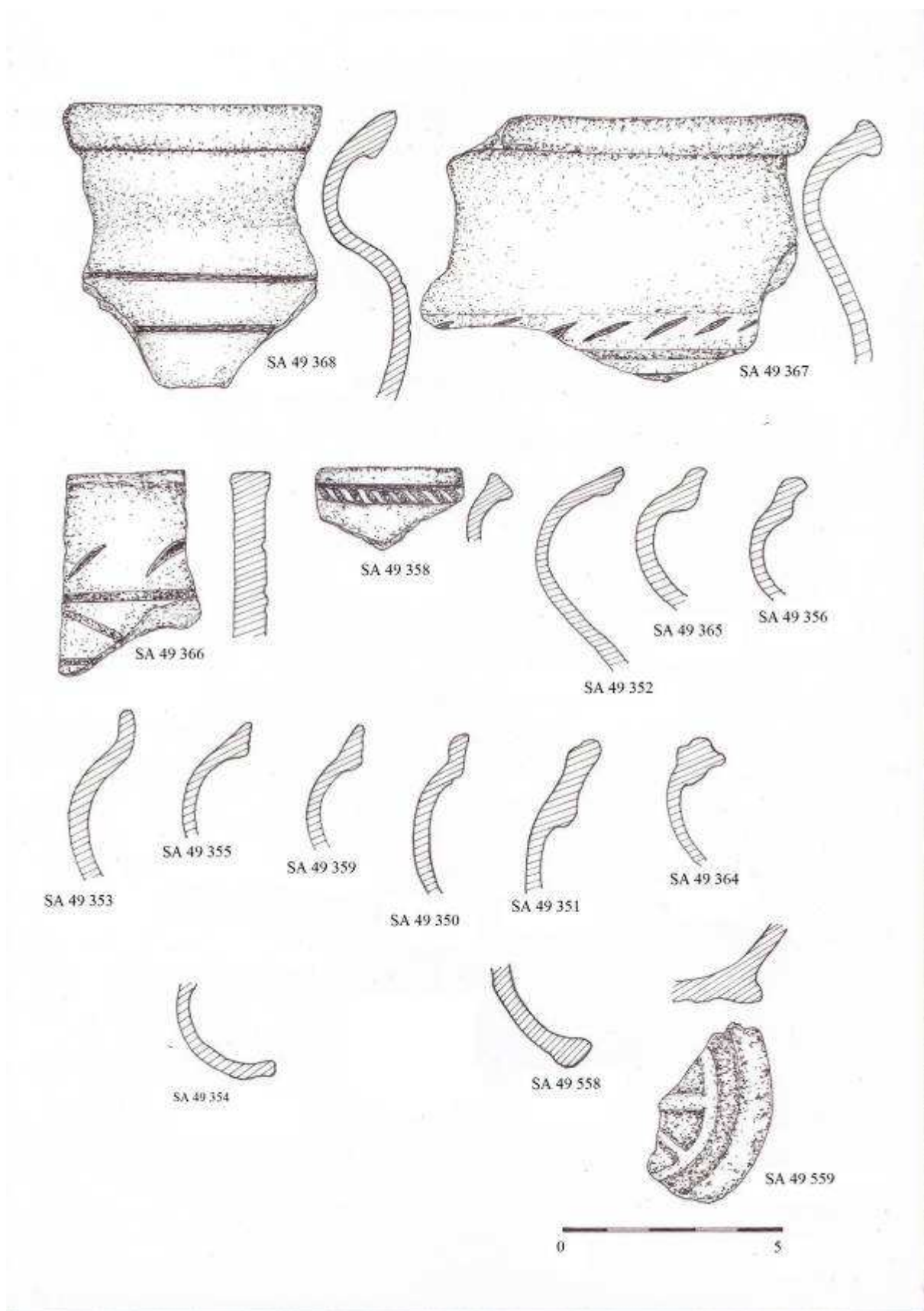
Obr. 60 – Výběr materiálu ze sondy IV, vrstvy 3

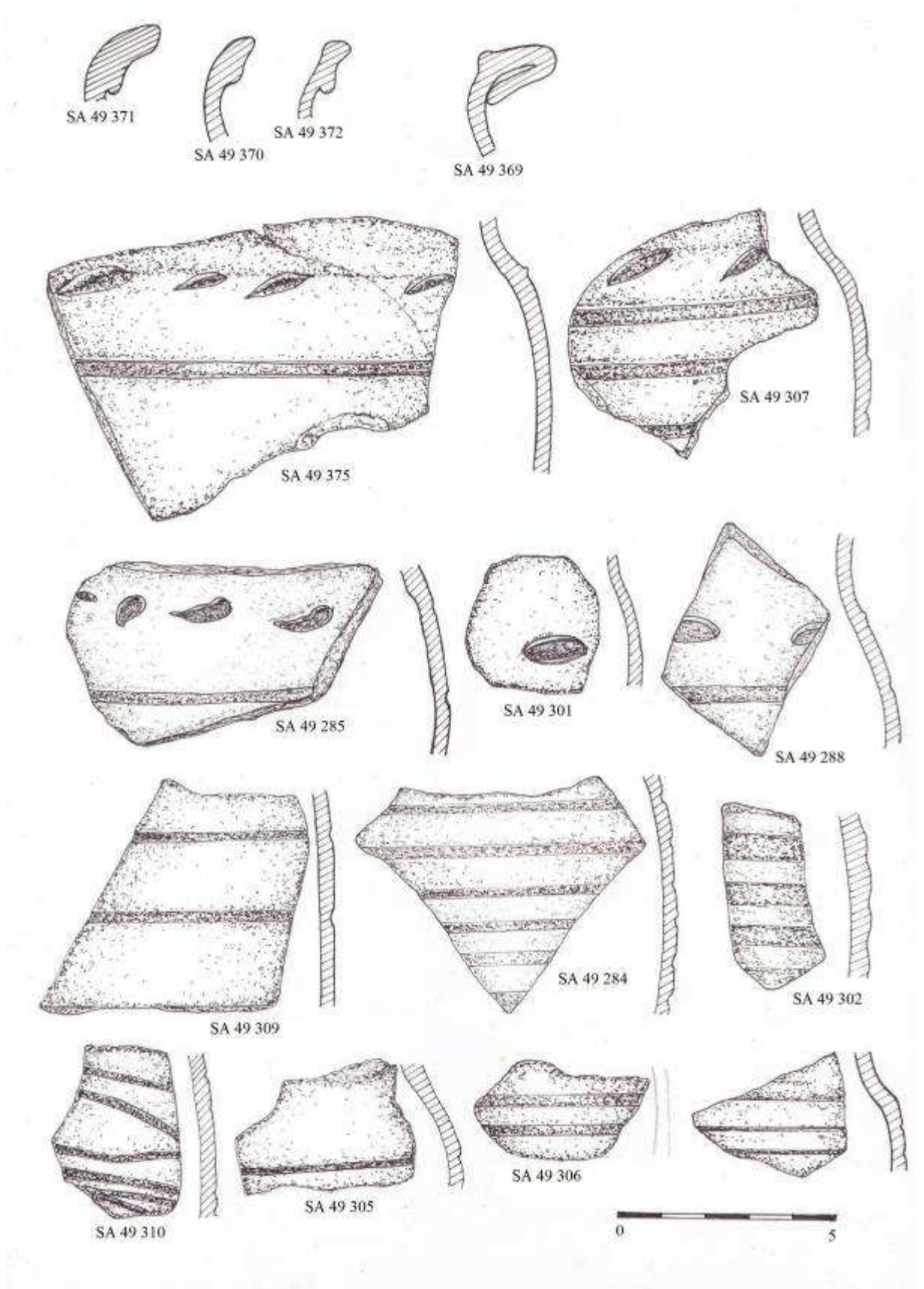
Obr. 61 – Výběr materiálu ze sondy IV, vrstvy 3

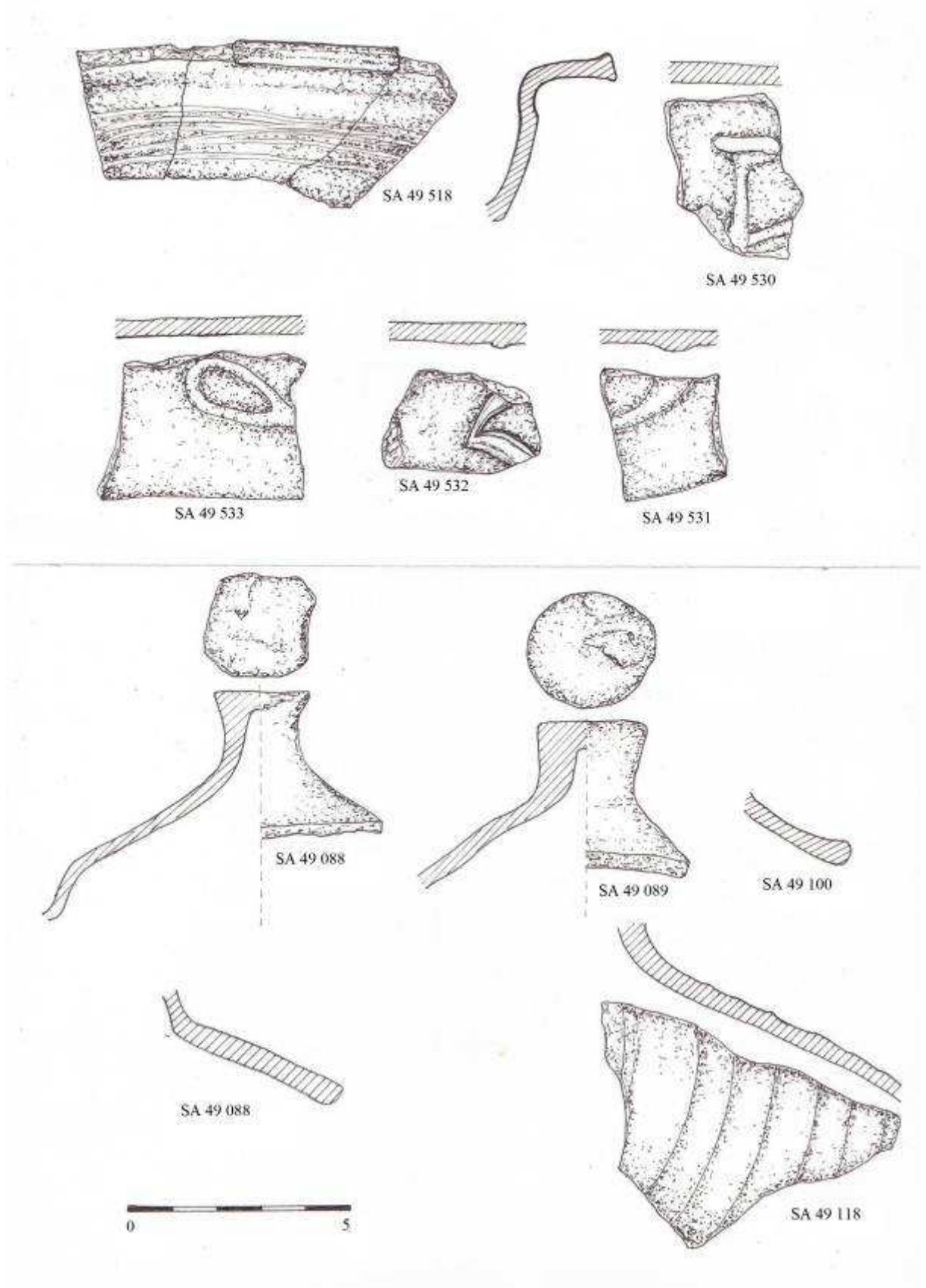
Obr. 62 – Výběr materiálu ze sondy IV, vrstvy 3

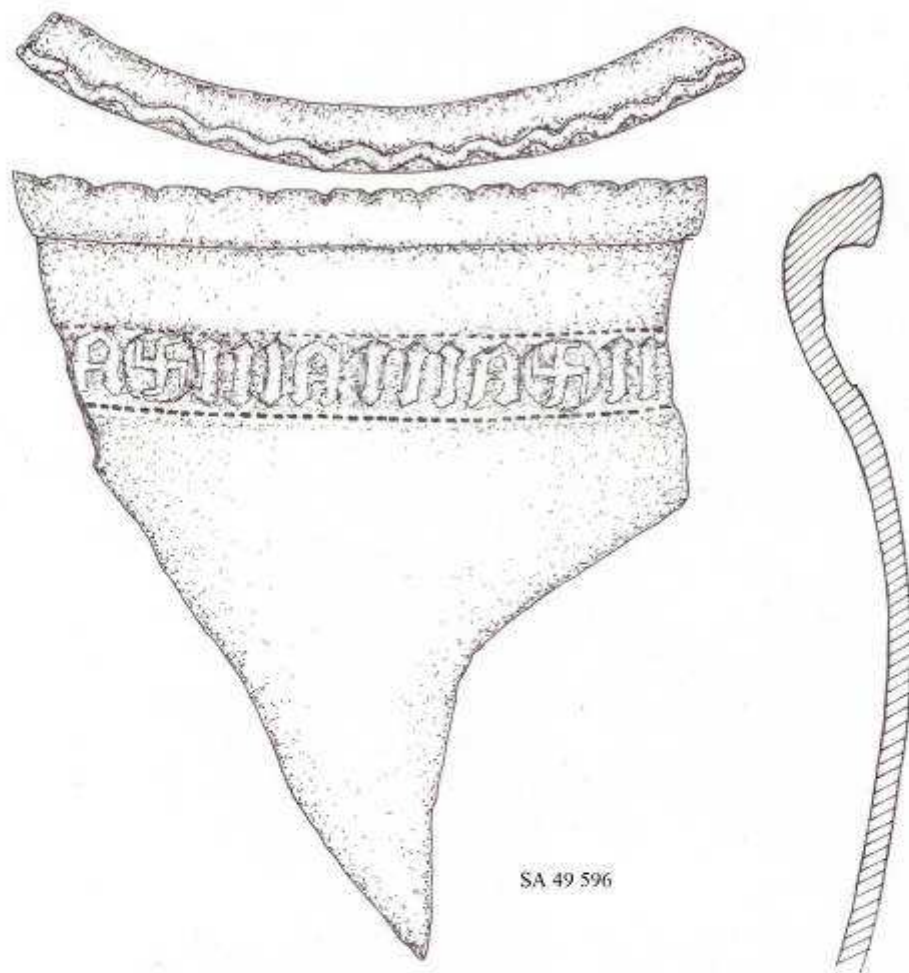
Obr. 63 – Výběr nejstaršího materiálu ze sondy IV, vrstvy 4

Obr. 64 – Výběr materiálu ze sondy IV, vrstvy 4

Obr. 65 – Výběr materiálu ze sondy IV, vrstvy 4

Obr. 66 – Nestratifikovaný nález Z. Bláhové – Sklenářové ze dne 29. 5. 1999

SA 48 891

SA 49 165

SA 48 889

SA 49 049

SA 49050

SA 49052

SA 49058

SA 48 996

SA 48 995

SA 48 976

SA 48 972

SA 48 972

SA 48 984

SA 48 983

SA 48 982

SA 48 973

SA 48 980

SA 48 981

SA 49 089

SA 49 088

SA 49 072

SA 49 074

SA 49 044

SA 49 121

SA 49 124

SA 49 123

SA 49 004

SA 49 004

SA 49 005

SA 49 005

SA 48 924

SA 48 893

SA 49 146

SA 49 162

SA 49 162

SA 49 249/1

SA 49249/1

SA 49 249/2

SA 49 249/2

SA 49 348

SA 49 226

SA 49 224

SA 49 299

SA 49 166

SA 49 219

SA 49 285

SA 49 240

SA 49 238

SA 49 346

SA 49 345

SA 49 229

SA 49 280

SA 49 265

SA 49 262

SA 49 282

SA 49 268

SA 49 281

SA 49 260

SA 49 186

SA 49 367

SA 49 355

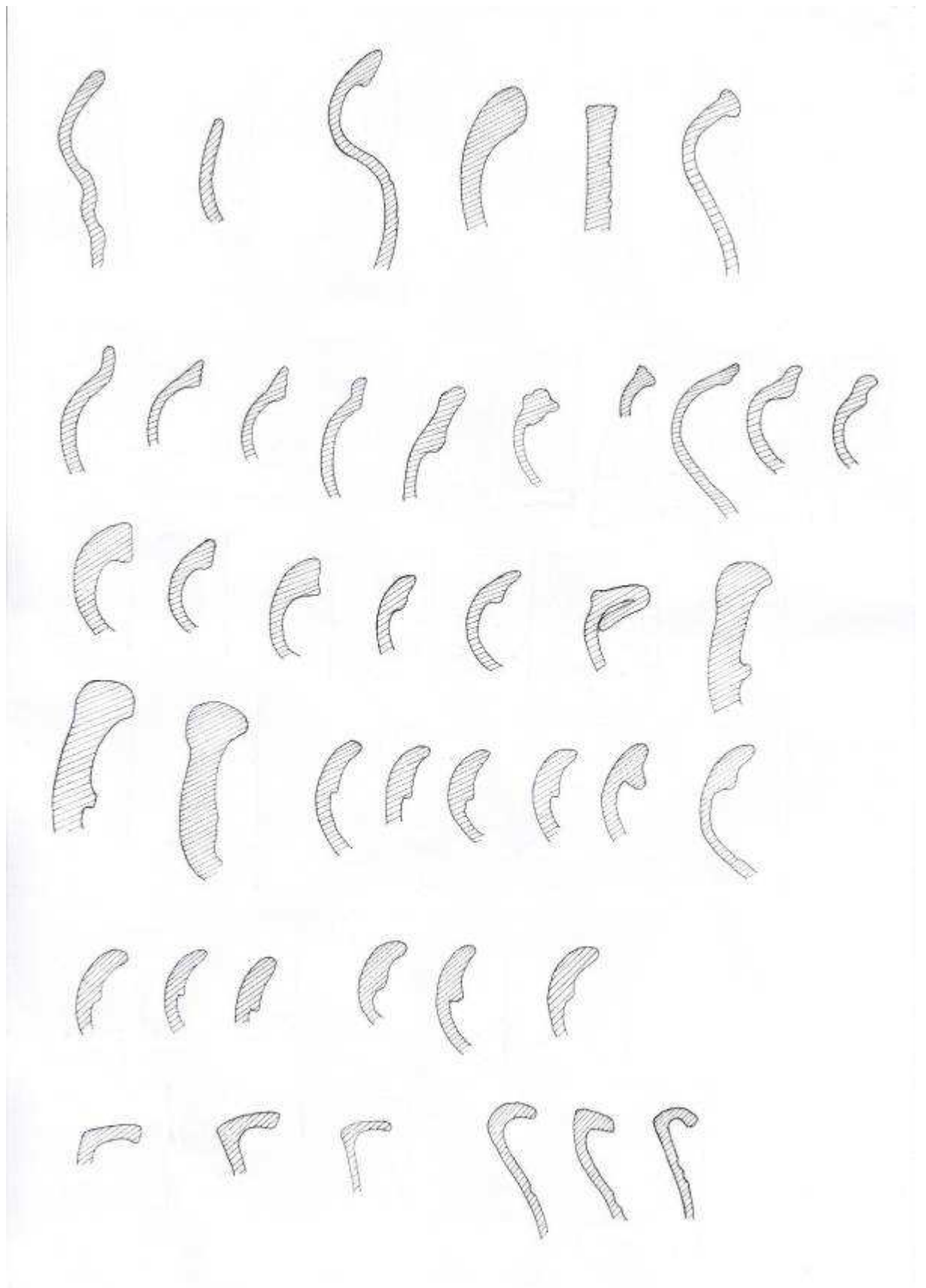
SA 49 350

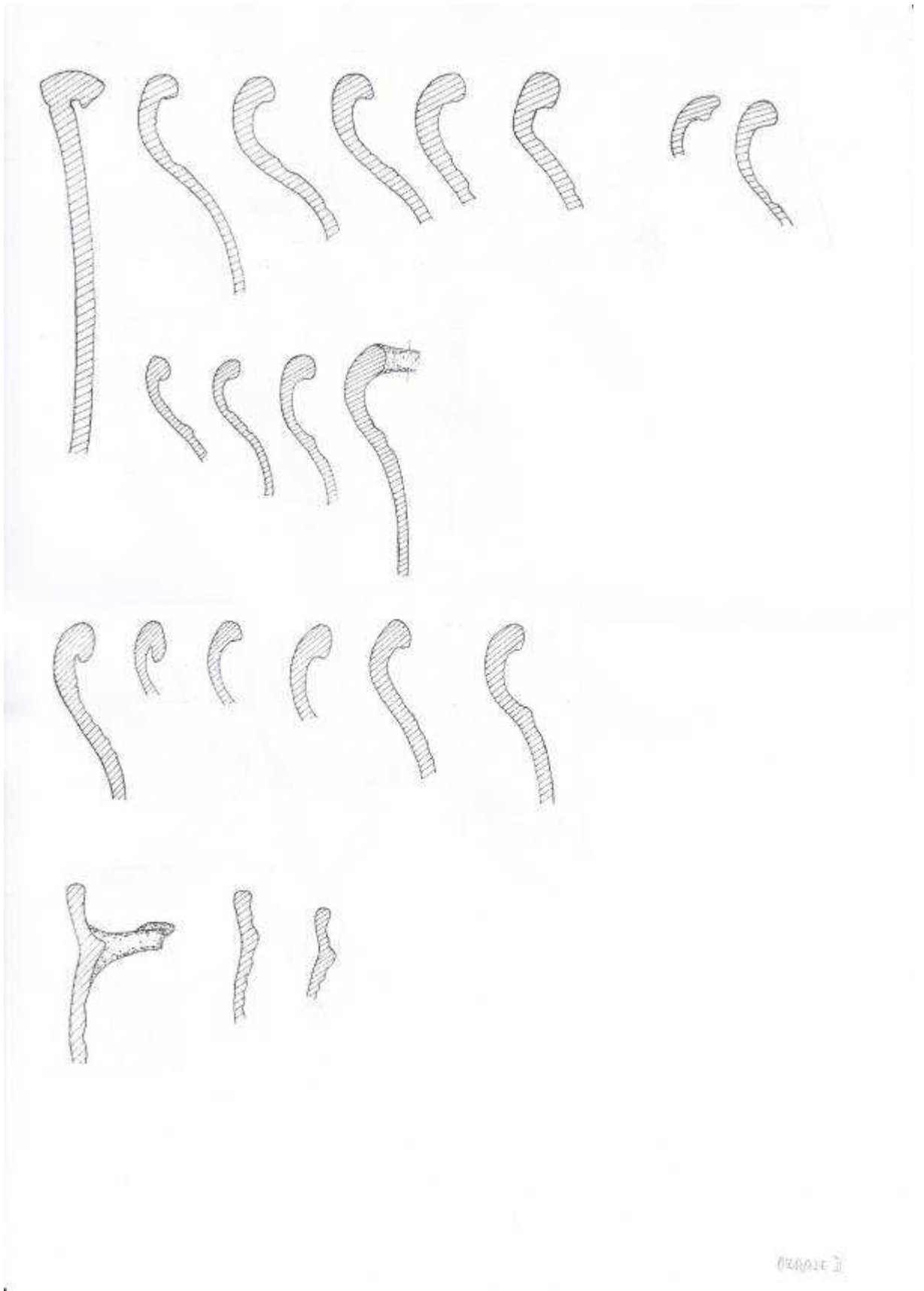
SA 49 358

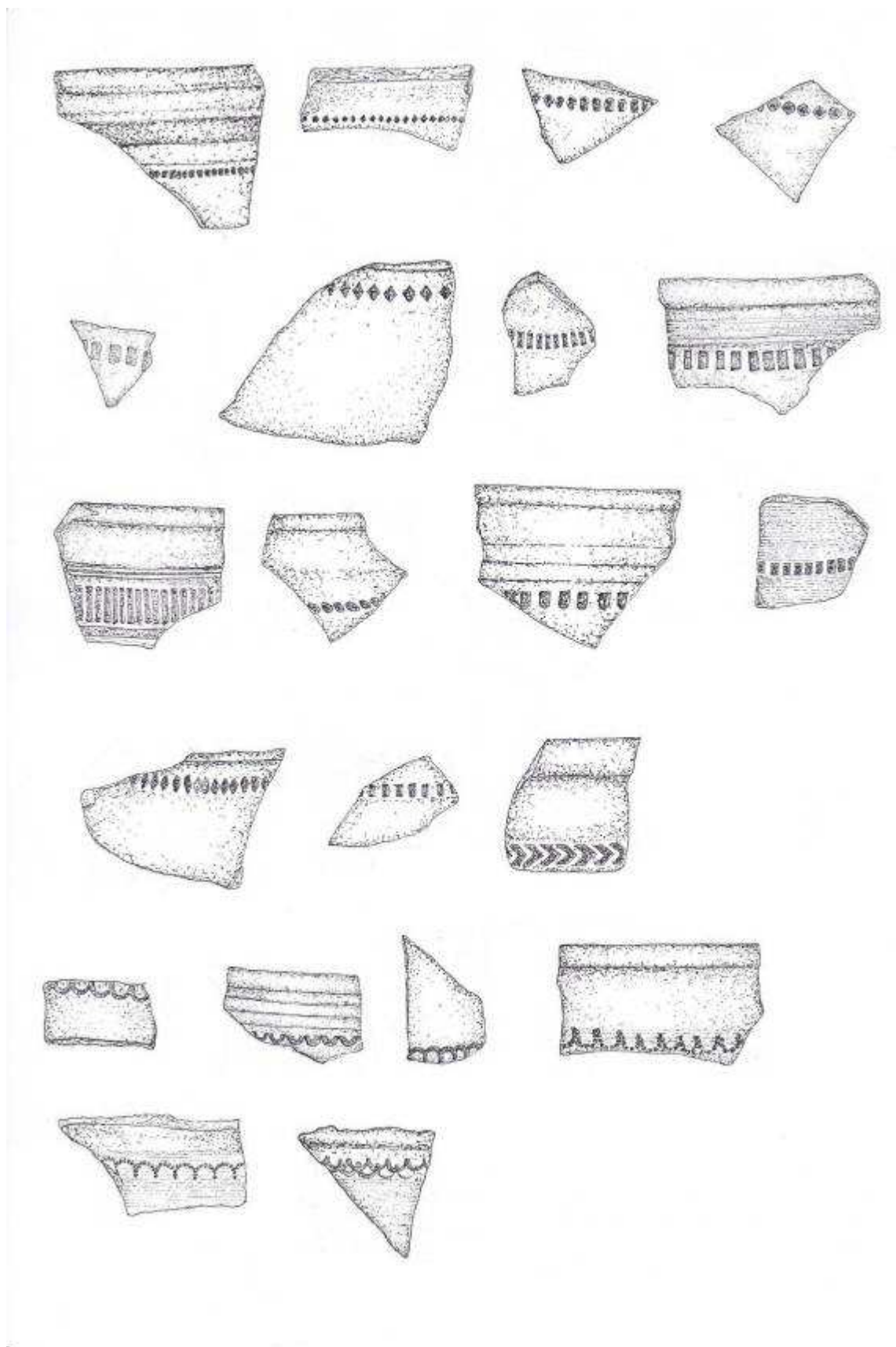
SA 49 351

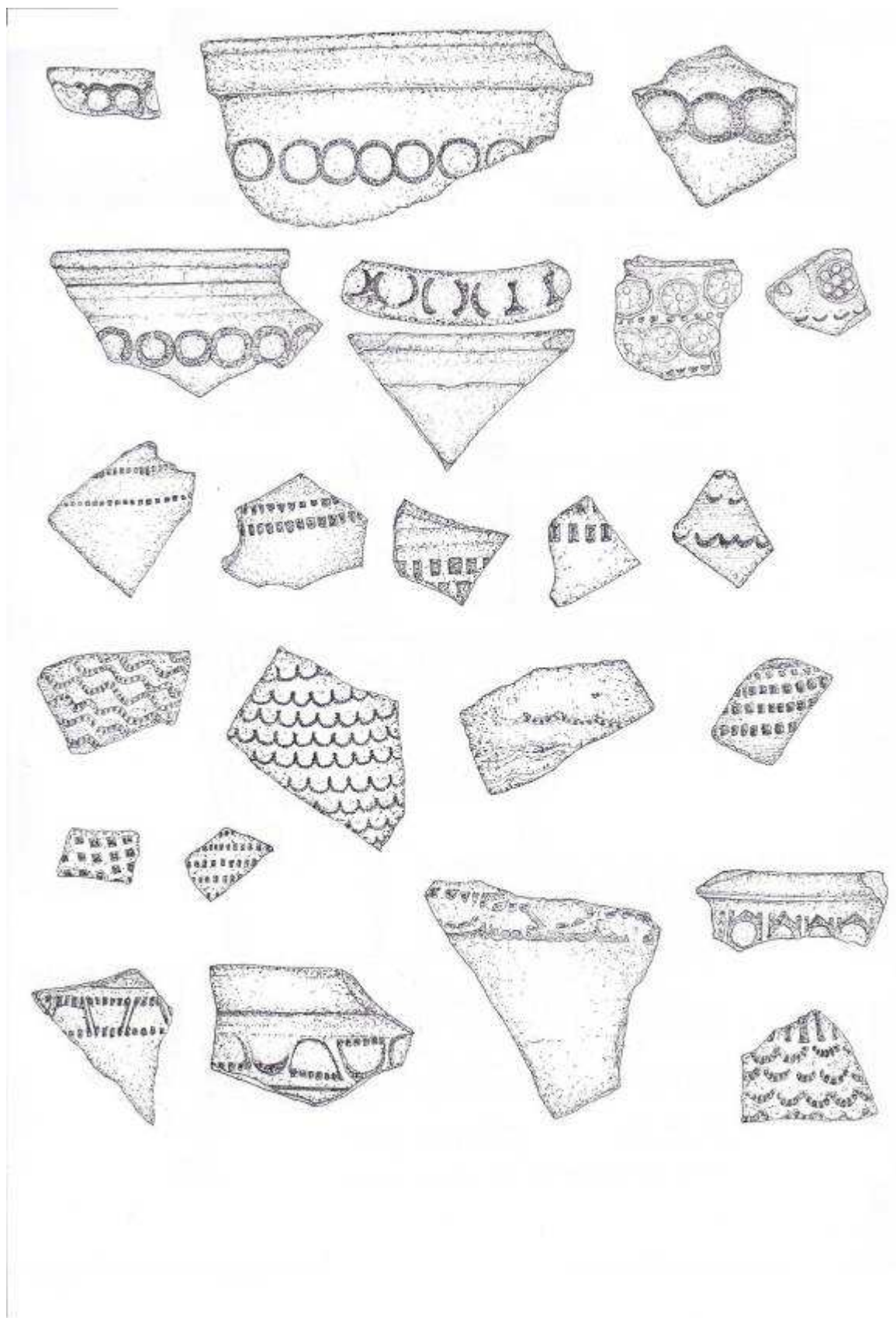
Obr. 67 - Typologie okrajů

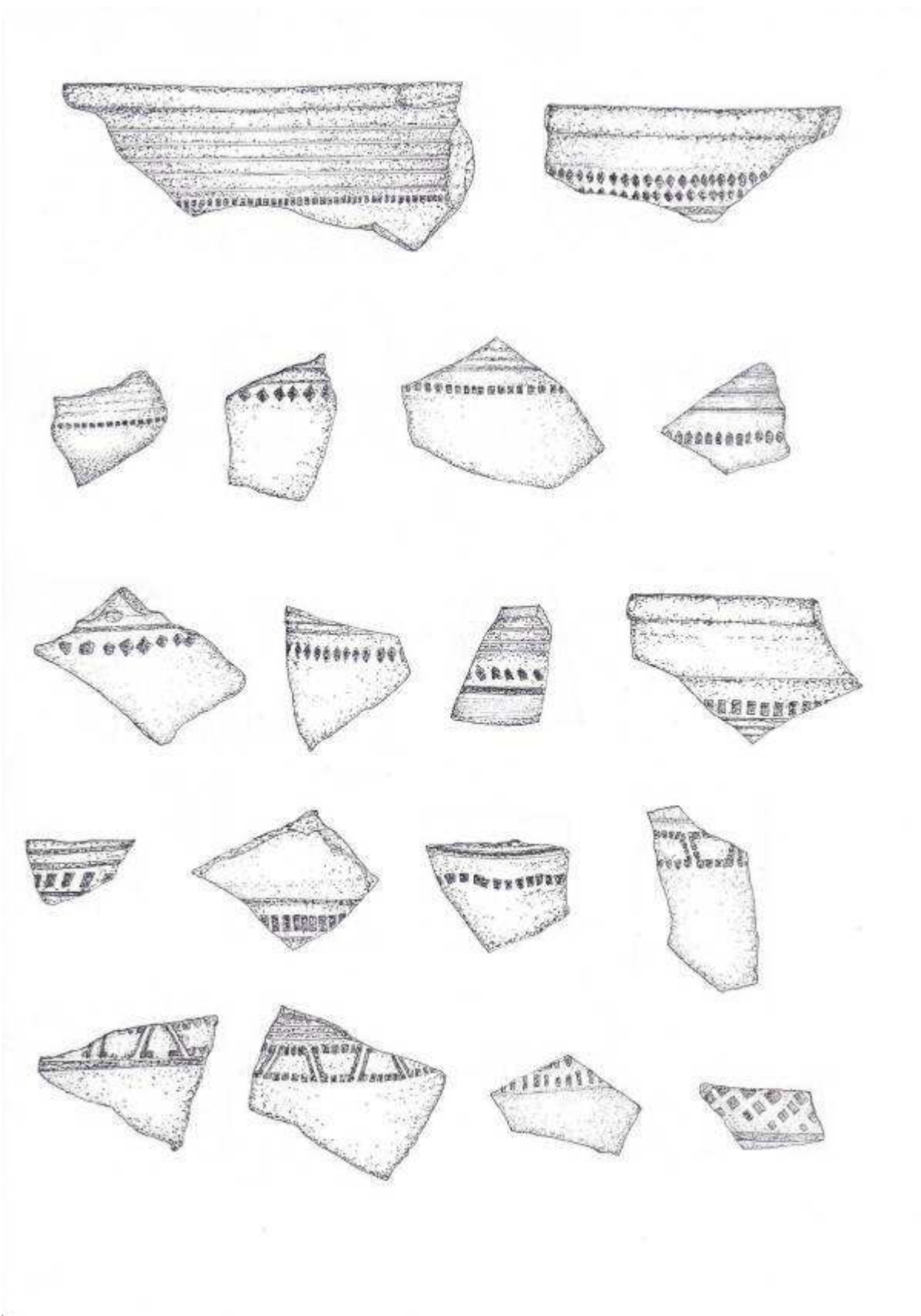
Obr. 68 – Typologie okrajů

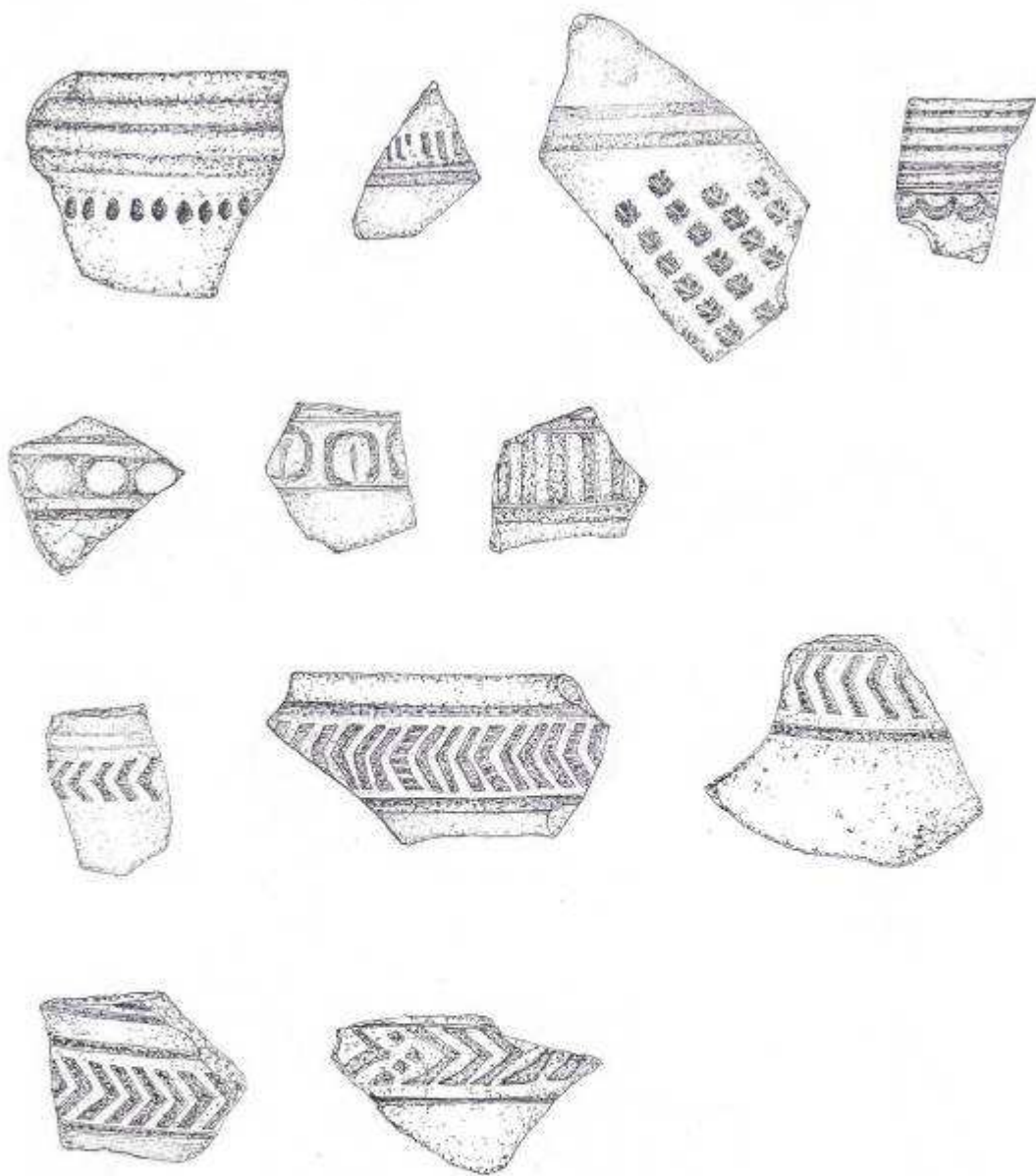
Obr. 69 – Typy radélkové výzdoby

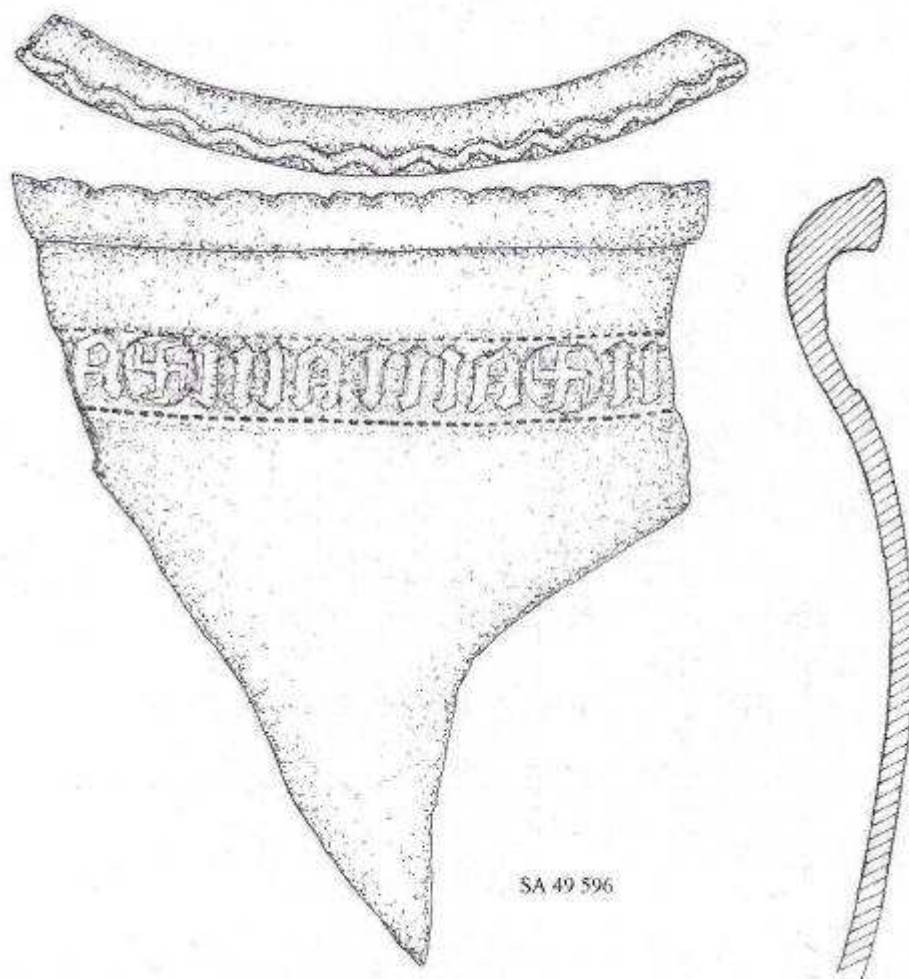
Obr. 70 – Typy radélkové výzdoby

Obr. 71 - Typy radélkové výzdoby

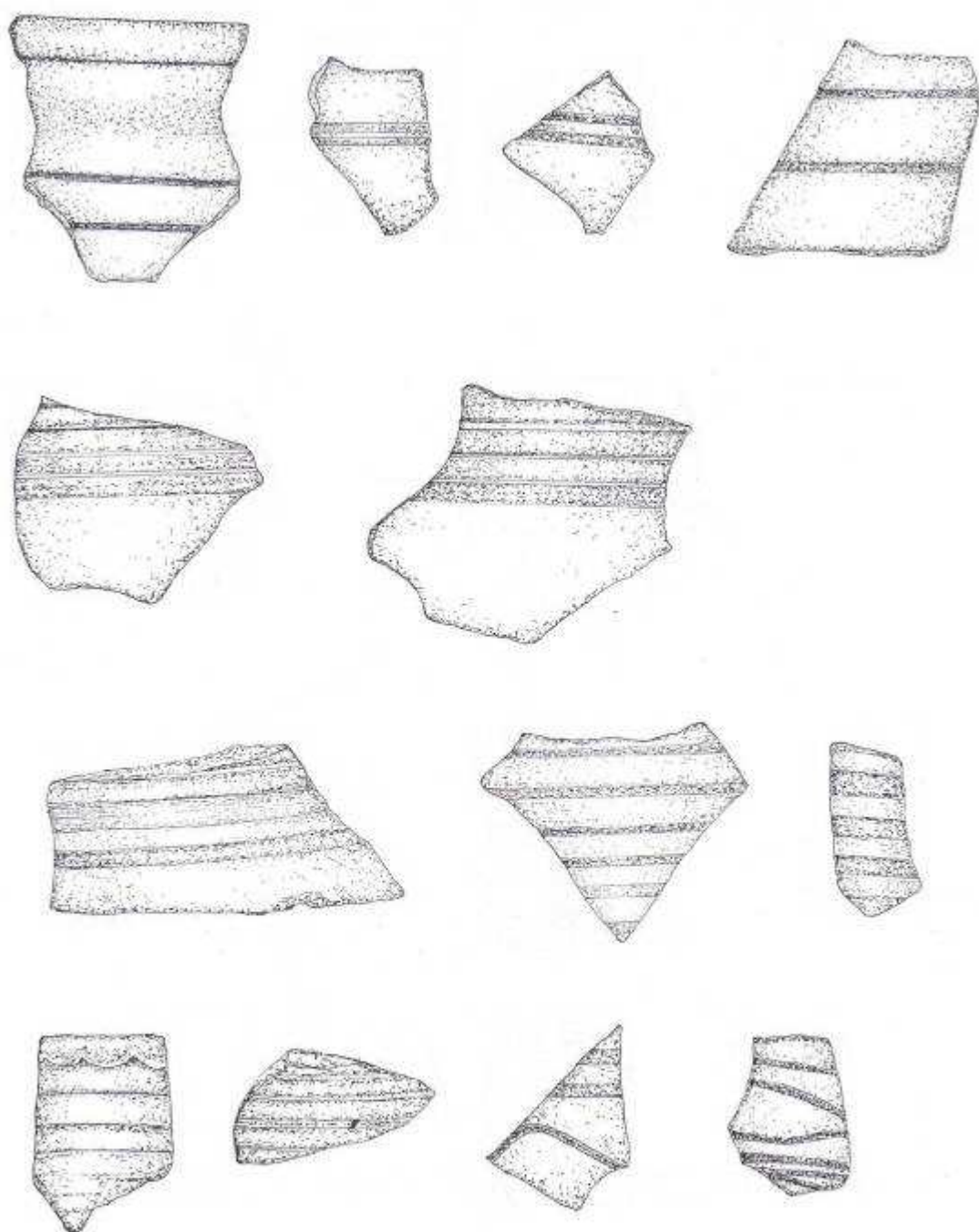

Obr. 72 – Typy výzdoby provedené radélkem v kombinaci s rýhami

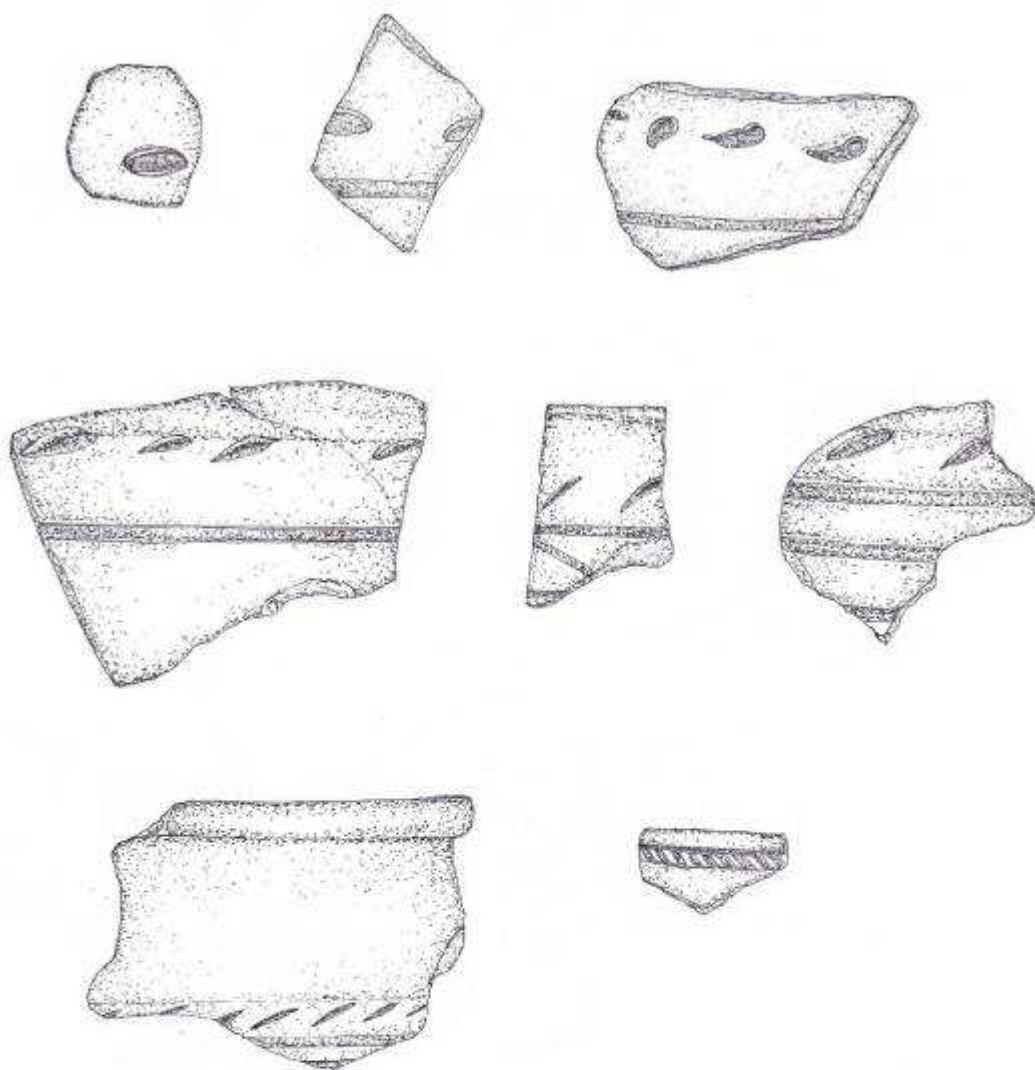

SA 49 596

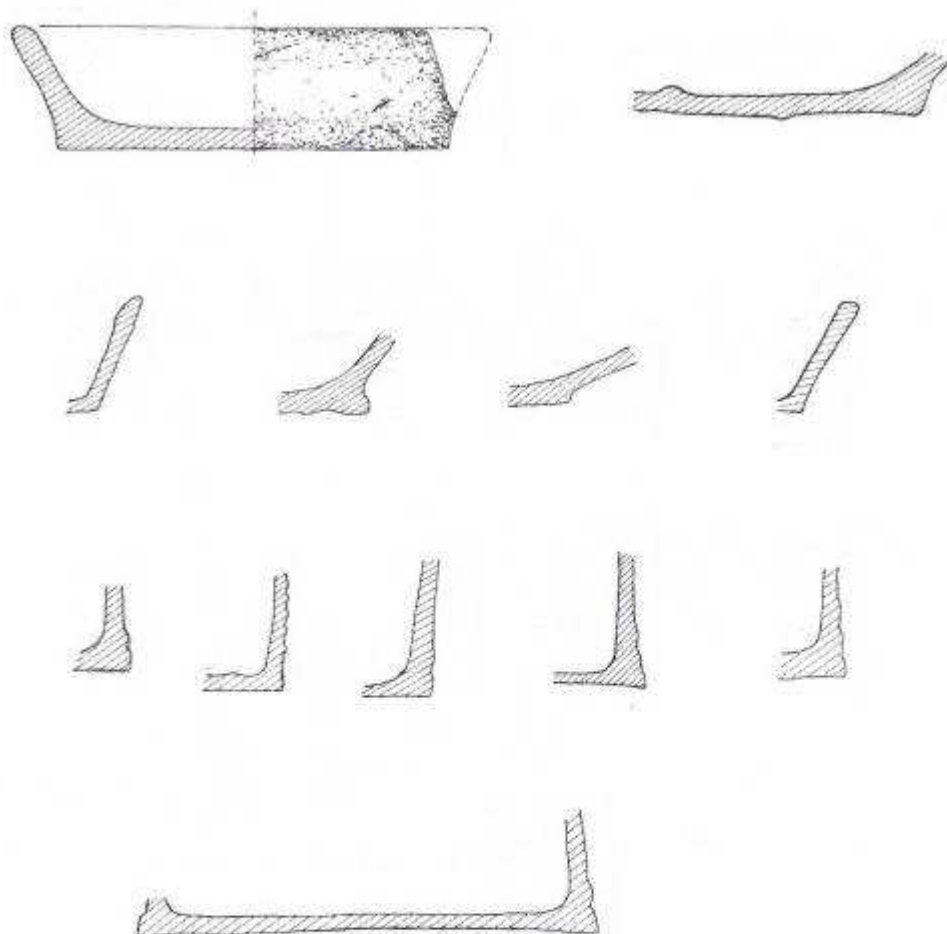
Obr. 73 – Typ výzdoby v podobně nápisu

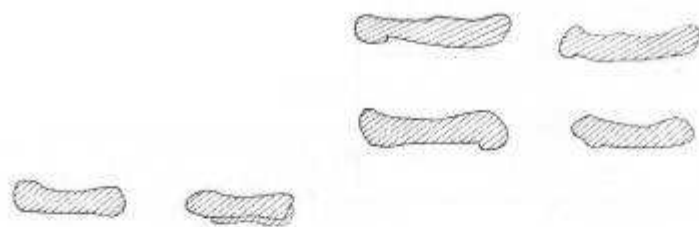
Obr. 74 – Typy ryté výzdoby

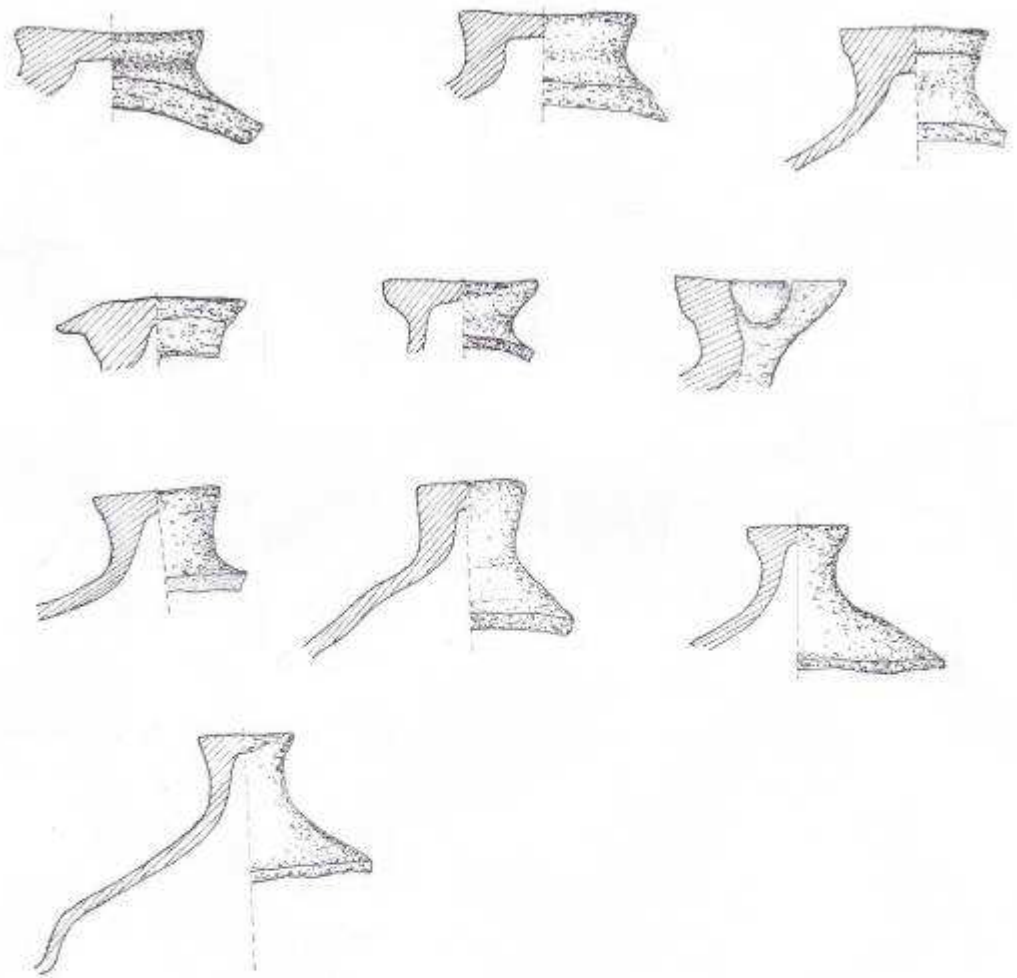
Obr. 75 – Typy výzdoby provedené vrypem v kombinaci s rýhami

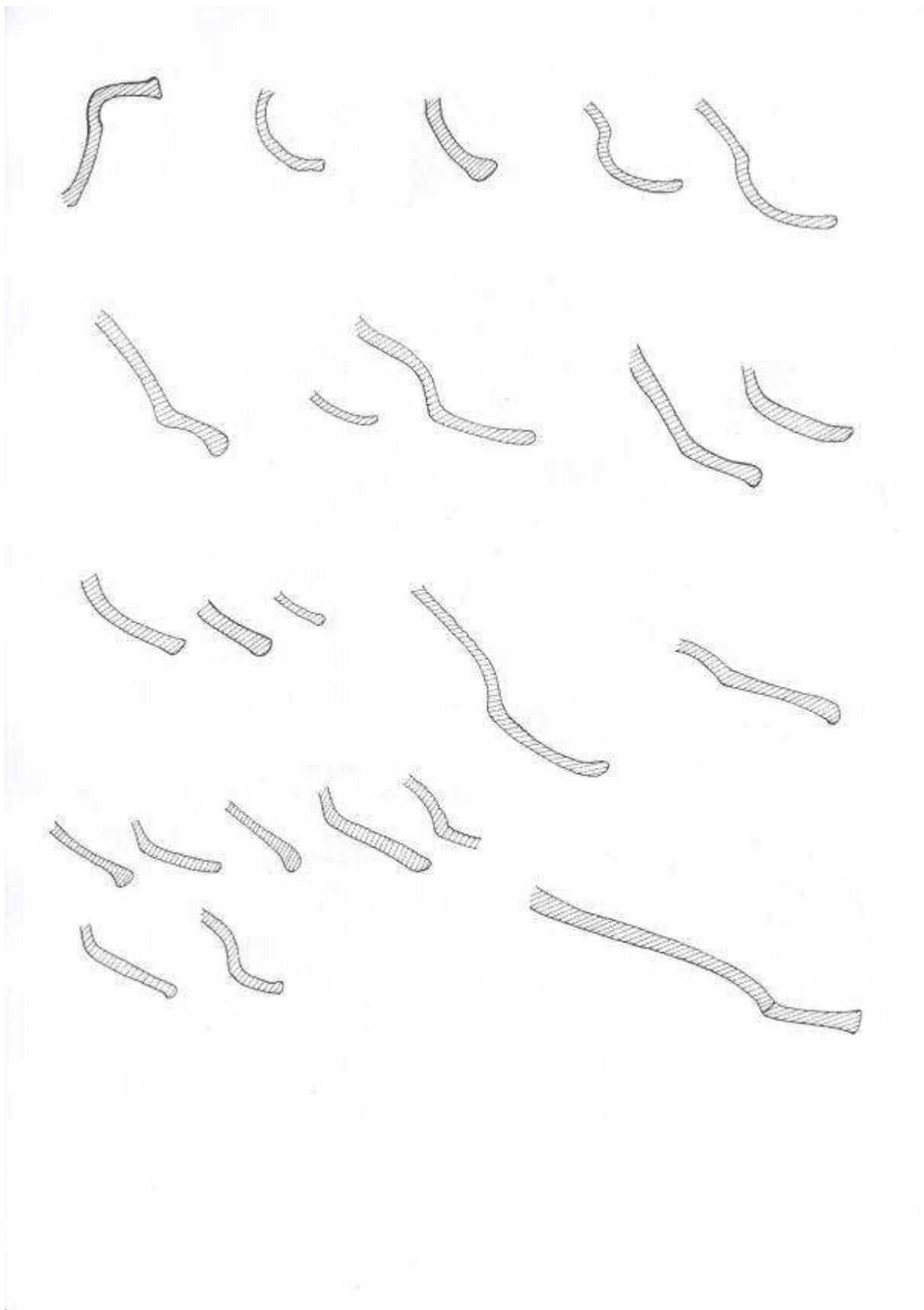
Obr. 76 – Typy napojení výdutě na dno

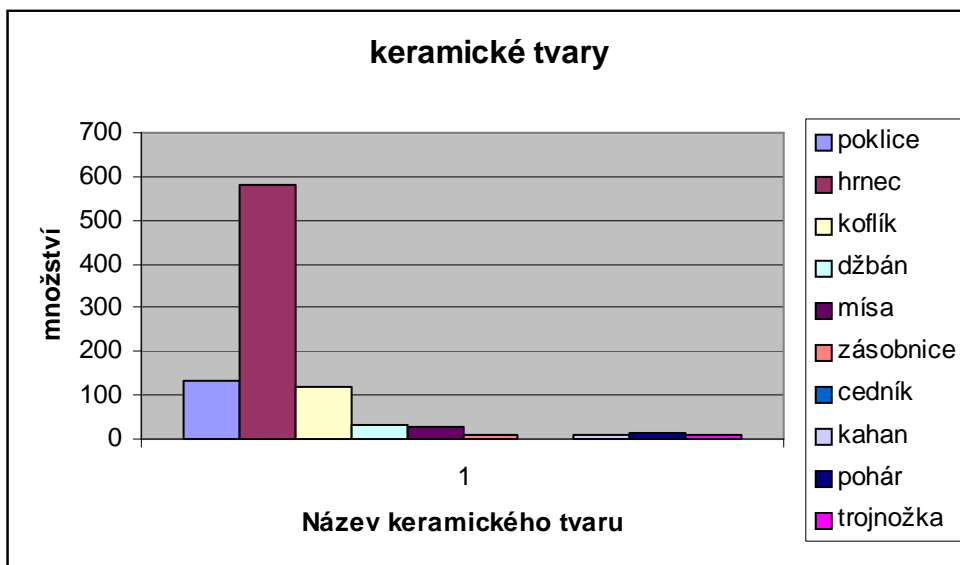
Obr. 77 – Typy profilů uch

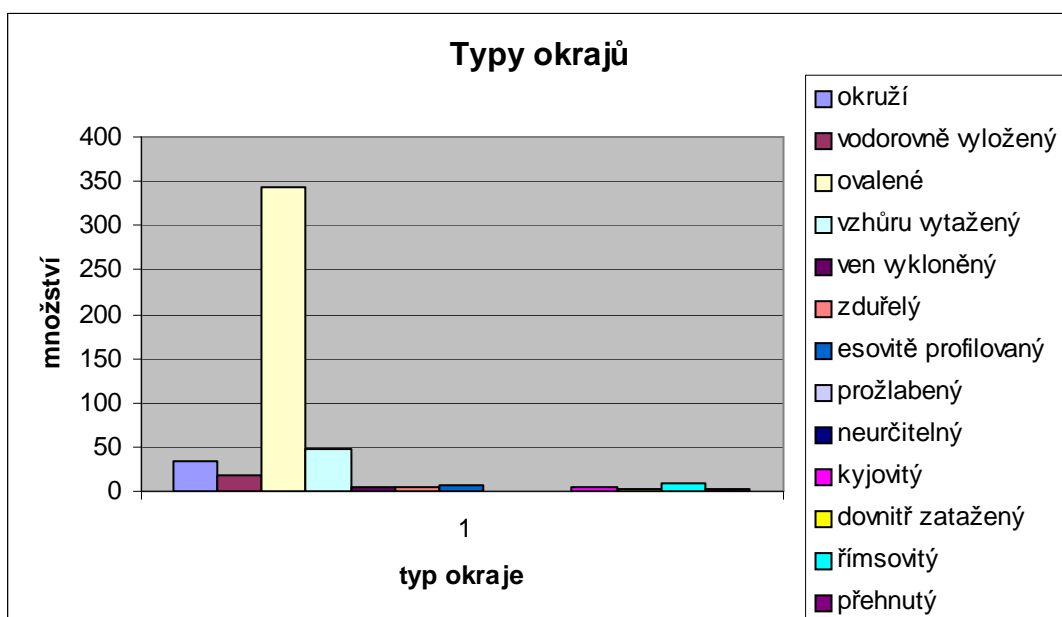
Obr. 78 – Typy úchytů poklic

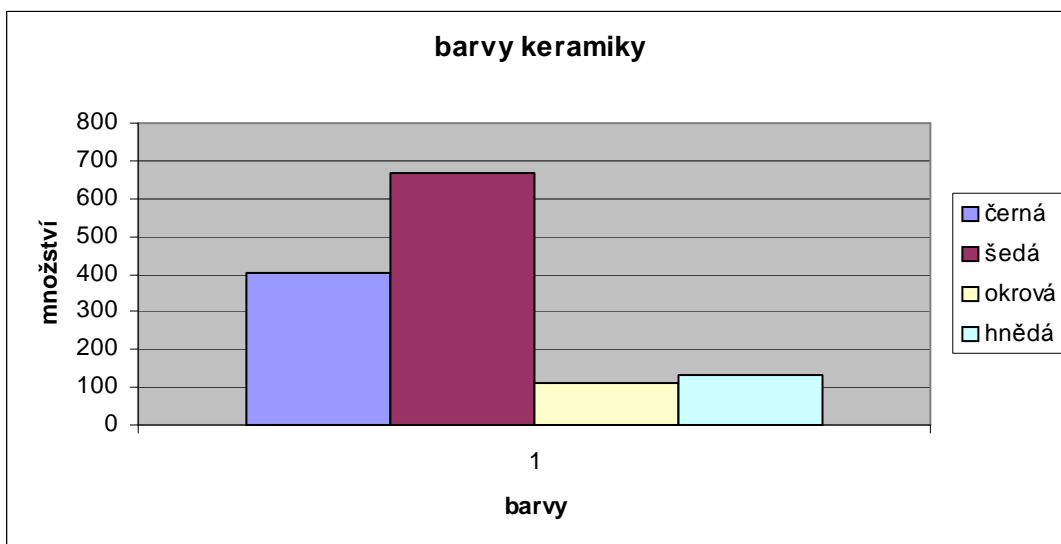
Obr. 79 – Typy profilů poklic

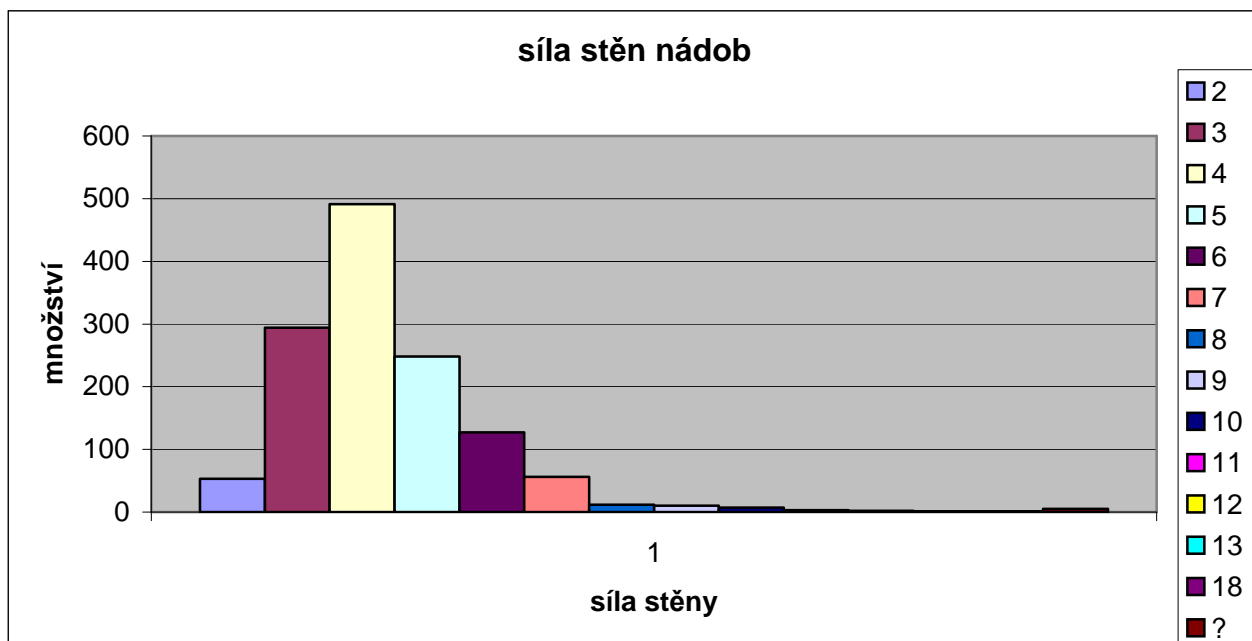
Graf 1 – Početní zastoupení jednotlivých keramických tvarů

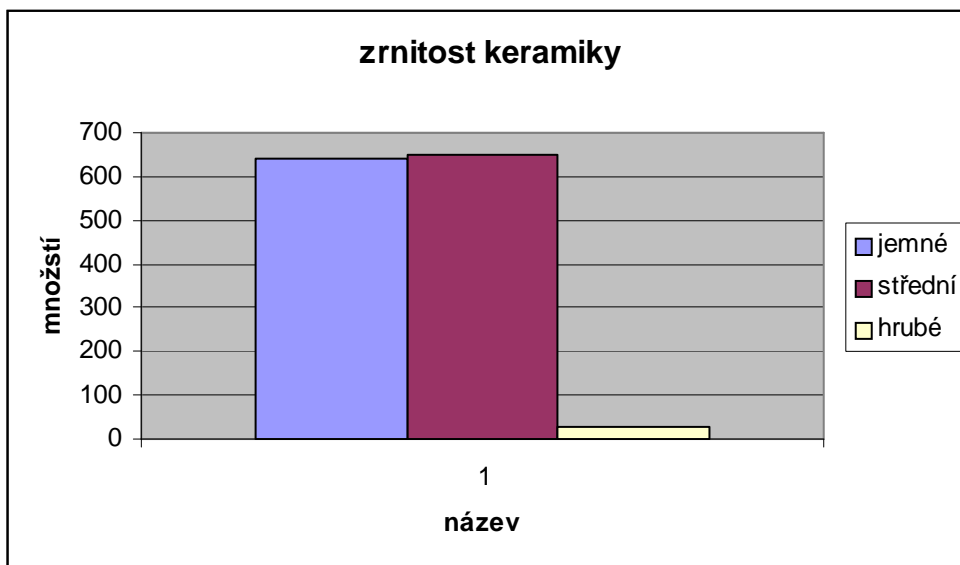
Graf 2 – Početní zastoupení typů okrajů

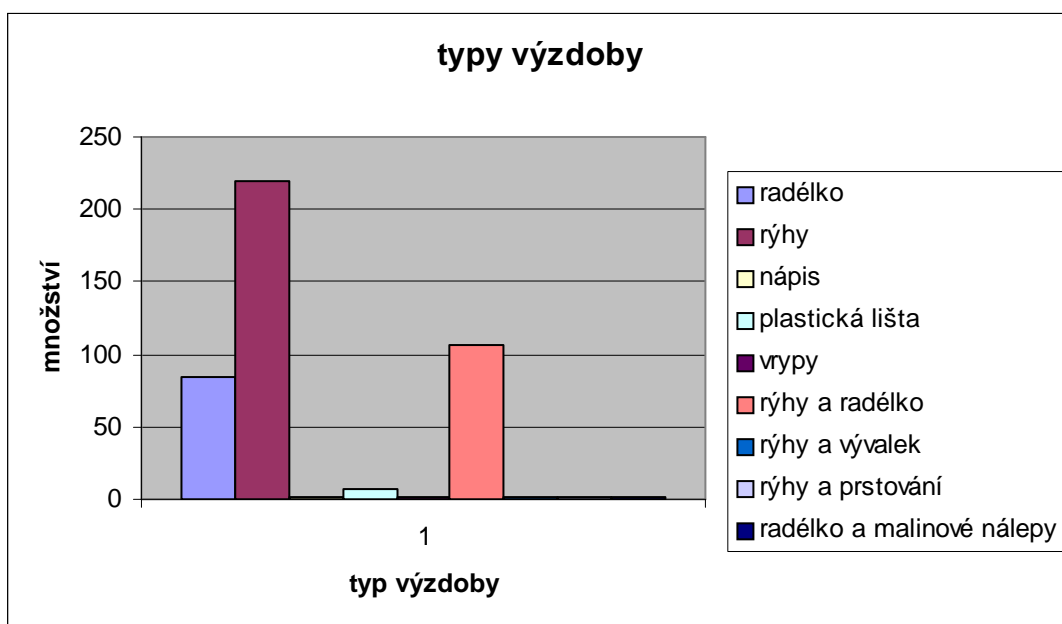
Graf 3 – Početní zastoupení barevných odstínů keramiky

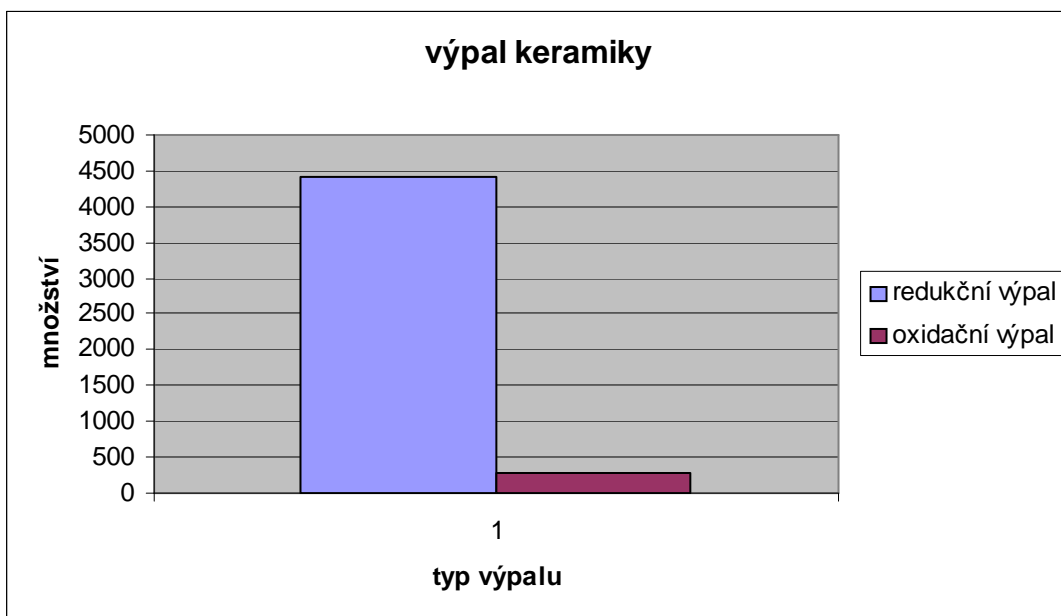
Graf 4 – Početní zastoupení síly stěn nádob

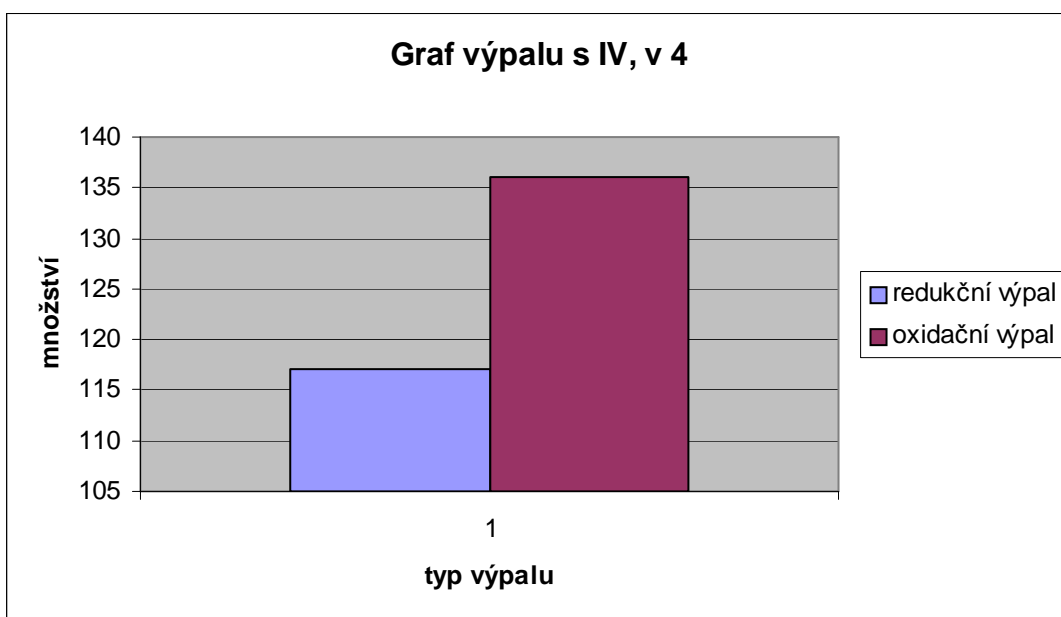
Graf 5 – Procentuální zastoupení hrubosti keramického těsta

Graf 6 – Početní zastoupení jednotlivých typů výzdoby ve sledovaném souboru

Graf 7 – Početní zastoupení výpalů ve zpracovávaném souboru

Graf 8 – Početní zastoupení výpalů v sondě IV, vrstvě 4